

Пол Дохърти

ЗАГАДКИТЕ НА АЛЕКСАНДЪР МАКЕДОНСКИ

ХРАМЪТ
НА СМЪРТТА

ПОЛ ДОХЪРТИ ХРАМЪТ НА СМЪРТТА

Превод: Мариана Димитрова

chitanka.info

В първата книга от поредицата „Загадките на Александър Македонски“ младият цар, подчинил на волята си всички елински държави, лагерува с войските си на брега на Хелеспонт в очакване на благоприятни знамения, за да започне похода си срещу Персия. Но поличбите стават все по-злокобни. Нещо по-лошо, водачите, наети от Александър да преведат войските му през земите на персите, биват избивани един след друг. Стига се до нечувано престъпление — убита е девойка, посветена на богиня Атина. Очевидно в македонския лагер действа персийски шпионин. Войската постепенно се деморализира, а и военачалниците на Александър имат своите тайни амбиции.

Тогава в лагера пристига лекарят Теламон, приятел на Александър Македонски от детските години. Олимпиада, майката на царя, го е изпратила с поръчение да бди над сина ѝ. Но убийствата продължават, извършено е и покушение върху живота на самия Александър. При всеки труп убиецът оставя заплашително писмо до царя.

Въпреки всичко Александър се отърсва от суеверните си страхове, повежда войските си към Троя, а оттам — към битката при Граник и първата си бляскава победа над персите. На фона на походи и битки лекарят Теламон успява да проследи тайните врагове на царя и да разобличи коварния убиец.

ПРЕДГОВОР

През 336 г. пр.Хр. Филип Македонски умира внезапно в зенита на славата си, убит от бивш любовник, точно когато трябва да получи признанието на своите васални държави. В Гърция и Персия настъпва радост — нарастващото превъзходство на македонците трябва да бъде обуздано. Подозренията за убийството на Филип са насочени най-вече към интригантката Олимпиада, „царицата-вещица“ и техния единствен син, младия Александър, когото Демостен Атински презрително нарича „наивник“. Враговете на Македония тайно се надяват на гражданска война, която да унищожи Александър и майка му, а заедно с тях и заплахата за останалите гръцки държави и за разширяващото се персийско царство на Дарий III. Скоро Александър им показва, че грешат. Съвършен актьор, хитър политик, безмилостен воин и гениален пълководец, за две години Александър разбива опозицията си в Македония, покорява дивите племена на север и се провъзгласяват за главнокомандващ на цяла Гърция. Той става предводител на новия поход срещу Персия — подобаващо наказание на наследниците на Кир Велики за нападенията срещу Гърция преди столетие.

С пълното унищожение на великата Тива, родния град на Едип, Александър показва, че няма да търпи съпротива. После се отправя на изток. Обявява, че е готов да отмъсти за нещастията на гръците. Александър иска да задоволи жаждата си за победа, да стигне до края на света, да докаже, че е по-велик от Филип, да спечели благосклонността на боговете, както и да потвърди слуховете, разпространявани от майка му, че е заченат от бог.

През пролетта на 334 г. пр.Хр. Александър събира войските си в Сестос, докато отвъд Хелеспонт, Дарий III, Митра, неговият „пазител на тайните“ и пълководците му възнамеряват да унищожат до корен надигналите се македонци. Но Александър бил твърдо решен да се сражава срещу всички, да поведе войските си през Хелеспонт, да завладее Персия и да тръгне към края на света...

ПРОЛОГ I

„Дарий станал цар преди смъртта на Филип... но когато Филип умрял, Дарий се успокоил, смятайки, че Александър е твърде млад, за да представлява някаква заплаха.“

„Историческа библиотека“,
Книга 17, глава 7
Диодор Сикул

Някога това беше самотна равнина, потънала в тишина, обградена от планини и покрита с тучни поля и обвити в мъгла иглолистни дървета. Място, където през лятото вилнееха пясъчни вихрушки, бърлога на диви котки и свирепи вълци. Кир Велики беше променил всичко това. Равнината се беше превърнала в светилище на Свещения огън, в райска съкровищница, в храм и слава на Ахурамазда, бога на светлината, господаря на скрития пламък и слънцето, всевиждащото око, издигащ се във висините на крилете на орлите. Тук се възвиси Персеполис, домът на божия представител на земята, Дарий III, Великият цар, владетел на владетелите, господар на всички народи. Подобен на главина на огромно колело, център на империята, Персеполис се издигаше върху изкуствени, добре напоявани тераси между Планината на милосърдието и река Аракс. Глинените стени на палатите му се издигаха на десет метра височина и бяха покрити със злато. Верандите и входовете му се славеха с колони от мрамор и скъпо дърво, които крепяха покриви от ливански кедър.

В сърцето на царския палат, заобиколен от три огромни стени и защитаван от бронзови порти, оградени от пилони за знамена, се намираще Апанда, Храмът на обожанието в Колонната зала. Тази светиня на светините беше пазена от „безсмъртните“, личните телохранители на царя на царете, облечени в ризници с бронзови украшения върху алени роби и раирани панталони, на главите си

носеха меки шапки с дебели наушници и наличници, които можеха да бъдат завързвани пред устата и носа, за да предпазват собственика си по време на поход от прахта, която вдигаше Великият цар. Безсмъртните стояха мълчаливо край портиците, из галериите, в дворовете и градините. Неподвижни като статуи, те стискаха кръгли щитове и дълги копия, балансирани от златни ябълки, заради които ги наричаха „царските ябълконосци“.

Мракът се беше спуснал. Персийският двор, слугите и икономите, Носителят на царското ветрило и Биячът на мухи, мидийците^[1] и магьосниците, всички знаеха, че тази вечер Великият цар ще се появи — беше се съгласил на аудиенция с фаворита си, гъркът — отстъпник, пълководецът Мемнон от Родос. Цял ден бяха предъвквали тази новина. Някои открито я коментираха, скупчени из стаите на двореца. Други, които се пазеха от царските шпиони, се срещнаха в уханните горички на плодородните и красиви градини, където всяко цвете и храст от царството процъфтяваше в черната плодородна почва, специално донесена от Ханаан. Всички бяха съгласни с едно — Великият цар беше разтревожен. Тъмна сянка беше надвиснала на границата на владенията му. Александър Македонски идваше! Александър, син на тирана Филип и вещицата Олимпиада. Александър, когото Демостен Атински презрително беше нарекъл „дете“ и „просто наивник“. Очевидно всички демони бяха на негова страна. Беше си пробил път до върха, унищожавал заговорници, разпъвал бунтовници и покорил онези диви племена, на които Дарий беше платил богато, за да нападнат границите на Македония. Но тези варвари се преклониха, склучиха мир и се заклеха във вярност на Александър. Всички смятаха, че той ще загине в мрачните, студени гори на Тесалия, но той се върна изгладнял като вълк и разби враговете си. Атина беше смазана. Знатните ѝ граждани, които Великият цар беше дарявал със златни дарици, се укриваха или се свиваха като пребити псета там, където биха ги приютили. Дори Тива, градът на Едип, се беше превърнал в опустошени руини, в касапница, където вилнееха лешоядите и ята черни мухи бръмчаха около непогребаните трупове.

А сега Александър Македонски беше обърнал очи на изток. Като главнокомандващ на Гърция, той беше дал свещена клетва да води война докрай, с огън и меч, по суша и вода, срещу Великия цар.

Шпионите вече бяха пристигнали в галоп. Александър напуснал Пела. Александър настъпвал на изток. Александър бил при Хелеспонт, загледан алчно през сините му, бързо струйни води към блясъка на Персеполис. Някои казваха, че водел голяма армия. По-разумните смятаха, че има само тридесет или четиридесет хиляди души, а Великият цар със сигурност можеше да се справи с подобна сган. Но спокойствието на Дарий беше нарушено. Беше се опитал да държи македонца на разстояние с помощта на златото си, но сега вълкът душеше току пред вратата му. Дарий беше повикал Мемнон Родоски с думите, че за да победиш един вълк, ти трябва друг вълк. Мемнон беше прекарал известно време като заложенник в македонския двор; беше изучил характерите на Филип и сина му; беше наблюдавал как македонските фаланги с малките си щитове и дълги копия разбиват една след друга гръцките армии. Най-накрая Мемнон беше избягал от Македония и сега се ползваше с доверието на Великия цар. Мемнон разбираше от вълци. Беше се бил храбро срещу Парменион, македонския ветеран — пълководец, изпратен през Хелеспонта, за да изгради предмостие за македонските войски.

Но точно тази вечер, чакайки в преддверието в подножието на стълбите, които водеха към Апанда, Мемнон не се чувстваше привилегирован. Стоеше с немия си слуга Диокъл и главния си коняр Лизий и нетърпеливо потропваше със сандала си заради забавянето. Помещението беше задушно и горещо, охранявано от „ябълконосците“ и изпълнено с придворни и икономи — мидийци, а не перси, в ярки роби и панталони, със силно гримирани лица и проблясващи халки на ушите. Те също долавяха неловкостта на варварина и неспокойно кръжаха наоколо, чаткайки с високите токове на ботушите си. От време на време спираха и хвърляха лукави погледи към Мемнон. Не обичаха каквито и да било гърци. Особено Мемнон, с лъсналата му от благовонни масла плешива глава, острите черти, сбръчканото и загоряло лице, счупения крив нос, изкривените безкръвни устни и пронизващите жестоки очи.

„Никога не вярвай на грък“ казваха персите. Без изключение!

— Колко още ще чакам? — попита Мемнон на гръцки, който прозвуча твърдо и дразнещо. Гласът му стресна пойните птички в златните клетки, увиснали на сребърни вериги от кедровите греди.

— Бъди търпелив, господарю.

Спътникът на Мемнон, персийският принц Арсит, сатрап на западна Фригия, тактично се усмихна и поклони, вдигайки ръка пред устата си, сякаш за да поглади намазаните си с благовонни масла мустаци и брада. Ако зависеше от Арсит, Мемнон, глупавият на вид Диокъл и кривогледият Лизий щяха да бъдат хвърлени на крокодилите; но Мемнон се радваше на царското благоволение. Когато пристигна предишната вечер, той беше посрещнат с големи почести. Придружен до мрачния, ухаещ харем на Дарий, Мемнон беше обявен за „приятел на Великия цар“ и тържествено посрещнат от облечените в скъпи копринени дрехи жени на Дарий, които сияеха като светулки заради отрупаните си с тежки накити шии, глезени и китки. Бяха извадили от сандъците си злато, за да напълнят ковчезето, което един евнух носеше до Мемнон. Гъркът трябваше да го отнесе в знак на приятелството и вниманието на царя. Освен това му бяха показали царската съкровищница, Червената къща, чиито стени и тавани бяха изградени от кървавочервен камък и където десетки хиляди таланти злато се пазеха в сандъци, ковчезета и кошници.

Арсит извърна жълтеникавото си лице и елегантно попи капката пот над твърдата яка на робата си. Дарий беше твърде милостив. Сатрапът играеше със златната верига около врата си. Отиде към стената, сякаш заинтересуван от релефа на влюбен мидиец, миришец лотосов цвят. Арсит си спомни думите на Дарий: „Покажете на Мемнон благоволението ми. Покажете му силата ми и най-вече, покажете му ужаса, който всявам.“ Арсит наведе глава. Беше направил и трите. Беше извел Мемнон в градините с фонтаните и сенчестите им пещери, за да се наслади на прохладната сянка на тамаринда, смокините и терпентиновите дървета, да вдъхне аромата на нарове, ябълки и череша. Внезапно, без предупреждение, те се озоваха в градината, която се намиреше точно под Апанда — дълга морава, но обградена не от цветя и билки, а от ред кръстове, на които Дарий разпваше онези, които бяха предизвикали гнева му. В този случай — отряд конници, обвинени в страх и предателство; всички бяха съблечени, кастрирани и после разпнати върху високите дървени греди. Неколцина бяха умрели веднага, други щяха да агонизират дни наред. О, да, Мемнон беше видял ужаса.

Арсит отиде до прозореца. В градината отдолу бяха запалили фенерите и лампите. Макар да се наслаждаваше на аромата на цветята,

носен от вечерния бриз, той имаше сърце на воин. Напрегнатите му сетива долавяха металния мирис на кръвта и тихите стонове на онези, които бяха още живи.

— Ще приеме ли плана ми Великия цар?

Арсит въздъхна, бързо погледна към един от церемониалмайсторите и леко поклати глава, предупреждавайки го по този начин да не се приближава до Мемнон. Все пак, родосецът беше варварин. Не познаваше протокола и етикета в двора на Божествения; не знаеше, че трябва да пазиш тишина, за да подготвиш сърцето и душата си за голямата милост, която скоро ще ти бъде оказана.

— Не знам какво става в ума на господаря ми — отвърна Арсит, връщайки се обратно. — Но когато отвори сърцето си за нас, ще познаеш мъдростта му. — Погледът му се отмести към Лизий. — И справедливостта му.

Мемнон почувства тръпка на безпокойство. Беше ходил на военни походи, събирал армии, подбирал наемници. Беше се справял добре — беше командвал хиляди хоплити^[2], ветерани от много войни, добре обучена войска, но имаше и нещо друго. Само да можеше да действа сам! Но навсякъде, където отидеше, шпионите на Великия цар го следваха. Мемнон беше чул слуховете и клюките. Персийските военачалници бяха вербували предатели в гръцкия лагер. Но той отказваше да го повярва. А сега чакаше в тази изпълнена със сенки стая, обкръжен от мълчаливи пазачи и придворни с лукави очи. Беше ли се объркало нещо? Мемнон знаеше, че не го харесват. Радваше се на благоволенieto на Дарий по две причини. Първо, беше доказал верността си. Второ, беше побеждавал македонците. Но самият Дарий беше демон! Избухлив и понякога крайно жесток, той си беше пробил път до трона, като избягаше съперниците си и се обкръжи с онези, които му бяха помогнали — режеше носове, вадеше очи, сечеше ръце и крака. Не беше избил всички. Някои от жертвите си беше оставил да бродят като печални призраци из двореца — предупреждение към всички, които биха заплашили златния трон. Дарий можеше да бъде кротък и мил, дори щедър до глупост, но за да поддържа реда в империята си, той се отдаваше на внезапни пристъпи на терор, като гръм от ясно небе. И бог да е на помощ на онези, които беше набелязал за унищожение!

— Той ви очаква!

Гласът на иконома отекна в преддверието. Мемнон пое дълбоко дъх и изтри потните си ръце в бялата роба — задължителната дреха за подобни случаи. Арсит вървеше пред него, останалите — отзад. Безсмъртните се обърнаха и ги обградиха от двете страни, докато изкачваха стръмните стълби към залата за аудиенции. Мемнон имаше чувството, че изкачва свещената планина Олимп, за да се яви пред съда на боговете. Пламъците на стотици факли, прикрепени на стените, пукаха и танцуваха на течението, оживявайки драматичните фрески по стените. Те изобразяваха Дарий и предшествениците му в победоносни битки срещу чуждестранни врагове — дори срещу демони от подземния свят, особено грифонът с лъвска глава и свирепия сфинкс. Мемнон се спъна и тихичко изруга. Усети аромата на лотос, който изпълваше свещеното стълбище. Погледна наляво. Лицето на Диокъл лъщеше от пот и той скришом хвърли поглед към господаря си с израз на преследвана газела. Мемнон принудено се усмихна. Най-много обичаше двама души — жена си Барсина и този слуга, който би дал живота си за него. Той протегна ръка и леко докосна китката на Диокъл, за да го успокои. Отдясно Лизий беше навел глава и не издаваше чувствата си, освен че от време на време поглаждаше добре оформената си бяла брада или тайно избърсваше потта от челото си.

— Очаква ни голяма слава — прошепна Мемнон. — Не издавайте страха си.

Изкачиха стълбището. Бронзовите врати бяха отворени и Мемнон влезе в залата за аудиенции, обляна в светлина. Помнеше изискванията на етикета. Върху мраморния под зад вратата беше разстлан широк кървавочервен килим, който стигаше до огнището, където свещеният пламък трептеше върху дървената си платформа. Това беше свещеният огън на Ахурамазда, персийския бог. Той се поддържаше от жреците и гореше непрекъснато, докато царят беше жив; угасваше само при смъртта му. Килимът беше свещен и по него можеше да стъпва само Дарий. Мемнон и спътниците му коленичиха отстрани. По-надолу, зад свещения огън, под сребристо-аленото знаме с изрисувано орлово крило и слънце, Дарий седеше на златния си трон. Пиеше специално преварена вода, хапваше ечемични сладки и отпиваше вино от овална златна чаша, наблюдаван от сановниците и семейството си. Царският трон беше закрит с плътен бял воал, а пред

него стояха три редици безсмъртни в блестящи бойни доспехи. Мемнон зачака. Въздухът ухаеше сладко от стотиците кошници с цветя, наредени покрай стените. От един съседен коридор звучаха нежните мелодии на дворцовите музиканти.

— Сведете глави! — прогърмя гласът на иконома. — Сега погледнете! Дарий, цар на царете, владетел на владетелите, любимец на Ахурамазда и господар на човешките души.

Мемнон вдигна поглед. Безсмъртните бяха изчезнали. Белият воал беше дръпнат. Дарий седеше на трона с белия жезъл на властта в едната ръка и инкрустирана със скъпоценни камъни мухогонка в другата. Беше с роба в алено и сребристо под тежката, извезана със злато наметка, глезените и шията му блестяха от накити, които отразяваха свещения огън. На главата на царя имаше висока пурпурна шапка без периферия, а краката му, вдигнати на сребърно столче, бяха обути в подплатени сандали от копринен сатен.

— Поклонете се! — нареди церемониалмайсторът зад Мемнон. Гъркът наведе глава. Времето минаваше бавно. Музиката спря и Мемнон чу тих шум от чехли. От градините долу се дочу агонизиращ вик като на животно, приклещено в бодлив храсталак.

— Можеш да се приближиш.

Мемнон въздъхна и се изправи. Дарий беше изпълнил церемонията, беше предал белия жезъл и мухогонката. Везаната със злато мантия беше свалена от раменете му. Сега седеше на диван с възглавнички, точно под свещения пламък. Водени от Арсит, Мемнон и двамата му спътници тръгнаха към него, поклониха се и седнаха на предвидените за тях възглавнички. Малка маса ги отделяше от царя. На нея стояха три бокала с вино, купи с плодове и парчета печена гъска. Гърлото на Мемнон беше пресъхнало, но според дворцовия етикет той не можеше да яде или пие, докато Дарий не му даде знак. Залата изглеждаше празна, безсмъртните стояха в сенките, в нишите на прозорците и дългите коридори, готови да действат при най-малкия знак за опасност, застрашаваща господаря им.

— Приятелю — гласът на Дарий беше дълбок и гърлен, — можеш да вдигнеш очи към лицето ми.

Мемнон се подчини. Дарий изглеждаше спокоен, черната му къдрава коса, мустаците и брадата бяха напоени със скъп парфюм, мургавото му лице блестеше от масло. Мемнон въздъхна с облекчение.

Понякога очите на Дарий приличаха на късчета черен обсидиан, но сега проблясваха дружелюбно.

— Ястребе мой, соколе мой, мой родоски лъве! — усмихна се царят. — Придворните ми може да не те харесват, Мемнон, но аз те обичам като брат. — Усмивката на Дарий стана по-широка. Това беше гъркът, който щеше да защитава империята му, да отблъсне македонския варварин.

— Господарю, защо ме повика? — попита Мемнон на езика на владетеля.

— За да погледнеш лицето ми. За да видиш живота. За да бъдеш почетен. — Дарий млькна. — И да усетиш моята справедливост.

Мемнон затаи дъх. Дарий вдигна ръка.

— И така, той идва. — Очите му бяха впити в тези на Мемнон. — Александър Македонски ще прекоси Хелеспонт. Колко души ще води?

— Някои казват, че са само тридесет хиляди, други — четиридесет.

Дарий погледна Арсит.

— Можеш да го размажеш като муха.

— Господарю — прекъсна го Мемнон, — виждал съм македонската фаланга. Представи си движеща се стена, блок или клин. С опрени един до друг щитове и дълги сариси^[3], насочени напред.

— Имаме конница — каза Арсит.

— Тя ще се разпръсне пред македонските копия — отвърна Мемнон.

— Защо? — Дарий откъсна едно гроздово зърно и го завъртя между пръстите си. — Защо да не можем да притиснем и разбием такава жалка войска?

Мемнон затвори очи. Помисли за македонците — твърди, непоколебими, подвижна смъртоносна стена, насочена към центъра, докато конницата им връхлита върху вражеските флангове като небесен огън. Отвори очи.

— Господарю, трябва да го видиш, за да повярваш. Те притежават сила и лукава, свирепа жестокост. За тях броят не е от значение, а само хитростта и бързината, боят и силата. Александър е започнал война срещу всички. Чу ли слуховете, господарю?

Дарий поклати глава.

— Александър няма богатства. Продал е всичките си земи. Един от пълководците му го е питал какво е оставил за себе си. Александър отвърнал: „Мечтите си“ — Мемнон не можа да не се усмихне на храбростта на своя млад бъдещ противник.

— И? — попита тихо Дарий.

— „Но какво ще ти остане за в бъдеще? — попитал същият този военачалник.

— Моите надежди.“

— Колко годишен е?

Мемнон разпери ръце.

— Двадесет — двадесет и едно лета.

— А как изглежда този македонски дребосък, който иска да превземе империята ми?

Мемнон си припомни собствените впечатления, както и сведенията на шпионите.

— Малък човек, който изглежда голям — отвърна той бавно. — Александър е набит, с тяло на атлет. Когато върви, леко накуцва.

— Каква е косата му?

Мемнон потупа собствената си плешива глава и се усмихна.

— Някои казват, че е руса като узряло жито, къдрава и подстригана равно на врата и челото. Ласкателите казват, че има златиста кожа. Той е румен, приятен и добре сложен. Няма чипия нос на баща си, но е наследил усмивката му.

— Ами очите?

Мемнон погледна към Дарий.

— Винаги споменават, че очите му са с различен цвят, господарю, едното синьо, а другото кафяво. Александър притежава уменията на актьор, влажен поглед — както казват, момичешки — усмихнат, закачлив, но когато се наложи, твърд като желязо и студен като мрамор. Обикновено държи — имитира го Мемнон — главата си наведена, брадичката почти докосва гърдите му. Понякога накланя главата си леко встрани. Когато говори с теб, Александър се държи така, сякаш си единственият човек, който има значение.

— Забележително — промърмори Дарий. — И какви други качества притежава този тъй наречен юноша?

— Той е щедър, смел, отличен ездач. И се интересува от всичко, независимо дали са растения...

— Или произведенията на Аристотел?

— Аристотел му е бил учител — съгласи се Мемнон. — Александър и другарите му са били обучавани от превзетия атинянин в горичките на Миеза...

— О! — Дарий се залюля напред-назад върху възглавниците, очите му се взираха в пространството. — А как е госпожа Барсина?

— Прекрасна като нощта, господарю.

Мемнон почувства тръпка на страх. Дарий още не го беше поканил да яде или пие. Арсит изглеждаше напрегнат, свел глава, постоянно поглаждаше намазаната си с благовонно масло брада, сякаш слушаше внимателно, или пък мислеше за нещо друго.

— А като пълководец? — Гласът на Дарий беше остър. — Този Александър?

— Има наемници и лека тесалийска конница, но те са плява на вятъра в сравнение със собствената му войска.

Мемнон се замисли. Представяше си гъстите редици на македонската фаланга, дългите сариси, насочени напред, тропота на крака в сандали, бойните песни, трополенето на конницата.

— Ако те са плява, кое е живото растение?

— По-скоро узряла нива — прошепна Мемнон. — Подвижна нива, господарю, чиито стъбла са от дърво и твърда стомана. Можеш ли да си представиш? — той вдигна ръка. — Нападат противника си по фланга или дори челно. Сарисата е дълга около шест метра. Може да пронизва и мушка, преди дори да са се сблъскали с врага.

— Можеш да използваш стрелци — заяви Арсит.

— Фалангата се движи твърде бързо, ще направят стена от щитовете.

В градината долу запя славей с кристалночист глас — странен звук в тази смразяваща зала, излъчваща безмълвна и мрачна заплаха.

— Македонските копиеносци се раждат и възпитават като воители — обяви Мемнон. — Те притежават не само точност, но и бързина, сила и увереност.

— Покажи ми тактиката им. — Дарий посочи към малките благовонни пръчици върху масата.

Мемнон ги подреди.

— Това е врагът, господарю. — Той се усмихна извинително. — Или трябва да кажа нашите македонски противници? В средата е

пехотата, конницата е по фланговете. Опасността при македонците е тройна. Първо, конницата, водена от Александър. Той ще застане на десния фланг. Второ — в центъра, пехотата, разделена на две — щитоносци и леко въоръжени пехотинци, много бързи и смъртоносни...

— Ами третата, копиеносците? — прекъсна го Дарий.

— Тактиката на Александър е бързина и подвижност — продължи Мемнон. — Ще концентрира атаката си върху вражеския фланг, който ще се разрези, за да го посрещне. Намесва се пехотата, врагът е разделен, остава само да бъде обграден и избит.

— Аха! — въздъхна Дарий. — Значи пробива и разделя, обкръжава и избива.

Мемнон кимна.

— Това изисква много силна воля — съгласи се той. — Решителност и здрава дисциплина. И многократно е давало резултати.

— И какво предлагаш? — попита Дарий.

Мемнон си пое дълбоко дъх.

— Никога не се изправяй в битка срещу него.

— Какво?

Арсит и Дарий възкликнаха едновременно. С угълчето на окото си Мемнон видя, че сенките помръдват, но Дарий вдигна ръка и направи лек жест.

— Остави го да настъпва — продължи Мемнон. — Изгори земите, реколтата, градовете си. Примамвай го все по-дълбоко в лабиринта. Изчакай, докато огладнее и ожаднее, а духът на хората му падне.

— Значи искаш да запалим реколтата си? — възкликна Арсит.

— Не, не, слушай. — Дарий вдигна ръка. — Този македонски наивник, както го нарича Демостен...

— Демостен може да е голям оратор, господарю, но всеки път, когато се е срещал с Македонецата в битка, е побягвал.

— Знам. — Дарий откъсна едно гроздово зърно, сложи го в устата си и задъвка бавно. — Говориш за достойнствата на Александър. А какви са слабостите му?

— Ще трябва да остави Македония и Гърция — отбеляза Мемнон — под съвместното регентство на майка си Олимпиада...

— Тази дива кучка! — възкликна Дарий.

— ... и стария военачалник Антипатър.

— Но те се мразят взаимно! — възкликна Арсит.

— Именно! — отсече Мемнон.

Дарий сложи ръка на устата си и се усмихна.

— Колкото повече слушам за Александър, толкова повече ми харесва. Значи Антипатър и Олимпиада ще се дебнат един друг. — Лицето му стана сериозно. — А какви са другите му слабости?

— Ще трябва да остави част от войските си у дома — продължи забързано Мемнон. — Когато пресече Хелеспонт, Александър ще бъде отрязан от дома. Съкровищницата му е празна и Гърция се бунтува. Александър носи титлата главнокомандващ, но Атина не е доволна. Никой не е забравил унищожението на Тива. Гърция има две очи. Едното, Атина, е замъглено. Другото, Тива, беше унищожено.

Дарий засмука зъбите си, внимателно заслушан.

— Значи Александър ще трябва да живее далеч от страната си? — попита Арсит.

Мемнон се чувстваше по-уверен под преценяващия поглед на Дарий — обясняваше стратегия, която Великият цар разбираше.

— Какви други слабости има този мъж? — попита Дарий.

— Репутация на кървав тиранин: тридесет хиляди тиванци бяха продадени в робство...

— Не! — отсече Дарий. — Слабости като човек.

Мемнон отмести поглед. Можеше да спомене предателството. То беше така разпространено в Македония, както в Атина или Персеполис.

— Той има две слабости — бавно каза гъркът. — Първо, родителите му. Те се мразеха взаимно. Самият Александър е казвал, че майка му постоянно си удържа наем за деветте месеца, които е прекарал в утробата ѝ. Олимпиада се смята за мистичка. Редовно измъчвала Филип с думите, че Александър бил заченат от бог. Казват, че самият Филип я е наблюдавал да извършва някои странни ритуали.

— И така изгубил окото си — самодоволно се усмихна Дарий. — Чувал съм тази история.

— Филип и Олимпиада се намразиха — продължи Мемнон. — Всъщност той се разведе с нея и се ожени за племенницата на един от пълководците си. На сватбеното тържество този военачалник, Атал, вдигнал тост. „Най-накрая Македония ще има законен наследник,

истински македонец.“ Александър защитил Олимпиада и го наругал в лицето. Филип, пиян както обикновено, се опитал да нападне сина си. Извадил камата си, скочил от лежанката, но се свлякъл на пода. „Вижте“ — присмял му се Александър, „ето един човек, който иска да премине от Европа до Азия, но няма сила и сръчност да стигне от една лежанка до друга...“

— И после? — попита Дарий.

— Александър бил изпратен в изгнание, но по-късно се върнал. Новата жена на Филип родила син.

— И Филип бил убит?

— Да, организирай голям празник, среща на всички гръцки държави, когато бившият му любовник Павзаний, който бил насилен от няколко приятели на Филип, изтичал напред и забил крилата келтска кама в сърцето му.

— И убили ли този Павзаний?

— Опитал се да избяга, но се спънал в една лоза. Телохранителите на Филип го убили. Трупът бил разпнат.

— А кой стои зад това убийство? — попита Арсит.

— Носят се слухове, че Олимпиада е била силата зад Павзаний. Говори се и че самият Александър е знаел за заговора.

— Но той е твърдял, че е невинен? — попита Дарий.

— Разбира се, господарю. Олимпиада обаче сложила златен венец върху отрязаната глава на Павзаний, изгорила трупа и разпръснала пепелта му върху гроба на Филип.

— И Филип не е бил предупреден?

— Получил загадъчно предупреждение от Делфийския оракул. — Мемнон неспокойно се размърда.

— „Бикът е нагизден за жертвоприношение!“ — възкликна Дарий. — „Всичко е готово. Колачът чака.“

— Да, господарю. Филип мислел, че ти си бикът.

Дарий се засмя гърлено.

— Продължавай, Мемнон.

— Александър е объркан. Той обича Олимпиада. Твърди, че една нейна сълза струва повече от хиляди думи. От друга страна деянията ѝ го отблъскват. Тя хвърлила малкия син на Филип върху жарава и накарала майката да гледа. Младата жена полудяла и се обесила. Олимпиада е изпълнила ума на Александър със съмнения, както и с

неясни мечти, че той е син на бог. Тя постоянно напомня на Александър, че Ахил е един от неговите предшественици.

— О, да, чувал съм за това — намеси се Арсит. — Александър държи екземпляр от Омировата „Илиада“ до камата под възглавницата си.

— Любимият му стих — добави Мемнон, цитирайки „Илиада“-та, е „Ахил, роден от майка — богиня“. Той се вижда като превъплъщение на най-големия гръцки герой.

— Спомена и за втора слабост — подтикна го Дарий.

— Предвид произхода му — Мемнон не успя да устои да не се присмее — Александър е разкъсван между дълбокото суеверие и неутолимото си желание да се противопостави на боговете, да покаже, че им е равен.

— Обича ли златото?

— Раздава го, все едно е пясък.

— Ами жени?

— Уважава ги.

— Шпионите ми — прекъсна го Дарий — твърдят, че има мъж — любовник. Хефестион.

Мемнон се канеше да се съгласи, когато си спомни старата пословица „Опознай истински врага си“. Гордееше се с едно — винаги казваше истината.

— Враговете му пускат тези слухове — призна той. — Други казват, че Хефестион му е като баща и е най-близкият му съветник.

— Е? — Дарий се облегна на възглавницата. — Защо идва? Заради славата?

Мемнон сви рамене.

— Заради завоеванието. За да осъществи мечтата на майка си, да докаже, че е прероденият Ахил. За да поведе свещена война срещу персийската империя на Ксеркс и Кир, за да докаже, че е бог...

— Или — добави Дарий сухо — за да докаже, че е по-велик от баща си. Значи знаем — кимна той, сякаш говореше на себе си, — че той ще дойде, но как?

— Флотата му е слаба — отвърна Мемнон. — Когато пресече Хелеспонт, ти...

— Не, не. — Дарий поклати глава. — Искам да дойде с жалката си войска, за да го притисна към гърдите си и да изстискам живота от

него. Искам да покажа на цяла Гърция какво ще стане. Когато победа Александър, ще посети Партефона в Атина, за да им покажа кой е техният господар.

— Има отрови, убийци — внезапно се обади Лизий.

Дарий не обърна внимание на прекъсването, прокара пръст по мокрите си от виното устни, а с другата ръка си играеше с ресните на една възглавница.

— Имам шпиони в македонския двор. — Той щракна с пръсти. — Мога да отнема живота на Александър толкова лесно, все едно да подрежа фитила на лампа. Но ако го направя, те могат пак да дойдат. Не, не, аз ще издебна и ще заловя този Александър, ще го преведа във вериги из цял Персеполис, а после — той посочи към краката си — моите „забулени стражи“ ще го закарат да изгние в Кулата на мълчанието. Ще разпоря трупа му от врата до чатала, ще го напълня със златен прах от съкровищницата си и ще го използвам като столче за крака.

Великият цар наведе глава. Въпреки горещината Мемнон потръпна от страх. Дарий кроеше планове и заговори.

— Спомена за някакъв шпионин! — възкликна гъркът. — Как се казва той?

— Наифат. — Дарий вдигна пръст към устните си, призовавайки към тишина. — Александър — размишляваше Дарий — ще прекоси Хелеспонт. Ще се поклони пред древния град Троя. Ще има водачи и ще напредва по западното крайбрежие на империята ми. Ще се лута като в мъгла. И тогава ще го убием.

— Как? — попита Мемнон.

Дарий не отговори. Мемнон погледна с копнеж към чашата с вино. Изведнъж осъзна какво го притесняваше. Да ядеш и пиеш в присъствието на Великия цар беше голяма чест. Те бяха четирима, а имаше само три бокала — изковани от сребро и украсени със скъпоценни камъни. Той вдигна поглед. Дарий го наблюдаваше с любопитство. После персийският цар се втренчи в някаква точка зад Мемнон. Острите черти на гърка не трепнаха. Той чу леки стъпки, разбра, че „забулените стражи“ на Дарий, придворните убийци с черни качулки, приближават.

— Готово ли е всичко? — попита Дарий.

Мемнон не чу никакъв отговор. Великият цар рязко се изправи. Стисна инкрустираната мухогонка и потупа с нея бедрото си.

— Господарю! — възкликна Арсит и се изправи. — Какво има?

Дарий, който вече се отдалечаваше, им направи жест с мухогонката да го последват. Близко до един прозорец, който гледаше към градините, Дарий спря и се обърна.

— Мемнон, приятелю, знаеш ли какво представлява Кулата на мълчанието?

Мемнон го погледна.

— Хайде — подкани го персийският цар, — кажи на спътниците си.

— Това е традиция на твоя народ, господарю. Занасяте мъртъвците си в тази кула и увисват труповете на въжета от гредите.

— И? — настоя Дарий. — Какво става после, Мемнон?

— Оставете трупа да се разложи и плътта да окапе. Когато изгние, той не може да зарази никого.

— И живите остават чисти — промърмори Дарий.

Мемнон погледна бързо към прозореца, привлечен от слаби звуци и блясъка на факла.

— Всички трябва да останем чисти. — Дарий бавно се върна обратно. — Говорех за шпиони. Знаеше ли, пълководецо Мемнон, че имам шпионин близо до Александър?

— Човекът, когото нарече Наифат?

— Човекът на име Наифат — съгласи се Дарий. — Наифат е собственост на Митра, господаря на моите тайни.

Мемнон не реагира. Беше чувал за Митра, но никога не го беше срещал. Но Дарий му вярваше толкова много, че хората наричаха този пазител на тайните му „царска сянка“.

— А знаеше ли, Мемнон, приятелю мой, че Александър има шпионин близо до теб? Може би дори двама или трима?

Устата на Мемнон пресъхна. Той усети как краката му се подкосяват.

— Господарю, това не е...

Устата на Мемнон пресъхна: да наречеш персиец лъжец беше най-голямата обида.

— Имам очи и уши — отвърна Дарий. — Аз съм Великият цар. Ела!

Отидоха до прозореца. Мемнон се вгледа навън. Долу беше издигната голяма дървена бесилка. Гол мъж със запушена уста беше разпнат на нея, тялото му представляваше жива рана от челото до пръстите на краката. Стомахът на Мемнон се сви, когато осъзна, че горкият човек беше и кастриран — на мястото на гениталиите му имаше кървава маса. Чу тихо стенание и бързо се обърна. Лизий стоеше блед като призрак, капки пот бяха покрили челото му.

— Познаваш ли този човек, Мемнон? Може би не. Но твоят добър приятел Лизий го познава.

Мемнон се взря в разпнатия мъж, косата му беше подстригана като на всеки осъден.

— Това е Клеандър! — Мемнон с ужас се обърна към Дарий. — Той е един от пълководците ти! Тиванец е, нали?

— Той е и пратеник на Лизий — обяви Дарий.

Лизий стоеше, опрял гръб на стената и се тресеше.

— Мога всичко да обясня! — заекна той.

Мемнон се приближи, лицето му беше само на няколко сантиметра.

— Лизий, какво става?

— Изпратих Клеандър със съобщение до Александър, че ще се видим в Троя. Предложих му да те предам.

— Ти! — Мемнон отстъпи назад и вдигна ръка.

Лизий поклати глава.

— Не съм предател. Ти го знаеш.

— Тогава защо?

— Аз съм тиванец. — Лизий говореше с мъка. — Жена ми, семейството ми, всички загинаха в Тива. Имам кръвна вражда с Македонца. Не бих те предал, господарю. Искрах да се срещна с Александър и да го убия.

— Клеандър ни каза друго — обади се Арсит.

Лизий се обърна, лицето му беше изкривено в гримаса.

— Разбира се, че ще ви каже, като го измъчвате. Велики царю! — Той падна на едно коляно. — Дело на Арсит ли е това? — Лизий погледна умолително към Мемнон. — Знаеш колко ни мразят. Мразят теб — когато излезем на бойното поле, те ще правят, каквото си искат и ще ти пречат на всяка крачка. Единственият начин да спреш

Александър е да го убиеш. Щях да го направя заради теб. Заради себе си. — Той се огледа. — Заради всички нас.

— В такъв случай — тихо го прекъсна Арсит, — защо Александър се е съгласил? Извинявай, господарю. — Арсит се обърна, на лицето му играеше подигравателна усмивка. — Нашите разузнавачи хванаха Клеандър, след като прекоси обратно Хелеспонт.

— Знаеше ли, че е заминал? — попита Дарий.

Мемнон поклати глава.

— Но защо Лизий не ти е казал за плана си?

— Щях да го направя — заекна Лизий, — но трябваше да съм сигурен. Реших, че Клеандър се е забавил по пътя.

Мемнон погледна към своя главен коняр. От една страна му вярваше, но от друга... Да изпраща вестonosец във вражеския лагер без негово разрешение?

— Знаеше ли, че Александър ще отиде в Троя? — Гласът на Дарий беше малко по-силен от шепот.

Мемнон поклати глава.

— Аз също — продължи Великият цар. — Не и докато Клеандър не падна в ръцете на Арсит. — Дарий докосна Мемнон леко по китката. — Дори да беше истина — промърмори той, — кой е Лизий, че да определя стратегията ни? Аз не искам да убият Александър и да го превърнат в герой и мъченик за цяла Гърция. Просто ще отложи неизбежното с няколко месеца, дори години. Нека Александър да прекоси Хелеспонт. Нека се срещне със съдбата, която съм му подготвил.

Лизий се опита да се вкопчи в бялата роба на Мемнон, но военачалникът се отдръпна. Погледна през рамо към Диокъл, слугата отвърна на погледа му. Беше поразен.

— Нищо не можеш да направиш — обяви Дарий и щракна с пръсти.

Фигури с черни качулки се появиха от тъмнината. Те заобиколиха Лизий, сграбчиха го за ръцете и го изправиха на крака.

— Аз ти плащам — обвини го Дарий. — Тялото и душата ти ми принадлежат. Аз съм Великият цар и главата ти е моя. Ти си дребно камъче под сандалите ми. Заведете го в Кулата на мълчанието! — нареди той. — Вържете го в клетка. Нека се люлее между небето и земята.

Лизий изкрещя и започна да се съпротивлява. Забулените пазачи го извлякоха навън.

— Докато лежиш там — изкрещя Дарий — и дълго време чакаш смъртта си, помисли си за справедливата съдба на предателите.

---

[1] Мидийци (меди) — жители на азиатската област Мидия. — Б.р. ↑

[2] Ударна сила на древногръцката войска, пехота с тежко въоръжение за близък бой — Б.р. ↑

[3] Копия, дълги от два до шест метра. — Б.р. ↑

ПРОЛОГ II

Тялото на Павзаний веднага било окачено на бесилка, но сутринта на главата му имало златна диадема, подарък от Олимпиада, която искала да покаже омразата си към Филип.

Квинт Курций Руф
„История на Александър
Велики“, Книга 1, глава 9

— Добре дошъл отново сред нас, Теламоне, син на Марголий!

— Защо съм тук, господарке?

— Защото притежаваш дара на живота. — Олимпиада вдигна глава. — А аз притежавам дара на смъртта.

— Господарке, и двете са в ръцете на боговете.

— Ти не вярваш в боговете, Теламоне.

— Господарке, вярвам в това, в което вярваш и ти.

Червенокосата Олимпиада, вдовица на Филип и майка на Александър, се засмя като момиче, смях, който не подхождаше нито на настроението, нито на външността ѝ. Седеше пременена в морскозелената си рокля, закопчана на рамото със златна брошка във формата на главата на Медуза. Косата и продълговатото ѝ мургаво лице бяха скрити от небесносинята качулка на наметката ѝ; краката ѝ бяха обути в груби войнишки сандали. На малката масичка от акациево дърво до нея имаше бокал, а до него всички пръстени, огърлици и гривни, които беше свалила от себе си, сякаш допирът им до кожата ѝ беше неприятен. Потропа с крака и се загледа разсеяно в тавана, към образа на Бакхус, яхнал пантера.

Не си се променила, помисли си Теламон. От всички жени, които някога беше познавал, от всички хора, които бе срещал, единствено Олимпиада от рода на Молос го плашеше до смърт. Изучаваше гладкото ѝ лице, острия нос над плътните червени устни, очите, които

привличаха погледа му като очи на дива котка — блестящи, неспокойни, те се взираха в събеседника, сякаш се опитваха да изсмучат душата му. Теламон с мъка преглътна и се заслуша в дишането си. Знаеше правилата на играта: никога не показвай на Олимпиада, че те е страх. Тя се хранеше със страха. Сега играеше ролята, която си беше избрала — закачлива, кокетна, но под всичко това прозираше мрачна заплаха. Теламон имаше чувството, че участва в някоя от пиесите на Софокъл. Изкарвайки го без предупреждение от къщата на майка му, капитанът на стражата на Олимпиада любезно, но твърдо му беше съобщил, че е поканен на гости при единия от регентите на Македония.

— Защо? — беше попитал Теламон.

Командирът беше свалил шлема, изтрил потта от челото си и отместил поглед към фонтана в малкия двор.

— Защото тя иска така.

Теламон беше измил лицето и ръцете си, беше сложил нова туника и мантия, целунал майка си за довиждане и придружен от пехотинците, беше тръгнал към царския дворец. Първо го накараха да прегледа трупа, положен върху една дървена маса. След това му дадоха вино, сирене и хляб и го доведоха тук, в сърцето на двореца, центъра на паяжината на Олимпиада.

Теламон неспокойно се раздвижи на стола. Олимпиада още гледеше в тавана, отпуснала се върху дървения трон със сребърна украса. От двете страни на подиума стояха двама телохранители от пехотните полкове в пълна парадна униформа — сини шлемове с алени пера от двете страни; златните ръбове скриваха очите им; ярките пурпурни предпазители за врата стигаха малко над раменете им. Приличаха на статуи в украсените си брони, фустанели и сребристи набедреници с червени ръбове, стиснали в една ръка копията си, а в друга кръгли щитове с гравирани разярена менада^[1] със сурово лице — личния знак на Олимпиада.

Теламон се изкашля. Олимпиада все още гледеше към тавана, затова лекарят на свой ред заглежда мрачната стая, затопляна само от пращящия мангал и бронзовите подноси, пълни с пукащи въглища. Дали не бяха напръскани с нещо? С някакъв странно благовоние? С лаврови листа или мирта? Със сигурност не беше тамян, може би дъбови листа или смачкани листенца на лотос? Горчиво-сладкият

аромат гъделичкаше ноздрите на Теламон и му напомняше на нещо. Но на какво? И изведнъж се сети, точно когато Олимпиада отмести поглед и се загледа в него. Един поглед от тъмнозелените очи на тази жена — змия, царицата-вещица, и Теламон си спомни за посещенията ѝ в академията в Миеза. Това беше нейният аромат! Спомни си Олимпиада наведена над него, да гали с пръст бузата му и да го пита наистина ли обича нейния скъпоценен Александър.

Една фраза от „Вакханки“ на Еврипид се наби в очите на Теламон. Беше изписана на стената точно зад трона: „Дионисий заслужава да бъде почитан от всички хора. И той иска никой да не бъде изключен от това обожание.“ Олимпиада се размърда на трона и погледна зад себе си.

— Накарах художниците да го изпишат — каза тя. — Вярваш ли в това, Теламоне? Не смяташ ли, че всички трябва да пият от священото вино? — Тя се обърна и го погледна право в очите. — Священата кръв на боговете, сокът от намачканото узряло грозде. Последовател ли си на Еврипид, Теламоне? Или само се възхищаваш на произведенията му?

— Предпочитам трактата на Аристотел върху пиянството.

— Аха, Аристотел. — Олимпиада се размря. — Това конте с тънки крака и коремче! Значи не обичаш виното?

— Не съм казал това, господарке.

Царицата продължи да го поднася.

— В шеста песен на „Илиада“-та Омир твърди, че виното възстановява тялото.

— Но пак там казва и че то изсмуква силите.

— „Не ми подхожда“ — цитира Олимпиада, потропвайки с пръсти по трона си — „да продължавам да се гневя безпощадно.“

— В такъв случай, господарке, може би ще ми кажеш защо съм тук.

Оживлението изчезна от лицето на царицата. Тя потропа с обутите си в сандали крака, взе една гривна и я наниза на китката си.

— Липсват ли ти горите на Миеза, Теламоне?

— Липсват ми приятелите.

— Липсва ли ти синът ми?

— Господарке, вече ти отговорих. Приятелите ми липсват.

Олимпиада се засмя рязко. Теламон се стресна, когато една от факлите на стената вляво от него припламна и угасна. Олимпиада го мушна с пръст.

— И така, защо си тук?

— Защото ме повика.

— Не, защо си в Пела?

— Тук съм от есента.

Сякаш отегчена от разговора, Олимпиада се изправи, слезе от подиума и тръгна към него.

— Филип е мъртъв. Моят съпруг, царят.

— Знам, господарке.

— Аз короняхах убиеца му.

— Знам, господарке.

— Не казвам, че аз съм го убила. — Олимпиада го заобиколи и застана зад гърба му.

— Не, разбира се, господарке. Ти не би убила дори муха.

Олимпиада отново се разсмя и мушна Теламон в рамото. Той се размърда неспокойно. Столът беше направен от преплетени каишки, които му убиваха през тънката възглавничка. Той се загледа в мозайката на пода — не беше много хубава, червенокосият Дионисий, яхнал гъска. Богът му напомни пияницата, който се беше опитал да го нападне в една уличка. Къде беше това? В Мемфис или в Абидос? Не можеше да си спомни. По-важно беше да прикрие страха си. Олимпиада приличаше на котка, уловила птичка. Не му мислеше злото, поне за момента. Искаше нещо. Той донякъде подозираше истината. Щеше да стане опасно, само ако откажеше. Ако Олимпиада искаше да го убие, главата му щеше да падне от раменете в мига, когато беше влязъл в Пела. Разбира се, любимият ѝ Александър сигурно ѝ беше оставил точни инструкции — някъде в ухаещите на благовония покои на Олимпиада имаше обковано със сребро ковчеже с три ключалки, за което само тя имаше ключове. В него вероятно се намираше свитък с имената на онези, които Александър я беше предупредил да не закача. Сигурен беше, че и неговото име е там. Александър никога не забравяше приятелите си, дори онези, които не бяха съгласни с него или решаваха да поемат по други пътища.

— Помня те, Теламоне. Ти и Александър ловяхте зайци между гробниците на Миеза. Помниш ли? Сивите плочи, високата трева?

Ятата пеперуди, тишината, нарушавана само от бръмченето на пчелите? Ти винаги носеше големи сандали! Направо плуваше в тях.

Олимпиада се наведе и зашепна в ухото му. Теламон долови странния ѝ аромат.

— Мургавият, тъмнокос Теламон. Винаги старателен. Помня те как взе костта, която кучето беше изровило от един гроб. С Александър спорехте дали е от ръка или крак.

— Беше от крак, господарке, бедрена кост. Аз бях прав, а синът ти грешеше.

— Не обичаше убийствата, нали? Помниш ли — когато Птолемей хвана един малък дрозд и каза, че ще го принесе в жертва върху един камък, ти му извика да го пусне?

— Паметта ти изневерява, господарке. — Теламон усети, че Олимпиада се беше отдръпнала — Твоят син Александър се намеси. Удари с юмрук Птолемей по носа, той изпусна птичето и то отлетя.

— О, да. Чакай да те огледам, Теламоне. — Олимпиада го заобиколи и застана пред него, притиснала пръсти към брадичката си и зацъка с език. — Теламон в туника и мантия на лекар. Нека да установя симптомите ти. Да преценя как изглеждаш.

Тя отстъпи, сякаш преценяваше колко струва. Теламон удържа на погледа ѝ.

— По-висок си, отколкото очаквах. — Говореше шепнешком. — Черна, къса коса. — Тя замълча. — На колко години си, Теламоне?

— На двадесет и шест.

— А вече имаш бели косми. Малко са, но така се отличаваш от другите. Не казва ли Хипократ в „Тялото“, че лекарят трябва да внуши доверие на пациента си? Караш ме да се чувствам спокойна, Теламоне. Лицето ти е тъмно, жълтеникаво, с хлътнали очи. Какъв е цветът им? — Тя се взря по-отблизо. — Светлозелени, почти като моите. Имаш късия нос на майка си. Горната ти устна е тънка, но долната е поплътна. — Тя наклони глава на една страна, жест, който силно напомни на Теламон за Александър. — Лице на учен, потайно, но не лукаво. Мрачно, но мисля, че Теламон може да се смее! Жените те харесват. Е, Теламоне, какъв е твоят живот?

— Медицината, господарке.

— А съпругата ти?

— Медицината, господарке.

— А с какво се забавляваш? С медицина, господарке — отговори вместо него Олимпиада, имитирайки гласа му.

Тя се приближи и застана до него. Теламон видя как един от пехотинците леко се мръдна встрани, сякаш за да може да го вижда по-добре.

— Бил си навсякъде, Теламоне. В Кос, Самос, Хиос, Атина, Мемфис, Абидос, Тива в Египет...

— Дори в Тарентум в южна Италия — довърши Теламон списъка вместо нея.

Олимпиада почука по пръстена на лявата ръка на лекаря, изобразяващ Асклепий и Аполон лечителя.

— Вярваш ли искрено в боговете, Теламоне?

— Ако боговете извършват срамни дела, значи не са велики богове.

— Това някой твой афоризъм ли е?

— Не, господарке, на Еврипид.

— Ах, онзи, който говори за безсмъртната душа. Вярваш ли в живота след смъртта, Теламоне?

— „Другият живот е запечатан фонтан“ — цитира Теламон Еврипид. — В този живот имаме достатъчно проблеми.

Очите на Олимпиада се разшириха от учудване.

— Ти, лекарят, не обичаш живота? Ти нямаш нищо, освен медицината? Никаква амбиция? Никакъв покровител? Никакво желание да се издигнеш? Защо си толкова тъжен, Теламоне?

— Както казва поетът, господарке — „Най-сладките ни песни са онези, в които влагаме най-тъжните си мисли.“

— Наистина харесваш Еврипид. — Олимпиада се върна назад и седна на ръба на подиума, отпусайки ръце върху коленете си. — От всички приятели на сина ми, теб харесвах най-много. Знаеш ли защо? Защото не представляваше опасност. Ти не искаше да бъдеш пълководец. Не искаше да бъдеш войник. Не искаше да се перчиш. Обзалагам се, че жените те харесват. Имаше ли съпруга в Египет?

— Само любовница.

— И тя е умряла?

— Служителка в храма на Изидата. Жрица, господарке. Един войник я насили, тя се разболя и умря. По това време не бях там.

— А войникът?

— Персийски войник. Убих го.

— Как го направи? — Олимпиада обърна глава настрани, на устните ѝ заигра усмивка. — Отрови го? Прониза го в гръб? Или нае убиец?

Лицето на Теламон не трепна. Олимпиада тропна с обувия си със сандал крак.

— Ще ми кажеш ли най-сетне? Как го уби?

— Срегнах го във винопродавницата до улицата на сфинксовете в Тива. Проклех го. Той извади меч и ме нападна. Бях научил много в горите на Миеза.

— А, да, Черния Клит, учителят на сина ми по бой с мечове.

— Персиецът не беше много добър. Мечът му не ме улучи. Но моята кама улучи него. Точно в сърцето.

Олимпиада въздъхна и се изправи.

— И след това се върна у дома?

— Нямах избор. Персите щяха да ме разпнат край стените на Тива.

— Как е майка ти? Ами вдовицата на брат ти и детето? Разбрах, че бил жизнено момче.

Олимпиада беше придобила мрачен и смразяващ вид. Теламон почувства как дланите му се изпотяват. Царицата беше отправила своята заплаха. Само с думи, с начина, по който наблегна на „жизнено“, докато очите ѝ останаха сурови и застрашителни.

— Така! — Тя плесна с ръце и се върна на трона си. — Имаш репутация на изключителен лекар, Теламоне. — Тя седна на трона. — Кажи ми, каква е разликата между петнистия и водния бучиниш?

— Те са смъртоносни отрови. Петнистият бучиниш причинява парализа, а водният — конвулсии. И двата вида водят до смърт.

— От наблюдение ли го знаеш?

— Не, от описанието на Платон на смъртта на Сократ. Сложили във виното му петнист бучиниш.

Олимпиада кимна със стиснати устни, сякаш беше учен, който разговаря със своя учител.

— А видя ли трупа?

Теламон си спомни ужасния погребален дом — бялата, отпусната плът на стареца, проснат гол като парче месо върху масата. Олимпиада се обърна към войника, който стоеше до нея.

— Прегледа ли той трупа? Внимателно, както бях поръчала.

— Точно както поръча, господарке.

— Е? — обърна се Олимпиада отново към Теламон. — Какво можеш да ми кажеш за този труп?

— Бил е от прислужниците ти, господарке, работел е в двореца.

— Разбира се!

— Вероятно е бил обуцар.

Олимпиада се усмихна.

— Разбрах го — продължи Теламон — по ръцете му. Миришеха на кожа и танин. Пръстите, с които е държал иглата, бяха покрити с драскотини. Гръбнакът му беше малко изкривен от привеждането над тезгяха. Китките и ръцете му бяха добре развити, но отпуснатият корем и слабите крака показваха, че е човек, който е свикнал да седи.

— Много добре! — промълви Олимпиада.

— Трупът беше леко издут. — Теламон беше превъзбуден. — Разлагането е започнало бързо.

— А причината за смъртта?

— Отрова!

Олимпиада отметна глава и се разсмя.

— Нали няма да обвиниш мен!

Теламон я изглежда хладно. Не, помисли си, не бих го направил. Олимпиада, царицата-вещица! Господарката на отровата! Теламон се чудеше колко ли отвари, еликсири и противоотрови имаше в тайните ѝ сандъчета? Припомни си историята за полубрата на Александър. Здравно и енергично дете, той бил сериозен съперник на сина ѝ, докато Олимпиада не решила да му дава определена храна. Момчето се беше възстановило, но прекара остатъка от живота си като пълен идиот и сериозно предупреждение за всеки, който застрашеше по някакъв начин Олимпиада и любимия ѝ син.

— Проследих отровата — обяви Теламон. — Десният крак беше издут и кръвта се беше превърнала в гной.

— Как е умрял? — настоя Олимпиада.

— Чувал съм и преди за такива случаи. Иглата се е изплъзнала и се е забила в крака му. Раната е била много малка и се е затворила веднага. Горкият обуцар е мислел, че нищо му няма, но иглата е била замърсена и е довела до отравяне на кръвта. Сигурно е имал

главоболие, челюстта му се е схващала, вдигнал е температура, блънгувал е. Скоро след това е последвала смъртта.

— А какво би направил ти?

— Щях да открия раната от иглата и да я разрежа.

— Защо?

— За да наляя вътре смес от мед, сол и вино. Колкото е по-силно виното, толкова по-добре. Не лекото вино на Олимп или Атина, а най-силното, което мога да намеря — тъмнолилаво на цвят. Тази смес би могла да пречисти раната.

— Как? — Олимпиада се приведе напред, искрено заинтересувана.

— Нито аз, нито някой друг може да каже. Виното, медът и солта притежават качества, които почистват плътта и убиват гнойта.

— Трябва да го запомня. Значи ти не вярваш, че образуването на гной е полезно? Хипократ е вярвал, че е така, моите лекари — също.

— Грешат. — Теламон запази уверения си тон. — Гнойта може да бъде почиствана и да не ѝ позволим да се задържа в тялото. Една рана винаги трябва да бъде почиствана.

— И можеш ли да го направиш? — попита Олимпиада.

— Възможно е. Виждал съм да го правят в Египет.

— А каква е превръзката?

— От бял лен и не много стегната. Така раната може да диша. Ако превръзката се стегне, започва инфекция.

— Ами ако не се получи?

— Тогава, господарке, щях да ампутирам крака, на около осем сантиметра над коляното. Щях да дам на човека силно вино, примесено с опиат — това щеше да предотврати конвулсиите и шока.

— Но той щеше да кърви до смърт.

— В Италия видях един хирург да го прави с крака на войник. Бяха го ранили с отровна стрела при засада. Използваха малки щипки, за да спрат кръвта, после обгориха мястото и го превързаха.

— Това щеше да е интересно на сина ми — прошепна Олимпиада почти на себе си.

— Синът ти ли, господарке? Той заминава за Азия, армиите му се събират при Хелеспонт.

Олимпиада плесна с ръце.

— Умно момче си, Теламоне. И трябва да отидеш при него.

Теламон преглътна яда си.

— Армията се събира в Сестос — продължи тя. — Ти ще отидеш при сина ми.

— Ще или трябва, господарке? Аз съм свободен македонец!

— Никой не е свободен, Теламоне. Всички имаме задължения, бреме и задачи.

Олимпиада се изправи и потри ръце. Слезе от подиума и тръгна към него. Наведе се, вече не като царица, а като майка, която се молеше за сина си.

— Вярвам ти, Теламоне, защото не се интересуваш от пари и слава. Синът ми е заобиколен от предатели, убийци и шпиони.

— Включително и твои?

— Включително и мои.

— Но аз не съм твой шпионин.

— Не, Теламоне. Ти не можеш да бъдеш купен, подкупен или продаден. Чела съм трактата ти върху отровите. Освен това обичаш Александър. Ще го пазиш не защото аз те моля, а защото искаш да го предпазиш.

— Александър ли ме повика?

Олимпиада кимна.

— Чул е всичко за теб. Настоя да се присъединиш към него. Къде другаде можеш да отидеш? — Очите и гласът ѝ станаха умолителни. — Не обичаш македонците! Може би в Атина? Там няма да се зарадват на македонец. Или в персийската империя? Азия, Египет, Северна Африка? Но там има заповеди да те арестуват, персиецът е бил високопоставена личност. Помисли си за възможностите — настояваше тя — да лекуваш, да помагаш.

— А ако не отида?

Олимпиада стана и бавно се върна към трона.

— Не мога нищо да гарантирам, Теламоне. — Тя млъкна и погледна към тежките греди на тавана. — Тук се е обесила съперницата ми Евридика.

— Това заплаха ли е?

— Не, обещание. Ако се присъединиш към сина ми, майка ти, вдовицата на брат ти, която знам, че харесваш и палавото ѝ момче винаги ще бъдат в безопасност. Те ще бъдат мои приятели и аз ще ги защитавам.

— От какво?

Олимпиада разпери ръце.

— От инциденти, от нещастни случаи.

Теламон въздъхна и изтегли една хлабава нишка от наметката си. Трябваше да помоли майка си да я погледне. Страхът беше отминал — заплахата беше ясна. Теламон се изправи и отиде до вратата. Войникът, който стоеше на пост, извади меча си. После го прибра — очевидно Олимпиада му беше направила знак.

— Къде отиваш, Теламоне? Виждаш колко много те обичам! Никой не може да ми обръща гръб.

Теламон се обърна.

— Отивам да си приготвя багажа, господарке. Пътят към Сестос е дълъг.

Олимпиада се усмихна, върна се отново при масата и се разрови между бижутата. Взе кожена торбичка с монети и я хвърли на Теламон, който ловко я хвана.

— Това е за пътуването ти, лекарю!

Теламон я развърза и изсипа златните монети на пода, където те задрънчаха и се затъркаляха.

— Както каза, господарке — той пусна кесията да падне, — нито за пари, нито за слава. Може би в този случай ще приема славата. А златото — посочи той — можеш да задържиш.

Теламон тръгна към вратата. Стражата му отвори.

— Довиждане, Теламоне! — извика Олимпиада. — Предай на сина ми, че майка му го обича.

Изпълнен с гняв, лекарят вече бързаше по сводестия каменен коридор към светлото петно в другия му край.

---

[1] Спътница или жрица на бог Дионисий. — Б.р. ↑

ПРОЛОГ III

Хората, които живееха около Троя, бяха полагали усилия в продължение на толкова много време и все пак не успяха да попречат на жените от Локрида^[1] да навлязат в територията им.

Еней Тактик
„За отбраната на укрепленията“,
Глава 31, стих 24

Младата жена тичаше. Не знаеше накъде или защо. Спря и се вгледа назад по прашния път, обграден от шумолящи дъбови дърветата. Беше сигурна, че Фуриите като разярени орли се канят да я завлекат обратно при ужаса, от който беше избягала. Тя спря и погледна към скъсаната си окървавена рокля; краката ѝ бяха издраскани и кървяха. Ударът по главата сякаш беше променил всичко. Дъбовите дървета се движеха като отражение в течаща вода. Отдалеч долитаха звуци. Тя се препъна, болката в гърба и раменете я пронизваше. Опипа лицето си и примигна, когато докосна драскотините около устата си. „Хубавичка мома“ беше я нарекъл един от моряците. Моряци? Младата жена спря. Поне това си спомняше — пътуването по море, малката рибарска лодка. Седеше там с другите жени и придружителите, които старейшината на селото беше изпратил с тях. Бяха уплашени, но щастливи. Не познаваше другото момиче, но то изглежда знаеше повече. Защо ги бяха взели? Заради някаква отдавнашна история? Младата жена прогледна през просеката между дъбовете. Покритата със сняг планина в далечината Олимп ли беше? Към дома на боговете ли се беше отправила? Тя приклепна на прашния път. Защо беше тук? Заради нещо, свързано с Касандра и обезщетението за някакво ужасно убийство; беше убита жрица и кръвта ѝ крещеше към небесата за отмъщение.

Младата жена се изправи и с мъка продължи напред. След завоя дъбовете отстъпиха пред широка, ветровита равнина. Блясъкът на реката привлече погледа ѝ. На върха на хълма имаше купчина руини. Дали това, което чуваше, беше шумът на морето, което се разбиваше в скалите? Защо беше тук? Какво беше станало? Затвори очи и се залюля. Бяха ѝ сложили гирлянда, както и на другото момиче. Смееха се и разговаряха, но после изведнъж се озоваха в мрак, заобиколени от злокобни фигури с маски на лицата. Спомняше си, че спътницата ѝ се обърна, за да избяга; тоягата, която я удари по слепоочието, кръвта, която рукна от носа и устата на бедното момиче. После някакви ръце я сграбчиха, разкъсвайки дрехите ѝ. Тя се опита да избяга, блъсна се в стената на пещерата и падна по очи. Твърдите камъчета израниха тялото ѝ, но успя да стигне до входа. Навън беше здрач — затова бяха отишли там, привлечени от вида на огъня и миризмата на готвено.

Момичето започна да трепери. Не можеше да спре. Стомахът ѝ се бунтуваше, гадеше ѝ се. Кой знае защо руините отпред ѝ се струваха познати. Не трябваше ли всъщност да отиде там?

Тя изостави пътеката и се запрепъва към тях. Някаква птица закръжи над главата ѝ. Викът ѝ прозвуча като стенание на призрак. Тя спря и вдигна поглед към небето. Беше ли си у дома? В Тесалия? Щеше ли да намери храна и вода? Дали слънцето залязваше, защото отново беше вечер? И когато мракът паднеше, щяха ли онези ужасни фигури да се появят отново? Тя се спъна, падна и ожули коляното си. Изправи се и отново пое. Виждаше разрушени стени, разбити порти. Внезапно се появи някакъв мъж — дребен, набит и плешив, като изключим кръга черна коса, която приличаше на венец. Имаше бляскави очи и чип нос. Заговори ѝ, но тя не можеше да го разбере. Не ѝ харесваше. Имаше похотлив вид и облизваше непрекъснато устните си като единия от онези моряци. Мъжът се приближи.

— Какво има, скъпа моя?

Сега вече тя разбра острия му гърлен говор.

— Защо си тук?

Момичето разтвори ръка и той видя малката сова от слонова кост, която държеше. Сега осъзна защо е стискала така здраво пръстите си. Преди носеше совата на верижка на врата си.

— Совата на Атина! — възкликна мъжът. — По-добре ела с мен.

Той я хвана за ръката и тя нямаше друг избор, освен да го последва из руините. Появиха се други хора, струпана се около нея, устните им се движеха, но не чуваше гласовете им. Пред нея изникна малък храм, към който водеха стъпала. Около входа му се издигаха колони. Над него се извисяваше статуя на Атина Палада с шлем на главата. Тя я разпозна — бяха ѝ разказвали за богинята. Мъжът я въведе вътре. Беше тъмно, но ухаеше приятно. Тя приседна и усети хладината на пода. Смътно различаваше колони и статуи. Три жени забързаха към нея. Мъжът беше отпратен безцеремонно. Преведоха я по един коридор в малка стая, в която от мангала се носеха топлина и приятни ухания. Беше ли жената, която седеше на стола отсреща, богинята? Кестенява коса, красиво лице, раздалечени морско сиви очи, усмихнати устни. Погледът ѝ беше разтревожен, челото намръщено. Тя докосна лицето на момичето, промърмори нещо и внимателно взе совата от ръката ѝ.

— Как се казваш? Каж ми коя си. — Сега сивите очи бяха загрижено присвити. — Ти си една от девиците, които очаквахме, нали? Аз съм Антигона, жрица на този храм. Това са моите помощнички, Селена и Аспазия.

Имената и лицата им нищо не ѝ говореха. Тя отново се разтрепери. Огледа се като обезумяла. Щеше да се изправи, но една от помощничките я задържа и поднесе бокал към устните ѝ.

— Пий! — нареди някакъв глас.

Младата жена се подчини. Пресуши чашата и отново потъна — но не в сън, а обратно в ужасния кошмар и мрачната атмосфера на Хадес.

---

[1] Две области в централната част на Гърция. — Б.р. ↑

ПЪРВА ГЛАВА

Когато дошло време за следващия поход, Александър оставил Антипатър да управлява... и потеглил към Хелеспонт.

Ариан
„Походите на Александър“,
Книга 1, глава 11

Моментът беше подбран от Аристандър, гадател и пазител на царските тайни; изгревът на Арктур през 42-та година на Олимпиадата. Александър Македонски стоеше в кръг от дванадесет каменни олтара, издигнати в чест на олимпийските богове. Свещеният кръг беше издигнат върху малък хълм на няколко километра от град Сестос и гледаше към стоманено сините бурни води на Хелеспонт.

Въпреки подготовката на Аристандър, поличбите не бяха добри. Студена вечерна мъгла нахлуваше откъм морето — мрачен облак, който заплашваше да угаси огньовете върху единадесет от олтарите. Александър вдигна ръка. Тръбачите вдигнаха тръбите си; протяжният им, пронизителен вой се понесе към водата и се върна към лагера на македонците, който сякаш стигаше чак до хоризонта. Настъпи мъртва тишина. Войските, събрани около хълма, вдигнаха очи към свещеното място, където царските телохранители охраняваха жертвоприношението. Онези, които бяха пристигнали първи, се възряха през оградата от колове, нетърпеливи да зърнат царя си. Александър Македонски, в униформата си на пълководец на царската армия, търпеливо чакаше, леко отметнал глава, загледан в тъмните, застрашителни облаци, които скриваха умиращото слънце и заплашваха да помрачат слабото сияние на луната и звездите. Очертаваше се мрачна, ветровита нощ.

Приятелите на Александър се бяха струпали около него. Тук беше високият тъмнокос Хефестион с остроото си, мрачно лице,

мустаци и брада; говореше се, че „сянката“ на Александър прилича повече на семит, отколкото на македонец. До него стоеше Птолемей, загорял от слънцето, гладко избръснат и късо подстриган. Кривогледото дясно око, счупеният нос и заешката уста му придаваха постоянно подигравателно изражение. Тук беше и Неарх, дребният критянин, който се занимаваше с катапултите, каменохвъргачките и другите бойни машини. И най-накрая Селевк, висок и едър, с тежки клепащи, който мечтаеше да стане владетел на Азия.

Отляво на царя стоеше група жреци, предвождани от плешивия, тънкокрак Аристандър с изпъкнали очи и вечно течащ нос. Той играеше ролята си според очакванията. Жрец, който знаеше тайните ритуали и беше назначен от Олимпиада, за да помага с черната си магия на сина ѝ. Те всички го наблюдаваха, докато упоеният млечнобял вол с позлатени рога и цветна гирлянда около врата тежко пристъпи в свещения кръг. Момчето, което го водеше, спря пред Александър. С малък нож царят отрязва част от космите между рогата на вола и ги разпръсна върху пламъците на единия олтар. Аристандър му подаде златен бокал с хиоско вино. Александър го изля върху огъня и отстъпи. Заведоха бика до олтара, на който не гореше огън. При сигнала на Аристандър жреците се събраха около него. Един от тях вдигна ритуалната брадва и майсторски я заби във врата на бика. Той изрева и предните му крака се подвиха. Друг жрец, възседна животното, дръпна главата му назад и с един ловък удар преряза гърлото му със закривен нож. Ревът на бика се сля с виковете на зрителите, докато кръвта му се стичаше в сребърната купа, която щеше да бъде отнесена при свещения огън.

Александър внимателно наблюдаваше ритуала. Припомни си думите на делфийския оракул: „Бикът е нагизден за жертвоприношение. Всичко е готово. Колачът чака.“ Думи, предсказали смъртта на собствения му баща. Беше ли принесен в жертва Филип? Беше ли майка му Олимпиада жрицата, която го е направила? И защо е било нужно това жертвоприношение? За да предпази Олимпиада или любимия ѝ син? И беше ли самият той невинен за пролятата кръв на баща си? Или сянката на Филип щеше да се върне от Хадес, за да го преследва и измъчва в мрачните нощни часове?

Жреците бяха повдигнали трупа на бика на олтара. Александър се опита да разпръсне мрачните си мисли, когато те разрязаха корема на животното. Той отметна качулката на бойното си наметало и вдигна ръце в молитва към всевиждащия Зевс. Вътрешностите на бика се изсипаха. Внезапно ято бръмчащи мухи закръжи над локвата кръв. Лош знак. Сърцето на Александър спря. Бяха ли мухите изпратени от Фуриите? Знак за недоволство и предстоящо отмъщение на боговете? На всички богове? Или само на един? Може би на Аполон? Или на Хера? Или пък на Посейдон, от чието благоволение Александър имаше нужда, за да преведе армиите си през Хелеспонт. Сигурно другите поличби щяха да бъдат добри. Бикът беше внимателно подбран, Аристандър беше дал точни и тайни напътствия. Царят си припомни писмата, които беше получил от Олимпиада. Божие дело ли беше всичко това или имаше човешка намеса? Всеки принц беше заобиколен от предатели и убийци, но да се провали сега, още преди да е започнал?

Заровил ръце в корема на бика, Аристандър сграбчи и извади още топлия черен дроб, пълен с гъстата кръв на животното. Остави го върху олтара и го погледна; после се обърна към господаря си и леко кимна. Александър беше получил своя отговор. Поличбите не бяха добри. От кривата усмивка на Аристандър царят разбра, че дробът е увреден и боговете не го приемат. Александър сграбчи Хефестион за ръката.

— Безполезен! — прошепна той. — Замърсен, опетнен! Давам го на боговете, но те ми го връщат. Кажи на хората, че отговорът все още не е ясен.

— И? — попита Хефестион.

— Изчистете тази мръсотия! — отсече Александър и си тръгна. Напусна свещения кръг и тръгна по пътеката между войниците си. Опита се да се усмихне и почувства облекчение, когато носителят на слънчобрана му, който бързаше след него, се спъна и падна, като предизвика смях у войниците.

— Добър знак! — извика Александър и му помогна да се изправи. — Боговете знаят, че нямам нужда от защита. И те, и вие сте на моя страна. Какво повече му трябва на сина на Филип?

Думите му, които се понесоха и отекнаха над множеството, бяха приветствани с одобрителни викове. Александър продължи напред.

Внезапно почувства как сърцето му изстина. Беше ли това знак от баща му? Призрак? Или предчувствие? Почувства се уязвим. Беше излязъл от свещения кръг и никой не защитаваше гърба му. От двете му страни бяха македонските му копиеносци, но всеки от тях можеше да бъде убиец. Александър овладя импулса си да побърза. Вместо това отиде до група тесалийци и започна да се шегува с тях за дългите им коси, припомняйки подвизите им при предишните походи. Някои познаваше по име и ги разпита за семействата им, но през цялото време те задаваха един и същ въпрос. Кога ще тръгнат? Кога ще прекосят Хелеспонт?

— Съвсем скоро — увери ги Александър, прикривайки неспокойствието си. — Повярвайте ми, след година всички ще бъдете облечени в коприна. Ще пирувате със златни и сребърни съдове, а персийските жени ще изпълняват всичките ви желания.

— Всичките ли? — попита някакъв шегаджия.

Александър му се закани с пръст и намигна закачливо.

— В твоя случай може да има едно-две изключения.

Бурен смях посрещна отговора му. Александър премина по-нататък. Въздъхна с облекчение, когато стигна до заграденото за него място в лагера, заобиколено от каруци и трофеи, наредени, за да привличат бъдещи победи и охранявани от елитния отряд на царската армия. Александър размени няколко думи с капитана на стражата и отмина. В центъра на мястото имаше олтар, окичен с мокри, кални цветя. Александър отиде до него, откъсна един крин и го смачка между пръстите си. Не беше ли го предупредила Олимпиада, или може би Аристотел, за соковете на това цвете? Не бяха ли отровни или...? Александър погледна към царските шатри, подредени във формата на буквата Т. В тясната част се намираше помещението, където свикваше военните си съвети, а по дългата бяха разположени покоите му. На входа се бяха скупчили група лекари. Тук беше атинянинът Пердикъл, висок и широкоплещест, с късо подстригана черна коса. Дръпнати очи, тънък нос над строго свитите устни. До него — Клеон от Самос — дребен, русокос, кръглолик и суетлив, потаен човек, приятел на първия помощник на Александър. Леонт от Платея, почернял от слънцето, с лукави очи и лигава уста, която сякаш вечно стоеше отворена. И най-накрая Никий откъде ли беше той? А, да, от Коринт. Остър поглед, остри черти и остър ум. Непокорна сива коса обграждаше лицето на

стареца, обсипано с дълбоки бръчки. Лекарите си разменяха остри реплики с един войник, който им преграждаше пътя — не осъзнаха, че Александър се е върнал, докато войникът предвидливо не им обърна внимание.

— Тук ли е той, царю? — попита Пердикъл. — Чухме, че...

— *Вие* сте дочули, а аз знам истината — пошегува се Александър. — Да, можете да го видите, но не сега.

Той намигна на Клеон и си проправи път към преддверието на палатката, чакалнята, където стояха царските прислужници. Остави им наметката си и влезе във вътрешното помещение, където имаше маса, столове, скъпоценности и лични вещи. Прислужникът, който почистваше една лампа, се обърна.

— Излез! — заповяда му Александър.

Момчето изтри ръце в туниката си и побърза да се подчини. Александър го хвана за рамото и го обърна към себе си. Вгледа се в гладкото мургаво лице.

— Ти си добро момче — усмихна му се той. — Просто съм уморен. Кажи на останалите да пазят тишина.

Александър не обърна внимание на Теламон, когото видя да седи на стол в левия ъгъл между два сандъка. Вместо това отиде до писалището си и разрови из документите, натрупани там.

— Секретарите ми винаги са заети.

— А нима всички ние не сме? — попита хладно Теламон.

Александър го погледна остро и започна да сваля бронята си.

— В името на Аполон или оня, в когото вярваш, Теламоне! Не стой там. Ела тук и помогни на стария си приятел.

Теламон се подчини, наведе се и развърза връзките под мишницата на царя.

— Променил си се — отсъди Александър.

— Както и целият свят, царю.

Теламон развърза каишката, присвивайки очи, докато я освобождаваше от катарамата.

— Стоял си твърде дълго на слънце, Теламоне. Зрението ти се е влошило.

— Винаги съм бил така, царю — не виждам надалеч.

— Някога ме наричаше Александър.

— И други неща, царю — шеговито припомни Теламон.

— Как е майка ми?

— Смъртоносна както винаги.

— Заплаши ли те?

— Не мен, а онези, които обичам.

Александър свали бронята си и я хвърли на един стол.

— Те са в безопасност. Не се плаши от нея, Теламоне. И твоето име, и тези на семейството ти са в списъка.

Царят свали фустанелата, седна на един стол и разкопча бойните си ботуши, после съблече подгизналата си от пот туника. Остана гол, само по набедрена превръзка и разпери ръце.

— Е, годен ли съм, лекарю?

Теламон изучаваше розово-бяла кожа с белези от стари рани и синини, потъмнените части, изгорели от слънцето. Краката на Александър бяха здрави и мускулести, коремът — плосък.

— Здрав дух в здраво тяло, а, Теламоне?

— Тялото ти е годно, царю.

Усмивката на Александър се стопи. Той отиде до сандъка, извади бяла туника, обточена с пурпурна лента, и я навлече.

— Изобщо не си се променил — язвителен и циничен както винаги.

— Животът е кратък, а науката твърде необхватна, за да бъде изучена докрай — отвърна Теламон. — Възможността е неуловима, опитът — опасен, преценката — трудна.

— Еврипид?

— Не, царю, Хипократ.

Царят се приближи до него с протегната ръка. Теламон я стисна. Александър го придърпа към себе си.

— Искаше ми се да дойдеш по-рано — пламенно каза той. — Както казва Еврипид: „Денят е за почтените хора, а нощта за крадците.“ Още ли го харесваш, Теламоне?

— Особено една от мислите му — отвърна лекарят. — Онзи ценен пасаж: „Когато боговете искат да погубят някого, първо му вземат ума.“

Александър почувства, че някогашният му приятел се напрегна, сякаш очакваше удар. Целуна го нежно по бузата и се отдръпна. Наклони глава встрани и доближи показалеца си до лицето му.

— Исках да дойдеш тук, защото имам нужда от теб. Защото ти вярвам. Но ако не искаш да останеш, мога да напълня кесията ти със злато и да те отпратя обратно.

— Би ми се искало да приема — усмихна се Теламон. — Но не мога по две причини. Първо, няма връщане назад. Второ, не ти е останало никакво злато.

Александър го сграбчи за ръката.

— Но имам работа. — Той погледна към входа на шатрата с мрачно лице и загрижени очи. — Някои хора в този лагер, Теламон, искат да ме видят мъртъв. Други искат да се проваля. Току-що пожертвах трети бик за два дни, най-добрите животни от стадото ми. И както при предишните, дробът му беше увреден. Не знам кое ще свърши по-напред — жертвените бикове или търпението ми към боговете. — Той замълча. — Искам да ти покажа нещо друго.

Александър нахлузи чифт сандали и потупа кожената чанта, праметната през рамото на Теламон.

— Носиш ли си лекарствата?

— Войникът носи меч, а лекарят — лековете си.

— Може да ти потрябват.

Александър вдигна покривалото и двамата излязоха от преддверието в студения нощен въздух. Веднага ги заобиколиха другите лекари — Теламон ги познаваше отдавна. Пердикъл го хвана над лакътя, лицето му сияеше от радост.

— Чух, че идваш, но не повярвах.

И другите се канеха да се присъединят към тях, но Александър повика един войник от стражата да ги придружава и те тръгнаха в мрака, внимателно преминавайки между палатките и шатрите, избягвайки въжетата и колчетата. Някои палатки бяха големи, други малки, но струпани наблизко — не само за по-голяма сигурност, но и в случай на нощно нападение. За вражеската пехота или кавалерия това щеше да бъде също толкова голямо препятствие, колкото и отряд стражи.

— На какво се усмихваш? — попита Александър, без да обръща внимание на брътвежите на другите лекари, които ги следваха.

— Сетих се за нашата младост — усмихна му се Теламон. — Черния Клит ни водеше на хълмовете и ни показваше къде и как да разполагаме лагера си. Впрочем, къде е този як негодник?

— Отиде да купи вино в Сестос. Ще вечеряш ли с мен, Теламоне?

Александър замръзна, когато забулена фигура изскочи от мрака. Войникът хвана меча си, но се успокои, когато човекът свали качулката си.

— Нашият човек от Таре! — възкликна Александър. — Майсторът на палатки. Готово ли е всичко?

Мъжът кимна.

— А огънят? — попита Александър.

Майсторът поклати глава.

— Не знам. Всичко, което мога да кажа — добави той скръбно, — е, че една хубава палатка беше унищожена. Кожата и въжетата са много ценни.

— Знам, знам. — Александър му направи знак да се оттегли. После стисна ръката на Теламон, както правеше, когато бяха момчета. — Това беше твоята палатка — прошепна той. — Имаш собствена. Двете помещения се запалиха, останаха само коловете и въжетата. Добре е, че ти не беше вътре.

— Злополука?

— Може би — отвърна Александър.

Теламон погледна встрани. Студеният нощен вятър охлади потта на челото му. Беше уморен след дългото си пътуване от Македония и лениво се чудеше защо палатката му е изгоряла. Подобни пожари избухваха често, но обикновено бяха предизвикани от небрежността на някой вътре. Канеше се да разпита по-подробно, когато Александър спря пред голяма квадратна палатка с остър покрив. Предницата ѝ беше от платно, останалата част беше изработена от опънати кожи, прикрепени за колове с въжета и клинове. Стражът отпред вдигна платнището. Александър въведе Теламон вътре, другите лекари ги следваха.

Палатката не беше разделена на две, а приличаше на малка зала. В центъра ѝ стоеше покрит мангал. На земята имаше вълнени килими, възглавници и малки лакирани масички. В дъното бяха подредени легла, сандъци, ракли, стол с висока облегалка и столчета около маса с кръстосани крака. Млада жена в проста тъмночервена туника седеше на масата и гледаше безучастно пред себе си. Други три жени, които тихо разговаряха в ъгъла, станаха и се приближиха. И трите носеха

бледосини туники и мантии — цветът на жриците на Атина. Водачката им носеше бяла овчарска гега. Малка бронзова сова, символ на богинята, висеше от верижка на врата ѝ, а пръстените ѝ бяха гравирани със същия образ. Двете ѝ придружителки бяха съвсем млади, тъмнокоси и с бледи лица. Жрицата, която се представи като Антигона, беше изумително красива и самоуверена; имаше морско сиви очи, продълговато мургаво лице, високи скули и пълни червени устни. Тя бегло напомни на Теламон на Олимпиада. Не се смущаваше в присъствието на Александър. Той се държеше много учтиво с нея, поклони се леко и разпери ръце като молител в храм.

— Царю — гласът на Антигона беше нежен, но силен, — ти ни обеща да доведеш лекар, а не цяла глутница.

Без да обръща внимание на Пердикъл и останалите, тя спокойно изучаваше Теламон с бавен преценяващ поглед; разглеждаше лицето му, сякаш се опитваше да си го припомни. Александър го представи. Теламон се почувства леко объркан и уплашен — чудеше се дали Антигона наистина се интересува от него или тайно му се подиграва.

Антигона му протегна ръка за целувка и той го направи. Пръстите ѝ бяха дълги, хладни и уханни.

— Изглеждаш уморен. — Антигона хвана дясната му ръка и леко погали китката му с палец. — Познавам те, ти си известен лекар.

Притеснен, Теламон погледна към Александър, който се наслаждаваше изцяло на объркването му.

— Антигона, жрица на Атина — обяви Александър. — Служи на богинята в храма ѝ в Троя. Прекосила е Хелеспонт, за да ме приветства. Това е голяма чест! Довела е и водачи.

— Водачи?

Александър направи рязък жест с ръка.

— По-късно ще ти разкажа. Първо пациентката.

Антигона се отдръпна встрани. Александър побутна Теламон към масата.

— Може би първо ще разкажеш на нашия лекар историята на младата жена.

Теламон погледна към момичето с кукленско лице и празен поглед, което седеше и беззвучно движеше устни. От време на време правеше гримаса и трепваше, сякаш се стряскаше от някакъв невидим враг. Теламон напипа пулса ѝ. Кръвта отекуваше начесто в китката ѝ.

Погледна очите ѝ — тъмните зеници бяха уголемени, а дишането — повърхностно.

— В транс е — обяви той. — Причинен е от треската.

Теламон погледна Антигона. Тя си играеше с един от тежките пръстени със совата на Атина.

— Коя е тя? Някоя от храмовите послушници?

Александър седна на ръба на масата със скръстени ръце и впери поглед в земята.

— Тя е част от една легенда, Теламоне. Проклятието на Касандра.

— Касандра, която била изнасилена от Аякс след падането на Троя?

— Воинът — съгласи се Александър — пленил Касандра и я обезчестил. Според легендата наследниците му, стоте благородни семейства от Локрида в Тесалия е трябвало да платят обезщетение. Пророчицата Касандра била скъпа на Атина. Стоте семейства трябвало да изпращат по две девизи всяка година, за да служат в храма на богинята в Троя.

— Но това е само легенда! — възрази Теламон.

— Беше допреди около пет години. Баща ми Филип искаше да влезе в Троя. Желал е да умилостиви Атина, затова убеди тесалийските водачи да подновят обичая. Всяка пролет две момичета трябваше да бъдат превеждани през Хелеспонт, свалени на брега и оставени да стигнат сами до Троя. Или поне, така се предполагаше.

— Аспазия и Селена — бяха първите. — Антигона посочи към придружителките си. — Но никоя от следващите не пристигна. Лично писах на Филип, но той не можеше да ми помогне — западният бряг на Хелеспонт е свърталище на бандити и престъпници. За две девойки те биха получили добри пари на пазарите за роби.

— Това е варварство! — възкликна Теламон.

— Случвало се е и преди — обясни Александър. — Тази година също.

Теламон му хвърли бърз поглед. Лъжеше ли Александър? Той видя, че царят и жрицата се спогледаха с леки съзаклятнически усмивки.

— Но сега ще сложа край на това — въздъхна Александър. — Нямаме вече нужда от жертвоприношения. Тази нещастница е била

открита да се скита край руините на Троя.

Теламон огледа главата на момичето, разделяйки гъстата му коса. Напипа отоци, коричка на зарастваща рана. Лицето ѝ беше умело гримирано, за да се прикрият зарастващите драскотини и избеляващите синини. Помоли да приближат лампата.

— Прегледахме я — каза Пердикъл, като се приближи, заедно с другите лекари.

— Тя е обезумяла — изфъфли Клеон.

— Нищо не можем да направим — тихо каза Никиас, — освен да я върнем на семейството ѝ.

Коленичил до момичето, Теламон хвана ръката му, която беше студена и лепкава. Притисна ухо до гърдите ѝ, помоли за тишина и долови ускореното ѝ сърцебиене.

— Аз мога да я излекувам — обяви той.

Леонт се изсмя. Застана до момичето и погледна Теламон така, сякаш той бе виновен за раните ѝ.

— Чудотворец ли си станал, Теламоне? Какво, ще я намажеш с жабешка мас и ще изиграеш някой танц около нея?

— И после ще те накарам да изядеш маста! — отсече Теламон.

Александър избухна в смях и се изправи.

— Няма нищо по-неприятно от лечители, които спорят за лекарство — подразни ги той.

— Аз няма да споря — Теламон стана с почервеноло от гняв лице. — И преди съм виждал хора в такъв транс. Причинява се от силен ужас.

Александър му се извини с поглед.

— Какво ще препоръчаш?

Теламон хвана брадичката на момичето и завъртя главата му.

— Каж ми — помоли го той тихо, — от какво се боиш.

— От тъмнината.

Долната устна на младата жена потръпна. Говореше гърлено, но Теламон я разбираше. По време на изгнанието си беше работил известно време в Тесалия.

— Какво му е на мрака?

— Там бродят Фуриите. Чудовища, които като змии пропъльзват по кожата ми. — Тя притисна бузата си. — И писъците. И струящата

кръв. Чудовището протяга лапа, за да ме хване. И... — Тя затвори очи и подсмъркна. — Подземието, ужасните гледки, гадната миризма.

После тя замлъкна, загледана в масата.

Теламон свали чантата от рамото си и я отвори. Внимателно разгледа стъклените, поставени в малките джобчета, извади една и стисна ръката на момичето.

— Сега ще те приспя — каза ѝ той. — И ще спиш много дълго време.

— И какъв ще бъде ефектът? — любопитно запита Александър.

— Ще позволи на тялото и ума ѝ да починат. Ще освободи душата ѝ от виденията. Понякога ще се събужда с писък, но после отново ще заспива.

— Женско лекарство — промърмори Леонт.

— Не, съвсем не. — Теламон измъкна запушалката и внимателно помириса съдържанието. — Всъщност е лекарство за войници. Царю — обърна се той към Александър, — срещал ли си войници, изгубили ума си от ужаса на битката?

— Луди — кимна царят. — Не стават за нищо.

— Те са изгубени в лабиринта на собствения си ужас — обясни Теламон. — Въртят се в кръг и отчаяно търсят изход. Не могат да заспят, а колкото повече мислят, толкова повече се отчайват и състоянието им се влошава.

— Чувал съм за това — намеси се Пердикъл. — Наричат го дрямката на Асклепий, съня на забравата.

Теламон се съгласи.

— Виждал съм мъже да спят по седмици, дори месеци. Това е всичко, което правят — спят, ядат и пият.

— И успяват ли да се излекуват? — Сега гласът на Леонт не звучеше толкова самоуверено.

— В някои случаи. Но признавам, понякога...

— Сънят е брат на смъртта — намеси се Антигона. — Те никога не се събуждат.

— Точно така е, господарке. А сега може ли да получа малко вино?

Антигона отиде към дъното на палатката и се върна с бокал с релеф на сова, пълен с вино. Опита го, намигна на Теламон и му го

подаде, сякаш бяха влюбени. Теламон опита виното и се намръщи — беше силно и тъмно.

— От лозята на Хиос — обясни Антигона.

Лекарят отново отпи. За себе си реши, че ако участва в безумните походи на Александър, когато започнат убийствата и раняванията, това вино ще бъде използвано за облекчаване на болките и почистване на раните. Докато останалите го наблюдаваха, той изсипа прашеца във виното и го разбърка с абаносова бъркалка, която извади от чантата си. После взе бокала и накара момичето да пие. То отказа.

— Нека опитам аз — предложи Антигона и взе чашата.

Теламон се отдръпна. Жрицата отпи от виното, за да поощри пациентката. Опита да ѝ даде, но момичето се сви и поклати глава. Антигона остави чашата на масата. Опитаха и другите, но никой не успя. Теламон се наведе и внимателно повдигна главата на младата жена.

— Затвори очи — подкани я той. — Представи си, че се връщаш у дома.

Бледа усмивка заигра на устните ѝ.

— Това вино ще те заведе у дома. То е вълшебно и ще се почувстваш по-добре.

Теламон взе чашата от Антигона и този път момичето отпи. Лекарят остави виното пред него.

— Не можем да направим нищо повече — каза той.

Александър бързаше да си тръгне. Антигона промърмори нещо за погребение. Теламон прибра стъкленницата в медицинската си чанта и я затвори. Всички тръгнаха към изхода на палатката.

Там Теламон се обърна. Сега младата жена държеше чашата в двете си ръце и се взираше във виното, сякаш това бяха водите на Лета, реката на забравата.

— Ще го изпие ли? — попита Александър.

— Ще го изпие — обяви Теламон. — После ще заспи като дете, с глава върху ръцете. Или пък ще си легне.

Той огледа опустялата палатка и се усмихна тайно. Дори тук, в този военен лагер, можеше да долови, че обитателите са жени — беше по-чисто, по-свежо, имаше различни лични вещи, всичко беше подредено. Спомни си обляната в слънце стая на Аналу в храма на Изида и усмивката му изчезна.

— Ще бъде ли в безопасност?

— Ще бъде — увери го Александър. — Ще завържат платнището на палатката здраво — дори червей няма да може да се промъкне отдолу. А отпред има стражи.

Присъединиха се към останалите. Пердикъл и другите лекари си шепнеха нещо. Те ги поздравиха и си тръгнаха. Александър заговори Антигона. Сега царските телохранители ги обграждаха, свирепи и заплашителни с коринтските си шлемове, от които се спускаше украса от конски косми чак до плещите им. В тъмното те приличаха на създания на мрака, защото лицата им бяха почти напълно скрити от широките ивици метал, които предпазваха носовете и бузите им. Не говореха, единствено дрънченето на оръжие издаваше присъствието им.

— Искам да дойдеш с нас, Теламон! — извика му Александър. — Трябва да присъствам на едно погребение.

— Какво е това погребение? — попита Теламон и се уви поплътно с наметката си заради студения нощен въздух.

— Повелителката Антигона — каза Александър, търкайки подметките на сандалите си в подгизналата от дъжда земя — ми доведе водачи от земите отвъд Хелеспонт. Щом стигнем Троя, ще продължим по брега, като поддържаме връзка с корабите си. Прекосявал ли си Хелеспонт?

Теламон кимна. Спомни си широките, брулени от ветровете равнини, тъмните гори от бор и дъб, буйните реки, които пронизваха местността с дълбоките си проломи.

— Удобно място за засади — каза той.

— И баща ми казваше същото. — Александър погледна към небето. — Ще вървим по крайбрежието, Теламоне, и няма да влизаме навътре. Не искам да попаднем на засада.

Той стисна ръката на жрицата. Зад Антигона двете послушници стояха като забулени статуи.

— Водачите са предвождани от Критий, бивш войник от персийската армия. Познава терена, знае къде има кладенци и речни бродове, в кой пролом или овраг може да дебне враг. Критий ще начертае карти и неговите хора ще ни водят. Те ще бъдат нашите очи и уши.

— А какво е това погребение? — попита настойчиво Теламон.

— Повелителката Антигона пристигна с водачите преди няколко дни. Снощи един от тях беше намерен върху камъните под скалите, тялото му беше мокро от морските вълни.

— Злополука? — Теламон не можеше да различи лицето на Александър в мрака, но почувства несигурността му.

— Не, кама, забита между ребрата му в сърцето. Бил е мъртъв, още преди да падне върху камъните.

Александър рязко се отдалечи. Антигона приближи Теламон и те редом последваха царя.

— Царят има голямо доверие в теб, лекарю. — Тя вървеше грациозно, подпирайки се на ръката му. Докосването ѝ беше приятно за Теламон. Антигона му напомняше за Аналу — за нейното спокойствие, за смеха в очите ѝ, за прямите ѝ думи и липсата на лукавство.

— Познавам ли те? — попита той.

— Възможно е, Теламоне. Веднъж в нашия храм дойде пътешественик от земите на изток отвъд планините Хиндукуш^[1]. Беше брамин, от тамошните жреци. Той твърдеше, че всички сме привързани към Колелото на живота и непрекъснато се връщаме към него.

— Учението на Питагор?

— Нещо подобно — съгласи се тя и леко заби нокти в китката му. — Може би сме се срещали преди, Теламон. Казват, че когато се преродим, душите ни са същите, но отношенията различни. Може би в миналия живот съм била твоя сестра? — Тя тихо се засмя. — Или майка? — После се приведе и прошепна в ухото му. — Или дори твоя любовница?

За пръв път, откакто беше пристигнал в Сестос, Теламон се разсмя. Александър хвърли поглед през рамо, но продължи да върви. Царското ограждение още беше тихо. Когато излязоха от него, ги посрещнаха миризмите на лагера — на дим, горящ торф, вонята на мокри кожи и конски фъшкии. Новината за идването на царя бързо се разнесе. Мъжете, насядали край огньовете, се приближаваха с чашите си, за да се чукнат с него, но кръгът от телохранители държеше подобни доброжелатели настрана. Стигнаха до редица палатки и спряха пред една от тях. Теламон видя, че е от онези, в които обичайно спяха по осем войника. Пред входа гореше мангал. От двете му страни

две катранени факли пращяха на вятъра. От едно въже висеше съд с вода, символ на траура, за да могат опечалените, които дойдат да посетят мъртвеца, да се пречистят на излизане.

Палатката беше охранявана. Стражът вдигна покривалото и Александър влезе. В средата на палатката имаше импровизирана носилка. Трупът, поставен с крака към входа, беше обграден от лозови клонки. До главата му стоеше роб и размахваше снопче мирта, за да пропъжда настървените мухи. Около ниската носилка бяха насядали останалите водачи. Всички бяха облечени в тъмни дрехи в знак на траур. Косите им бяха наскоро подстригани, лицата — белосани и нашарени с ярки бои. Не направиха опит да се изправят, когато царят влезе и обвинителните им погледи говореха, че смятат Александър за виновен за смъртта на спътника им.

Едър плещест мъж, облечен по-добре от останалите — в туника и мантия, привързана с бял шнур около кръста, ги поздрави. Имаше хлътнали очи и набръчкани бузи; бялата му коса беше късо подстригана като на войник. Той стисна ръката на Теламон.

— Аз съм Критий. — Светлосините му очи гледаха дружелюбно. — Ти трябва да си Теламон — царят каза, че ще дойдеш.

Теламон не разбираше защо Александър е трябвало да казва на някого за неговото пристигане. Промърмори съболезнованията си и се загледа в трупа, който беше увит в ленено платно и покрит с импровизиран покров. Александър поиска чаша вино. Взе я, застана до горната част на ковчега и тържествено я вдигна като жрец, извършващ жертвоприношение на олтар.

— Моля се — каза той със силен глас — сянката на този мъж да прекоси спокойно реката на смъртта. Ще му даря медени сладки, с които да нахрани Цербер. Ще платя за лодката на Харон и аз, Александър Македонски, се кълна, че ще потърся възмездие за пролятата кръв. Кълна се в присъствието на жрицата на Атина и клетвата ми е свещена!

Александър отклони поглед встрани. За миг Теламон долови язвителна насмешка в очите му.

— Личният ми лекар Теламон, син на Марголий, македонец по рождение и възпитание, ще разследва причината за смъртта на този човек.

Александър наведе чашата, отпи дълга глътка и я подаде на първия от опечалените. Докато виното преминаваше от ръка в ръка, царят извади кесията си и изтърси от нея сребърни монети, които проблеснаха в светлината на маслената лампа. Сложи ги до главата на трупа.

— Царю! — Един войник, пренебрегвайки бдението, беше вдигнал покривалото на палатката. — Добре ще е да дойдеш веднага.

Александър изскочи навън. Теламон, Критий и жрицата го последваха. Царят дръпна войника настрана, сложи ръка на рамото му и внимателно заслуша онова, което той му шепнеше. После щракна с пръсти към Теламон и забърза нанякъде. Отново влязоха в ограждението, предназначено за царя. Платнището на палатката на Антигона беше вдигнато, в преддверието гъмжеше от войници. Теламон последва Александър, който си пробиваше път. Младата жена, която бяха оставили на масата, сега лежеше на пода като неспретната купчина дрехи. Пердикъл и Леонт седяха и я гледаха.

— Мъртва ли е? — попита Александър.

— Отровена — отвърна Леонт и се вторачи предизвикателно в Теламон.

Без да му обръща внимание, лекарят забърза към момичето. Вдигна чашата от вино. Тя беше празна. Младата жена лежеше присвита, но когато вдигна ръката ѝ, Теламон усети, че е вкочанена. Обърна трупа. Лицето ѝ беше бяло като платно, със странни петна на скулите. Теламон потърси пулса ѝ, но напразно. Кожата ѝ беше студена и лепкава, а скованите ѝ мускули издаваха всичко. Загледа се със съжаление в полуотворените очи, в добилите леко лилав оттенък клепачи, от които сякаш щеше да рукне кръв. Устните ѝ бяха безкръвни, почти бели, челюстта — здраво стисната.

— Какво е станало? — попита Александър.

— Отрова. — Теламон стана и изтри лицето си. — Била е отровена. Умряла е като Сократ, изпила е нещо подобно на бучиниш. Парализа, обездвижване на крайниците, задушаване.

— Първата ти пациентка тук — промърмори Леонт.

Теламон взе чашата и я подуши.

— Някой е влизал в палатката, след като излязохме.

— Това е невъзможно! — възрази капитанът на стражата. — Говорих с часовоя. Огледайте се! Никой не е идвал тук. Стражът чул

движение, последвано от издрънчаване. Когато вдигнал платницето, младата жена била на земята, както я намерихте.

Теламон отиде да огледа каната с вино, но това беше само преструвка, начин да прикрие смущението си от бързината и лукавството на убиеца.

---

[1] Планини в южна Азия, главно на територията на днешен североизточен Афганистан, на запад от Хималаите. — Б.р. ↑

ВТОРА ГЛАВА

Попитали Александър:

— Къде, о царю, е съкровището ти?

— В ръцете на приятелите ми — отвърнал той.

Квинт Курций Руф

„История на Александър
Велики“, Книга 2, глава 3

— Сигурен ли си, че е отрова? — попита Пердикъл.

Седнал в палатката на лекарите, Теламон поклати невярващо глава. Александър си беше тръгнал, след като нареди трупът да бъде отнесен и даде заповеди новата палатка на Теламон, близо до неговата, да бъде приготвена. Двете спътници на Антигона, Селена и Аспазия, се съгласиха да облекат тялото, за да може да бъде занесено заедно с трупа на водача на голямата погребална клада, издигната на върха на скалите. Теламон внимателно провери виното, чашата и масата, но не намери и следа от някакъв отровен прах. Бокалът беше изпит до дъно, ароматът на вино и опиат беше толкова силен, че прикриваше всичко друго. Погледна към Пердикъл. Атинянинът тъжно отвърна на погледа му.

— Едва ли може да се нарече добро начало — промърмори Теламон. — Леонт беше прав — първата ми пациентка умря, преди да е минал и час. Но как? — Той стана и започна да обикаля из палатката. — Жрицата наля виното. Видях я да носи чашата. Другите я докоснаха, но ако някой беше сипал отровата от пръстен или от ръката си, щях да забележа. А тя е мъртва. — Той се завъртя. — Сигурен ли си, че никой не е влизал в онази палатка, след като тръгнахме?

Пердикъл поклати глава.

— Самият цар разпита стражата. Младата жена просто си седяла там, изпила виното и умряла по загадъчен начин. Колко петнист бучиниш е трябвал?

Теламон направи гримаса.

— Отровите са като вината, имат различна сила. Ако е бил чист и смлян на прах, са били достатъчни само няколко пращинки, колкото да се съберат на върха на пръста ти. Както знаеш петнистият бучиниш парализира крайниците. Жертвите не могат да дишат. Бързо се задушават. — Разбира се — добави замислено той, — опиятът, който ѝ дадох, само е подсилил ефекта.

Теламон се приближи и седна на малкия кожен сандък, който Пердикъл шеговито беше обявил за „най-удобния си стол“.

— Може да е било самоубийство — отбеляза атинянинът.

— Не. — Неспокойният Теламон отново се изправи. Пък и как би могло горкото объркано създание да събере толкова ум и съобразителност, за да намери такава отрова и да я използва? Тя беше ужасена, но не искаше да умре. — Теламон се удари с юмрук по бедрото. — Разпитахме всички. Опитах виното. След това жертвата беше оставена в строго охранявана палатка, чиито кожени стени са здраво защити. Само призрак би могъл да се промъкне вътре.

— Някога правил ли си дисекция на труп? — попита Пердикъл.

— Няколко пъти в южна Италия. В този случай няма нищо да докажем. Само ще потвърдим диагнозата. Горката жена е страдала достатъчно. Александър ще трябва да дава обяснения на семейството ѝ.

Теламон беше бесен. Бяха го изиграли много хитро. Влезе понавътре в палатката. Клеон спеше дълбоко на походното си легло и хъркаше като прасе. Теламон седна на другото легло. Свали тежката вълнена наметка на Пердикъл, чийто ръб беше опръскан с кал и започна да почиства мазните ечемични люспи, залепнали за вълната. Загледа мрачно калните си сандали, захвърлени в най-далечния ъгъл на палатката. Потърка между пръстите си една ечемична люспа. Разтревожен, Пердикъл дойде и седна до него. После посочи Клеон.

— Завиждам ти, че си имаш собствена палатка. Аз трябва да спя с него. Не съм виждал човек да спи толкова много, като бебе, което няма никакви грижи.

Клеон се завъртя на леглото и хвърли бърз поглед към двамата.

— Чух те. Ако ти беше изпил толкова вино, колкото аз... — Той се протегна. — Сънят на Дионисий.

Теламон изтри пръсти в робата си.

— Какво правиш тук, Теламоне? — запита Клеон със сладникав глас. — С прекрасната си репутация и странни лекарства. Защо не се разкараш и не ни оставиш на мира? — Той се надигна. — Между другото, чувал съм теорията ти за превръзките.

— Защо съм тук ли? — отсече Теламон, без да обръща внимание на заяждането с медицинските му умения. — И аз започвам да се питам. Всъщност не знам.

Чуха викове пред входа на палатката. Един прислужник се втурна вътре със самочувствието на победоносен пълководец. Направи лек поклон и посочи към Теламон.

— Палатката ти е готова, багажът — подреден и царят те чака на вечеря. По-добре ела с мен.

— Как бих могъл да откажа?

Теламон стана и последва прислужника, който умишлено въртеше бедра като жена и туниката му се вееше. Клеон извика нещо саркастично за приятелите на високи постове, но Теламон не му обърна внимание. Навън лагерът оживяваше. Ежедневната работа беше свършена, дежурствата разпределени, патрулите разпратени, стражите и пазачите на местата си. Силно цвилене откъм мястото за конете заглушаваше тракането и дрънченето на малките ковачници, където потни и изцапани със сажди оръжейници работеха до късно през нощта на светлината на огньовете. Армията беше приключила с вечерята, във въздуха се носеха ароматите на различни гозби. Войниците се връщаха при частите си, за да спят или да побъбрят край лагерните огньовете. Теламон чу смесица от най-различни езици — бавния провлечен говор на гръцките наемници, пронизителното бърборене на тесалийските конници. Раздаваха се заповеди, военачалниците викаха хората си, ечаха тръби. Влязоха в ограждението, предназначено за царя. Прислужникът посочи към голяма правоъгълна палатка с боядисани платнища, спуснати над кожените стени.

— Тази е твоята — каза той дрезгаво. — Вътре ще намериш всичко.

После изчезна в тъмнината. Пред входа пазачът топлеше ръцете си над поднос с въглища. Той се усмихна и кимна, когато лекарят мина покрай него и заобиколи палатката. Приличаше на онази, в която беше убита младата жена. Той вдигна платнището и заразглежда кожата под

него. Те бяха силно опънати, а дупките по ръбовете — подсилени с метални пръстени. Въжетата или вървите, които минаваха през тях, бяха прикрепени здраво за ясенови колове — поне дузина от всяка страна. Възлите бяха майсторски вързани като корабен такелаж. Теламон се наведе. Същото беше и при основата, дупките бяха по-големи заради обтегнатите въжета, завързани за колчета, забити в земята. Лекарят подръпна дъното на палатката, опънато като тетива на лък.

Никой, реши той, не би могъл да се промъкне оттук, а ще му трябва много време, за да развърже въжето. Сигурно някой би го забелязал. После убиецът би трябвало да сипе отровата, да излезе и да завърже кожата със същите възли, използвани при опъването им.

— Наред ли е всичко? — Войникът се беше изправил и го гледаше с любопитство.

— Всичко е наред. — Теламон се усмихна в мрака. — От къде си, войниче?

— Баща ми има земя близо до Пела. Аз съм пехотинец. Ще бъда тук четири часа, после ще ме сменят.

Теламон му поблагодари, вдигна платнището и влезе вътре. Палатката беше разделена с платнище на всекидневна и спалня. Лекарят беше благодарен на предвидливия Александър; на земята имаше вълнени постелки, върху походното легло беше сложен пухен дюшек и възглавница, бяха му донесли столове, табуретки и сандъци. Имаше четири маслени лампи, едната, от които запалена и дори запечатана кана вино, както и глинена чаша. Теламон чу някакъв звук и се обърна. Прислужникът стоеше на входа; къдравата му черна коса беше прихваната с червена панделка.

— Какво искаш?

— Да ти служа, господарю. — Момчето го погледна безсрамно.

Теламон отиде до багажа си, който беше подпрян на един сандък. Наведе се и прегледа вървите. Бяха разхлабени — някой беше ровил тук. Той погледна към прислужника.

— Махай се, момче! Не обичам хора, които си вирят много носа! Сам ще си намеря прислужник!

Момчето излетя навън. Теламон чу войника да се смее. Отиде и седна на ръба на леглото. Чудеше се защо Александър го беше повикал тук. Какво искаше от него? И което бе по-важно, защо беше дошъл

самият той? Стана, наля в чашата малко вино и изплакна устата си. После се върна на леглото и задряма. Беше грубо събуден и когато отвори очи, се взря в лукавото лице и воднистите очи на Аристандър.

— Охо! — Теламон разтърка очите си. — Пазителят на царските тайни, гадателят...

Аристандър направи знак на прислужниците зад себе си.

— Прясна вода! Ставай! Трябва да се преоблечеш и веднага да отидеш в царската шатра.

Аристандър бързо излезе. Теламон го наблюдаваше. Дали той беше дал нареждане да претърсят багажа му? Въздъхна и стана, изми лицето и ръцете си, втри благовонно масло в косата и брадата си и облече най-хубавите си туника и мантия. Обу бойните сандали, но си взе чехлите. Един прислужник го чакаше отвън и го поведе към царската шатра.

Пиршеството вече беше започнало, гостите се бяха изтегнали на дълги ниски лежанки, а пред тях имаше малки масички. Шатрата беше дълга и слабо осветена. Носеше се силна миризма на благовония, която се смесваше с не толкова приятния мирис от глинени лампи. Александър лежеше на покрита с лъвска кожа лежанка в горната част на шатрата. В сенките зад него стояха двама стражи.

— Добре дошъл, лекарю — поздрави го Александър с чаша в ръка и се обърна към сътрапезниците си. — Наздраве за Теламон.

Наздравицата беше посрещната с бурен рев. Това беше един от прочутите запои на Александър. Само най-близките и скъпи приятели бяха поканени да се напият по лежанките. Но този път беше направено изключение. Отляво на Александър жрицата Антигона лежеше като царица и отпиваше бавно от чашата си. Тя намигна лукаво на лекаря, за да му покаже, че той не е единственият трезвен в шатрата. До нея лежеше Хефестион, а после Птолемей с любовницата си, гръцка хетера, която боядисваше косата си тъмночервена. Селевк, който вече се беше напил здраво, ругаеше Неарх и Аристандър. Присъстваше и учителят на царя по бой с мечове, който някога ръководеше школата за военно изкуство — Черния Клит с тъмните си, остри черти и белег на главата там, където мечът беше извадил дясното му око и обезобразил лицето му. Александър много обичаше майстора на меча, който бе и негов личен телохранител. Сестрата на Черния Клит беше дойка на царя.

— Изобщо не си се променил, Теламоне — просветна единственото око на Клит.

— А ти изглеждаш грозен и опасен, както винаги! — извика му в отговор Теламон.

Клит, който винаги носеше черно наметало, общито с меча кожа, отметна глава и изрева от смях, докато бършеше уста с опакото на дланта си.

— Закъсня, Теламоне — присмя му се той. — Май още се боиш от меча.

— Ако трябва да бъда честен, боя се от теб!

Птолемей шумно се изкиска. Черния Клит гневно погледна лекаря.

— А з-з-заекваш ли още, Т-теламоне?

— Само когато срещна някой грозник като теб.

Клит щеше да скочи на крака, но Александър шумно плесна с ръце.

— Теламоне, ела при мен! Бързо!

Царят се изправи и леко се олюля. После направи знак към лежанката вдясно от себе си. Един прислужник поведе Теламон натам. Александър стисна ръката на лекаря, после го притегли и го целуна по двете бузи.

— Внимавай какво говориш! — предупреди го той. — Всички са много пияни, само аз се преструвам на по-пиян, отколкото съм. — После се разсмя, отблъсна Теламон и се върна на мястото си.

Лекарят се настани удобно и се огледа. Повечето от царските сътрапезници изглеждаха, сякаш са дошли направо от учение. Само Александър беше чист и спретнат, както винаги. Русата му коса, внимателно сресана и намазана с благовонни масла, беше разделена по средата, бретонът беше залепнал за потното му чело. Беше облечен в снежнобяла, поръбена с пурпур туника, дълга до коленете. На краката си носеше златни сандали, а пръстените по ръцете му проблясваха в мрака. Теламон се загледа в красивия аметист, който висеше на сребърна верижка около врата на царя.

— Подарък от майка ми — обясни Александър. — Казва, че ако го сложа във вино, ще ми покаже дали в него има отрова.

— Можех да го използвам тази вечер — каза Теламон.

— Майка ми е изпратила съобщение — продължи безгрижно Александър. — Не беше много доволна от разговора си с теб. Но както е казал поетът „Единствената радост на жената е да може да изкаже мъките си.“ Той вдигна чашата си към Теламон. — Да благодарим на боговете, че майка ми е далеч оттук, а? Много я обичам, но настроенията ѝ се променят толкова бързо, колкото шарят очите ѝ.

— За какво си шепнете? — провикна се Птолемей. — Теламоне, къде беше? Защо напусна горите на Миеза? Защо не отрасна с нас, за да станеш воин? Не би ли искал да станеш воин, Теламоне?

— А ти не би ли искал? — отвърна Теламон.

Птолемей се канеше да му отговори, но прислужниците шумно влязоха. Очевидно се наблягаше главно на пиенето — храната не беше особено изискана: ечемична супа, риба, кървавица и печен заек, с доста твърд хляб и зелени плодове, откраднати от околните градини. Клит възрази високо срещу лошото вино от Евоя, затова Александър накара да го заменят с вино от Тасос. Сервираха маслини и ядки. Момичето с плодовете даде на всеки гост и по венец от мирта. После извади флейта и засвири. Птолемей дрезгаво запя, увеличайки със себе си и останалите. Теламон погледна към Антигона. Тя лежеше грациозно, без да обръща внимание на похотливите погледи на Клит, като възрастна леля сред група шумни момчета. Теламон хапна малко и отпи от неразреденото вино. Антигона му се усмихна, той вдигна чаша към нея. Александър викаше нещо към долния край на масата. Теламон се възползва от възможността и прошепна на жрицата:

— Внимавай какво пиеш. Тези пиршества продължават до зори.

— Чух те — каза Александър и отново легна. Махна на един прислужник. Голямата ритуална чаша на масата пред него беше напълнена с вино. Царят заповяда всички да замълчат и призова божеството на късмета. После взе чашата и отсипа няколко капки вино на пода като възлияние. След това пи, докато останалите пееха, а после „чашата на приятелството“ започна да се предава от ръка на ръка. Това беше знак, че започва сериозното пиене. Огромна купа беше поставена пред Александър — прекрасен керамичен съд от Самос, върху който бяха изобразени група сатири, преследващи девизи. Донесоха зарове. Хефестион спечели, като хвърли две шестици и тройка и пое ролята на домакин на пира.

— Две и едно — каза той.

Това беше съотношението на напитката за вечерта. Размесиха в купата вино и вода в съотношение две към едно. Напълниха чашите. Хефестион вдигна тост и Теламон, както и всички останали, изпразни чашата си наведнъж. Това беше сигнал за гостите да си починат и да поговорят помежду си. Но Александър извади камата си и почука по купата — сигнал за тишина.

— Приветствам приятеля си Теламон — започна той. — И Антигона, жрица на Атина от храма в Троя. Ще преминем Хелеспонт, когато поличбите станат добри. Главната армия ще се срещне с военачалника Парменион в Абидос. Аз пръв ще тръгна на юг към Елея.

— Какво има там? — обади се Птолемей.

— Гробницата на Протезилай.

— И кой е той?

— Теламон? — попита Александър.

— Първият грък, убит в Троянската война.

— Умен негодник! — изръмжа Птолемей.

— Ще слезем на брега при Троя — продължи Александър сухо. — Ще принесем жертви и армията ще заеме боен строй. После ще тръгнем на юг по брега. Критий чертае картите си и благодарение на жрицата Антигона имаме достатъчно водачи.

— И кога ще стане това? — пиански се провикна Селевк.

Птолемей престана да целува шията на любовницата си и цялата палатка потъна в тишина.

— Кога ли? — Повтори Александър и извърна глава. — Само когато жертвоприношенията бъдат добри и боговете приемат даровете ни.

— Но скоро ще настъпи лятото — възрази Птолемей. — Кладенците и реките ще пресъхнат. Ами ако Дарий и онзи негодник Мемнон откажат да се бият с нас?

— И какво? Какво? — провикна се Александър и изгледа мрачно всички. — Знаем, че персийската флота потушава бунт в Египет. Ами ако звездите паднат от небето? Или морето заври? Забравихте ли поличбите? Нощта, в която съм бил роден, храмът на Артемида в Ефес е бил погълнат от огъня. Възнамерявам да разпръсна този пожар до края на света.

Александър рисуваше славна картина, както когато беше момче и това винаги ги вдъхновяваше. Дори циничният Клит слушаше внимателно.

— Как описва Сократ гърците? — попита Александър компанията си. — Седим като жаби, квакащи край блатото. — Той се разсмя. — Е, жабите са свободни. Ще стигнем до края на света и Македония ще властва над него. — Той вдигна чаша. — За славата!

Отвърнаха му с рев. Сякаш уморен, Александър отново се излегна и намигна на Теламон.

— Мислиш ли, че казвам истината? — прошепна той.

— Аристотел казва, че истината е само идея, която може да бъде разделена и окастриена. Когато стигнеш до онази част, която не може да се раздели, си открил истината.

Александър го изгледа гневно.

— Какво искаш да кажеш, Теламоне?

— Продължавам да се питам, царю, защо съм тук. Но разбира се, истинският въпрос е защо ти си тук?

— Вярваш ли, че съм син на бог, Теламон?

— Щом това те радва, царю.

Александър се изправи на лежанката.

— *Вярваш ли?*

Теламон забеляза как контрастът между очите на царя в този момент ясно се открояваше — лявото тъмносиньо, дясното тъмнокафяво. Лицето му беше леко поруменяло, устните изцапани с червено, сякаш беше пил кръв.

— Не мислиш ли, че Олимпиада ме е заченала от бог?

— Щом тя смята така, царю.

— Александър! Казвам се Александър!

Царят се огледа. Приятелите му ги наблюдаваха. Потърка върха на носа си.

— Продължавайте да си говорите. Е, Теламоне?

— Ако вярваш в това, Александре, и Олимпиада също го вярва, значи това е вашата истина. Филип мислеше по друг начин. Затова ли сме тук? За да докажем, че си бог? Или че си по-велик от баща си? Или става дума за слава? А може би за това, което чух по пътя насам — за да покорим целия свят?

— Не знам — прошепна Александър. — Все още не знам. — Той замълча, отпи от виното и се усмихна. — Още не си се оженил, Теламоне.

— Между нас има много общи неща, Александре.

— Сънят и любовното ложе — завалено каза царят — ми напомнят, че съм смъртен.

Той се изтегли по-нагоре на лежанката. Лицето му още беше сърдито. Лекарят изучаваше приятеля от детството си. Ти си като леопард, мислеше той, цар на засадите. Настроенията ти се променят също тъй бързо, като тези на майка ти.

— Повиках те тук, Теламоне... — Александър прекъсна, за да отговори на една от закачките на Птолемей. — Повиках те тук — повтори той и се облегна — по много причини. — Лицето му се смекчи. — Спомняш ли си, когато бяхме деца в Миеза? Клит ни изритваше от постелите много преди да съмне. Какво казваше?

И двамата в хор повториха думите на Клит.

— Бягането преди закуска ще ти осигури добър апетит, а леката закуска ще ти помогне да ядеш добре на обяд.

— Какво беше това? — извика Клит.

— Пий си виното, приятелю — отвърна Александър. — Теламон и аз си наваксваме изгубеното време.

Царят подаде чашата си на един прислужник да я напълни, напомняйки му за пропорцията.

— Пих твърде много вино — продължи Александър. — Помниш ли бялата мраморна статуя, която блестеше под лъчите на изгряващото слънце? Какво пишеше на плочата? „Аз съм безсмъртен бог, вече не съм смъртен.“

— Така ли се виждаш?

— Остави това — отсеке Александър. — Помниш ли как се молехме на боговете. — Александър затвори очи. — Дано да ни водят и пазят през целия ден. — Отвори очи. — Тогава бях щастлив. Бях свободен. Бях любимият син на царя и неговата съпруга. Но всичко беше преструвка — прошепна той. — И когато пораснах, сенките ме погълнаха. Мама и татко започнаха да налагат волята си. Първо за дребни неща. Един ден яздох кон в Миеза и той прескочи една стена. Зад нея видях красиво момиче, което носеше грозде. Беше запретнала туниката си и я използваше вместо кошница. Пошегувах се,

пофлиртувах с нея. Легнахме заедно в хладната сянка на един зелен дъб.

— Да, спомням си — отвърна Теламон. Виното му беше помогнало да се отпусне и сега спомените прииждаха на талази. — Горската нимфа...

— Точно така! — съгласи се Александър. — Горската нимфа! Беше красавица. Лежахме върху смачканото грозде. На другия ден отидох да я потърся, но някой беше казал на майка ми, нали? Момичето беше продадено и Олимпиада ми съобщи, че сигурно съм срещнал горска нимфа, дар от боговете. И знаеш ли, Теламоне, аз й повярвах. — Лицето на Александър се разкриви, странните му очи се вираха в далечината. — Това беше първият истински урок, който ми даде майка ми — в живота ми трябва да има само една жена и това е Олимпиада. Тя започна да повтаря с глас на сирена, че съм безсмъртен, че съм избраник на боговете. Че Херакъл и Ахил били мои предшественици. Разбира се, това ме вълнуваше. Втората част беше по-жестока — че може би не съм истински син на Филип, а дете на бог. Бях объркан. Помниш ли колко тъжен бях, Теламоне?

— А аз ти казах да поговориш с Аристандър.

Александър рязко се изсмя.

— И аз му разказах всичко. Аристандър от Телем. — Той се обърна и вдигна чаша към своя пазител на тайните, който лежеше навъсен в другата част на палатката. — Той пееше същата песен като майка ми, но ми каза и горчивата истина. — Александър погледна надолу и когато вдигна очи, те бяха пълни със сълзи. — Каза, че Филип и Олимпиада се обичали до лудост. Когато за пръв път се срещнали на остров Самотраки, Филип сметнал, че е бил посетен от богиня и че никога няма да обикне друга жена. — Александър въздъхна.

— Разбира се, пияният Филип беше различен от трезвия Филип. Когато беше пиян, не подбираше. Олимпиада никога не му прости изневерите. Помниш ли, Теламоне? Когато бяхме момчета и посетихме Пела, ти се промъкна в спалнята на Олимпиада?

Теламон потисна тръпката си — понякога кошмарите му се завръщаха.

— Стаята на майка ти беше пълна с бръшлян — тихо каза той. — На външната стена беше издълбана лоза с вити клонки и буйни листа.

— Ами змиите? — попита Александър. — Змиите, които влизаха и излизаха? Нищо чудно, дето се говореше, че Олимпиада спи със змия, която всъщност била преобразеният бог Аполон. Тя започна да намеква на Филип, че не съм му истински син — той ѝ отмъсти с още повече жени. Но аз го обичах. Денят, в който обядвах Буцефал — продължи той, говорейки за черния си боен кон, наречен така заради бялото петно на челото си. — Филип даде пир и вдигна наздравница за мен. „Това е моят син, — обяви той, — укротителят на коне“. — Александър примигна. — Никога през живота си не съм бил по-горд. Накара ме да пия вино. Молях го да бъде верен на майка, ми, но той се ядоса, затова му казах: „Така, както сееш копелета, няма да остане царство, което да наследя.“ — Александър се приведе и дръпна Теламон за туниката. — Той ме сграбчи и ме придърпа към себе си. „Ако ти си наполовина мъж, колкото съм аз — каза ми той, — ще си спечелиш свое царство и ще го запазиш!“ Естествено, майка ми го чу и ми се довери. Описа ми как, когато съм бил заченат, нощният вятър се втурнал в стаята ѝ и дори звездите се скрили, докато къщата се тресяла от светкавиците и гръмотевиците. Загадъчни пламъци изпълнили спалнята ѝ и какво ли още не. — Александър потърка бузата си. — Мама срещу татко, татко срещу мама. Филип беше добър стратег. Реши да приеме думите на Олимпиада буквално. Щом не му бях син, трябваше да се ожени отново. Затова се хвана с онази хлапачка, дъщерята на Атал. Разведе се с Олимпиада и Евридика роди син от него. Само боговете знаят как щеше да завърши тази битка, ако не го бяха убили.

— Ти имаше ли вина за това, Александре?

Царят погледна встрани.

— Не, не мисля.

— Ами Олимпиада?

— Не съм много сигурен. Мислех, че с всичко това е свършено. — Александър продължи меко. — Персите твърдят, че аз съм убил Филип. Казват, че никой син не би убил баща си, следователно, Филип не е бил мой баща. Така че аз съм едновременно узурпатор и копеле.

— Но те са твои врагове — успокой го Теламон. — Ти си върховен пълководец на Гърция, възмущение на свещената мъст срещу Персия.

— Но аз съм си пак Александър! — изсъска царят в отговор.

Щеше да продължи, но шумът в палатката престана, когато Птолемей скочи на крака и изкрещя:

— Да играем на котебос!

Един слуга донесе кол и го заби в земята в центъра между лежанките. На него балансираха чиния. Птолемей с мъка се изправи на крака и вдигна пиянски тост.

— Пия за моята любов! — изрева той, пи от чашата и плисна остатъците към чинията. Не улучи, затова изруга и се свлече обратно на лежанката. Останалите със залитане се изправиха и задюдюкаха. Антигона лежеше тихо, облегната на кушетката, с притворени очи. Теламон не можеше да реши дали слуша разговорите им или просто изучава тези диви македонски военачалници.

— Аз все още съм Александър — продължи царят. — Филип е мъртъв, а Олимпиада е в Пела, но духовете им ме преследват. Преди да тръгна Олимпиада ми каза, че трябва да отида в оазиса Сива в египетската пустиня, където Амон-Зевс ще ми разкрие тайната на моето раждане.

— Ами призрактът на Филип?

— А, железният човек. Понякога имам кошмари. Пак съм на бойното поле в Херонея^[1]. Мъртвите са струпани на куп. Свещеният отряд лежи като снопове повалено жито. Навсякъде са разхвърляни щитове и копия. Умиращите надават остри писъци като нощни птици. Армия от мъртви хоплити се изправя срещу мен, облечена с брони и въоръжена с щитове и копия, с шлемове с големи пера. Очите и устата им са пълни с кръв. Те стоят между мен и Филип. Проправям си път между тях. — Александър махна с ръка. — Сека вляво и вдясно, отблъсквам с щита и мушкам с меча. Най-накрая успявам да премина, но татко го няма.

— Това са просто кошмари.

— Не, не, слушай.

Александър преглътна тежко, лицето му силно почервения, очите му заблестяха. Теламон забеляза, че челото му е обляно в пот. Нормален ли е, чудеше се той? Когато се видяха отначало, Александър му напомняше за приятеля от детството. Беше ли това само маска? Царят чукна чашата си в неговата.

— Както винаги си потаен, Теламоне. Искам да ти кажа защо си тук. Аз съм заобиколен от врагове, от предатели и от шпиони.

В този момент Теламон се огледа. Без да обръща внимание на шума, който вдигаха сътрапезниците му, Птолемей се беше втренчил в тях изпод тежките си клепащи подигравателно, сякаш знаеше какво казва Александър, но не го беше грижа.

— Слушай! — Александър се протегна и стисна ръката на Теламон. — За Дарий и Мемнон. Знаем каква ще е тактиката им.

— Имаш шпионин при тях?

— Донякъде. Персийският цар няма да ми попречи да премина Хелеспонт. Надява се да ме примами в огромните си територии, да изтощи армията ми, да я умори от глад, да я обкръжи и да я избие, но само боговете ще решат дали ще успее. Онова, което ме тревожи, е шпионинът, който е край мен. Ти ли си, Теламоне?

— Глупости! Изобщо нямаше да бъда тук, ако не ме беше повикал.

— Защо отпрати прислужника си?

— Не обичам хубави момченца със съмнителни нрави. Аз ще си избира прислужник, както избирам приятелите си.

— Вземи си някого, на когото вярваш — нареди му Александър. — Ходи ли да огледаш робите? Все още имаме няколко тиванци за продажба. Може да си харесаш някой от тях.

— Говореше за шпионин.

— Не знам кой е. — Александър направи гримаса. — Знаем само, че се нарича Наифат — Аполон знае какво означава това. — Той посочи с ръка вътрешността на палатката. — Аз имам свой пазител на тайните, а Дарий — негов; загадъчна фигура, наречена на името на един от техните богове — Митра. — Александър протегна ръка със свити пръсти. — Как бих искал да го заловя и да узная тайните му — кои са онези в Гърция, които тайно получават персийско злато. Няма да имам милост, Теламон. Ще ги разпна всички.

— Кой е твоят шпионин? — попита рязко Теламон.

— Мисля, че е Лизий, един от командирите в конницата на Мемнон. Изпратил ми е тайно съобщение — иска да се срещнем в Троя.

— С каква цел?

— Не знам. Просто иска да се видим и тогава да ми каже.

— И от какво се боиш, Александре? От тайни убийци? От предателство?

— Не, боя се от Филип.

— Той е мъртъв! — повиши глас Теламон.

— Не, чуй, помниш ли този стих — Александър присви вежди — привична гримаса от времето, когато учеше в академията. — От деветнайсата песен на „Илиада“-та. Как беше? „Дробът беше изваден и черната гной от него омаза предницата на туниката му“...

— Какво общо има това с Филип?

— Помниш ли си Делфийския оракул? — попита Александър. — „Бикът е нагизден за жертвоприношение. Всичко е готово. Колачът чака.“ Татко мислеше, че е ставало дума за Персийската империя; едва след убийството му хората разбраха, че е било за него. — Александър млькна. — Трябва ми чиста жертва, Теламон, за да наредя на войските ми да отплават. Всеки бик, който принасям на боговете, е омърсен. Вътрешностите му дават лоши предзнаменования, затова стоим на този нос и армията ми чака.

— Не обръщай внимание на предзнаменованията! — отсече Теламон. — Докарай флотата и отплавай.

Александър поклати глава. Остави чашата с вино на земята. Кръстоса ръце на облегалката на лежанката, подпря брадичка върху тях и внимателно се взря в Теламон.

— Огледай се, лекарю мой. Гледа ли ни някой? Смяташ ли, че някой може да ни чуе?

Теламон се подчини. Сега Селевк говореше с Антигона. Аристандър се чешеше по слабините, хетерата и Птолемей бяха увлечени в спор. Прислужниците се бяха оттеглили, момичето с флейтата беше изчезнало. През леко повдигнатото покривало на палатката лекарят виждаше щита и копие на стража.

— Спомняш ли си водача, чийто труп ще бъде изгорен? — продължи Александър. — Онзи, когото намериха под скалите. Единствените, които знаят истината, са Критий и Аристандър. Останалите мислят, че смъртта му е резултат от свада край лагерния огън. Камата беше забита в тялото му, а в ръката си стискаше малко късче пергамент. — Погледът на Александър не трепна. — Ножът приличаше на келтски. — Тръпки полазиха Теламон. Не знаеше дали е заради студената нощ или заради безизразния поглед на царя. — Точно с такъв нож — прошепна Александър — беше убит баща ми.

— Но Павзаний беше луд! Всички знаят това — успокой го Теламон. — Подобни ножове могат да се купят от всеки пазар.

— Наистина ли, лекарю? Ами парчето пергамент, което стискаше в ръката си убитият водач? Бележка, на която пишеше: „Бикът е нагизден за жертвоприношение, всичко е готово, колачът чака.“ Разбираш ли какво става, Теламон? Баща ми ли се кани да ме спре?

— Не говори глупости. Суеверен си като стара жена.

Александър се усмихна и лицето му се отпусна.

— Радвам се, че се срещнахме пак, Теламоне. — Той удари с юмрук по гърдите си. — Олимпиада, Филип и цялата мощ на Персия няма да ме спрат. Нищо няма да ме спре!

— Затова ли разруши Тива?

— Точно преди да напуснеш Миеза — отвърна Александър, — ние се бихме с дървени мечове. Аз не спирах да се бия, докато не се намеси Клит.

— После се извини. Каза, че пред очите ти паднала червена пелена.

— Така стана и в Тива. — Александър прехапа устни. — Хората трябва да знаят кога са победени. Тива непрестанно се месеше, заговорничеше и пускаше слухове из цяла Елада. Помня, че стоях пред Портата на Електра и наблюдавах как Свещеният отряд се разгръща. Ние ги отблъснахме. Тогава пред очите ми падна червената мъгла. Помислих си: ето сега, този път ще оправя нещата веднъж завинаги. Никога повече Тива няма да се възправи срещу Македония. И дадох заповед: „Не взимайте пленници! Не оставяйте камък върху камък!“ — Той се усмихна криво. — Освен храмовете и къщата на поета Пиндар. Избихме всичките им бойци. Взех трийсет хиляди роби и спечелих много от продажбата им. — Той вдигна ръка. — И Тива никога вече няма да се изправи срещу мен!

— Но някой друг го прави?

— Да.

Александър се закашля и свали краката си от лежанката. Седна и заговори през рамо на лекаря.

— Стигнахме до въпроса защо ти си тук.

Царят остави чашата си на масата. Теламон погледна надолу — ръбът на килима пред лежанката на Александър беше подгизнал от вино. Александър наистина не беше пил толкова, колкото се

преструваше. Беше отпивал, но по-голямата част от виното тайно беше излял на земята.

— Огледай се, Теламоне. Всичките ми алчни сътрапезници искат да станат царе и принцове, да влязат в Персеполис, обгърнати от слава. Докато съм по-бърз, по-силен, по-целестремен и късметът ми работи, съм в безопасност. Докато глутницата е нахранена, аз ще бъда водачът ѝ. Това се отнася и за мъжете отвън. Те всъщност не искат да напускат македонската земя, но мечтаят да докоснат меката плът на жените от харема на Дарий, да заровят ръце до лакти в ковчезета с перли и скъпоценни камъни. Ако осъществя тези техни мечти, аз ще бъда техният цар, техният бог — избавител. И ще им бъде все едно, дори да се обявя за самия безсмъртен Аполон.

— Хефестион ти е истински приятел.

— Да, Хефестион и Теламон. Дълго и сериозно мислих за теб. За деня, когато напусна Миеза, яздейки зад баща си по онази прашна бяла пътека, обградена от кипариси, които шепнеха „сбогом“. Всичко, което Теламон искаше, беше да стане лекар — не го интересуваха нито жените, нито славата, нито златото. И това е първата причина да си тук.

— А втората?

— През живота си не съм виждал очи като твоите, Теламоне, остри като на сокол. Когато гледаш, ти нищо не пропускаш. Това е човекът, който ми трябва, помислих си — време е Теламон да се завърне. Чух за неприятностите ти в Египет. Земите на персите са затворени за теб. — Александър сви рамене и се отпусна на лежанката. — Не можеш да отидеш в Персия. В останалата част на Елада не посрещат добре никой македонец, тогава защо да не се присъединиш към приятелите си? Заплахите на майка ми ти помогнаха да го направиш. Ти си тук, защото няма къде другаде да отидеш и най-вече, защото си любознателен. Твоята жажда за знания ще надделее. Къде по-добре би могъл да се учиш на занаята си и да подобриш уменията си? Преди да изтече годината, ще имаш достатъчно пациенти. — Александър се протегна и разроши косата на лекаря. — Но най-вече искам да бъдеш моите очи, Теламоне. Искам да откриеш шпионина Наифат. Искам да разбера как са умрели момичето и водачът.

Селевк им извика нещо.

— Млъкни! — изрева му в отговор Александър. — Аз говоря! — После пак се обърна към Теламон. — Помниш ли „Илиада“-та? Обичаше да я рецитираш. Още пазя един екземпляр под възглавницата си. Колко вида рани описва Омир?

— Сто четиридесет и девет.

Александър щракна с пръсти и се усмихна.

— Как е бил ранен Еврипилий?

— От отровна стрела в крака — тя била извадена, а отровата изсмукана.

— От кого?

— От най-добрия приятел на Ахил, Патрокъл, в песен единадесета. Той промил раната с топла вода, а после я намазал е горчиво-сладкия корен на някакво растение.

Александър се приближи.

— Някой друг не знае това — прошепна той. — Някой ми беше оставил две писма. Текстът на първото е от песен деветнадесета на „Илиада“-та — „Приближава към тебе денят съдбоносен.“

— А второто?

— От песен двадесет и първа, но леко променено: „Всички от злата съдба ще загинете, та да платите за участта на Филип.“

---

[1] Град в Беотия, известен с битката между македонци и гърци през 338 г. пр.Хр., където Александър проявява за първи път войнските си качества, водейки конницата на баща си Филип. — Б.р. ↑

ТРЕТА ГЛАВА

От Великият цар Дарий до сатрапите му... този крадец и грабител, този извратен Александър, заловете го.

Етиопската версия на
„Историята на псевдо-Калистен“

Персийската бойна галера беше оставила ескорта си, след като Хиос остана от лявата ѝ страна и пореше Хелеспонт, възползвайки се от лятната омара и приветствайки падащия мрак. Беше флагман от императорската флота, корпусът от борово дърво беше боядисан в кървавочервено над ватерлинията^[1] и в черно под хакборда^[2]. От двете страни, точно под бронзовия нос, блестеше скачаща пантера, а до нея беше изрисувано всевиждащото око — талисман, който да пази кораба от зло. Мемнон и капитаните му стояха на кърмата, издялана във формата на красива черупка от бяла раковина. Платната бяха събрани, мачтите свалени, бойните знамена прикрити, фенерите и лампите намалени. Дори главният гребец шепнеше командите си, докато голямата трирема^[3] пореше водата, за да стигне до Сестос. Мемнон беше сигурен, че няма да ги забележат. Обсипаното със звезди небе бързо се покриваше с облаци, а мъглата, която беше желан съюзник, от време на време се повдигаше като завеса. Наблюдателите с остри погледи, застанали високо на носа и кърмата, можеха да различат светлините от лагера на Александър Македонски. Мемнон стоеше, заслушан в плискането на водата по корпуса. Греблата се издигаха като гигантски ръце, очакващи заповед. Капитанът и екипажът му бяха нащрек за всяка опасност, дори за внезапна промяна на вятъра или за приближаващ кораб.

— Не искам да ни отнесе към скалите — прошепна за пореден път на ухото на пълководеца капитанът, който също като Мемнон от Родос.

— Боговете са с нас — отбеляза Мемнон, овладявайки подтика си да го наругае. — Всичко ще бъде наред.

Той отиде до перилата и се взря през водата. Не се виждаха рибарски лодки. Александър беше сигурен, че в Хелеспонт не плават вражески кораби. Мемнон се усмихна. До известна степен беше съгласен с тактиката на Дарий. Защо да не остави Александър да вярва, че е под покровителството на боговете? Но Мемнон не вярваше в боговете, а само в силата на собствената си ръка и лукавство. Арсит, сатрапът на Фригия, не знаеше, че е тук. Мемнон имаше на разположение няколко кораба и беше решил да вземе нещата в собствените си ръце. Диокъл, глухият му прислужник, застана до него. Сложи ръката си върху неговата — знак, че иска да говорят. Мемнон го погледна със съжаление. Диокъл още страдаше от морска болест — очите и носът му течаха, около устата му имаше следи от повръщано.

— Какво има? — бавно попита Мемнон.

Диокъл направи знак с пръсти.

— Мислиш ли, че между нас има предател? Не мога да повярвам, че Лизий...

Мемнон вдигна рязко ръка и се загледа към вълните. Някъде изпод палубата някой извика с приглушен глас. Мемнон стоеше и се вслушваше в пулса на големия боен кораб; боровите греди, които се поклащаха рязко, скърцането на греблата. Корабът се издигаше и потъваше в бързото течение. От време на време кормчията издаваше заповед, предавана на гребците на трите реда пейки и някои от тях започваха да топят по-леко греблата, за да поддържат курса на триремата. Мемнон беше раздвоен и несигурен. Още не можеше да повярва, че Лизий е бил предател. Можеше много да изгуби. Но Дарий беше настоятелен. Мемнон си помисли за ужасната Кула на мълчанието, извисяваща се в небето, за мъртвите перси, увити в савани, които висяха от гредите. В клетката в средата беше оставен Лизий, без храна и вода, в очакване на дълга и мъчителна смърт. Мемнон тихо се помоли да я посрещне смело, увиснал между небето и земята, заобиколен от мъртъвци.

Диокъл докосна ръката му и му направи още знаци.

— Знам, знам — отвърна Мемнон. — Арсит и Дарий твърдят, че между нас има и други шпиони. Не го вярвам. — Той се взря по-

внимателно в настоящите движения на слугата си. После поклати глава — нищо не разбираше. Диокъл повтори жестовете си.

— Да, прав си. Нито Дарий, нито Арсит знаят за това. Те искат... — Мемнон снижи глас. — Искат вълкът да влезе в кошарата. Аз предпочитам да го убия, преди да се е доближил. — Той леко се усмихна. — Лека промяна в плана.

— Ето го знака! — Капитанът се приближи и посочи към тъмнината. — Ето там. На северозапад.

Мемнон се взря в мъгливия мрак. Брегът се показва и той зърна блясък на фенер.

— Готови ли са хората ни?

Капитанът кимна и се отдалечи. Мемнон докосна бузата на Диокъл и отиде на носа, където лоцманът отвърщаше на сигналите със засенчен фенер. Рибарската лодка се приближи. Мемнон различаваше кормчията, още един мъж под отпуснатото платно и трети на носа. Лодката внимателно подбираше курса си и спря точно под носа на триремата. Хвърлиха съединителните скоби нагоре. Лодката беше здраво завързана на края на опънатите въжета и се опитваше да избегне греблата, които замахваха към нея.

— В името на Аполон! — прошепна Мемнон на капитана. — Не искам да се заплете. Някой от капитаните на Александър може да реши да си направи нощна разходка.

— Ще я държим здраво — увери го капитанът.

Мемнон се обърна при звука от стъпки. Петима души се появиха отдолу. Всеки носеше вързоп в едната си ръка и оръжие в другата. Бяха облечени в обикновени туники, наметки и военни ботуши. Евтини накити — гривни, пръстени и гerdани — проблеснаха на слабата светлина. Със сребърните обици на ушите си и ниско подстриганите си коси, те изглеждаха точно такива, за каквито се представяха — хоплити, които си търсят господар. Мемнон стисна ръката на предводителя им Дроксений.

— Знаеш ли какво трябва да направите? И какво да кажете?

— Ние сме войници от Аргос — отвърна Дроксений. — Наемници, които са дошли да припечелят от Александър Македонски. Пътували сме по суша. Имаме оръжие, но нямаме господар. Служили сме в Лидия и по-надалеч. Имали сме намерение да се присъединим към Мемнон от Родос. — Но — Дроксений докосна слабините си, за да

се предпази от беда — мислим, че той ще изгуби. Когато парите и късметът свършат, наемниците си отиват.

Мемнон тихо се изсмя.

— Какво ще стане по-нататък — каза той, — зависи от вас. Подберете времето и мястото и ударете незабавно. Ако успеете да избягате, ще спечелите толкова, колкото не сте си представяли и в най-смелите си мечти. Не позволявайте да ви пленят. Ако умрете и се озовете в Елисейските полета — утеши ги той — ще направя жертвоприношение и ще се отнасям с приятелите ви като с мои приятели. — Хладният нощен въздух повдигна наметката на Мемнон. — Имате само една задача — да убиете Александър Македонски. Твърдите, че сте от Аргос, но всъщност сте от Тива. Спомнете си какъв беше този град и в какви руини го превърна Александър. — Той приближи до групата и внимателно се взря в суровите им лица. — Всеки от вас иска кръвно отмъщение. Сенките на роднините ви, майките, бащите, братята и сестрите ви крещат за отмъщение. Ударете силно и бързо! — Той вдигна ръка за поздрав. — А после тичайте като вятър.

Мемнон стисна ръцете на всички. Те отидоха до носа и с помощта на екипажа се спуснаха по въжетата в рибарската лодка. Дроксений слезе последен. Точно преди да се прехвърли през борда, Мемнон го стисна за рамото.

— Никой не знае, че идвате. Шпионите могат да бъдат многобройни и бързи като мухи. Работата ви е да убиете Александър, но внимавайте. Ако можете, опитайте се да откриете човек на име Наифат.

— И ако успеем? — Дроксений се вгледа в лицето на Мемнон. — Да го убием ли?

— Не. — Мемнон поклати глава. — Но ако боговете са благосклонни, когато се върнеш, кажи ми кой е той.

Дроксений кимна. Рибарите викаха в мрака. Мемнон чувстваше люлеенето на надигащото се море, докато започваше приливът.

Дроксений слезе долу. Мемнон му подаде вързопа през борда. Изтеглиха скобите. Капитанът изрева някаква заповед и триремата леко се отдръпна назад, главният гребец внимателно даваше указания на няколко от гребците. Военният кораб се бореше с надигащото се море,

за да позволи на рибарската лодка да обърне и да се насочи към мъгливите брегове.

Дроксений тръгна към кърмата и заразглежда тримата рибари. Мемнон му беше обяснил, че те са подкупени да дойдат през нощта при знака от фенера и да откарат няколко души на брега. Беше им добре платено от хората на Мемнон, беше им обещано да получат и повече, когато работата бъде свършена.

Дроксений се хвана здраво, за да противостои на люлеенето на малкия плавателен съд. След топлината и безопасността на триремата, имаше чувството, че е захвърлен на сал в бурното море и оставен на произвола на съдбата. Но рибарите си знаеха работата. Отначало не се виждаше нищо, освен надигащото се море. Чуваха се заповеди. В мрака Дроксений съзря едва доловимите очертания на остри бели скали и малък плаж в края на тесния залив. Рибарската лодка продължи да следва курса си, докато дъното ѝ заскърца в плитчината. Двама от рибарите скочиха и направиха знак на Дроксений и другите да ги последват. Наемниците се подчиниха. Издърпаха рибарската лодка на осеяния с камъчета плаж. Дроксений се убеди, че всичко е разтоварено и пренесено на сухия пясък. Погледна небето — трябва да беше доста след полунощ, а ги чакаше още дълъг път. Той огледа залива. Ако беше планирано предателство, сега беше моментът да се случи нещо. Някакво движение, проблясване на оръжие, цвилене на кон... Цареше пълна тишина. Един от рибарите го хвана за лакътя и поднесе отворената си ръка.

— А, да — усмихна се Дроксений. — Заплащането. Момчета! — извика той тихо в мрака — Нашите рибари искат злато и сребро. Дайте им това, което им давам аз.

Мечът на Дроксений изскочи от канията и бързо се заби дълбоко в стомаха на рибаря. Изненадан от това неочаквано нападение, мъжът само можа да отвори уста.

— Съжалявам — прошепна Дроксений. Сложи ръка зад врата на мъжа и го прониза още по-дълбоко. — Така е по-добре.

Спътниците му се справяха с другите двама рибари, които бяха изненадали. След няколко мига и тримата лежах мъртви на плажа. Дроксений даде заповеди. Струпаха телата в рибарската лодка. Двама от хората на Дроксений се съблякоха, избутах лодката обратно в надигащите се вълни, опънаха платното и позволиха на вятъра да ги

отнесе малко по-навътре. От мястото си Дроксений чу как пробиват лодката, като разсичат дървото. Продължи да гледа през рамо към върха на скалите, като се молеше късметът да е все така с тях. Пък и защо Александър да изпраща разузнавачи? Когато отново погледна към морето, рибарската лодка вече потъваше. Двамата му спътници, отлични плувци, я оставиха на съдбата ѝ, скочиха във водата и заплуваха към брега.

— Няма да остане и следа — обяви един от тях, отърсвайки се от водата като куче. — Вързахме трупове за лодката. Ще минат седмици, преди да ги намерят.

Дроксений ги подкани да се облекат. Щом бяха готови, убийците потънаха в мрака като хайка копои.

Великият цар Дарий щеше да се зарадва на хаоса и смъртта, които заплашваха да провалят пира на Александър Македонски. Той очевидно бе забравил опасността, която го заобикаляше. Водачите, доведени от жрицата Антигона, също бяха обхванати от чувство на измамно спокойствие. Бяха отдали последни почести на мъртвия си спътник. Самият Александър беше почел трупа, заплатил таксата на Харон и осигурил храната за ужасния Цербер. Сега водачите седяха около малкия огън в края на македонския лагер и се наслаждаваха на храната и виното, които царят им беше изпратил за бдението. Бяха приели смъртта на приятеля си за нещастен случай. Лагерът беше пълен с негодници, крадци и проститутки. Може би е нямал късмет — носеше му се славата на голям сладострастник.

— Беше като разгонен пръч — пошегува се един от водачите. — Сигурно са се скарали заради жена, игра на зарове или ашици.

Смъртта постоянно ги дебнеше. Всички знаеха опасностите, които ги заплашваха. С подобни мисли и думи се утешаваха водачите. Отрудени селяни от йонийския бряг, те вече обсъждаха какво ще правят със златото и среброто, което им беше обещал Александър Македонски. Жрицата Антигона им беше заповядала: „Няма да участвате в битки, само ще заведете войската на Александър на юг. В замяна ще получите толкова злато и сребро, че да ви стигне за няколко живота.“ Хитрите селяни бяха претеглили всички възможности. Гордееха се, че са гърци. Не обичаха персите с техните веещи се роби

и високомерието им, с арогантните им лица, тъмни очи и неразбираем език.

— Ще бъде лесно — беше обявил предводителят им Критий. — Ще заведем Александър на юг и ще си вземем възнаграждението. Какво ще става после, е работа на боговете, не наша.

Всички се бяха съгласили.

— Къде е Критий? — изфъфли един от тях. — Трябваше да е тук и да сподели „чашата на приятелството“.

— Той е вече твърде високопоставен и могъщ, за да стои с нас — обади се друг.

Всички кимнаха в знак на съгласие, със зачервени и блеснали очи. Силното вино, което им беше пратил Александър, вече ги хващаше — започваха да се надигат стари съперничества и вражди. Винаги бяха смятали, че Критий си придава важност — беше с тъмно минало, но имаше някакво образование. Той беше обещал да начертае карти за Александър, които да показват разположението на кладенците и изворите, за да не изгинат ездачите под силното слънце.

— Трябваше да е тук — изрева Ласк, най-едрият и най-големият побойник между тях. Той се протегна, взе парче мека печена риба, напъха го в устата си и шумно задъвка. Ласк искаше вече да са преминали отсреща. Мечтаеше да се прибере у дома. Искаше съселяните му, особено жените, да го видят в пълния му блясък. Не беше ли обещал Александър на всекиго копие и меч, които да отнесат у дома си? Ласк вдигна калаената кана и без да обръща внимание на протестите на останалите, пи направо от нея.

— Какво мислиш за шансовете ни, Ласк? — попита един от спътниците му.

— Лесно е като да сееш жито! — отвърна самохвалкото, сваляйки каната. Огледа пиански насядалите край огъня — лицата им лъщяха от мазнина. От месеци не бяха яли и пили така обилно. Ласк почувства, че стомахът му се бунтува — трябваше да пие вода, преди да заспи, иначе щеше да се събуди с главоболие и да го мъчи жажда.

— Ще ви кажа какво ще стане — облиза той устни. — Трябва да помислим за онова, което ще направят персите.

— Ами ако опожарят земята? — извика някой. — Правили са го и преди.

Ласк намигна пиански.

— Едва ли. Те знаят, че македонците идват. Наблюдавах ги как се упражняват. Обичат равните местности. Бях долу при ограждението за роби. Говорих с една червенокоса кучка, пленена в Тива. — Той направи неприличен жест. — Имаше големи гърди. Жалко за лицето ѝ — добави. Забележките му бяха посрещнати с аплодисменти и похотливи подмятания. — Пак ще отида там — обяви той.

— Какво казваше за македонците?

— Говорех с тази робиня. Знаете ли как се нарича? Като онази богиня, за която говори Антигона — Касандра. Но мисля, че това не е истинското ѝ име.

Този, който беше задал въпроса, гледаше към Ласк, оголил зъби като куче.

— Както казах, гледах ги да се упражняват. Те разбиха армията на Тива пред портите ѝ. Блъскаха по стените на града, както ковач по наковалня. Удряха по тях и ги събориха навътре. Намериха отворена порта и Александър с ордата си се вмъкна бързо. Персите няма да позволят да ги притиснат така. Александър може да познава армията си, но ние познаваме страната си.

Думите му бяха посрещнати с кимане и одобрителни възгласи. Водачите си спомняха мястото, където бяха отрасли — прашни равнини, малки горички, стръмни хълмове, дълбоки клисури, буйни потоци и реки, все още пълни от зимния сняг.

— Граник! — извика един от тях.

— Да, Граник.

Ласк си спомни бързата река и стръмните ѝ, покрити с храсти брегове. Трябваше да поговори с Критий за това. Стомахът му се бунтуваше. Промърмори нещо, изправи се и се заклати в мрака. Спомняше си инструкциите, които им бяха дали. Дежурните по лагер бяха категорични „По голяма и малка нужда се ходи далеч от лагера!“

Ласк се запрепъва около телата на заспалите войници и гаснещите лагерни огньовете. Веднъж стражата го спря. Ласк посочи слабините си.

Мъжът се изкашля, плю и го пусна да мине. Ласк се отправи към група дървета. В далечината виждаше светлините на Сестос и се чудеше дали да не иде да разгледа, града. Чу звук зад себе си и спря. Погледна назад към светлината на лагера. Тук земята беше напукана и неравна. На места различаваше каменисти плочи, покрити с мъх.

Критий казваше, че някога тук имало древен град. Ласк направи гримаса в мрака. Какво ли пък знаеше Критий? Спря, облекчи се шумно и тръгна обратно към лагера. Внезапно съзря нещо, което се носеше към него, забързана сянка, изпъстрена от луната. Ласк се загледа в нея. Преди да се опомни, фигурата стигна до него. Остра болка го прободеше отстрани. Опита да се защити, но смъртта го настигна бързо, като стрела в мрака. Той залитна напред. Болката беше толкова силна. Посегна към раната и хвана украсената с криле дръжка на келтския нож, забит между ребрата му. Ласк падна на колене, ругаейки тихо собствената си глупост. В дърветата се обади бухал. Ласк водачът, бъдещият герой, падна на земята и очите му гледаха невиждащо, докато някой пъхаше парче пергамент между безчувствените му пръсти.

Пиршеството в царската шатра се беше превърнало в хаос. Между Селевк и Птолемей беше избухнал спор за репутацията на никаква жена, която и двамата бяха обичали в Македония. Хефестион лежеше на кушетката и се усмихваше спокойно на себе си. Без да усеща напрежението, Александър, забравил гостите си, беше потънал в разговор с Антигона. Теламон почувства, че очите му натежават. Беше решен да не оставя да го занесат до палатката му, както беше казал Птолемей „като момче след първото си напиване“. Почувства полъх от студен нощен въздух. Един от телохранителите влезе в палатката. Александър стана от лежанката, те заговориха шепнешком и Аристандър се присъедини към тях. Царят бавно отиде до Теламон и скрита лежанката му.

— Аристандър би искал да поговори с теб.

— За какво? — сприхаво попита Теламон.

— За отрови — Александър се усмихна и отмина.

Царският пазител на тайните вече беше до входа на палатката и нетърпеливо го викаше с жест. Теламон излезе при него, където студеният нощен въздух веднага го отрезви.

— Какво има? — попита лекарят.

— Ела с мен, Теламоне. В безопасност си, уверявам те. Повървяха малко, но лекарят чу звук и се обърна. Група здрави наемници ги следваше; келти, а не гърци — всички с различно оръжие, с панталони, напъхани в ботушите, кожени брони над туниките и

шлемове във формата на глави на диви животни. Водачът им носеше през рамо леопардова кожа, а върху щита му беше гравирано всевиждащото око, личният знак на Аристандър. Мечовете им бяха извадени, а двама от тях носеха катранени факли. Теламон спря и изчака да се приближат. Келтите бяха огромни мъже, високи към два метра. Косите им бяха сплетени с ярки панделки и стигаха до раменете им. Шлемовете скриваха горната част от лицата им, а брадите — долната.

— О, хубавците ми! — Аристандър бавно тръгна назад и започна да чисти ноктите си със зъбочистка. — Не са ли хубави, Теламон? Личната ми охрана. Дузина зверове. — Той се усмихна превзето. — Хубави момчета, които ще ме разорят. Нали, красавецо? — попита той водача.

Мъжът му отговори на развален гръцки, светлосините му очи гледаха свирепо към Теламон в светлината на факлата.

— Стига, непослушнико. — Аристандър игриво го плесна през ръката. — Теламон не е моя жертва, а приятел. Не си ли мой приятел, Теламоне?

Лекарят го погледна.

— Не си ли? — тропна с крак Аристандър.

— Щом казваш.

— Нещо повече — Аристандър щракна с пръсти в лицето на водача, — той е приятел на царя, лекар на Александър. Не е предател. — Аристандър отстъпи и погледна с любов към групата въоръжени разбойници. — Знаеш ли как ги наричам, Теламоне? Моят Хор. Уча ги някои песни. Нали, момчета? — Аристандър застана срещу тях и ги подкани: — Да изпеем химна на Аполон.

Теламон с недоверие се втренчи в келтите, които, забравили за обстановката, запяха известния химн.

*Аполоне, бог на светлината!
Златокъдър противник на вечната нощ!
Син на самия бог!
Поздрав, златокъдри!
Да поздравим Аполон!
Бог на слънцето!*

Пееха гърлено и фалшиво. Някъде откъм палатката на царя се чу вик:

— Млъкнете, шумни негодници!

Водачът на охраната извика в отговор нещо мръсно. Аристандър потупа Теламон по рамото.

— Няма да повярваш. Те обичат Софокъл и Еврипид! — Той се обърна назад. — Нали, момчета, Хорът на тиванците!

Като деца пред учител, келтите, все още впили поглед в Теламон, зарецитираха прочутата реч на Софокъл.

*В Тива, града на слънцето
дочува се божият глас милостив.
Сърцето ми се разкъсва от страх
от онова, което предстои да чуя.
Лечителко от Делос, чуй,
страхуваме се. Ти какво ще сториш?
Дали е нещо ново или старо като изтичащата ни
година?
Кажни ни, дъще на безценната надежда!
Очакваме безсмъртните ти думи!*

— Достатъчно! — изрева Аристандър. — Браво, момчета. — После се изкикоти. — Когато се върнем в Атина, ще поставим пиесата, независимо дали им харесва или не. Да вървим, нощта може да е млада, но аз не съм!

Аристандър закрочи бързо. Теламон го последва, заобиколен от мълчаливите, но заплашителни наемници. Напуснаха царските покои, преминаха през спящия лагер, през постовете и се изкачиха по хълма към мястото на жертвоприношението, където Александър беше издигнал дванадесет камъка в чест на олимпийските богове. Аристандър отиде и се наведе над един от олтарите. Телохранителите се събраха около него — Не толкова близо! Не толкова близо! — мило каза Аристандър. — В името на задника на Харон — прошепна той на Теламон, — не миришат много хубаво. Изпитват отвращение към къпането.

Той даде заповеди и катранените факли бяха запалени, окъпвайки мястото на жертвоприношението в светлината на танцуващите пламъци.

— Защо мислиш, че те доведох тук, Теламоне?

— Да гледам пиеса?

Аристандър се усмихна и прикри уста с шепа. Теламон изтри потта от челото си и се уви по-плътно в наметката си. Вятърът беше силен, изпълнен със соления мирис на море. Шумът на разбиващите се в скалите вълни приличаше на далечни гръмотевици. Аристандър проследи погледа му.

— Не обичам морето, Теламоне. Бих се радвал да съм отвъд него. Александър смята, че персийската флота е в Египет, закотвена в делтата на Нил. Аз не съм много сигурен в това. Ако се появят и ни попречат да прекосим, ще се моля за нов Саламин^[4], но само боговете знаят какво ще стане. Как ти се струва благородният ни господар?

— Почти същият. Малко по-объркан.

— Много добре. — Аристандър размаха пръст и се загледа към телохранителите, които се бяха скупчили край импровизирания огън.

— Александър е объркан и не е объркан. Какво обяснение предпочиташ — дълго и дипломатично, или късо и ясно?

— Слабините ми започнаха да замръзват, Аристандре.

Отново смях.

— Умът на Александър? Той може да мисли едновременно за няколко неща. Той е славата на Гърция. Иска да надмине баща си и да стигне до края на света. Ти го знаеш, Теламон, но армията — не. Предстои ни да се бием докрай — това е мечтата на Александър.

— И колко ще бъдат убити?

— Този въпрос може да се сметне за предателство. Винаги измират хора.

— Значи ще разберат, че е за честта на Македония — или е за славата на Александър?

Аристандър мрачно изгледа Теламон. Вече не беше контето с боядисано лице и нокти, лицето му беше слабо и изпито, очите — сурови, устата — твърда.

— Александър е бог — изсъска той — в човешко тяло. Заобиколен е от предатели и зложелатели. Според мен има четирима

души, четири стени, които защитават Александър. Олимпиада, Хефестион, аз и ти, Теламоне. Затова, моля те, не ме разочаровай.

— Войската много обича Александър.

— Защото побеждава. Да ти кажа ли нещо, Теламоне? Ще отплаваме до Азия. Александър ще търси персийската армия и най-накрая ще я срази. Или ще бъде унищожен. Няма да има компромиси, нито съмнения.

— Защо Александър просто не прекоси отвъд?

— Той търси слава, но предсказанията трябва да са добри. Той иска да прекоси като Александър, без Олимпиада да го подстрекава, нито сянката на Филип да го съпътства. Тази сутрин Александър принесе в жертва един бик на Зевс. Аз избрах лично проклетото животно! Но дробът му беше замърсен и знаците бяха лоши. Водачът и онази млада жена са мъртви. Александър ми каза и за съобщенията, които му оставят, за цитатите от „Илиада“-та.

— Колко често ги получава?

— Откак сме тук. Обикновено ги носи някой калайджия или търговец. Всеки ден пристигат писма от различни хора. Прииждат наемници, които търсят работа, всичко е само въпрос на време. — Аристандър погледна замислено към морето.

— Преди какво? — настоя Теламон. — Аристандър, не бъди толкова загадъчен! Премръзнах!

— Скоро ще ти стопля кръвта! Скоро ще я затопля!

Аристандър се отдалечи, после се върна. Теламон беше малко неспокоен. Въпреки виното и доверието му в Александър, лекарят беше уморен от този пазител на тайни, това създание на Олимпиада с шарещи очи и лоша слава.

— Не е тайна — обяви Аристандър, — че Дарий иска Александър да прекоси морето, за да го разбие, но тук трябва да има убийци, изпратени от хора, които просто искат да видят Александър мъртъв.

— Тук, в лагера? — попита Теламон.

— Да, тук, в лагера! Дори на приятелите му по чашка не може да се вярва. Чу ли за Селевк? Майка му също твърди, че бил заченат от бог. Птолемей намеква, че Филип бил истинският му баща, а Неарх винаги ще последва най-силния.

— Защо ми казваш всичко това?

— Защото знаеш за Александър неща, които другите не знаят — мечтите му, мислите му и демоните, които обсебват душата му. Както казах, той е объркан от жертвоприношенията и постоянните клюки. Александър иска битка. Една голяма победа срещу Персия ще означава защита от боговете. Говорих достатъчно. Остани там.

Аристандър се отдалечи. Двама от телохранителите скочиха на крака и забързаха обратно към лагера. Аристандър повика Теламон, за да се стопли край огъня.

— Е, добре — Аристандър протегна ръце, жестокото му лице беше огряно от танцуващите пламъци. — Хубавци! — прошепна той.

Келтите напомнях на Теламон глутница вълци, готова за лов.

— Добре, момчета! — Аристандър плесна с ръце. — А сега монолога на Клеон от пиесата на Софокъл. Започваме заедно от средата. Жалко, че джуджето ми Херкулес не е тук. Нищо — аз ще започна. — И той го направи:

*Не наранява нищо по-жестоко...
от любовта, превърната в омраза.
Пази се от това момиче, то е враг!
Веднъж я хванах вече в престъпление,
Единствена предателка в страната ни.
Не мога аз да съм предател също,
затуй тя трябва да умре...*

Теламон внимателно слушаше, докато варварите крещяха стиховете, опитвайки се да доставят удоволствие на дребния мъж, седнал от дясната му страна. Аристандър им направи знак да замълчат.

— Лично ги научих на гръцки. Много се гордея с момчетата, както и с Херкулес. Не искаш ли телохранител, Теламон? В това място, пълно с гърчещи се змии, някой трябва да ти пази гърба.

— Имам собствени планове по въпроса.

— Добре!

Аристандър се обърна и запя тихичко една от скръбните песни на своите келтски телохранители. Всички се присъединиха и още пееха, когато двамата други се върнаха заедно с лекаря Леонт и младия прислужник, който беше предложил услугите си на Теламон. И

дватамата изглеждаха сънливи и разтревожени. Аристандър ги накара да се присъединят към тях. Леонт приклепна и загледа умолително към Теламон.

— Съжалявам, че ви наруших съня — сладко започна Аристандър. — Кажете ми, Леонте, харесваш ли приятеля ми Теламон или го ревнуваш?

— Почти нищо не знам за него. Защо ме разпитваш? Нямам право.

— Имам пълното право.

Леонт почеса носа си. Очите му запримигнаха още по-начесто.

— Ти ли запали палатката на Теламон?

— Разбира се, че не съм!

— Но тази вечер беше в новата му палатка, нали?

Леонт умолително вдигна ръце.

— Вярно ли е или не? — настоя Аристандър. — Изпрати на приятеля ми кана вино. Хубаво хиоско вино в красива запечатана керамична кана от остров Самос. Винаги ли си толкова щедър към онези, които не харесваш?

Сърцето на Теламон спря.

— Да донеса ли виното — продължи Аристандър — и да те накарам да го изпиеш?

— За какво става дума, Леонте? — попита Теламон.

— Изпратил ти е подарък — обясни Аристандър. — В него има отвара — от буника, беладона, петнист бучиниш, воден бучиниш, змийска отвара?

Леонт щеше да скочи на крака, но телохранителят го принуди да остане на мястото си.

— Ако не ми кажеш — прошепна Аристандър, — ще се ядосам!

— Беше сок от сена.

— Аха! За да разстроиш стомаха му? За да накараш приятеля ми Теламон да прекара цял ден в нужника? Защо го направи, Леонте? Войсковите готвачи — разсмя се той — щяха да се справят по-добре.

Теламон гледаше и не можеше да повярва.

— Имаш ли петнист бучиниш между праховете си?

— Да, малко.

— Даде ли от него на момичето? На онова, което намерили да броди край Троя?

— Не съм! Не съм! Не съм докосвал чашата й!

— Вярно, вярно — съгласи се Аристандър. — Поне аз мисля, че не си го направил.

Леонт изглеждаше блед и изпит.

— Мразя Теламон. Искях да му направя номер.

— Колко сена сложи? — попита Теламон. — Проклет глупак! Знаеш колко опасна може да бъде!

— Няма нищо по-интересно от това да слушаш спор между лекари — имитира Аристандър царя. — Но нощта напредва, а аз съм уморен. Да минем на други въпроси, Леонте. Прегледах вещите ти. Кой ти даде златните дарици в кесията, която е закопана в земята под леглото ти? Дал си една на това момче.

Младият мъж, който седеше неподвижен като статуя, се стресна.

— Бил съм отвъд Хелеспонт — избухна Леонт. — Каквото имам, съм го спечелил.

— И как? — попита Аристандър. — Като лекар или като шпионин? Познаваш ли Лизий?

— Кого?

— Познаваш ли Мемнон от Родос? Гръцкият предател, на когото персите плащат?

— Срещали сме се.

— Но не познаваш приятеля му Лизий? Знаеш ли, че Лизий искаше да се срещне с Александър в Троя?

— Аз... всички знаят.

— Никой не знае! Кажете ми, Леонте — Аристандър се изправи и протегна ръце, — познаваш ли сатрапа Арсит? Съвсем скоро ще опустошим земите му. — Той посочи с пръст. — Те са точно отвъд Хелеспонт.

— Да, срещал съм го няколко пъти, но отдалеч.

— Хм. — Аристандър приклепна. — Мисля, че лъжеш, Леонт. Защо се присъедини към армията? Защо писа на царя да му предложиш услугите си?

— Познавах баща му.

— Или заради мъжа, когото си убил в Атина? Влиятелният търговец на жито? Сбъркал си най-обикновена треска с нещо по-сериозно и си му дал по-голяма доза лекарство.

— Беше грешка. Трябваше да избягам.

— Познаваш ли някого на име Наифат?

— Не, не. За какво говориш? — Леонт разпери ръце. — Признавам, че си направих шега с Теламон. Беше глупаво от моя страна.

— Да, и подкупи човек от царската свита да ти помогне. Знаеш ли, че Александър е получил тайно предупреждение да се пази от теб, Леонте?

Лекарят изстена, притиснал пръсти към устата си.

— „Не вярвай на Леонт“, само това пишеше в писмото. Е, да видим какво имаме. — Аристандър размаха пръст. — Палатката на Теламон изгоря и мисля, че ти си я запалил. Младата жена, която Александър искаше да разпита, умря загадъчно от петнист бучиниш. Ти не ни каза, че имаш от него в сандъка с лекарствата си. Изглежда познаваш Мемнон и Арсит. Имаш златни дарици, персийски монети, които криеш. Изпратил си отровено вино на личния лекар и приятел на царя. Подкупил си царски служител. Предупредили са царя срещу теб. Ти си предател, Леонте!

— Не, това е лъжа!

— Ще ти кажа какво. — Аристандър потърка ръце. — Нямах място тук, Леонте. Време е да се прибереш у дома си.

Аристандър се обърна към предводителя на телохранителите си и заговори на език, който Теламон не разбираше. Даде му някаква заповед. Мъжете от двете страни на Леонт го изправиха.

— Какво ще правиш? Теламоне, моля те, помогни ми!

Теламон хвана Аристандър за ръката, но той го отблъсна.

— Между другото — Аристандър се обърна към прислужника, — ти можеш да тръгваш. — Ако след час те намеря в този лагер, ще накарам да те разпнат. Тръгвай! Имаш един час! Ако те видя отново, ще умреш!

Прислужникът скочи на крака и изчезна в мрака. Аристандър направи жест към телохранителите.

— Направете каквото ви казах, заведете го у дома му.

Леонт се дърпаше и викаше, но те го държаха здраво. Теламон се опита да стане, но една мускулиста ръка стисна рамото му и лекарят безпомощно гледаше как измъкнаха Леонт от жертвения кръг, покрай олтара на ръба на скалата. Телохранителите го блъснаха. Писъкът на Леонт проехтя в нощта, докато падаше към остриите скали отдолу.

— Може би беше невинен! — прошепна Теламон.

— Никой не е невинен — промърмори Аристандър. — А пък и му обещах, че ще се прибере.

---

[1] Ватерлиния — Черта на борда на плавателен съд, до която потапянето му при плаване е безопасно. — Б.р. ↑

[2] Хакборд — Горната част на корабната кърма. — Б.р. ↑

[3] Боен кораб с три реда гребци. — Б.р. ↑

[4] Остров близо до югоизточния бряг на Гърция, западно от Атина, където през 480 г. пр.Хр. гърците побеждават персийците. — Б.р. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Филип казал — Синко, търси си царство, което да отговаря на смелостта ти. Македония ще бъде тясна за тебе.

Квинт Курций Руф
„История на Александър
Велики“, Книга 1, глава 4

Теламон прекара безсънна нощ, преследван от кошмари. Стоеше на някакъв черен плаж, пред него се разливаше червено море, остри скали стърчаха към небето. Страховити форми се появяваха и изчезваха. Не му стана приятно, когато някой го разтърси и той видя усмихнатия Аристандър.

— Велики Аполоне! — Теламон се обърна настрани. — Кошмарите ми се сбъднаха.

— Хайде, Теламоне — рязко каза Аристандър. — Имаме работа. Царят те чака.

— Царят чака! — Теламон се изправи. — Снощи ти хвърли един човек от скалата.

— Пи ли от виното му? — мило попита Аристандър.

— Не, изхвърлих го.

— А ако го беше изпил?

— Стомахът ми щеше да бъде разстроен дни наред, а може би и седмици.

— Виж какво — Аристандър се приведе и леко наклони глава на една страна, имитирайки Александър. — Трябваше да разпна Леонт. Той можеше да те убие. И със сигурност щеше да ти причини неприятности. Скоро ще прекосим Хелеспонт, Теламоне. Може да спечелим, може да изгубим. Ако стане второто, ще трябва да се изтеглим бързо, а знаеш какво става с болните при отстъпление. Искаш ли персийските безсмъртни да си играят с главата ти? Или да прекараш

останалата част от живота си в някоя от сребърните им мини? — Аристандър продължи. — Постъпките на Леонт бяха подозрителни. Прегледах вещите му. Той имаше прах от бучиниш, персийско злато и внимателно скрити препоръчителни писма от персийския сатрап Арсит. Затова недей да скърбиш за Леонт. На никого няма да липсва. А сега ставай, имаме работа!

Аристандър се измъкна от палатката. Теламон изстена. Хорът се беше присъединил към господаря си и сега рецитираше стихове от „Птиците“ на Аристофан.

— Не мога да повярвам — промърмори лекарят под нос. — Намираше се във въоръжен лагер, заобиколен от убийства, екзекуции по кратката процедура, предателство и заговори. Сякаш никой не беше онзи, за когото се представяше. Аристандър седеше навън в топлия утринен въздух и хвалеше бандата главорези колко добре са научили атинската пиеса. Теламон въздъхна и набързо се изми. Втри благовонни масла в брадата и косата си, облече туника, обу здрави бойни сандали, грабна една наметка и се присъедини към пазителя на царските тайни.

„Хубавците“, както ги наричаше Аристандър, го поздравиха като отдавна изгубен брат, вече не го гледаха свирепо, а го дариха с мечешки прегръдки. Лицето му се притисна до кожа и козина, които миришеха като бърлогата на див звяр.

— Виждаш ли, Теламоне — Аристандър разпери ръце, — обичат те. Смятат те за приятел. — Той възбудено заговори на хора. Предводителят пристъпи напред, коленичи и стисна ръката на Теламон.

— Не се дърпай! — предупреди го Аристандър. — Полагат клетва за вяност пред теб.

— Защо? Защото съм ти приятел?

— Не — усмихна се Аристандър. — Защото им казах, че си техният лекар. Ела сега!

Теламон се огледа. Наоколо обикаляха царски телохранители с наметки и плоски шапки с широка периферия. Бяха се подредили така, че никой не можеше да излезе от ограденото за царя място, без да бъде проверен. Беше странно тихо. Въпреки засилващото се слънце и освежаващия утринен бриз, на който се наслаждаваха всички войници, нямаше запалени огньовете и във въздуха не се носеха вкусни миризми.

— Всички още спят — прошепна Аристандър. Погледът му беше предпазлив и потаен.

— А Александър? — попита Теламон.

— Александър спи, но не и неговото правосъдие.

Извън царските покои лагерът беше буден и огньовете запалени, за да се претопли кашата от ечемик или брашно. Онези, които имаха повече късмет, разполагаха и със сушено месо, а интендантите разнасяха големи кошници с ръжен хляб и гарафи вино на войниците. Посрещнаха ги различни миризми, гледки и звуци, подходящи повече за пазар, отколкото за военен лагер. Селяни и пътуващи търговци бяха пристигнали от околните села, за да продават храна и напитки, над които шумно бръмчаха ята мухи. Предприемчив бръснар беше поставил сергията си под едно дърво — подстригваше бради и коси и ги мажеше с бадемово и сусамово масло. Група войници се закачаха с една проститутка, а после наобиколиха с подигравки едно атинско конте — рядка гледка с начервените си бузи, намазаната си с благовонни масла коса, фризирана и боядисана. Той носеше пръстен с огромен оникс, който проблясваше, когато размахваше ръка, клатейки се с грацията на танцорка върху ботушите си с високи токове, а бродираното му наметало се влачеше в прахта. Теламон го наблюдаваше как минава, следван от любовника си, и двамата глухи за обидите на войниците.

— Мъжете трябва да бъдат предпазливи — прошепна Аристандър. — Атинските хоплити може да се обличат и държат като дами, но владеят добре меча и само чакат да ги предизвикат.

Теламон наблюдаваше внимателно. Беше пристигнал малко преди здрач, но сега можеше да оцени размерите на лагера на Александър, макар да не се виждаше и следа от ред или организация. Различни отряди се смесваха помежду си. Някои от мъжете имаха палатки, а други си бяха направили колиби от клони и храсти. Жени и деца се мотаеха наоколо, нетърпеливи да си купят пресни плодове и зеленчуци — грозде, нарове, огромни тикви и краставици. Пекари продаваха сладкиши с мед и вино. Местните рибари, лъхаци на турския и кисело вино, предлагаха змиорки и сушена риба. Един търговец беше отворил сергия за сирене, край която миризмата на чесън беше ужасяваща, но поне притъпяваше вонята на гранясала сметана. Търговци предлагаха игли и конци, потящи се пекари се

трудеха над импровизираните армейски фурни; ковачи приготвяха инструментите си и палеха мангалите с въглища, раздухваха пламъците с мехове; войници се трупаха с части от брони и оръжия, които трябваше да бъдат поправени.

— А ако ни нападнат? — промърмори Теламон.

— Няма да стане — отвърна Аристандър, заобикаляйки купчина конски фъшкии. — Но ако се случи, ще се изненадаш.

Най-после стигнаха до края на лагера, където не цареше такъв хаос. Строени пехотинци с шлемове, щитове и мечове, охраняваха лагера. Аристандър и Теламон, придружени от телохранителя, минаха покрай тях. Тук, на откритата тревиста равнина конницата се упражняваше, препускайки нагоре-надолу. Прах изпълваше утринния въздух, който къртеше от викове, възклицания и пронизителния тропот на копитата.

— Какво ще правим? — попита Теламон.

Аристандър продължи през храсталаците към хладната кипарисова горичка. За изненада на Теламон Антигона и двете ѝ помощнички бяха там. Жрицата седеше на един камък, а двете ѝ спътници сякаш я охраняваха отстрани. Под едно дърво стояха Пердикъл и останалите лекари, разтревожени и уплашени. В центъра на горичката Критий и водачите се бяха струпали около някакъв труп, покрит с конски чул. Те отстъпиха пред Аристандър. Изпод чула се подаваха ръка и крак. Аристандър дръпна чула. Теламон се взря в убития водач — як мъжага с отметната глава и очи, вперени невидящо в небето. Едната му ръка беше протегнатата, а другата почти докосваше крилатия келтски нож, дълбоко забит отляво в гърдите му. Миризма на смърт и разложение, метален лъх на кръв, примесен с урина, изпълни въздуха.

— Защо сме тук? — попита Теламон, като приклезна, макар да предчувстваше отговора — заради ножа и парчето пергамент в ръката на мъртвеца. Той го извади и го подаде на Аристандър. — Знам какво пише — обяви той. „Бикът е нагизден за жертвоприношението. Всичко е готово. Колачът чака.“

Аристандър приклезна до него и разви пергамента.

— Ако не те познавах добре, Теламоне — прошепна той, — щях да те арестувам. Точно както при смъртта на Филип, нали? Келтски

нож, забит в сърцето и думите на Делфийския оракул. Още един водач е мъртъв.

Теламон изучаваше трупа. Вгледа се в пожълтялото лице, помириса устата — дъхът на вино все още беше силен. Опипа ръцете и краката — бяха леденостудени.

— Отдавна ли е мъртъв? — попита той Аристандър.

— Да, един от стражите, застъпили сутринта, го намерил. Накарах да донесат тялото му тук. Не е хубаво войските да гледат как разнасяме трупове из лагера. — Аристандър се усмихна мрачно. — Сnižава бойния им дух.

— Защо повика другите лекари?

— Защото имам подозрения, Теламоне — отвърна Аристандър. — Чувал си старата поговорка за краставите магарета. Очевидно водачът е бил убит, докато сме пирували снощи. Знам, че главната жрица Антигона беше с нас и не е излизала. Чух също, че тя помоли един от прислужниците да провери как са спътничките ѝ. Той ѝ съобщи, че спят дълбоко, а пазачът пред палатката им каза, че не са помръднали цяла нощ. Знаем къде са били приятелите на Александър, така че остават само нашите благородни лекари.

— Но защо те?

— А защо не? — заяде се Аристандър. — Всички знаят как точно е умрял Филип. Могат да пишат, за разлика от повечето войници и сигурно знаят колко ценни са за нас водачите.

Аристандър се изправи и поведе Теламон към жрицата. Пиенето до късно изобщо не ѝ се беше отразило. Когато се приближиха, тя стана. Останалите водачи дойдоха един след друг. Аристандър им извика да се отдръпнат. Келтите застанаха между господаря си и изнервените, макар и все още сънливи водачи.

— Добро утро, Теламоне — Антигона леко стисна ръката на лекаря.

— Господарке, благодаря ти, че дойде — извинително каза Аристандър. — Имам нужда от теб. Ти ли нае тези хора?

— По настояване на Александър — обясни тя, без да отмести поглед от очите на Теламон.

В утринната светлина красотата ѝ беше още по-забележителна.

Теламон не можеше да прецени дали кожата ѝ има цвят на слонова кост или е много бледо мургава. Застина очарован от пълните

й червени устни, високи скули и прелестни сиви очи със замечтан поглед, от красиво очертаните ѝ вежди и гъстата буйна коса, която се подаваше изпод бледосиния воал. Около нея се носеше упоително ухание, всяко нейно движение беше грациозно и женствено.

— Господарке, сигурна ли си, че не се познаваме? — подразни я Теламон. — Гледаш ме, сякаш сме се срещали. Чудя се защо жена като теб служи в разрушения храм в Троя.

Той бързо хвърли поглед към двете ѝ компаньонки, които си приличаха като две капки вода — мургави, тъмнокоси и с вечно бдителни очи. Те се усмигнаха на комплиментите на Теламон и срамежливо отместиха очи.

— Не знаеш ли? — започна да обяснява Аристандър, но Антигона вдигна ръка.

— Не знаеш ли? — поде Антигона. — Аз имам чиста македонска кръв. Роднина съм на Филип и далечна роднина на самия Александър. От малка съм посветена на богинята. Защо Троя ли? — Тя изящно сви рамене. — Защо не? — Жрицата се приведе към него. — Служила съм в Елевзин, дори в Атина. Отидох в Троя, защото Филип ме помоли. Ако искаш да знаеш какво става на пазара, Теламон, трябва да застанеш в центъра му.

— Филип беше хитра лисица — промърмори Теламон. — Всички минават през Троя.

— Да, така е. — Антигона тихо се засмя. После погледна покрай Теламон към трупа, проснат върху росната трева и усмивката ѝ се стопи.

— Тези мъже са очите на Александър! — отсече тя. — Подбрах ги внимателно. Те споделиха хляба и солта и се заклеха най-тържествено пред богинята в моя храм. Доведох шестима, а вече са само четирима.

— Ще дезертират ли? — прошепна Аристандър.

— Възможно е — съгласи се жрицата. — Отсега нататък ще накарам да охраняват палатката им. А засега — тя подхвана гънките на наметката си, — направих всичко, което можах. Убедих ги, че всичко е наред, че са в безопасност, че това е работа на предател. Останалото е ваша работа. О, и между другото — тя отметна качулката си, — твоите приятели лекарите са доста разтревожени и нервни. Един от тях липсва.

Аристандър отстъпи, за да ѝ направи път.

— Не се тревожи, господарке. Той просто реши да се прибере у дома.

Антигона кимна на Теламон и придружена от двете си спътници, тръгна през поляната. Спря, сложи ръка на рамото на Критий и му прошепна нещо. Той кимна и жрицата изчезна между дърветата.

— Тя ти харесва, нали, Теламоне? Но е дала клетва за безбрачие.

— Нима не знаеш? — отвърна Теламон. — Аз също.

Аристандър се засмя и го поведе към водачите, които се бяха събрали около трупа. Разпита ги внимателно — те отговаряха простичко и откровено. Мъртвецът бил Ласк, цапнат в устата, но добър другар. Ял и пил с тях предишната вечер и се отдалечил от огъня, за да се облекчи. Така и не се върнал.

— Помислихме, че си е легнал — обяви един от тях. — Че се е прибрал в палатката или е заспал на тревата. Едва когато Критий ни събуди тази сутрин...

— Върнахме се при лагерния огън — обясни водачът, който трябваше да чертае карти. — Пазачите бяха там. Казаха, че намерили труп. Изпратих да повикат Аристандър и трупецът беше донесен тук.

— Къде беше снощи? — попита го Теламон.

— Кой си ти, че да ме питаш? — отсече Критий.

— Той има пълното право да те разпитва — махна с ръка Аристандър. — Не се инати, Критий, просто отговори на въпроса.

— Не съм излизал от палатката си. Чертах картите. Питайте стражата.

— Ще я питаме!

Критий погледна гневно Аристандър.

— А останалите? — попита Теламон.

Водачите се скупчиха, група уплашени селяни, които вече горчиво съжаляваха, че са напуснали селата си и са прекосили Хелеспонт. Всички разказаха едно и също. Ласк си тръгнал, но никой не го последвал. Повечето се напили така, че не можеха дори да си спомнят какво е станало в края на снощния гуляй.

— Царят ни обещаваше друго! — оплака се единият от тях. — Предложи ни оръжие и злато.

— Всеки герой трябва да се срещне лице в лице с опасността — обясни Аристандър. — За в бъдеще не ходете сами никъде. Дръжте се

заедно. Царят ще нареди да охраняват палатките ви.

— Това не е достатъчно — оплака се един от тях, но протестът му замлъкна под гневния поглед на Аристандър.

— Свободни сте! — нареди им пазителят на царските тайни.

Роптаейки помежду си, водачите се изгубиха между дърветата.

Пердикъл се изправи и се приближи.

— Спътниците ми и аз... — започна той.

— Ти и спътниците ти ще мълчите и ще стоите там! — Аристандър хвана Теламон за китката. — Ела. Ще ти покажа къде е бил намерен трупът.

Оставиха групичката лекари в горичката. Аристандър се насочи към един войник, който се беше опрял на копието си наскред неравното, обрасло с прецип място между постове и горичката. Когато приближиха, той се отдръпна. Аристандър посочи смачканата трева и тъмното петно, което още личеше върху нея. Един от конниците препусна доста наблизко и Аристандър му изкрещя да се отдръпне. Теламон приклезна и се загледа в кръвта. Долови миризмата на урина и се обърна към лагера.

— Добре ли се охраняват границите на лагера?

— Не сме на вражеска територия — обясни Аристандър, — така че не са безкрайно предпазливи.

— Ласк — Теламон посочи обратно към лагера — е бил пиан, коремът и мехурът му са били пълни. Бил е чужденец, не е искал да наруши правилата на лагера, затова е дошъл тук да се облекчи. Вероятно е бил доволен да се поразходи в студения нощен въздух. Довлякъл се е дотук, облекчил се е и е бил убит.

— Но как? Убиецът не е можел да предположи, че Ласк ще дойде тук.

— Много по-просто е — обясни Теламон. — Убиецът е знаел, че водачите ще пируват здраво на бдението. Било е само въпрос на време кога някой от тях ще се отдели, както е направил Ласк. Трябвало е само да изчака, да го последва и да го убие.

— Но ти видя водача — възрази Аристандър. — Як, плещест мъж. Можел е да се защити.

Теламон поклати глава и се изправи.

— Не е можел. Бил е много пиан. Представи си го тук, Аристандре — сред тази ветровита равнина под нощното небе,

обграден от мрака. И ти си се напивал, нали? Ласк идва тук, за да се облекчи, олюлявайки се, полузаспал...

Аристандър кимна утвърдително.

— Бързоногият убиец — продължи Теламон — се промъква тихо в мрака. Един точен удар и Ласк вече го няма. Виждаш съм убийци да правят същото насред оживен пазар.

Аристандър се почеса по главата.

— Знаеш ли, Теламоне, новините ще се разчуют. Ако бях на мястото на тези водачи, щях да забравя за златото и славата и да избягам при първа възможност.

— Колко ценни са те? — попита Теламон.

— Представи си, че сме се изгубили в огромна гора, която се простира на всички страни. Помисли за пътеките, горичките, блатата и тресавищата. Това ни чака отвъд Хелеспонт. Ще бъдем на персийска територия, а те познават земята си. Могат да придвижват армиите си, без да разберем. Без да говорим за кладенците, реките и потоците, къде е по-добре да се мине през брода и къде не. — Аристандър се закашля и махна с ръка, за да разсее облака прах, вдигнат от ездачите. — Трябва да се погрижа и за други неща. — Той посочи с пръст към горичката. — Разпитай приятелите си, лекарите. Те вече знаят за Леонт. Нека това бъде предупреждение!

И като се уви по-плътно в наметката си и повика своите „хубавци“, Аристандър се отдалечи. Теламон го наблюдаваше как върви, заобиколен от хората си. Никога не беше разбирал защо Александър е толкова близък с Аристандър. Каквото и да ставаше, Аристандър никога нямаше да се промени. Теламон се замисли. Гадателят беше доведен в македонския двор от Олимпиада. Знаел ли е нещо за нея? Беше ли просто маша на царицата — вещица, чийто ум приличаше на змийско гнездо? Екзекуцията на Леонт предишната вечер беше станала така набързо. Искаше ли Олимпиада безценният ѝ син да прекоси Хелеспонт? Беше ли Аристандър замесен в някаква мръсна игра? Теламон приклепна и отново се вгледа в петното на тревата.

— И какво да правя аз? — промърмори.

Чувстваше се като актьор, избутан внезапно на сцената. Ако напуснеше лагера, Александър щеше да го преследва. Персийските

територии бяха затворени за него, както Гърция и Македония. Въздъхна и се изправи.

— Независимо дали ти харесва или не — прошепна си той, — това е твоят дом и трябва да изпълниш задачата си.

Върна се в горичката. Лекарите все още седяха и тихо разговаряха под дърветата. Пердикъл се беше провъзгласил за техен предводител и говорител. Теламон отдавна не беше виждал по-обезумели от страх хора. Клеон беше мрачен и затворен в себе си. Теламон приклекна до него.

— Чухте ли какво стана с Леонт?

— Донесоха трупа му — обяви Пердикъл. — Аристандър ни каза, че можем да го изгорим по-късно днес заедно с другите два. — Той се усмихна леко. — Ти можеш да го поръсиш с благоухания и да вдигнеш погребалния тост. Аристандър заяви, че било злополука — Леонт „се разхождал“ и се подхлъзнал. — Пердикъл обвиняващо погледна Теламон. — Какво стана всъщност?

— Искаш да чуеш жестоката истина? Беше хвърлен от скалите, след като бе доказано, че е шпионин.

Клеон изстена и легна на тревата, загледан в клоните над себе си. Никий скочи на крака. Теламон загледа втренчено Пердикъл. Още от смъртта на Леонт предишната вечер той размишляваше върху онова, което знаеше. Беше време, а и негов дълг, да предупреди този лукав атинянин по колко опасен път е поел.

— Сигурно го е заслужавал — обяви Пердикъл. — Той ли е убил младата жена?

Теламон сви рамене.

— Всичко е възможно.

Той седеше, заслушан в чуруликането на птиците. От време на време вдигаше поглед към лагера отвъд дърветата, откъдето се засилваше дрънченето на оръжия, тъй като за македонската армия започваше нов ден — войниците копаеха ями, готвеха и се упражняваха.

— Всички трябва да бъдете много внимателни — предупреди ги Теламон. — Ние сме лекари, непрекъснато минаваме граници, за да заживеем в един или друг град. Всички сме служили при перси и сме получавали злато от тях. Всеки от нас трябва да си отговори на въпроса защо сме тук.

— Знаеш защо! — извика Клеон от мястото, където лежеше на тревата. Надигна се и изтри уста с опакото на ръката си. — По същата причина, по която ти си тук, Теламон — ние сме добри лекари, но не притежаваме земи и нямаме къде да отидем. Същото се отнася за голяма част от армията на Александър. Самият Александър не смее да остане в Македония, защото пълководците го мразят. Лагерът е пълен с гадатели, мошеници, наемници, писари, жреци, коняри и готвачи, всички те се крият тук, защото няма къде другаде да отидат.

— Между тях има и перси — предупреди Теламон. — Или по-точно персийски предатели. Други, по-опасни, служат и на двата лагера. Ако Александър победи, те ще го възхваляват до небесата. Ако изгуби, ще изчезнат яко дим. Или още по-бързо, ако парите свършат.

— Те вече свършиха! — отсече Пердикъл. — Да, имаме палатка и храна, но кога ще ни платят?

— Ако имаш персийски дарици — предупреди го Теламон, — на твоето място бих се отървал от тях възможно най-бързо. Обзалагам се на един обол срещу една драхма, че Аристандър е прегледал вещите на всички ви.

— Горкият Леонт! — простена Клеон. Той се почеса по бузата и се загледа към горичката. — Трябваше да избягам от Коринт — добави скръбно. — Заради завистта на другите. Има две неща, които този свят мрази — лекар, който се проваля и лекар, който преуспява. — Той се изправи. — Ще принесе ли Александър отново жертва? В името на Хадес се надявам да го направи, за да се махнем от това мрачно място! Ако имах пари, щях да отида в Сестос, да се напия и да си хвана най-дебелата проститутка, която мога да открия! — Клеон се приближи до трупа. — Само боговете знаят кой е направил това! Хайде да вървим, още не съм закусил!

Теламон щеше да помоли Пердикъл да остане, но вниманието му беше привлечено от ярко петно в храстите на няколко метра отляво. Отначало го помисли за птица, но клонките отново се размърдаха и Теламон беше сигурен, че видя малка ръка, на която проблесна пръстен. Лекарите си тръгнаха. Теламон седеше с кръстосани крака и наблюдаваше как се отдалечават. Беше гладен и усещаше неприятен вкус в устата си, който го караше да съжалява за многото вино, изпито предната вечер. Осъзнаваше, че го наблюдават, но шпионинът можеше да си тръгне, само след като самият той се махне. Теламон се

надяваше, че тайният наблюдател е също толкова гладен, колкото и той самият.

— Можеш да останеш там още малко — прошепна той и започна да изброява наум какво се беше случило, откакто беше пристигнал в македонския лагер. Измърмори първите пет букви от гръцката азбука — алфа, бета, гама, делта, епсилон. И така, какво имаме, размишляваше.

Алфа, палатката ми е била изгорена, преди дори да пристигна. Защо? В нея не е имало нищо. Злополука ли е било? Или имаше връзка с последвалите загадъчни събития?

Бета — младата жена, тесалийката, жертвоприношението за Атина. Какво толкова ужасно се беше случило, че беше изгубила ума си? Очевидно Антигона се беше погрижила добре за нея и я беше довела тук, за да може Александър да я разпита. Но защо? Теламон се люлееше напред-назад. Може би защото не е било безопасно да я остави в Троя — нападателите са щели да я потърсят и да я убият. В края на краищата тя пак беше убита. Но как? Теламон затвори очи. Помисли си за чашата с вино. Няколко души я бяха докоснали, но беше сигурен, че никой не беше сложил нито прах, нито отвара в нея. Въпреки това младата жена беше умряла. Теламон отвори очи и удари с юмрук по коляното си. Но как? Палатката беше затворена и охранявана. И защо е трябвало да убият? За да не проговори?

Гама — смъртта на двамата водачи. Теламон разбираше колко ценни са те за македонската армия. Който и да ги беше убил, искаше да „ослепи“ Александър, така че когато пресече Хелеспонт, да се лута или — още по-добре — да попадне на засада. Снощното убийство беше зловещо. Теламон можеше да си го представи. Пияният селянин, който се олюлява, нападнат внезапно и безмилостно в мрака. Ами предишното? Кой беше примамил водача на скалата, а после го беше промушил? Доколкото Теламон знаеше, онзи водач не е бил пиян. Млад и силен, той е можел да се защити, но беше умрял като агне на заколение.

Делта — който и да се криеше зад всичко това, познаваше мисленето на Александър. Думите на Делфийския оракул, крилатият келтски нож. И двете имаха за цел да пробудят спомени, да разбудят вината в душата на Александър, разчитайки на суеверието му. Ако всичко това станеше обществено достояние, щеше да снижи морала на

армията му. Беше ли то работа на шпионина Наифат? Онзи, който изпращаше на Александър цитати от „Илиада“-та за предстоящата му смърт? Който и да беше Наифат, един човек или много, той или те се радваха на значителен успех. Александър беше изнервен, суеверен и уплашен. Беше изгубил прословутата си самоувереност.

И епсилон — жертвоприношенията. Теламон се усмихна. Имаше подозрения за тях, но кога трябваше да се изправи срещу човека, отговорен за случилото се? Погледна с ъгълчето на окото си към храстите, после се изправи и се приближи към тях.

— Чел ли си Аристотел? — извика той. — И по-специално неговата „Етика“. Имаше един прекрасен цитат! Как беше? Онзи прочут момент от глава четвърта? А, да. — Теламон се вгледа в храста. — „Човек, който е ядосан на подходящо място, от подходящи хора, по подходящ начин, в подходящ момент, за подходящо дълго време, заслужава похвала.“ Е, аз съм ядосан. Съгласен съм и с мисълта на Аристотел от неговата „Метафизика“: „На всички хора е вродено да се стремят към знание.“ Но не разбирам защо трябва да се крият в храстите, за да го постигнат. Ако продължиш да се криеш там, ще се ядосам още повече. Не обичам да ме шпионират.

Храстите се раздвижиха. Показа се голяма глава с черна, ниско подстригана коса, грозно лице като на сатир с изпъкнали очи, тумбест нос и уста, отворена като на риба на сухо. Отдолу се виждаха широки рамене.

— В името на Аполон, изправи се! — възкликна Теламон. — И се покажи.

— Прав съм!

Джуджето разтвори храстите и излезе. Усмихна се злобно при изненадата на Теламон. Беше високо малко повече от метър, гърците наричаха такива като него „гротеска“. Ниско и пълно, с къси крака и глава, широка почти колкото тялото. Беше облечено в тъмнозелена туника, пристегнатата с шнур на кръста. На малките му, дебели ходила имаше бойни сандали. Едната му китка беше окичена с гривна, по пръстите му блестяха безвкусни пръстени. Теламон го оглеждаше любопитно.

— Как се казваш?

— Херкулес.

— О, великият герой. — Теламон си спомни шепота на Аристандър предишната вечер.

— Много ми се удава да подслушвам. — Гласът му беше изненадващо плътен, тонът бе на културен човек. Гневните му очички изучаваха Теламон от глава до пети. Нещо се размърда в паметта на учителя. Той приклегна и заби пръст в гърдите на дребното човече.

— Херкулес! Спомних си. Ти си от хората на Аристандър! — Теламон си спомни горите на Миеза, академията на Аристотел. — Олимпиада дойде да ни посети. Пристигна с колесница, впечатляваща както винаги и придружавана от Аристандър. Ти вървеше с него и го държеше за ръка. Помислихме, че си негов син.

— Така е. — Джуджето повдигна глава. — Ще ти бъда благодарен, ако не клякаш, когато разговаряш с мен.

Теламон промърмори някакво извинение и се изправи.

— Какво правиш тук, шпионираш ли ме?

— Не шпионирах теб, а лекарите. Шпионирах Леонт — така господарят Аристандър разбра за златото, както и за виното, което ти изпрати той. Ако не бях аз, щеше да прекарваш цял ден в нужника.

— Но остана след тях?

— Бях принуден. Мислех, че и ти ще си тръгнеш.

— Как разбра за виното? — попита Теламон. — И за Леонт?

— Скрих се под леглото му.

— Значи можеш да се вмъкваш и измъкваш от палатките, когато си поискаш!

— Само когато хората са небрежни.

— И какво научи от нашите приятели лекарите?

— Те са глупави и уплашени. Пердикъл трябва да бъде наблюдаван. — Лицето на джуджето засия от усмивка, главата му се повдигна, очите заблестяха. — На теб Аристандър ти вярва!

— А Пердикъл? — попита Теламон.

— Той каза нещо интересно. Не вярва, че армията ще потегли или че флотата ще отплува. Утешаваше онзи идиот от Коринт. Трябва да си държи устата затворена. — Широкото лице на Херкулес се намръщи грозно. Той погледна към Теламон. — Трябваше да остана в храстите. Помислих, че ще стоиш тук цял ден.

— Не, няма. — Теламон му протегна ръка. — Връщам се обратно в лагера. Можеш да дойдеш с мен. Искам да закуся и да се

посъветвам с колегите си.

Херкулес хвана ръката на Теламон и двамата излязоха от горичката, пресякоха поляната, сега изпълнена с конници. Когато влязоха в оживения лагер, джуджето стисна пръстите на лекаря и изчезна в тълпата.

Клеон стоеше пред палатката на Пердикъл и се тъпчеше с хляб и маслини. Атинянинът беше вътре, седнал на земята и проучваше някакъв ръкопис, мърморейки под нос. Когато Теламон влезе, той вдигна поглед.

— Какво те тревожи? Видях как ме гледаше в горичката.

Теламон приседна толкова близо до него, че Пердикъл дръпна рязко ръкописа и го нави на руло.

— Ако се доближиш още, Теламоне, хората ще започнат да приказват.

— Имаш ли ечемични люспи? — попита Теламон.

— Какво?

— Ечемични люспи.

— И за какво ми са ечемични люспи?

— Точно това се питам — отвърна Теламон. — Защо един спретнат атински лекар има ечемични люспи по наметката? Защо сандалите му са покрити с кал и по тях също има полепнали люспи? Къде са те сега? Кал ли беше или говежди тор? И защо толкова се изнерви, когато видя, че забелязах всичко това?

— За какво говориш?

— Много добре знаеш, Пердикле. Ходил си при биковете, които се подбират за жертвоприношение. Нагазил си в калта и част от ечемичните люспи от храната на добитъка са полепнали по теб. Какво използва? Тисови листа, намачкани и смлени? Недостатъчно, за да убият животното, но колкото да оцветят вътрешностите му в определен цвят. Никой не би заподозрял нищо. Би могъл дори да кажеш, че се интересува от бикове и волове. Харесаха ли ти животните? Никой не би те заподозрял, защото не е видял нищо необичайно. Но аз видях снощи ечемични люспи по наметката ти и захвърлен чифт сандали, изцапан с тор.

Надменността по лицето на Пердикъл се стопи. Очите му крадешком погледнаха към ъгъла на палатката, където лежах

сандалите и наметката му.

— Няма да успееш — каза Теламон. — Пердикле, откога се познаваме? От колко години? Пътищата ни непрестанно се пресичат. В какво си се забъркал? Не те интересува никой град, нито царство. Какво значение има за теб дали Македония или Персия ще победи? Защо се криеш тук, Пердикле? От някой ядосан съпруг, който може да изпрати хората си да те набият? — Теламон леко го докосна по носа. — Ти си много добър лекар, но имаш две слабости — хубавите чужди съпруги и златото.

Пердикъл преглътна мъчително и приклепна на пети.

— Ако Аристандър знаеше — продължи шепнешком Теламон. — Леонт нямаше да е единственият лекар, паднал от скалата. Може и да греша, но върху наметката ти все още има ечемични люспи. Аристандър ще иска да те поразпита. — Теламон разпери ръце.

— Какво искаш? — въздъхна Пердикъл.

— Отговори ми на два въпроса. Първо, защо? И второ, докога?

— Стой тук. — Пердикъл бавно се изправи. — Не, не се тревожи. Ще ти отговоря, но имам нужда от още някого.

Теламон седна на един стол. Чу Пердикъл да казва на Клеон да стои вън и да си гледа работата. За пръв път, откакто беше пристигнал в македонския лагер, лекарят изпита тайно задоволство.

— Не всичко е загадка — промърмори той.

Стоеше заслушан в звуците на лагера, когато Пердикъл се върна, следван от една забулена фигура. Тя отметна качулката и Птолемей с маймунското си лице и ленив поглед, се усмихна насреща му.

— Е, Теламон, нищо чудно, че Александър те е наел. Той ни предупреди, че имаш орлов поглед.

Птолемей имаше вид на човек, който още не се е оправил от последствията на пианството предишната нощ. Той щракна с пръсти и Пердикъл бързо му поднесе стол. Птолемей седна и разтри очите си.

— Какво препоръчваш срещу махмурлук, Теламон?

— Първо, не пий. Второ, ако пиеш, храни се добре и цял ден пий много вода, като гледаш да е прясна.

Птолемей мрачно се усмихна.

— Не те бива много за войник, Теламон. Помниш ли онзи ден, когато те победих в гората на Миеза?

— Защо, искаш да продължим двубоя ли?

Лицето на Птолемей стана сурово.

— Жертвеният бик ли те интересува? Пердикъл обича златото.

— Значи е действал по твоё нареждане?

— Обичам победите, Теламоне. — Птолемей си пое дълбоко дъх.

— Видя армията на Александър — малка флота и тридесет-четиридесет хиляди души. Отвъд Хелеспонт Дарий може да събере стотици хиляди. Само Мемнон може да събере гръцки наемници колкото нашата армия.

— И мислиш, че Александър не бива да отплава?

— Още не. Трябват ни още кораби, още хора, още пари. Персийската флота е на делтата на Нил. Един ден ще се върне. — Птолемей се приведе по-близо, дъхът му миришеше на вино. — Помисли какво може да стане, Теламоне. Александър прекосява Хелеспонт и попада в засада. Отблъскват го до брега. Идват новини, че Гърция, начело с Атина, се бунтува. Персийската флота, подкрепяна от атинските триреми, кръстосва протоците. — Той сви ръка и тя заприлича на ноктестата лапа. — Трябва да разчистим персийската флота от морето. Да изчакаме до есента, може би дори до другата пролет.

— И така Александър ще направи онова, което иска Птолемей? — попита Теламон. — Всъщност това е основният проблем, нали? Птолемей вярва, че е син на Филип и е по-добър пълководец от Александър!

Птолемей сведе очи.

— Умори ли се да бъдеш втори, Птолемей? Ако Александър разбере за това, ще те върне в Пела окован във вериги.

— Но той няма да разбере, нали? И знаеш ли защо, Теламоне? Защото ти си не само добър лекар, но и праволинеен човек. Никога не си обичал да доносиши. Пък и следващия път, когато Александър принесе жертва, предсказанията ще са благоприятни. — Той протегна ръка. — Съгласен ли си, заради старите времена?

Теламон стисна ръката на Птолемей и кимна. Птолемей се изправи и срита стола.

— Задължен съм ти, Теламоне, за пръв път в живота си. О, Пердикле! — Той сграбчи лекаря за рамото и го притегли към себе си. — Ти няма да се раздрънкаш, нали?

Лекарят поклати глава с побеляло от страх лице.

— В противен случай... — Птолемей тръгна към входа. Там спря с ръка на бедрото и погледна през рамо. — Жалко за горкия Леонт, нали?

После смеейки се, повдигна покривалото на входа и излезе. Теламон се канеше да го последва, но Пердикъл го повика.

— Какво има?

— Пази се — предупреди го атинянинът.

— Не се тревожи — усмихна се Теламон. — Вече съм го решил.

ПЕТА ГЛАВА

Самата Тива, превзета с шум, била разграбена и срината със земята. Александър се надявал, че този жесток пример ще уплаши останалата Гърция и ще я накара да му се подчини.

Плутарх
„Животописи“

Теламон седеше пред палатката си на един походен стол. Горещината и оживлението в лагера го дразнеха. Времето се затопляше, слънцето ставаше по-жарко с всеки изминал ден. Ако Александър не поемеше скоро на път, армията щеше да бъде парализирана. Дезертърите щяха да се увеличат и ако царската хазна беше празна, армията щеше да се стопи като сняг. Лекарят отиде до входа на палатката и повдигна платнището, за да я проветри.

Пазачът отпред вдигна глава от купата с овесена каша, която тъпчеше с пръсти в устата си.

— Донесох ти храна, господарю. Вътре е.

— Благодаря.

Храната лежеше върху сандък, покрит с ленена покривка. Теламон я дръпна и видя миризливо сирене, загнили плодове и прясно опечен хляб. Бирата в каната беше местна, доста разредена, но вкусна. Теламон закуси. Чувстваше се прашен, потен и уморен. Чудеше се какво ще реши Александър. При завръщането си беше изненадан да види царските телохранители в пълно снаряжение и се чудеше дали не е настъпил моментът на окончателното решение.

Нечия сянка падна върху входа на палатката и джуджето Херкулес се промъкна вътре.

— Номалет.

— Моля?

— Номалет. — Джуджето се усмихна. — Много ме бива да обръщам имената наопаки.

— Много добре, Селукрех — отвърна на свой ред Теламон.

— Обичам буквите. — Херкулес пристъпи към него. — Обичам да си играя с тях. Някои имена трудно се обръщат, нали? — Той спря и се загледа в чинията. — Ще ядеш ли тези череша? Тази сутрин ядох оклам.

— Оклам?

— Малко. — Херкулес пхна една череша в устата си и шумно я задъвка.

— Изглежда си ме харесал — забеляза Теламон, — но едва ли си дошъл, само за да споделиш храната ми.

— Аристандър иска да отидеш при него с лекарствата си сега. — Херкулес си взе още една череша. — А когато господарят ми каже сега, това значи веднага.

— Тогава да не го караме да чака.

Теламон отблъсна блюдото. Беше взел кожената си чанта и излязъл навън, когато Херкулес го настигна. Дребното човече мушна ръката си в неговата.

— Името на господаря ми трудно се обръща.

— Когато стане дума за господаря ти — отвърна Теламон, — винаги е трудно да се разбере кое е отпред и кое отзад.

— Аз бих се изразил по-грубо — каза Херкулес.

— Какво става? — попита го Теламон.

— Не знам.

Проправиха си път през тесните пътеки между палатките към голямото открито пространство пред царската шатра, изпълнено с царски телохранители. Войниците бяха строени в редици пред входа, облечени в брони от червеникав бронз, с пъстри фустанели и наколенници. На главите си носеха старомодни шлемове на хоплити, чиито наличници почти скриваха лицата им. Всички държаха копия и кръгли щитове, върху които беше изобразен нападащият македонски лъв. Стояха неподвижни и сякаш не забелязваха жегата и праха. Висши военни обикаляха напред-назад. Леко въоръжени войници стояха отстрани на шатрата. Теламон и Херкулес бяха допуснати вътре, едва когато джуджето каза паролата за деня.

Аристандър ги чакаше в преддверието. Той хвана Теламон за ръката и буквално го изтегли в личните покои на царя, оставяйки джуджето отзад. Александър беше проснат на леглото, а разтревоженият Хефестион седеше на стол до него. Палатката миришеше лошо. Царят още носеше туниката от пиршеството предишната нощ, зацапана с вино и храна. Лицето му беше бледо, полузатворените му очи често примигваха.

— Откога е така? — попита Теламон, докато оставяше кожената си чанта на пода.

— Тази сутрин се събуди с главоболие — отвърна Хефестион. — Не яде, но седна в леглото. Повръщал е. Аз го измих.

— Александре! Александре! — Теламон раздруса царя за рамото. Очите на царя се отвориха и се възряха невиждащо в него. Разликата в цвета им беше очебийна, зениците бяха огромни.

— Ще те прегледам — обясни Теламон.

Александър се опита да каже нещо, но се задави и поклати глава. Следвайки предписанията, Теламон опипа дланите и ходилата му. Бяха студени, но вратът и гърдите му горяха. Опипа стомаха на царя, натискайки твърдите мускули с пръсти. Не напипа никаква подутина. Александър примигна и се усмихна насила.

— Какви са симптомите, лекарю? Отровили ли са ме?

— Прекалил си с пиенето — отвърна Теламон, — но не е само това, нали?

— А какво тогава? — остро попита Аристандър.

— Можеш ли да станеш? Да ходиш? — попита Теламон.

— Чувствам се много напрегнат — призна царят. — Боя се, че ако стана, ще падна. Гърлото ми е сухо, коремът ми се бунтува, сякаш съм ял кисело грозде. — Той простена и се хвана за главата. — А в ушите ми гърмят бойни барабани.

— Какво сънува? — попита Теламон.

— Добрият стар Теламон. Винаги умът преди тялото — присмя му се Александър. — Пак сънувах онзи сън. Бях в Херонея, нападах таванските войски, възседнал Буцефал. Бяха обкръжили баща ми. Аз се връзах в тях, но сякаш се намирах във вода — изобщо не напредвах. Непрекъснато се стряхах и пак заспивах. Реших, че съм пил твърде много, но тази сутрин получих ново предупреждение.

Аристандър пусна малък свитък в скута на лекаря. Пергаментът беше груб, преправеният почерк можеше да е на всеки — спретнато и внимателно изписани букви, три цитата от „Илиада“-та. Първият беше от девета песен: „Нека загива. Лиши го от разум Кронид промислител.“ Вторият беше от песен единадесета: „Слава на мен ще дадеш, а духа си — на конника Хадес.“ Третият беше от песен деветнадесета: „Ние сме Фуриите от подземния свят, които отъмщават за убитите.“

— Как пристигна това? — попита Теламон. — Аристандър, вътре има стражи, има шпиони в тревата и зад храстите. Предполага се, че си пазителят на царските тайни.

Александър остро се изсмя. Аристандър изглеждаше сконфузен.

— Ръкописът беше вързан — обясни той. — Паднал в краката на стражата пред входа на царското ограждение. Човекът не видял кой го е хвърлил. Взел го и ми го донесе.

— И ти го показва на Александър?

— Разбира се. Аз пазя неговите тайни, не моите.

Теламон се изправи и се наведе над Александър.

— Седни, господарю.

Александър се канеше да откаже. Лекарят направи знак на Хефестион, двамата изправиха царя до седнало положение и наредиха пухените възглавници зад него. Теламон с радост видя, че страните на Александър си върнаха донякъде цвета и дишането му вече не бе толкова насечено и повърхностно.

— Какво има? — изхриптя Александър, без да поглежда Теламон в очите.

— Ти знаеш какво има.

Теламон стисна китката на царя и измери ускорения му пулс.

— От теб нищо не може да се скрие, нали, Теламоне?

— Познавам теб, Александре. Просто имаш пристъп на паника, провокиран от виното, кошмарите и заплахата.

— Александър не се плаши! — заяви Хефестион.

— Александър се е плашил, плаши се и ще се плаши. — Теламон се усмихна на царския приятел. — Мускулите му са напрегнати, дишането му е повърхностно. Бои се. Виното го размеква. Умът му е притеснен, това предизвиква голяма тревога и тялото му реагира. Все едно да сипеш сол в рана. Имам добри новини за теб, Александре. —

Теламон се надяваше, че лъже убедително. — Аз също сънувах снощи. Плавах през Хелеспонт, а на другия бряг стоеше мъж, облечен в броня. Когато го доближих, воинът свали шлема си, украсен с черна конска грива. Беше баща ти. Той махаше с ръце към мен и викаше: „Защо не идва Александър?“

Аристандър запелтечи нещо, но Теламон не свали очи от Александър.

— Разказах му за жертвоприношенията. Филип отвърна. „Кажете на сина ми да потърси снежнобял бик. Нека го охраняват доверени стражи и да го пазят до момента на жертвоприношението. Кажете му да не обръща внимание на предупрежденията и мрачните слухове!“

Промяната в Александър беше явна. Той вече не гледаше с празен поглед, лицето му беше добило нормалния си цвят. Приведе се и стисна ръката на Теламон.

— Сигурен ли си? Нали не ме лъжеш?

— Това беше сън, господарю, но ти намери този бик, направи жертвоприношението и тръгни с армията си!

Александър се отпусна на възглавниците.

— Междувременно — сухо продължи Теламон — искам да поспиш. Аристандре, дай ми малко вино.

Пазителят на тайните донесе малък бокал. Той напомни на Теламон на чашата, от която беше пила младата жена предишната вечер. Теламон си обеща наум да посети отново палатката на Антигона. Отвори кожената си чанта, извади малко от безценната макова тинктура и я сипа във виното. После я разбърка и я поднесе към устните на царя.

— Мисли за Персия — прошепна му той. — Мисли за славата! Освободи ума си от мрачните образи — пий!

Александър се подчини и изгълта съдържанието на един дъх. Теламон седна до леглото и хвана ръката му. Царят искаше да продължи разговора, но тялото му потръпна, очите му натежаха, главата му клюмна встрани и той потъна в дълбок сън.

— Ами когато се събуди? — попита Хефестион, майчински загрижен.

Теламон се усмихна на тъмното брадато лице на приятеля на Александър. Обикновен войник, прецени го той, изпълнен с непоклатима любов и вяност към царя. Най-близкият приятел на

Александър, негова бавачка и наставник, който би се съгласил с всичко, което каже царят. В много отношения Хефестион приличаше на бащата на Александър, Филип.

— Когато се събуди — въздъхна Теламон, — ще се чувства много по-добре. Може би ще е малко сънлив, но болките и тревогата ще са отминали. Може да спи с часове. Дайте му питателна храна, не плодове, а хляб и сушено месо. И никакво вино, само чиста вода.

Той затвори кожената си чанта и излезе. Аристандър го последва в преддверието.

— Александър ти вярва, нали знаеш? Когато се събуди, ще каже „Теламон ми е казал истината, защото Теламон не бълнува и не вярва в боговете“.

— Значи имаме нещо общо, нали? — отвърна Теламон.

За пръв път, откакто се бяха запознали, Аристандър се разсмя.

— Снощи царят ми предаде нещо за теб, лекарю. Имаш нужда от помощник. Спомена за кошарата, където държим робите от Тива. Не са останали много, но можеш да вземеш, когото си поискаш. — Аристандър извади изпод наметката си малък печат — парче втвърден восък с царския знак върху него.

— Показвай го на всеки, който те спре.

Теламон го взе и го загледа.

— Пази го добре — предупреди го Аристандър.

— А тези съобщения? — попита Теламон, докато прибираше печата. — Цитатите от „Илиада“-та?

Аристандър направи гримаса.

— Такъв пергамент може да се купи в лагера. Мاستилото е обикновено, почеркът е умишлено подправен. Може да е всеки. Пазачът не знае кой го е донесъл. Просто паднал в краката му, обикновено така хората изпращат молбите си до царя.

— Да, но този човек познава и „Илиада“-та, и характера на Александър.

— Ти също, Теламон. Ти разпозна пристъпа на паника, внезапния му страх.

— Малко хора го знаят — отвърна Теламон. — Бях с него, когато получи първия си пристъп в Миеза. Неарх, Александър и аз се обзаложихме — кой най-бързо ще преплува една река. — Теламон въздъхна. — Бяхме момчета, съблякохме се голи и скочихме в реката.

Тя беше дълбока и по-бърза, отколкото си мислехме. Неарх преплува, аз също. Александър се върна обратно. Това е единственият път, когато съм го виждал да се отказва от някакво предизвикателство. Закле ни да го пазим в тайна. Неарх се справи най-добре, но каза, че просто правел онова, което правят водните плъхове.

— Неарх не е заплахата — съгласи се Аристандър. — Но другите биха приели тази тревога като слабост.

— Аз я приемам като Александър — отвърна Теламон. — Той е разтревожен и объркан — не знае дали да поеме наляво или надясно. Но щом веднъж вземе решение, ще полети като стрела към целта и ще поведе всички ни със себе си — към славата или към Хадес!

Херкулес го чакаше отвън.

— Какво има? Какво става? — Той се вкопчи в робата на Теламон.

— Царят е добре и спи — отговори му силно Теламон, за да го чуят всички наоколо.

Той си проби път през редицата стражи. Клит и Селевк стояха, доближили глави и тихо разговаряха. Птолемей лукаво му намигна.

— Къде отиваш? — попита Херкулес.

— Да се видя с жрицата Антигона.

— И нейното име трудно се обръща. Знаеш ли, че е роднина на Александър? Добре познаваше Филип. Той казваше, че би й поверил живота си. Защо ти е?

— Да поговорим за едно убийство.

Теламон бързо мина по тесните пътеки между палатките и шатрите. Стражът пред палатката на Антигона ги пусна да влязат. Жрицата седеше на един стол и разглеждаше някакво ръкоделие. Селена и Аспазия седяха на земята пред нея, заети с шиене. Когато Теламон влезе, Антигона остави парчето платно и стана.

— Видя ли царя?

— Да. Сега кротко спи.

Антигона повдигна едната си вежда.

— И защо си тук? За да провериш как сме със здравето ли? Горещо ни е и мухите ни тормозят.

— Бих искал чаша вино.

Антигона погледна Херкулес.

— Изглежда привличаш всякакви твари.

Джуджето издаде груб звук. Антигона се обърна.

— Може ли да пия от чашата, която даде на жената снощи? Онази, която умря.

— Разбира се.

Антигона отиде в дъното на палатката и донесе чашата, наполовина пълна с вино.

— Добавих много вода, но то не е толкова силно колкото виното, което царят пи снощи.

Аспазия му донесе столче. Теламон ѝ поблагодари и седна. Пресуши виното и внимателно огледа чашата.

— Не се тревожи. — Антигона беше взела ръкоделието си и му се усмихна под вежди. — Аз лично я измих.

Теламон се обърна и посочи към масата. — Тя седеше там. Ти донесе чашата. Аз налях лекарството. Какво стана после?

— Ти отпи и аз отпих — отвърна Антигона. — Ти я остави на масата. Наоколо имаше много хора.

— Аз я видях да се движи — внезапно се обади Аспазия с тих глас. — Една ръка я взе и я побутна по-наблизо, но не си спомням чия.

Теламон внимателно огледа чашата. Беше от скъпоценен метал със сребърен фриз от външната страна, изобразяващ млада жена, държаща сова с изпъкнали очи. Столчето и дъното също бяха сребърни, вътрешната част беше излъскана. Теламон остави чашата. Беше смятал, че като се върне в палатката, може да се сети нещо, но това не стана. Сбогува се с жриците, Херкулес, който беше пренебрегнат напълно, го последва навън.

— А сега накъде, лекарю?

— Към ограждението за роби.

— Ще те заведе.

Теламон би предпочел да отиде сам, но Херкулес настоя да го хване за ръка и го поведе. Посрещна ги лагерният шум. Теламон виждаше, че мъжете са неспокойни. Тъй като не им предстоеше битка, те бяха свалили броните си и търсеха сянка, където да се подслонят от слънцето и да убият времето в игри на ашици и зарове. Само бдителните стражи носеха оръжие и обикаляха, за да предотвратят всякакви свади.

— Усещаш опасността, нали? — попита Херкулес.

Спряха, за да се ориентират и откриха кошарата за роби близо до мястото, където бяха вързани конете. Войник в кожена ризница седеше отпуснат пред главния вход. Когато Теламон приближи, той се изправи.

— Аз съм нов тук — извика той и вдигна ръце, — но имам заповеди. Това е първата ми задача. Намерете си проститутки, робите са за продан, не за употреба.

— Млъкни! Не знаеш с кого говориш! — изръмжа Херкулес.

— Казах ви, че съм нов — промърмори войникът. Той почеса черната си брада и изтри потта от челото си. Имаше жестоко слабо лице и едното му око беше полузатворено от белег, който пресичаше диагонално челото му до под ухото. Теламон му показва царския печат. Войникът го разгледа с интерес и му го върна.

— Откъде си? — попита лекарят.

— От Аргос. — Мъжът се усмихна, острите кучешки зъби му придаваха хищнически вид. — Казвам се Дроксений. Пристигнахме тази сутрин. Наеха ни, платиха ни и това е първото ми задължение — да пазя робите. Добре ли е царят?

— Не е твоя работа! — отсече Херкулес.

Теламон пусна ръката на джуджето.

— Свободен си. Искам да бъда сам.

Херкулес отстъпи, като направи неприличен жест.

Кошарата за роби приличаше на голяма клетка, изплетена от ракета. Дроксений вдигна резето и с подигравателен жест покани Теламон вътре.

— Няма кой знае какво и мирише ужасно.

Теламон пристъпи вътре. Войникът беше прав. Кошарата миришеше като кочина. В дъното ѝ се бяха скупчили група нещастни, жалки хора с мрачни погледи и изпити лица като сенки от Хадес. Това бяха останките от завоеванието на Александър, плодовете на великата му победа над Тива. Мъже и жени, лишени от семействата си, на които предстоеше живот в робство и унижения. Теламон погледна наляво, където имаше редица делви за вода; една от тях, покрита с дъска, сигурно се използваше вместо клозет. Миризмата беше ужасна. Бръмчаха мухи, но робите не издаваха и звук. Вперили очи в Теламон, те приличаха на призраци в сянката на плетената клетка. Теламон ги преброи. Бяха поне четиридесет. Една робиня привлече вниманието му

— различи червенокоса жена с ясни очи, която не изглеждаше унила като останалите. Носеше тъмнозелена изпоцапана туника и се криеше зад двама старци. Някъде из групата пронизително изстена жена. Теламон реши, че каквото и да стане, нещо трябва да бъде направено за тези нещастници. Много от тях бяха стари — за тях едва ли щяха да получат нещо на пазара за роби, а ако продължаха да живеят тук или последваха армията, щяха да умрат за няколко месеца.

— Мога да ви помогна — заяви лекарят, но още докато произнасяше думите, усети колко фалшиво прозвучаха и не предизвикаха реакция у групата.

— Ще ви намеря по-добра храна и вода. Тук е като кочина. — Гласът му пресекна. — Искате ли нещо друго?

— Хвърли се от скалите! — извика женски глас.

Теламон беше сигурен, че принадлежи на червенокосата. За пръв път, откакто беше влязъл, групата се раздвижи и той дочу тих смях.

— Хвърли се от скалите! — повтори гласът. — И вземи всички македонци със себе си.

Теламон овладя гнева си.

— Дойдох да ви помогна. Аз съм лекар.

— Тогава излекувай себе си! — отвърна гласът.

— Имам нужда от помощник. Има ли някой тук, който да разбира от медицина?

— Не, разбираме само, че тя липсва тук — отвърна гласът.

— Търся помощник — повтори Теламон. — Онзи, когото избира или предложи доброволно помощта си, ще бъде свободен.

Безизразни погледи посрещнаха думите му. Един старец с мъка се изправи на крака и проговори с дорийски акцент.

— Аз бях лекар.

Възрастна жена нежно го хвана за ръката и го дръпна обратно.

— Има ли някой друг? — извика Теламон.

Мълчание. Той въздъхна, обърна се и тръгна към вратата.

— Явно търсиш мен.

Теламон се обърна. Младата червенокоса жена сега стоеше пред групата. Той пристъпи назад. Беше средна на ръст, с яки крака и ръце и стройно тяло. Червената ѝ коса стърчеше, очевидно я беше сресала с пръсти — единствената връзка с предишния ѝ живот. Очите ѝ бяха леко дръпнати, зелени и предизвикателни върху волевото, макар и

некрасиво лице. Кожата ѝ, загрубяла от слънцето и вятъра, имаше жълтеникав оттенък от месеците на недохранване; ръцете ѝ бяха мръсни, по едната беше засъхнала кал. Тя проследи погледа му.

— Някои от войниците искаха да се позабавляват. — Вдигна волевата си брадичка, долната ѝ устна се издаде напред и тя леко извърна глава. — Но не успяха да ме насилят. Никой не ме е насилвал. Казвам им, че съм обречена на богинята на войната Атина.

— А така ли е?

— Някога бях. — Погледът ѝ не трепна. — Така оцелях. Бях помощник-жрица в храма на Атина в Тива, близо до Кадмея.

Теламон кимна. Сега разбираше. Когато беше разрушил Тива, Александър беше пощадил храмовете.

— И как те заловиха?

— Бях достатъчно глупава да потърся една приятелка. Казах на войниците коя съм, но те не ми повярваха.

— Къде се намират слюнните жлези? — рязко попита Теламон.

— В основата на езика.

— Какво движи кръвта?

— Сърцето.

— Как се измерва пулсът?

— Като притиснеш пръсти лекичко към шията или китката.

— Ако дам на пациент корени от копър и магданоз, накиснати в сладко бяло вино, от които трябва да пие по две чаши с вода всеки ден, от какво страда?

— Бих казала, че пациентът има проблеми с пикочния мехур.

— Много добре! — Теламон се усмихна. — А ако му се вие свят, челото му тежи, ушите му бучат, очите му сълзят, венците му са подути и не усеща миризми?

— Бих казала, че е настинал и носът му е запушен. Препоръчва се отваря от исоп на празен стомах. Да прави гаргара със синап и гореща вода с мед.

Теламон отново се съгласи.

— А ако една жена е бременна и почувства остро пробождане в гърдите или корема на седмия или осмия месец?

Жената премигна и отмести поглед.

— Тогава тя е много щастлива жена, лекарю — плодът е мъртъв и няма да се роди в този свят, изпълнен с жестокост.

— Чела си произведенията на Хипократ?

— Разбира се. Знам билковите му лекове, както и списъците му със симптоми и знаци.

Теламон кимна. По време на пътуванията си из Гърция и Египет беше срещал такива жени. Храмове като този на Атина в Тива бяха място за лечение и според обичая нямаха право да върнат нито един болен. Онези, които работеха в тях, често ставаха по-опитни и умели лечители от мнозина така наречени лекари, чиито познания за човешкото тяло бяха по-скоро теоретични, отколкото практически.

— Ако се съглася, ще ме вземеш ли? — Гласът на жената беше дрезгав. — Ще бъда ли свободна?

— Ще бъдеш.

— И ще ми дадеш документ за това?

— Подписан и подпечатан.

Очите на жената станаха бдителни, лицето ѝ се изопна.

— Приличаш на типичен лекар — подигра му се тя. — Чист, спретнат, подреден, точен. Бих казала, че лицето ти е най-обикновено, като изключим очите. Ти си човек, който обича да владее страстите си, нали? Бил е нараняван, но обича да го прикрива. Затова си дошъл тук, нали? Търсиш някой непознат, на когото можеш да се довериш, защото ти е трудно да се доверяваш.

Теламон плесна подигравателно с ръце.

— И какво ми пречи — продължи тя — да ти прережа гърлото през нощта и да избягам?

— Можеш да го направиш — отвърна Теламон. — Но тогава Фуриите ще те преследват.

Тя се разсмя и поклати глава.

— Не вярвам в тях.

— Ще бъдеш чужденка — сама, бедна, уязвима, която броди из пустошта. Направила си си сметката. Решила си, че ако дойдеш с мен, ще бъде по-добре за теб, отколкото да останеш тук или да отидеш, където и да е. Прав ли съм?

Жената облиза устни.

— Бих искала вода, прясна и чиста. — Тя посочи с палец зад гърба си. — И да се погрижиш за тези нещастни червеи. Живея с тях от месеци, не мога просто да ги оставя така.

— Напротив. През месеците, които ти предстоят, ще се разделиш с много неща. — Той млъкна. — Не мога нищо да ти обещаая, но ще видя какво мога да направя. Идваш ли или не? Миризмата тук е ужасна. — Теламон смачка една муха.

— След теб, господарю — подразни го тя. — Пред теб или зад теб трябва да вървя? Или да се влача край теб като куче?

— Казвам се Теламон. Къде и как ще вървиш, си е твоя грижа.

Лекарят отиде до вратата и вдигна резето. Когато излизаха, войникът извърна лице, изкашля се и се изплю. Теламон поклати глава и продължи.

— Какво става? — попита червенокосата: — Изглеждаш озадачен.

— Нищо — замислено отвърна Теламон. — След малко ще разбереш. Излязоха от прашното заграждение и влязоха отново в лагера.

Едва бяха изминали двадесет крачки, когато започнаха подвикванията и подсвиркванията.

— Ей, червенокосата! — извика един войник, вдигна туниката и показва гениталиите си. — Искаш ли наденичка?

— Не, благодаря, ям само големи.

Отговорът предизвика бурен смях. Минаха покрай прашните палатки и колиби. Групи войници играеха на зарове или пиеха вино. Млада акробатка със слабичко тяло танцуваше екзотичен танц под звуците на флейта и барабан. Войниците пляскаха и когато Теламон и спътницата му ги подминаха, я поканиха да се присъедини към тях. Теламон я хвана за китката и остана доволен, че тя не се отдръпна.

— Как се казваш?

— Касандра.

— Това не е истинското ти име, нали?

— Касандра е била злочеста пророчица — каза тя. — Затова избрах това име и ще го нося винаги. То е единственото... — тя доближи лицето си до него, — на което ще отговарям.

Теламон примигна при миризмата на мръсно тяло и тя се отдръпна.

— Опитах се да се поддържам чиста, но тази туника ми е единствената дреха. Не съм се къпала от месеци. Когато ни взеха от

Тива, ни позволиха да преминем през една река — това беше последната ми баня.

— От какво разбираш, освен от медицина? — попита Теламон.

— Мога да пея и да танцувам.

— Отговори на въпроса ми.

Касандра се усмихна, очите ѝ палаво заискриха.

— Мога да лекувам, да приготвям билки и компреси, да почиствам рани. Шила съм рани.

— А вени? — попита Теламон.

— Два пъти, но неуспешно. Човекът умря от загуба на кръв. Кракът му беше смазан от една каруца и един от лекарите на храма го ампутира.

— Вечният проблем — съгласи се Теламон. Забеляза, че около тях се трупаха войници и гледаха Касандра.

— Давам една сребърна монета! — извика един от тях. — Една сребърна монета, ако ми я отстъпиш до сутринта!

Теламон показа царския печат. С мърморения и псувни войниците се разпръснаха. Касандра отвори уста от учудване.

— Ти си царският лекар? Един от приятелите на рогатия демон?

Теламон притисна пръст към устните ѝ. Беше чувал и друг път да наричат така Александър, може би заради начина, по който се решеше или заради шлема му във формата на глава на овен.

— На твоє място бих внимавал какво говоря, Касандра. Дръж си очите отворени и си затваряй устата.

Тя се отдръпна.

— Добър съвет към млада жена. А сега ми кажи защо се учуди, когато бяхме при кошарата за роби? Когато тръгнахме, клатеше глава.

— Всички войници, край които минахме — отвърна Теламон — ти подсвиркаха, подвикваха, правеха неприлични жестове или ти предлагаха да се наместят между бедрата ти. А този пред кошарата за роби отмести поглед.

— Може би обича момчета — промърмори Касандра. — Така е с много войници. Един хубав задник и се чувстват на Елисейските полета. Но ти не си като тях, нали, Теламоне?

Лекарят не ѝ отговори и отстъпи встрани, когато един коняр, водещ буен боен кон, се зададе по тясната пътека. После продължи бързо напред, принуждавайки Касандра да не изостава. Стражите ги

пуснаха в ограждението, предвидено за царя. Отново се дочуха подвиквания и подсвирквания. Птолемей се приближи със залитане.

— Нещо топло за леглото, а, Теламоне?

— Птолемей, това е Касандра. Тиванска жрица.

Птолемей огледа жената от глава до пети. Касандра шумно прочисти гърлото си. Теламон я блъсна встрани.

— Ревнуваш ли вече? — извика Птолемей.

Касандра се завъртя с блеснали от гняв очи.

— Не съм ти куче! Защо ме блъсна?

— Защото щеше да плюеш в лицето му! — изсъска Теламон.

— Той предвождаше нападението над Тива — отвърна Касандра с ярост. — Богове, мислех, че никога няма да имам шанса да прережа толкова много гърла. Дано се разболе.

Теламон я блъсна в палатката си, без да обръща внимание на подсвиркването на поста отпред. Бързо отиде до сандъка си, отвори го и извади кама. Касандра не помръдна, когато притисна върха в гърлото ѝ.

— Искаш ли да умреш? — попита я Теламон. — Защото сега ти предлагам да умреш бързо. Птолемей щеше да накара да те разпнат. Това би ли ти харесало? На скалите? — Той обърна камата и ѝ подаде дръжката. — Ако искаш, можеш да си прережеш сама гърлото. Обещавам да се погрижа за праха ти.

— Жадна съм.

Лекарят отиде до делвата с вода, взе черпака и напълни една глинена чаша. Касандра жадно отпи и изля остатъка върху лицето си.

— Ще се държиш ли прилично? — настоя Теламон и протегна ръка. — Не ме познаваш — продължи той, — но можем да станем приятели. Кълна се в живота на баща си, в душата му, в небето и земята, във всичко свещено, че няма защо да се боиш от мен. Не те искам в ложето си, не ми трябва и робиня, трябва ми помощник. Ако това не те задоволява, приеми, че сме двама войници, които се бият гръб до гръб. Аз защитавам твоя гръб, ти — моя.

Касандра се усмихна.

— Чувала съм доста предложения през живота си, но това е най-хубавото. — И тя целуна ръката му.

— Добре. А сега — Теламон посочи наоколо, — това е мястото, където ще спиш. Ще накарам да донесат още един сламеник. Можеш

да ми готвиш или аз ще готвя и за теб. Проверявай всичко, което ядеш и пиеш — включително водата, от която току-що ти дадох. Не разхвърляй. Ако аз го правя, кажи ми. Няма да кашляш или да плюеш тук, нито да почистваш ушите, носа си или което и да е отвърстие на тялото си. Ако искаш да отидеш в нужника, пазачът отвън ще те придружава. А сега да направим нещо за миризмата ти! — Теламон извади от сандъка си малка стъкленица. — Това е благовоние, което използвам и аз. — Той се усмихна. — Както знаеш, Хипократ препоръчва на лекарите да ползват благовония.

Хвана Касандра за лакътя и тя не се възпротиви, когато я поведе към входа на палатката. Войникът се изправи. Беше висок, с едри кости, воднисти очи и вечно отворена уста, но подвижен.

— Харесва ли ти да бъдеш войник?

— Да, господарю.

— Искаш ли да забогатееш?

— Че кой не иска?

— И не искаш да бъдеш разпнат?

Устата на войника се отвори още по-широко.

— Какво е станало? — заекна той.

Теламон потупа Касандра по рамото.

— Това е Касандра, моя помощничка и приятелка. Тя воня.

Войникът подсмръкна.

— Знам. По-лошо и от крава.

— Половият ти живот не ме интересува — прекъсна го Касандра.

Войникът отметна глава и се разсмя.

— Заведи я в склада — нареди Теламон. — Има нужда от дрехи — туника и наметка. — Той вдигна ръка. — Два ката дрехи, сандали и кама.

— Кой ще плати за всичко това?

Теламон му подаде царския печат.

— Царят.

Войникът взе печата и го целуна.

— Ще вземете и парче лен — допълни Теламон, като бутна малката стъкленица в ръката на Касандра. — Тази млада жена ще слезе на плажа, ще се съблече — той пренебрегна ахването на Касандра — и ще поплува в морето. Ще се изкъпе и докато го прави, ти ще стоиш с гръб към нея. Едно надничане и един месец ще копаеш нужници.

Войникът шеговито подкани Касандра напред.

— Заповядай.

Теламон ги гледаше, докато се отдалечаваха, после влезе отново в палатката. Взе кана вода, леко подсолена и пречистена с билки, занесе я до входа на палатката и изми ръцете и лицето си. После се върна, огледа се, за да се увери, че всичко е наред и се отпусна на леглото. Беше гладен и малко уморен. Полузаслушан в лагерните шумове, той се унесе. Беше сигурен, че е направил правилен избор. Имаше нещо особено у Касандра. Беше пресметлива, вероятно и неискрена — трябваше да бъде, иначе не би оцеляла — но не беше глупава. Ако можеше да си държи езика и да крие истинските си чувства...

Теламон се унесе в сън. Когато се събуди, Касандра седеше на столче в края на леглото му, с кама в ръка, и го гледаше. Лекарят седна.

— Това ли си мислеше?

Жената беше вързала на опашка гъстата си червена коса. Лицето ѝ беше чисто, ръцете също, ноктите изрязани. Беше облечена в кафява туника, препасана с шнур на талията. На краката си носеше здрави бойни сандали.

— Коя си ти? — попита Теламон. — Искам да те обвържа с клетва.

— Къде е документът за освобождаването ми? — попита тя в отговор.

— Ще накарам някой писар да го напише. Междувременно къде е печатът?

Касандра развърза малката кесия, прикрепена към шнура на талията си, извади печата и му го подаде.

— Ще накарам да напишат писмото — увери я Теламон. — Пази го на сигурно място. Вярваш ли в боговете, Касандра?

Тя поклати глава.

— Никога не съм вярвала, а когато нападнаха Тива, всичките ми съмнения изчезнаха. Беше ужасно, отвратително, улиците бяха пълни с войници. Те ходеха от къща на къща и колежа. На някои места кръвта стигаше до глезените. Излязох в галерията пред храма. Виждах само щитовете и мечове. Море от шлемове. Желязо, проблясващо на слънцето, изцапано с кръв. Те минаваха през гражданите като касаци сред агнета. Никого не пожалиха, после изгориха града. Миризмата на горяща плът

се носеше навсякъде. Дори храната и водата бяха поели вкуса ѝ и всичко това за слава на македонците!

— Тива не трябваше да се бунтува.

— По очите ти разбирам, че не вярваш в това. Македонецът го направи за назидание. Искаше да уплаши Гърция. Александър е убиец. Кръвопиец!

— Не го казвай в негово присъствие.

— Няма, но ще го повтарям в душата си, докато съм жива!

ШЕСТА ГЛАВА

Филип бил наследен от сина си Александър, много по-велик от баща си и в добродетелите, и в пороците си.

Марк Юний Юстин

„История на света“, Книга 9,
глава 8

Херкулес бродеше из гората — така я наричаше той, макар да беше само китка дървета на около миля от лагера. Погледна обратно в посоката, откъдето беше дошъл. Земята се снижаваше и издигаше, дървета, храсти и избуяла трева скриваха гледката. Малко хора идваха тук, мястото беше осеяно с блата и тресавища и лагерните глашатаи бяха предупредили, че те са опасни, след като двама стрелци се бяха удавили. Но Херкулес искаше да остане сам. Внимателно изучаваше земята пред себе си — беше твърда и спечена от слънцето. Знаеше от какво да се пази — от пресни кълнове и избуяла зеленина. Такова място имаше на хвърлей камък от него, където тревата беше висока, жилава и свежа. Джуджето обичаше да бъде само. Животът в лагера му опъваше нервите и макар господарят му да беше влиятелен, Херкулес беше обект на много шеги. „Ела тук, момче!“ — подвикваха му войниците. — „Имам работа за теб.“

Херкулес свали малкия мях с вино, който носеше през рамо, извади запушалката и остави силният сок да потече в устата му. Може би щеше да се напие, да си отспи и да се прибере чак довечера в лагера. Беше изпълнен със самосъжаление. Обичаше дворците със сенчестите им чисти коридори, вратите и прозорците, през които можеше да се промъкне, ключалките и цепнатините, през които можеше да подслушва. Но на открито, в някакъв миризлив лагер, кой беше той? Пред палатките трудно се подслушваше, а и винаги трябваше да внимава. Ако някой зърнеше сянката му върху стените на някоя шатра, където нямаше право да бъде... Джуджето седна на един

камък и почеса струпея на брадичката си. Аристандър му се беше ядосал.

— Открий това! Открий онова! — беше изкрещял той. — От теб се очаква да се промъкваш навсякъде като котка, Херкулес, а не си открил нищо!

— Не е вярно! — беше извикало джуджето над пустата горичка. — Това изобщо не е така!

Беше се опитал да подслушва, но беше трудно — имаше късмет с Леонт. Херкулес се бе промъкнал в палатката му и когато някой беше влязъл, се беше мушнал под леглото — където беше намерил златните дарици и писмата от Арсит. Херкулес подсмръкна. Истината беше, че мнозина от гръцкия лагер бяха служили в Персия. Всеки ден пристигаха наемници, без да говорим за шумната паплач, която следваше лагера, привлечена от перспективата за лесна плячка. Гадатели от сушата, баячи и лихвари, професионални просяци и измамници.

— Всички налитат като мухи на мед — скръбно измърмори Херкулес.

Същото беше казал на Аристандър вечерта, когато господарят му се беше преоблякъл в женска дреха и беше сложил златистата си перука — „малката тайна на царския пазител на тайните“, както я наричаше той. Ако царят нямаше нужда от него, Аристандър гримираше лицето си, начервяваше устните си, слагаше перука, женска туника и наметка. Особено обичаше обувките с дебели подметки на хетерите, атинските куртизанки, техните гривни и пръстени. Странен човек беше Аристандър! Господарят му беше намекнал, че владее черна магия и може да призовава демони, но Херкулес не му вярваше. Аристандър беше майстор на илюзиите. Джуджето винаги се страхуваше, че господарят му ще изгуби интерес към него и ще си намери друг шпионин. Дори беше зърнал и други джуджета между новодошлите. Херкулес го беше предупредил да внимава с тези, които са дошли отвъд Хелеспонта, но господарят му не си беше взел бележка.

— Само защото си бил в Персия — беше изкудкудакал Аристандър с високия си фалцет, който използваше в такива вечери, — не значи, че си предател. — После го беше мушнал с пръст в гърдите. — Твоята работа, джудже, е да разкриваш предатели. Искам да знам

защо жертвените животни не вършат работа и най-вече кой избива водачите.

Херкулес беше получил заповедите си. Беше се ровил като плъх в боклука. Но досега беше попаднал само на дребен дивеч като Леонт. Ако можеше, джуджето щеше да арестува всички лекари. Мразеше ги. Винаги се държаха с него като с изрод. По-добре да внимават какво говорят! Бяха тук, само защото Александър им беше заповядал да дойдат и защото нямаха къде другаде да отидат. Но Теламон се различаваше от тях. Херкулес отпи още една глътка вино. Харесваше лекаря — резервиран, доста студен, но все пак любезен, човек, който разговаряше с него като с човек, а не с обект за подигравки.

Аристандър не мислеше така. Беше му го заявил, вдигайки пръст с боядисан нокът.

— Повярвай ми, Херкулес — беше прошепнал, стискайки джуджето за рамото, задушавайки го с уханието, което се носеше от скъпата женска дреха, — Теламон е много опасен човек.

— Защо, господарю? — Понякога Херкулес имаше чувството, че пазителят на тайните се кани да стане новият Сократ с тази негова слабост към въпросите и отговорите.

— Защото Теламон не се бои от Александър. — Аристандър се отпусна на кушетката. — И още по-важно — не се бои от мен. Ето ти две добри основания, а мога да ти дам и повече. Теламон не вярва в боговете.

— Нито в черната магия — цинично добави Херкулес.

За това Аристандър го беше ударил.

— Ако не вярва в боговете, дребосъко, как може да вярва, че Александър е син на бог, роден за слава? И най-накрая — беше добавил Аристандър, — Теламон мисли самостоятелно. Знам всичко за него. Той вярва на онова, което вижда и винаги анализира онова, в което вярва.

— А защо Александър го покани да се върне? — беше попитал Херкулес.

— Не ставай глупав! Съвсем явно е. Теламон е неподкупен. Ако даде обещание, ще го спази. Той му е приятел от детството, освен това ще казва на Александър истината, а както вече сме говорили, това може да бъде много опасно.

Херкулес си пое дълбоко дъх, вдишвайки аромата на тревата. Вече му се спеше.

— Защо Теламон е напуснал Миеза? — беше попитал той.

Отпуснат в любимата си женска поза, с лакът върху облегалката на лежанката и разперени пръсти, имитирайки елегантните жестове на куртизанка, Аристандър беше отговорил:

— Това, джудженцето ми, бих искал да знам и аз. Той е син на любимия пълководец на Филип на име Марголий, затова придружил Александър в училището на Аристотел в горичките на Миеза. Аристотел! — отсече той. — Този арогантен кльоцав философ. Но един ден Марголий дошъл и отвел сина си — и това било всичко.

— На колко години е бил Теламон тогава?

— Малко по-голям от Александър. На четиринайсет или петнайсет. Дори Олимпиада не знае истината. Тя се скара на Филип, но той не искаше да ѝ каже нищо.

Изпука клонче. Херкулес се озърна. Остави меха с виното и потърси дългата кама на колана си. Взря се в зеленикавия мрак. Потта по гърба му изстина от страх. Бяха ли го проследили от лагера? Но защо, никой не следваше Херкулес. А може би този път го бяха направили? Онези, които беше разпитвал? Изпърха птичка. Херкулес въздъхна и отново се унесе в мисли. Господарят му не беше доволен. Заповяда му да открие колкото може повече за Теламон, но лекарят беше предпазлив като котка и лукав като лисица. Не обичаше да бърбри и клюкарства като другите и веднага беше отпратил онзи прислужник. Херкулес се беше опитал да се сприятели с него, но Теламон ясно му беше показал, че държи на усамотението си. Дори беше отишъл сам в кошарата за роби за онази червеночоса тиванка. Ръцете на Херкулес се промъкнаха до слабините му. Изглеждаше едра и набита, а това беше още нещо, което липсваше на джуджето — дворцовите дами, които под влиянието на виното щедро раздаваха прелестите си. Аристандър го беше предупредил да се пази от онези, които следваха лагера.

— Болни са от всичко, което вирее под слънцето! — беше заявил той. — Не искам да ми носиш тук зарази.

Аристандър обичаше да се прави на жена, но се притесняваше от жените, а Олимпиада го ужасяваше. Олимпиада! Херкулес често се беше опитвал да обърне името ѝ. Какво се получаваше — а, да, Адаипмило. Нямаше никакъв смисъл. Херкулес обичаше тази игра.

После се сети за шпионина Наифат. Обърнато наопаки се получаваше Тафиан. Къде беше чувал това име преди?

Отпи още една глътка вино. Ако успееше да открие кой е този предател, господарят му щеше да го възнагради, да престане да го удря и ругае, може би дори да му даде пари, за да посети някой дом на насладите в Сестос. Джуджето облиза устни. Наифат, Тафиан. Какво означаваше това? Херкулес можеше да пише и чете, но откак господарят му го беше купил от една трупа актьори, обогатяваше образованието си предимно с подслушване по хорските врати и прозорци.

Чуруликането на птичките го дразнеше. Някакво животинче притича край него като облак от бързодвижеща се козина. Истината е, заключи Херкулес, че просто съм пиян. Чу шум зад себе си, но не се обърна веднага, за да запуши меха. После надникна през рамо. Мрежата вече се спускаше над него. После го обви. Колкото повече се бореше, толкова повече се заплиташе заради тежестите ѝ. Изправи се на крака, но се препъна. Зърна някаква сянка и изкрещя, когато тоягата разби слепоочието му. Крещя до мига, когато изгуби съзнание. Убиецът продължи да го удря, докато главата му се превърна в каша от кости, кръв и мозък.

Касандра довърши превръзката на китката на Теламон.

— Не съм съгласен. — Той я развърза. — Твърде стегната е. Пречи на кръвообращението и не позволява на раната да диша. Ако не е почистена добре, ще запечата инфекцията вътре. Колко пъти ще я сменяш?

— Веднъж на два дни. — Зелените ѝ очи се присвиха шеговито. — Ще ми кажеш ли какво има?

— За лека рана си права, но ако е по-сериозна? Аз бих я сменял по възможност поне веднъж на ден, дори два пъти. Ще я почиствам със смес от силно вино, сол и мед.

Въпреки загрубелите си пръсти, докосването на Касандра беше леко и нежно. След избухването ѝ срещу Александър Теламон с лекота беше сменил темата, проучвайки медицинските ѝ познания.

— Много си научила — похвали я той.

— Щях да науча още, ако Александър не беше изгорил Тива. — Тя сви рамене. — Но изглежда сега ще продължа образованието си.

Сигурен ли си, че не искаш да ти правя компания в леглото?

Теламон леко я потупа под брадичката.

— Ако кажа да, ти ще кажеш не. Ако кажа не, ще протестираш.

— Защо, не съм ли хубава? Не казвам, че искам да спя с теб, но не съм ли красива?

Теламон изучи силното ѝ лице, чисто, но все още загрубяло от слънцето и вятъра; малко бледо и с леко хлътнали бузи от недохранването.

— Хубава си — отвърна той, — но имаш нужда от питателна храна. Семейството ти в Тива ли загина?

Касандра зарови ръка в червената си коса.

— Нямам семейство. Оставили ме на стъпалата на храма на Атина, което е обичайна практика. Храмовата стража решила, че съм дъщеря на келт, може би на някой от наемниците, на които плащаше градът. Майка ми сигурно е била дъщеря или съпруга на някой уважаван тавански търговец. — Тя погледна под вежди Теламон. — Не се смей! Бях като кукувиче яйце в чуждо гнездо. Ако кожата ми беше смугла, а косата черна, щеше да е лесно да се скрия. Много мъже не са сигурни кой е бил баща им. И както подозирам, също толкова учудващо много жени. Но в град с чернокоси жители е трудно да скриеш дете с бяло лице и червен перчем.

— Цяло чудо е, че не са те разкрили — каза Теламон. — Обикновено пазачите на храма не са от най-милостивите хора.

— В юмручето си съм стискала малка сова — обясни тя. — На врата ми също е имало такъв амулет, затова пазачите са разбрали, че съм посветена на Атина; а това е рядкост. Повечето от останалите избягаха при първа възможност.

— А ти?

— Къде можех да избягам? Смятаха ме за изрод. Всички веднага научаваха, когато... — Тя млъкна.

Теламон беше убеден, че тя едва не му каза истинското си име.

— Дори когато ходех на пазара — продължи тя, прикривайки объркването си, — хлапетата ме преследваха и обиждаха. — Касандра вдигна бинта и го нави сръчно. — Както и да е, в храма ми харесваше. Имах стая, нови дрехи, прилична храна и благодарността на пациентите си. Сама си бях господар. Много рядко напусках Тива и

ако не беше Александър, щях сигурно да си умра там — я от старост, я от скука. Ами ти, господарю?

— Теламон. Казвам се Теламон.

— Да, господарю.

— Добре — въздъхна лекарят. — По-добре да ти го кажа, преди Птолемей да започне да разкрасява историята. Баща ми беше бригаден командир от пехотата. Името му беше Марголий. Беше висок, с коса, черна като гарваново крило. Беше един от другарите на Филип, участваше в запойте му, свиреп воин, доказан в битките. Филип изпрати сина си Александър в горичките на Миеза — тихо, идилично място, където да получи военното си обучение от Клит и най-доброто образование, което можеше да му даде Атина в лицето на философа Аристотел. — Теламон млъкна. — Бяха избрани и приятели, които да го придружат. Аз бях един от тях. Стоях там три години. Не исках да се разделям с майка си. — Той въздъхна замислено. — По онова време бях единствен син. Трябваше да бъда и учен, и воин, затова поне половината от живота ми беше приятна. Бях много горд със знанията си. Но когато се стигнеше до бой с меч, как да хвърлиш кама, най-добрия начин да хванеш копието и да го метнеш, бях напълно безполезен.

— Бил си страхливец?

Теламон се почеса по брадата.

— Да, може да се каже и така. Не обичах да ме раняват. Не виждах смисъл в това да наранявам други хора. Предпочитах да седя в краката на Аристотел и да го питам кое е било първо — денят или нощта? Дали светът е диск, висящ между рая и ада? Кой са били боговете?

— А в това биваше ли те?

— Аристотел казваше, че имам остро око за признаците.

— Какво е имал предвид?

— Караше ме да проуча нещо, а после да му кажа какво съм научил само от подробния оглед. Защо китка дървета е наклонена вляво, а не вдясно? Заради вятъра ли е? Или клоните се стремят към слънцето? Ако един кон препусне по определен начин, като събира предните си крака или обръща глава на една страна, какво означава това? После преминаваше към слугите. Защо този човек присвива очи? Какво мога да кажа за тази жена, съдейки по ръцете ѝ? — Теламон

тихо се засмя. — Това ми харесваше. Аристотел не знаеше много за човешкото тяло, но се преструваше, че знае. Беше озадачен от начина, по който се движи кръвта. Дали се контролира от ума, от сърцето или някоя друга телесна течност?

— Ами Александър?

— Той ме защитаваше при битките, а аз на свой ред му помагах в учението. И двамата четяхме „Илиада“-та. Александър все още е обсебен от нея — добави той сухо. — Аз я харесвах заради начина, по който е описано как боговете се намесват в човешките работи. Александър се вълнуваше от теорията ми, че Омир трябва да е бил лекар, защото описва раните толкова точно. Стояхме до късно през нощта под звездите и обсъждахме различните битки.

— Майката на Александър му напълни главата с глупости — че Ахил бил един от прадедите ѝ, а оттам и негов. Александър започна да мисли, че наистина е прероденият Ахил, безсмъртният герой, най-великият воин на света. Естествено, аз бях избран за ролята на Патрокъл, любим и приятел на Ахил.

— Бяхте ли любовници?

— О, прегръщахме се, хващахме се под ръка или за ръка. Винаги съм смятал това за малко нелепо. Казах на Александър, че не съм неговият Патрокъл, но че някой ден той ще го намери.

— И сега това е Хефестион?

Теламон кимна утвърдително.

— Защо напусна училището?

Лекарят примигна.

— Колкото и да се опитвам да се владеея — промърмори той, — всеки път, когато разказвам за това — а ти си втората жена, с която го споделям — очите ми се пълнят със сълзи. Армията се беше завърнала в Пела и с нея баща ми. Поредната голяма победа на Филип. Обикновено баща ми препускаше в галоп до Миеза, с големия си боен шлем, ризницата и фустанелата, които блестяха на слънцето. Но този път не беше така. Аз бях на плаца и се дуелирах с дървен меч, когато се появи един човек с дълга коса и брада. Той стоеше и ме гледаше с отпуснати покрай тялото ръце и свити пръсти. Беше облечен като селянин в туника, препасана с шнур на кръста. „Това е баща ти“, извика един от приятелите ми. Отначало не можах да повярвам. Хвърлих меча и щита си и хукнах към него. Той ме грабна и ме

притисна към себе си. Изглеждаше различно, миришеше различно, очите и лицето му бяха тъжни. Аз се уплаших. Беше ли станало нещо с мама? С малкия ми брат, със сестра ми? Той просто ме отблъсна и внимателно се взря в лицето ми. „Нищо не се е случило, Теламоне“, каза ми. „Прибираш се у дома.“

— Беше ли станало нещо?

— Не. Притежавахме земи край Пела, почвата беше богата и плодородна. Майка ми беше изненадана като мен. Обясни ми, че баща ми се прибрал, облечен в обикновена туника. Върнал оръжието, бронята и коня си на Филип. Заклел се, че никога вече няма да убива и напуснал двореца. Филип помислил, че по време на битката са го ударили по главата. Дойде да ни види, водеше и Александър. Чух как повишиха гласове и заспориха. Но Филип обичаше баща ми. Каза му, че няма да се противопостави на решението му. Ако имало нещо, което иска... Но баща ми никога нищо не пожела. Отново заживя като селянин, интересувахе се от реколтата и животните. Веднъж го заварих при едно новородено агънце. Седеше, облегнат на една стена, притиснал животинчето до себе си и по лицето му се стичаха сълзи. — Теламон поклати глава. — Ето в такъв човек се превърна. Баща ми не убиваше нищо. Престана да яде месо. Е, позволяваше ни да заколим някое добиче на празник, но той самият никога не докосваше месо. Никога не говореше за армията. Не позволяваше в къщата да има мечове или щитове. Никога не посещаваше храмове, но често заставаше сред ечемика, вдигаше ръце и доколкото знам, се молеше на небето.

— Никога ли не разбрахте защо се е променил така?

— Никога. Нещо се беше случило и беше променило живота му. Той никога не го сподели. Веднъж каза: „Македония се превърна в храм на войната. Ти, Теламоне, никога не бива да ставаш войник.“ — Лекарят се усмихна. — По този въпрос бях съгласен с него. Искях да уча медицина. Баща ми ми предостави всичките си средства. Посещавах всички известни училища по медицина — в Атина, Коринт, на остров Кос. По време на учението ми умряха и баща ми, и брат ми. По онова време много се бях отчуждил от семейството си.

Теламон млъкна, защото чу шум отвън — тръбен звук, виковете, изблик смях.

— Бях пътник, зажаднял за знания, както земеделец вее житото, отделяйки люспите от зърното. — Той се усмихна леко. — Така научих това-онова за човешката душа. Носех се като перо във въздуха, докато не стигнах Тива в Египет. — Теламон поклати глава. — Невероятно място, Касандра — храмове и статуи, които се извисяват в небето, обелиски, обковани в злато, за да блестят на слънцето. Огромният некропол, отделенията в храмовете, където лекуваха. Научих много за медицината. Там срещнах и голямата си любов. — Той видя изненадата в очите на Касандра. — Да, обичах и бях обичан — името ѝ беше Анула и тя беше прислужница в храма.

— Беше ли красива?

— Египетските прислужници си бръснат главите. Винаги носеше намаслена перука, вързана с красива сребърна панделка. Около шията ѝ имаше златна огърлица с халцедон и скъпоценни камъни. Обичаше да пее и танцува, Касандра. Винаги беше усмихната. — Гласът му стана дрезгав. — Исках да бъда с нея непрекъснато, тя — също.

— Умря ли?

— Не. — Теламон въздъхна. — Беше убита. Убих персиеца, който стори това. Избягах в Кипър — оттам ме взеха хората на Олимпиада. Казаха ми, че в Македония има нужда от мен, затова се върнах. — Той посочи към вътрешността на палатката. — Чантата ми с лекарства, един-два сандъка с книги и ръкописи и дрехите, които успях да си купя. — Той се приведе и дръпна Касандра за косата. — Между другото ще ти плащам всеки месец — ако оцелеем. Ако срещнем противник и спечелим битката, това е добре. Ако ни се стори, че ще ни победят, и двамата имаме нещо общо — чифт здрави крака за бягане!

Тя избухна в смях.

— И ти дойде тук, защото Олимпиада те повика?

— Не, дойдох по няколко причини. Първо, нямаше какво друго да правя. Второ, бях любопитен какво е станало с Александър и за да бъда напълно честен, интересно ми е какво е станало с баща ми. Искам да знам и очаквам Александър да ми каже.

Теламон рязко се извърна, когато дочу стържене на броня. Платницето на палатката се отметна и влезе Александър. Той плесна с ръце, огледа се и на лицето му се изписа широка усмивка.

— Дойдох да ти благодаря, Теламоне, спах като бебе. — Той се приближи и бутна назад лекаря, който се опита да стане. — Е, какво

мислиш за пациента си?

Александър се беше преоблякъл. Златистата му коса беше подстригана и намазана с благовонни масла, ухаеше силно на благовония. Носеше бяла туника, поръбена със злато, която стигаше под коленете му, и бойни сандали; на лявата му китка имаше сребърна гривна с образа на Пития, на пръстите му блестяха пръстени. Той заби нокти в рамото на Теламон.

— Наистина ли сънува такъв сън, Теламоне? Не си ме излъгал, нали? — Той се наведе. — Наистина ли си сънувал Филип? И той ми е казал да преплавам морето?

Лекарят кимна.

— Ами бикът? Жертвоприношението?

— Чисто бял — отвърна Теламон. — И трябва да бъде добре охраняван.

— Вече възложих това на Птолемей. — Александър потупа Теламон по рамото и се обърна към Касандра. — Това ли е твоята червенокоса помощница? Изглежда здрава.

— Какво трябва да направя, твое величество, да коленича ли?

Теламон затвори очи. Александър предпочете да пренебрегне сарказма. Обхвана с ръка брадичката ѝ, а тя гневно се втренчи в него.

— Ти си тиванка, нали? — Той направи гримаса. — Това беше урок за високомерните. Разгневих се, но те нарушиха клетвите си.

— Би ли спазил клетвата си към един завоевател? — отвърна Касандра. — Онези, които оцеляха в Тива, живеят като прасета в кочина.

Александър поклати глава и внимателно се вгледа в нея.

— Как се казваш?

— Касандра.

— Аха, пророчицата на нещастия. Това истинското ти име ли е?

— Това е името ми.

— Малко ми напомняш за Олимпиада, майка ми. Какво да правя с теб, Касандра? Да те пребия, защото се държиш дръзко?

Теламон затаи дъх. Александър мрачно гледаше Касандра.

— Да те върна в свинската кочина? Ще ти кажа какво ще направя. — Гласът му пресекна. — Аристандре! — извика царят през рамо.

Пазителят на тайните забързано влезе, понесъл малка раkitова кошница. Очите на Александър не слизаха от лицето на Касандра.

— Отвори кошницата, Аристандре.

Капакът беше вдигнат.

— Покажи на Касандра какво съм й донесъл.

Аристандър приближи кошницата и Александър свали поглед от лицето на младата жена. Тя повдигна предметите — шноли за коса във форма на сребърни скакалци, гребен от слонова кост, огледало със златна дръжка и малка запечатана каничка.

— Това е смес от мускус и тамян — обясни Александър. — Моите подаръци за теб, Касандра. За Теламон не съм донесъл нищо. — Той лениво й се усмихна. — Имаш остър език! Аристандре, иди в свинската кочина, раздай на всеки от затворниците по една сребърна монета, дай им хляб и месо за из път. Могат да се изкъпят в морето. По една туника — Александър изброяваше на пръсти, — една наметка, чифт сандали и тояга. Кажим им, че са свободни да отидат, където пожелаят.

Касандра още го гледаше предизвикателно. Александър отново посегна да я докосне, но тя примигна. Царят я потупа по рамото.

— Знам как се чувстваш. Винаги търсех слабостите на баща ми. — Александър беше изпълнен с нервна енергия. — Жертвоприношението ще бъде успешно — обяви той, сякаш се самоуспокояваше. — Казах на дежурните по лагер да изгонят всички, които не са ни нужни.

Разсеян, Теламон, душеше острия мирис, който проникваше в палатката.

— Знам — промърмори Александър, — горят мъртвите — и не само онези, които са били убити. В лагера е тръгнала болест, време е да се махаме оттук. Но, Теламоне, искам да те възнаградя. Няколко души отиваме на излет. Жрицата Антигона се съгласи да бъде моя гостенка. Готвачите ми свършиха доста работа — ще има леко вино, печена патица, плодове и пресен хляб. Ще се махнем от вонята в лагера. Само ти, Теламоне. Касандра си получи наградата.

Царят не би приел отказ. Излезе от палатката, правейки жест на лекаря да го последва.

— Ами тези убийства? — попита Касандра.

— Ще ти кажа, когато се върна.

Теламон последва царя в слънчевата светлина. Хефестион вървеше до Антигона. Царят беше сложил войнишка наметка със спусната качулка.

— Не искам да ме познаят — заяви той. — Конярите ни чакат.

Излязоха от царското ограждение. На входа оръженосците на Александър му подадоха оръжията — меч с дръжка от слонова кост и кама в посребрени кании. Хефестион последва примера му. Александър подхвърли боен колан на Теламон.

— За да нацепим дърва — подразни го той.

Влязоха в общата част на лагера. Отдавна беше минал обяд и повечето от войниците почиваха, търсейки сянка от жарещото слънце. Хладният морски бриз беше облекчение, макар че носеше и неприятен сладникав дъх и кълбета черен дим от погребалните клади, които горяха из равнината.

Александър крачеше бързо по тесните пътеки между колчетата към малката горичка, където Теламон се беше видял с Аристандър порано същия ден. Тук царските коняри чакаха с конете. За Александър — красив червеникавокафяв жребец с посребрена сбруя и покривка за седлото от кожа на леопард. Хефестион яздеше подобен кон с блестяща сбруя и белоснежна агнешка кожа. За Антигона бяха довели кротък кон, на който Александър галантно ѝ помогна да се качи. Аристандър разполагаше с „жалко конче“ по собствените му думи. Теламон получи прекрасен двегодишен кон, когото Александър беше нарекъл „Гръмотевица“. Лекарят го гледаше с подозрение. Животното беше прекрасно, черно като нощта, с юзди в същия цвят, украсени със сребърни плочки и меко червено седло.

— Не съм опитен ездач.

— Конят е добър. — Александър му подаде юздите. — Подарък за теб.

Лекарят го прие и с помощта на един от конярите се намести на седлото. Животното беше изненадващо кротко и добре обучено. То изцвили и поклати глава. Теламон се наведе и го потупа по врата.

— Точно така — одобри Александър. — Никога не се отнасяй зле с кон.

Хефестион викаше телохранителите — двама воители от гвардията на хетайрите^[1], облечени в сиво пурпурни туники, бели брони и кожени фустанели в същия цвят. Талиите им бяха пристегнати с

пурпурни ленти — цветът на полка им. И двамата носеха беотийски шлемове, мечове и къси копия.

— Достатъчна ли е тази защита? — попита Аристандър.

Александър погледна през рамо.

— Искам да привлека колкото се може по-малко внимание. Ще стигнат.

Той яхна коня и даде знак за тръгване.

Хефестион водеше товарен кон с провизии. С Александър се смееха на нещо, което се беше случило сутринта. Царят бе видимо в отлично настроение — изобщо не се споменаваше за болестта му или за пристъпа му на паника. Напуснаха оживената периферия на лагера. Пътищата и свързващите ги пътеки бяха претъпкани с товарни коне и маршируващи хора. Разбира се, всички разпознаваха царя, отстъпваха встрани, удряха с мечове по щитовете си или вдигаха копията си за поздрав. Александър явно се забавляваше и от време на време спираше да си поговори с войниците. Ако ги познаваше, ги викаше по име, разпитваше за семействата им и за това какво очакват да придобият.

— Добре е да излезеш от лагера, Теламоне. Разбирам, че си зает. Царят имаше нужда от лекарство, а ти си си намерил и приятелка.

— На царя му нямаше нищо, което един добър сън да не може да оправи — отвърна лекарят.

— Виж, добър знак!

Хефестион посочи към небето, където кръжеше един орел, оглеждайки равнината за плячка. Аристандър се съгласи. Опита се да изнесе лекция защо орлите носят късмет, но никой не го слушаше. Хефестион имаше проблеми с товарния кон и Александър го подразни.

— Ако не можеш да се справиш с това, как ще водиш армия?

Хефестион му отвърна с нецензурна реплика. Александър се засмя, обърна се и започна да сочи различни интересни гледки.

— Хубава страна! — извика той през рамо. — Поне за лов. Вижте колко различни дървета има тук — дъбове, ясени, лаври и ели. — Той посочи горичките, с които бяха осеяни хълмистите равнини. — Ако потоците и реките бяха повече, човек би помислил, че е в Македония.

Теламон си припомни равнините, буйните реки, блатата и тъмните гъсти гори на родината. Поклати глава:

— Равнините на Тракия — прошепна той — никога не биха могли да ме накарат да изпитам носталгия.

Въпреки това пейзажът беше приятен, тук-там се мяркаше по някоя селска къща, макар че повечето от селяните бяха избягали в града при приближаването на армията на Александър. От време на време пътят беше засенчван от редици ели, които ги спасяваха от слънцето, което Теламон с мъка понасяше. Той съжаляваше, че в бързината не беше взел плоската си кръгла шапка, каквито носеха много от сънародниците му в подобен пек.

— Какво му е хрумнало на Александър? — попита той Аристандър, който седеше изгърбен на коня си зад него, потънал в мисли.

— Негово величество — язвително отвърна Аристандър — винаги е бил непредсказуем. — Той погледна през рамо към двамата конници, които бърбеха като деца зад тях. — Просто ми се иска да бяхме взели повече войници.

— Лагерът е наблизно — успокои го Теламон. — Тук сме в безопасност.

Аристандър поклати глава.

— Един цар никога не е в безопасност — каза той. — Освен това се безпокоя за джуджето си, Херкулес. От часове го няма. Нали го видя тази сутрин, Теламоне? Когато отиде до кошарата с робите, за да си избереш онази червенокоса кучка?

— Касандра. Моята приятелка и помощничка се казва Касандра.

— А моят приятел и помощник се казва Херкулес и изглежда е изчезнал — отсече пазителят на тайните. — Всички си имаме по-важна работа, отколкото да скитаме по пътя като банда провинциални дръвници. — Той се обърна към Антигона. — Още ли са разтревожени водачите?

— С двама мъртъвци, които горят на кладата в момента, естествено. Освен това имат чувството, че вече не им вярват.

— Говориш за тесалийците, които ги охраняват ли?

— Или ги пазят да не дезертират.

Аристандър сви рамене.

— Все същото — промърмори той, дърпайки юздите. — Всички сме в едно и също положение, заобиколени от войници. — И той пришпори коня си, за да се изравни с Александър.

— Защо дойде? — попита Теламон Антигона. — Защо не изчака царят да прекоси Хелеспонт?

— Аз съм гъркиня по рождение — усмихна се тя. — По възпитание и образование. Освен това съм далечна роднина на Александър. — Усмивката ѝ се разшири. — Познавах добре баща му. Не, не — тя вдигна ръка в изискан жест, — не в този смисъл! Филип често пресичаше Хелеспонт, за да прегледа войската си и да подсили укрепленията си. Познавах го отпреди и получих храма в Троя благодарение на неговото влияние. Разбира се, всички идват в Троя, включително Филип. Това беше преди пет години. Той ми купи двете прислужнички — тесалийки Аспазия и Селена. Идваше да ме посети, да се поклони на боговете и да поговорим. И то какви неща! Как ще стигне до края на света и навсякъде ще се разтръби за победите му. Молеше се само някой втори Омир да опише подвизите му.

— Казвал ли ти е някога защо?

— Филип беше момче в мъжко тяло — отвърна Антигона. — Същият като Александър. — Тя понижи глас. — Смяташе се за велик герой. За новия Агамемнон, който ще преживее толкова приключения, колкото и Одисей. Обичах да го дразня, че просто иска да остави колкото се може повече разстояние между себе си и Олимпиада. Той никога не се обиждаше. — Жрицата поклати глава и се загледа през равнината. — Беше щедър до глупост. Чувал ли си историята за Херонея? — Тя не го изчака да отговори. — Филип разби обединените гръцки армии и се напи. Започна да танцува на бойното поле. Един атински пленник, Демад, извика, че царят се държи като варварин, че му липсва уважение към мъртвите. Всеки друг би му отсякъл главата. Филип изтрезня. Извини се за поведението си, освободи Демад, отрупа го с богатство и го изпрати като свой пратеник в Атина.

— Пак ли говориш за баща ми? — Александър беше подочул разговора им въпреки тропота на копитата и глъчката на телохранителите. — И теб ли успя да очарова, Антигона?

— Той очароваше всички — отвърна жрицата. — Водеше ме да плаваме с рибарска лодка. Ловеше вечерята и я приготвяше.

Александър сви рамене безизразно и се върна при Хефестион.

— Но Александър не е Филип — прошепна Теламон. — Защо дойде?

— Доведох водачите. Донесох му и новини. И най-вече, дойдох самата аз — за късмет. — Тя доближи коня си. — Повярвай ми, Теламоне, Александър ще има нужда от целия късмет, с който боговете могат да го надарят.

— Ами тесалийските момичета, избити пред Троя? Защо Филип е възстановил обичая да ти ги пращат? — попита Теламон.

— Имах нужда от повече помощници — отвърна Антигона. — Казах ти как събирам сведения. Аспазия и Селена разпитват пътешествениците, особено ако идват от персийския двор. Филип смяташе, че тесалийките не само ще ми бъдат от полза, но и че ще слушат и ще му докладват.

— Значи ти си македонска шпионка?

— Аз съм жрица на Атина. — Очите ѝ се смееха. — Разбира се, че съм македонска шпионка, а персите не могат с пръст да ме пипнат. Ако някой иска да се свърже с Александър или гръцките градове, той идва в храма на Атина в Троя.

— Изненадана ли беше, че един от хората на Мемнон се е свързал с теб?

— А, онзи отстъпник. Беше главният коняр Лизий, който, според мен, искаше да премине на другата страна. Трябваше да се срещне с Александър в Троя. Но аз промених плана. Лизий беше предаден, вероятно от шпионин, който е близък на Александър.

— Подозираш ли кой може да е той?

— Никой не знае — рязко отвърна Антигона. — Но който и да е, от известно време е доста активен. И Филип си патеше от същия предател. Царят не можеше да разбере дали е един човек или са двама. Би могла да е дори група.

— Какво мислиш за приятелите му? — попита Теламон, заинтересуван от такова организирано предателство.

— Носят се слухове. Някои шепнат, че е Аристандър. Чувала съм дори името на Олимпиада.

— Олимпиада?

— Тя мразеше Филип до самия край. Имаше дълбоки резерви към похода на сина си. Не е само тя. Огледай се, Теламон — лекарите, които са около теб; приятелите по чашка на Александър. Чувал ли си за Парменион?

— Военачалник на Александър в Азия, командир на предмостията.

— Знаеш ли колко пъти се опита да наеме водачи? Поне пет и не успя. Веднъж по погрешка нае хора, на които плащаха персите и трябваше да се оттегли пред войските на Мемнон. — Тя дръпна юздите. — Не, знаците не са добри. Не всички искат Александър да стигне до края на света.

Теламон се приведе и потупа коня си по врата. Положението започваше да му се изяснява. Припомни си хитрото лице на Птолемей и уплашените очи на Пердикъл. Беше ли сгрешил тази сутрин? Беше ли наистина Александър жертва на тежкото си пианство и лоши сънища? Или на някаква непозната отрова? Теламон погледна към небето. За пръв път, откакто беше пристигнал, той мълчаливо се зачуди дали светът, от който баща му го беше спасил, няма да го погълне завинаги.

---

[1] Хетайри („Бойни другари“) — Конна гвардия, в която служи македонската аристокрация, съставлявала ядрото на тежката конница. — Б.р. ↑

СЕДМА ГЛАВА

Мемнон от Родос, известен с военните си способности, препоръчвал тактиката да не се водят решаващи битки... а в същото време да се пращат сили по море и суша към Македония и войната да се прехвърли в Европа.

Диодор Сикул
„Историческа библиотека“,
Книга 17, глава 18

Дроксений и четиримата му спътници бяха плувнали в пот. Тетичаха под слънцето, носейки пълно въоръжение на рамо. Спряха под една смокиня. Дроксений свали туниката, останалите го последваха и се отпуснаха в сянката, обръщайки мокрите си тела, за да почувстват хладния бриз. Само по препаски на слабините и сандали, струпали оръжията край себе си, те си разделиха сухия хляб и долнокачественото вино. Самият Дроксений разчупи хляба и остави парчетата край малката купчинка скъпоценна сол, изсипана върху едно широко листо. Взе парче и поздрави другарите си.

— За смъртта! — промърмори той.

— За смъртта! — отвърнаха му те в хор.

Приключиха с хляба и солта, пресушиха меха и го захвърлиха. После погледнаха към слънцето и внимателно заслушаха, докато водачът им припяваше химн към непобедимия Аполон. Дроксений извади меча си и го вдигна така, че острието проблесна на слънцето. После го наведе и се огледа с тъжен поглед.

— Ако някой от вас иска да си тръгне...

— Ние вече ти отговорихме — отвърна един от тях, докато късаше трева и бършеше кожата си. — Победа или смърт!

— Добре тогава. — Дроксений се усмихна. — Да помислим малко.

Той се изправи и застана на ръба на сянката. Умът му беше пълен с образи и спомени. Призраци скитаха нагоре-надолу — хубавата му жена, сестра му и брат му, старческото лице на дядо му; къщата им близо до Кадмея в Тива с белосаните стени, дворове и разцъфнали овошки, която сега бе само купчина пепел. С другарите си бяха положили най-свещената клетва в името на небето и земята, на огъня и юдата, да отмъстят за тази разруха. Макар че живееше само за отмъщението, на Дроксений му беше трудно да мисли за смърт в ден като този. Пролетната трева на равнината се разстилаше пред очите му, пожълтяла от слънцето; изпъстрена със зюмбюли и минзухари, море от оранжеви и сини цветчета. Разлистващите се дървета — тамариксът с ярките си пъпки, различните оттенъци на зелено на върбите и брястовете, всичко пробуждаше спомени за по-щастливи дни. Един от другарите му се приближи.

— Имаме голям късмет. Откъде знаеше?

— Тиранинът действа, без да мисли — отвърна Дроксений, без да се обръща. — Това е единствената слабост на Александър. Правил го е и преди — препуска в неизвестното, придружен само от неколцина приятели. Някои казват, че това било проява на приятелство. Други — че трябва да се измъкне, за да мисли. Каквото и да е, сега е нашият шанс, нашата възможност. Никога вече няма да се повтори. — Той погледна към небето.

— И ако успеем? — попита спътникът му.

— Ще се спуснем по крайбрежието — отвърна Дроксений. — Ще откраднем лодка и ще се върнем да си получим наградата. Но стига сме говорили.

Върнаха се при останалите и се въоръжиха за битка. Облякоха туниките си и сложиха върху тях бронзови брони. Помагаха си взаимно да съединят двете им половини, да пристегнат връзките, да закопчат токите по раменете си, а после да вържат и ремъка в средата, който държеше частите на бронята заедно. Обуха военните си фустанели, които падаха на гънки до коленете им и пристегнаха бойните си колани. Завързаха сандалите си, наместиха бронзовите наколенници. Взеха кръглите си щитове, пъгнаха ръце под ремъците им, балансирайки внимателно, докато се уверят, че връзките ще издържат. Застанаха в кръг. Дроксений протегна ръка и четиримата му другари я покриха със своите.

— Трябва да го направим — прошепна водачът им. — Затова да действваме!

Вдигнаха коринтските си шлемове с щръкнали пера, всеки боядисан в различен цвят. Те ги преобразиха така, че заприличаха на богове на войната, придобили плът и кръв. Тежките шлемове покриваха ушите, а по-голямата част от лицата им беше скрита зад широките предпазители за носа, които стигаха до горните им устни. Дроксений завъртя щита и погледна горгоната, издълбана на лицевата му част.

— Ако можеше — прошепна той, — това лице да превръща враговете ми в камък.

После извади меча си. Останалите направиха същото и го последваха вън от сянката през равнината. Прикривайки се зад храстите и дърветата, те се промъкваха като вълци към телохранителите на Александър.

Теламон седеше под разперените клони на един дъб. Погледна към потока, който ромонеше на няколко метра от тях. Бяха си свалили сандалите, измили краката и утолили жаждата си. Хефестион беше поделил храната. Аристандър се цупеше, все още протестирайки, че не вижда смисъла от всичко това. Антигона и Теламон предъвкваха последните останки от сиренето, потънали в мислите си. Александър и Хефестион седяха, сблизиха глави като малки момчета и си шепнеха. Царят даваше нареждания какво още трябва да се направи. Теламон реши да не обръща внимание на Аристандър и се облегна на дървото.

— Чухте ли? — извика Александър. — Хефестион казва, че имаме припаси само за още трийсет дни, после ще трябва да си търсим храна наоколо.

— Аз имам по-лоши новини — каза Теламон, без да си прави труда да отваря очи, пъдейки една досадна муха. — Ако останем още малко тук, господарю, лагерът ще се замърси. Септичните ями преливат. Както се засилва жегата, скоро ще плъзнат болести.

— Жертвоприношението трябва да бъде направено! — настоя Аристандър. — Трябва да тръгваме.

Теламон се размърда. Беше чул някакъв шум иззад билото на хълма, където бяха останали царските телохранители. Писък ли беше? Или сблъсък на метал с метал? Хефестион и останалите не го чуха, но

Александър се обърна и се взря нататък като ловно куче, мърморейки нещо под нос. Теламон беше сигурен, че е ругатня. Аристандър усети тревогата му.

— Какво има?

Лекарят се изправи, заобиколи дъба и се загледа към хълма. Долови движение, гърлото му пресъхна. На билото се появиха пет фигури. Незнайно защо той веднага се сети за един откъс от Омировата поема: изненадата на троянците, когато Ахил спира да се цупи и излиза от палатката си. Известно време петте фигури останаха на място, тъмни и зловещи на фона на небето. Хефестион скочи на крака.

— Може би е група от лагера — каза той.

Теламон погледна към мястото, където бяха оставили конете без сбруя и седла.

— Изобщо не си го помисляй — промърмори Александър, изтривайки потта от дланите си в туниката. — Конете ще се уплашат, а трябва да изкачим хълма. По-скоро ще ни пречат, отколкото да ни помогнат.

Теламон погледна през рамо. Антигона не беше казала нито дума. Само стоеше с окръглени като на сова очи, пребледняла, а устните ѝ се движеха беззвучно, сякаш шепнеше молитва.

— Не са от лагера — заяви Теламон. — Едва ли носят пресен хляб и вино. Двамата телохранители сигурно са мъртви. Дошли са да ни убият.

Петте фигури се движеха, не като в нападение, а бавно, предпазливо. Вятърът донесе шум от дрънчане на брони и смразяващото шумолене на обутите им със сандали крака в тревата. Всички бяха въоръжени като хоплити. Не носеха наметки и вървяха в редица, само на няколко сантиметра един от друг. Слънцето блестеше по голите им мечове и по щитовете, които държаха пред гърдите си.

— Това са наемници — промърмори Александър. — Забележете как са облечени, старомодните шлемове, начина, по който държат щитовете си — нито твърде високо, нито твърде ниско; телата им са леко извъртени, готови да сближат щитовете, за да се предпазят от стрели.

— Тук не е място за упражнения — възкликна Аристандър. — Трябваше да вземем лъкове и стрели, и повече телохранители.

Александър се усмихна, полюлявайки се.

— Можем да ги надбягаме — предложи Хефестион.

— Ти, аз и може би Теламон — да — каза царят. — Но Аристандър и Антигона? Пък и Александър Македонски не бяга от никого.

Теламон беше облян в пот, а гърлото му беше пресъхнало. Спомняше си ножа, който беше извадил във винарната в Тива и колко бързо и лесно го беше забил в персиеца. Можеше ли да го направи отново? Въпреки страха си той беше възхитен от реакцията на Александър — царят явно се наслаждаваше на мисълта за предстоящата битка.

— Какво ще правим? — измърмори Хефестион.

Петимата хоплити продължаваха да напредват с умерен ход. Теламон различаваше блестящите им очи, брадатите лица. Долови мириса им — на пот и кожа — и се зачуди кой ли ги е изпратил.

— Трябва да се бием. — Александър се отдалечи и извади меча с дръжка от слонова кост от ножницата. Взе наметката си и я уви около лявата си ръка. Хефестион и Теламон направиха същото.

— Аристандре — нареди Александър, — отведи Антигона през потока. Идете при конете. И ако нещата не се развият благоприятно, направи каквото можеш.

— Аз мога да се бия — обяви жрицата. — Имам кама.

— Тогава се моли да не ти се наложи да я използваш върху себе си — каза Хефестион.

Александър излезе от сянката на дъба и пристъпи към подножието на хълма.

— Хефестионе, ти мини вляво. Теламоне — вдясно! — нареди той. — Правете точно каквото ви кажа. Трябва да ги спрем, преди да стигнат подножието на хълма. Ако стоят на наклона, ще бъдат нестабилни.

Александър бързо пристъпи напред, като държеше меча отпуснат до тялото си. Теламон избърса потта от ръцете си, вдигна меча и го последва. Александър избра позицията си — зад него беше дъбът, отляво Хефестион, а отдясно Теламон. Стоеше, изнесъл единия си крак напред, размахвайки меча напред-назад. Теламон погледна през рамо. Аристандър и Антигона бяха пресекли потока. Петимата наемници изглеждаха малко объркани от самоувереността на

Александър. Водачът спря. За него и спътниците му беше трудно да намерят добра позиция по стръмния склон на хълма. Застинаха в мълчалива редица. Теламон ги изучаваше един по един. От походката им, очуканите брони, начина, по който държаха щитовете си с леко извърнати тела и насочени напред мечове, той разбра, че са ветерани, които предлагаха услугите си навсякъде около Вътрешното море.

— Приятели гърци! — извика Александър. — Каква работа имате тук? От лагера ли сте?

Водачът, чиито пера на шлема бяха боядисани в кървавочервено, пристъпи напред. Теламон различи брадато лице, блестящи очи, както и белег, който пробуди някакъв спомен — спомни си войника, който стоеше до кошарата за роби същия ден сутринта.

— Как те наричат? — настоя Александър. — Защо сте тук?

— Казвам се Дроксений — отвърна водачът. — Не сме от лагера ти, а от Тива.

— Аха! — Александър въздъхна дълбоко. — И моите ръце са изцапани с кръвта на роднините ти?

Дроксений кимна.

— От свое име ли идвате или ви изпратиха?

— Носим ти съобщение от военачалника Мемнон.

— А, предателят от Родос.

— До убиеца от Македония.

— И вие не сте по-добри — отвърна Александър. — Безмилостни убийци.

Дроксений вдигна меча си за поздрав.

— Ще ти отправим същото предупреждение, което ти отправи към роднините ни в Тива.

Зад тях Теламон чуваше хленченето и възраженията на Аристандър. Имаше чувството, че сънува. Сенчестият дъб, поляната, ясните и мелодични птичи песни; ароматът на диви цветя, примесен с мириса на войната — кожа и бронз, кръв, която ще се пролее, стържене на метал, викове и ругатни на мъже, които се борят за живота си. Всичко онова, от което баща му се беше опитал да го предпази. Наметката около лявата му ръка натеза. Обърна се настрана. Александър леко беше наклонил глава наляво и изучаваше Дроксений, сякаш той му се струваше познат. Командирът на наемниците отстъпи

и се присъедини към другарите си. Александър остана неподвижен. Мъжът вдясно от Дроксений прошепна нещо. Водачът обърна глава.

— Сега! — извика Александър и скочи напред.

Изненадан, Теламон го последва. Наемниците също се раздвижиха стреснати, но тогава Александър рязко се обърна и дръпна Теламон за наметката. Лекарят хукна след царя под сянката на дъбовото дърво към потока. Изненаданите наемници нападаха, но стръмният склон и скоростта на тичането ги правеше нестабилни. Единият се спъна и се подхлъзна, шлемът на другия се закачи в стърчащите клони на дъба. Редицата им се разкъса.

— Сега, Теламон! Сега, Хефестион! — извика Александър. — Бийте се!

Лицето на царя беше сурово, леко пребледняло, очите му блестяха. Теламон нямаше друг изход, освен да се подчини. Александър и Хефестион се спуснаха напред, а лекарят ги следваше. Врагът беше смутен. Александър нападна противника си, после бързо мина вдясно и мечът му разсече голата плът между шлема и бронята. Хефестион се блъсна в щита на наемника срещу себе си и го запрати на земята. После заби меча си дълбоко в слабините му. Мъжът се загърчи и закрепця. Александър скочи напред, за да довърши онзи, който беше навехнал глезена си, когато се спъна. Хефестион се обърна с лице към Дроксений, а Теламон се разкрачи и се изправи срещу наемника, чийто шлем се бе закачил за дървото. Сега той се беше освободил и вървеше напред с вдигнат щит, а мечът му се стрелкаше като змийски език. Теламон отчаяно се опитваше да си припомни движенията, които беше учил при упражненията в Миеза. Александър беше променил съотношението на силите, но Теламон не смееше да поиска помощ. Хефестион блъскаше с меча си по щита на Дроксений. Под дъба Александър водеше ръкопашен бой с падналия наемник. Противникът на Теламон беше опитен ветеран; косата, мустаците и брадата му бяха стоманеносиви, имаше малки черни очи, мургаво лице, насечено от белези. Леко отворената му уста, разкриваше липсващи зъби и почернели корени. На щита му беше изобразена критска танцьорка с бик. Наемникът внимателно движеше щита си, с усмивка на уста. Усещаше нервността и неопитността на Теламон.

— Ти ли си момичето в групата? — прошепна той със силен акцент.

Лекарят не отговори. Пристъпи напред — противникът му отстъпи.

— Хайде, хубавице! — изсъска мъжът.

Теламон разви наметката от ръката си, хватка, която му беше показал Черния Клит. Наемникът нападна. Лекарят отстъпи встрани и хвърли наметката в лицето му. Мъжът мина покрай него, вкопчен в дрехата. Теламон извъртя меч си и замахна с полузатворени очи към главата на мъжа. Мечът се заби дълбоко, потръпна и се изплъзна от ръката му. Противникът му се обърна. Теламон стоеше безпомощен, но един поглед му беше достатъчен, за да разбере, че с наемника е свършено. Кръв се стичаше от грозната, зейнала резка от ухото до брадичката му. Мъжът се олюля встрани. Закашля се. Кръв рухна от носа и устата му. Мечът се изплъзна от ръката му. Той падна на колене и със стон се строполи на земята.

Теламон вдигна меч си. Александър беше коленичил до противника си и изтриваше оръжието си в тревата. Дроксений и Хефестион все още бяха вкопчени един в друг. Командирът на наемниците беше захвърлил щита си. Хефестион беше изгубил меч си. Стояха като любовници, вплетени в смъртоносна прегръдка, сумтяха и пъшкаха, докато се блъскаха и бутаха. Хефестион беше решил да изтръгне меч от ръката на противника си. Александър небрежно приближи към тях. Мина зад Дроксений и преди мъжът да разбере какво става, заби меч си дълбоко между ребрата му — там, където се срещаха парчетата от бронята. Хефестион го отблъсна. Дроксений залитна назад и падна на колене. Все още с меч в ръка Александър хвана украсата от конски косми и грубо издърпа шлема. Дроксений беше потънал в свой собствен свят от болка. Странни звуци излизаха от гърлото му.

— Дроксений — прошепна Александър, сякаш мъжът му беше приятел. Умиращият повдигна глава. Александър замахна с меч си, който се изви в сребриста дъга, разсече въздуха и с един удар отрязва главата на наемника. Тя подскочи и се затъркаля по земята. Кръвта избликна от още изправения труп като фонтан. Александър ритна трупа на една страна и се приближи към потока. Теламон падна на колене и макар че се опита да се овладее, повърна всичко, което беше изял и изпил. Беше му студено, тялото му се тресеше, докато гледаше проснатите трупове и собствения си противник, вперил в него угаснал

поглед. Наемникът, когото Хефестион беше намушкарал в слабините, лежеше и стенеше в разширяваща се локва кръв. Хефестион коленичи до него. Теламон се извърна, когато дочу как мечът се връзва в меката плът, последван от последната, задавена с кръв, въздишка на мъжа. Шлемът на тиванеца все още висеше от един клон. Във високата трева лежеше проснат трупът на другия противник на Александър. Теламон усети, че Хефестион се е приближил, че слага наметката върху раменете му и пъха мях с вино под носа му.

— Хайде — прошепна Хефестион. — Пий, Теламоне. Довери ми се. — Той се наведе. — Нищо, че не съм лекар.

Теламон отпи.

Върнаха се при потока. Аристандър и Антигона бяха седнали пред Александър, който беше измил ръцете си и настоятелно разпитваше дали всичко е наред. Той намигна на Теламон и потупа земята до себе си.

— Седни, седни! Ще ти мине.

Лекарят се подчини. Мехът с вино обиколи всички. Хефестион и Александър бърбореха като момчета. Антигона беше бледа и потресена от онова, което се беше разиграло пред очите ѝ. Аристандър мърмореше.

— Защо не доведохме Черния Клит или повече телохранители?

Александър, все още изпълнен с възторг от битката, изтри потта от ръцете си. — Ако отивам някъде, трябва ли да взимам със себе си половин Македония? — Той вдигна ръце към небето. — Благодаря ти, татко Зевс, за милостта, която прояви към сина си. Ще ти принеса много жертви в благодарност. Приемам това като знак за твоето благоразположение.

После свали ръце и сведе глава.

Теламон затвори очи. Александър беше доволен не само защото обичаше битките, съперничеството и победата — той беше чакал знак и го беше получил. Лекарят отвори очи и се вгледа в царя, който стоеше с наведена глава и беззвучно движеше устни. Беше ли се надявал Александър на подобно нещо? Нарочно ли беше излязъл извън лагера, надявайки се да получи някакъв знак, някакъв белег на одобрението на боговете? Аристандър беше прав — дори тук, в Тракия, Александър беше между врагове — хора, които биха го убили

и спечелили голяма награда от многобройните му врагове в родината и извън нея. Теламон свали наметката.

— По-добре съм — каза той. — Чувстваше се затоплен, леко сънлив и гаденето беше преминало.

— Ранен ли си? — попита Александър.

— Наранено е само достойнството ми.

Хефестион сви рамене.

— На това мога да кажа само: „Лекарю, излекувай се сам“ — сви рамене Хефестион.

Теламон се изправи и се върна на полесражението. Труповите вече вкочанясваха, локвите кръв се съсирваха, обкръжени от черни облаци мухи. Искаше да се махне оттам и беше изкачил хълма наполовина, когато царят го настигна.

— Не се обиждай на Хефестион. — Александър го хвана под ръка. — Добре се справи, лекарю. Воинът, който уби своя пръв противник в битка.

— Надявам се и да е последният. — Теламон замълча. — Защо излязохме?

Сега лицето на Александър беше гладко и спокойно — каквото го помнеше. Странните му очи бяха открити и ясни. Теламон забеляза бръчиците от смях около устата, разрошената златисточервена коса, приятният аромат, който винаги се носеше от Александър, каквото и да правеше.

— Търсеше знак, нали? Сигурно си подозирал, че убийците в лагера дебнат всяко твое движение.

— Животът ми е в ръцете на боговете, Теламоне. Съдбата ми е предопределена. — Гласът на Александър беше спокоен, но твърд като желязо. — Дори цялата персийска армия да беше дошла до този поток, аз щях да се измъкна невредим. Сънят ти е верен, лекарю, късметът ми се обърна. — Той стисна ръката на Теламон. — Ти ми донесе късмет. Заслужаваш сребърна корама. Би се до своя цар и придоби *aristeia*. — Той видя объркването в очите на Теламон. — Смелост в битката. Сега, докато Хефестион събира конете, да видим какво е станало с нещастниците, които трябваше да охраняват мен.

Двамата конници лежах в тревата точно зад билото на хълма. Локва кръв вече се съсирваше — истинско пиршество за мухите. Единият дори не беше имал време да извади меча си — беше убит

мигновено от удар във врата. Вторият лежеше на няколко метра встрани, проснат по гръб, втренчил невиждащ поглед към небето и притиснал с ръка ужасяващата рана на гърлото си.

Теламон посочи надолу по хълма към високата, поклащаща се трева.

— Сигурно са спели, горките негодници. Дроксений и другите са се промъкнали дотук като котки. Никога не бива да заспиваш на открито, ако си войник.

Александър свали поясите на двамата войници, които показваха към кой полк принадлежат.

— Не ги заслужаваха. Онези, които ме охраняват, не бива да спят.

— Това включва и мен, Александре.

Царят тръгна надолу по хълма, като направи знак на Теламон да го последва.

— Теламоне, шпионинът в моя двор прилича на ядосана, невидима пчела, която жили, а после отлита. Който и да е, достатъчно ме е жилил. Ако Аристандър не може да го открие, тогава ти трябва да го направиш. — Александър хвана ръката на Теламон и здраво стисна пръстите му. — Мога да наема още водачи, но вече изгубихме най-добрите.

— Мислиш ли, че това е работа на шпионина? Александър направи гримаса и се загледа към пътя.

— Може би. Животът ми е в ръцете на боговете, но помня поговорката: „Помогни си сам, за да ти помогне и бог.“ Фортуна може да бъде много капризна кучка.

— Ами мъртвите? — извика Хефестион, когато заедно е останалите се изкачиха на върха на хълма.

— Остави ги! — извика в отговор Александър. — Ще се върнем в лагера и ще изпратим разузнавачите.

— Ще окачим ли наемниците на бесилката? — попита Аристандър.

— Не. Те бяха воини. Вземете оръжията и ги сложете като трофеи пред олтара до палатката ми. А сега съм жаден и съм сигурен, че Птолемея ни очаква с добри новини.

Царската шатра сияеше от светлината на маслените лампи, наредени по масите, както и на онези, които висяха на сребърни вериги от кръстосаните на покрива колове. Въздухът беше горещ, изпълнен със сладко ухание. Теламон се чудеше колко ли ще трае това празненство. Александър и близките му приятели се бяха излегнали из палатката. Пируваха и вдигаха наздрависи с вино, разрежено с много малко вода. Царят се беше преоблякъл в пурпурна роба, поръбена със злато, а на главата си носеше сребърен венец. Настояваше Хефестион и Теламон също да носят такива. Докато идваше, Теламон беше забелязал пред палатката трофеите — купчината оръжие, взето от наемниците, върху което беше поставен шлемът на Дроксений. Бившите им собственици вече се бяха превърнали в пепел върху голямата погребална клада, която Александър беше наредил да издигнат на морския бряг.

Антигона предложи на Теламон купа с плодове.

— Царят е в добро настроение.

— Има причина — отвърна лекарят. — Прие спасението си като благосклонност от страна на Зевс.

— И, разбира се, откритието на Птолемей.

— О, да — съгласи се Теламон.

Птолемей беше намерил снежнобял бик. Бяха го закарали на мястото за жертвоприношения над морето. Царят беше събрал около себе си телохранителите. Огньовете бяха запалени, задимяха благоухания, направени бяха възлияния, но Александър не остави нищо на случайността. Преди жертвоприношението да бъде извършено, той нареди на Аристандър да напише на дясната си ръка, която държеше скрита, фраза от „Илиада“-та: „Боговете са благосклонни към теб.“

Бикът беше изведен и гърлото му прерязано. Аристандър оповести, че предзнаменованията са отлични. Щеше да се разплаче от радост, докато триеше кръвта от ръцете си, за да покаже на жриците, както и на онези, които бяха край тях, загадъчното съобщение, надраскано на ръката му. Александър беше поздравен с водопад от хвалебствия и дрънчене на оръжия. После царят беше яхнал черния си боен кон и беше се обърнал към армията с кратки, пламенни изречения, които се повтаряха от глашатаите, носещи белите жезли, които символизираха службата им.

— Боговете показаха одобрението си! — извика той и вятърът понесе гласа му. — Светлината на Олимп ни обгръща! Пътят към Азия е открит. Всички ще преминем като царе през Персеполис!

Думите му бяха посрещнати с яростния македонски боен вик и дрънчене на оръжия.

При връщането си в ограденото за него място, Александър не беше на себе си от радост и възторженото му настроение се отрази на целия лагер. Писарите, ръководени от Евмен, вече бяха заети с мобилизационните списъци и внимателно преценяваха всички новопристигнали. Отговорниците за лагера получиха изрична заповед да го прочистят от негодниците, просяците, проститутките и другите скитници. Мъжете се групираха по отряди. Периметърът на лагера беше подсилен с допълнителни стражи. Дългоочакваните нареждания бяха дадени — след два дни армията щеше да отплава; флотата беше готова. След седмица щяха да бъдат в Азия.

Теламон огледа палатката. Александър беше обявил, че това е последната нощ, в която ще пируват и празнуват. Царят се изправи с мъка на крака, стиснал в ръце „чашата на приятелството“. Той погледна другарите си — Птолемей, Хефестион, Селевк, Аминт, Клит и новото допълнение, любимият пълководец на баща му — прошареният военачалник Парменион с насечено от белези лице. Той беше подсилил укрепленията в Азия и беше събрал флотата, която щеше да прехвърли армията през Хелеспонт.

— Добре хапнахте и пийнахте! — викна Александър. — Готвачите ми напълниха стомасите ви с най-отбрана храна!

Последваха одобрителни викове. Царските кухни бяха оживени и щедро предлагаха прясна писия, приготвена с оцет, зехтин и каперси; миди, глиган, подправен с множество билки, плодове, ядки и сладкиши с много мед. Виното се беше ляло като юда. Всички бяха пияни и бяха извърнали зачервените си лица със светнали очи към Александър.

— Напълних ви стомасите — отново се провикна царят, — но ви обещавам да изпълня и сърцата със слава, а кесиите с персийско злато!

Отново последва одобрителен рев. Теламон погледна наляво. Антигона гледаше Александър с блестящи очи, влажни устни и леко разтворена уста. И тя беше пила много, разменяйки чести наздравници с царя, поласкана от уважението, което Александър ѝ беше оказал. Много рядко беше жена да присъства на подобни пиршества.

— Ще се бием и ще победим! — извика Птолемей. — Къде е Аристандър? — попита Антигона.

Теламон поклати глава. Гадателят се беше върнал в лагера вбесен. Беше успял да се овладее за жертвоприношението, но след това се беше оттеглил в палатката си сърдит и разтревожен от изчезването на джуджето си.

— Какво чух? Кой липсва? — Александър вдигна ръка, за да накара Птолемей да млъкне. После се огледа, олюлявайки се. Теламон се чудеше дали наистина е пиян или се преструва.

— Нашият пазител на тайните още ли ми е сърдит? — завалено попита Александър. — Защото едва не усети студената стомана? Иди го доведи, Теламоне. — Той остави чашата си и плесна с ръце. Един от телохранителите изскочи от сенките зад лежанката му. Александър взе щита му и започна да удря с меча по него. После се впусна в шумен танц. Останалите го последваха — те скачаха на крака, грабваха щитовете и мечовете от стражите и се присъединяваха към бойния танц. Качваха се на лежанките, въртяха се в средата на палатката, заставаха в кръг, биейки с мечовете по щитовете. Събираха се и се разделяха, крещейки македонския боен вик.

— Също като Филип — прошепна Антигона. — Стомана и кръв, видението на славата. — Тя кимна към танцуващите, които сякаш създаваха своя зловеща музика.

Доволен, че има предлог да излезе, Теламон кимна на Антигона и излезе в студения нощен въздух. Известно време стоя на едно място, позволявайки на бриза да охлади лицето и шията му. В далечината звънчетата на стражите подрънкваха, докато си ги предаваха от ръка на ръка — система, въведена от Александър, за да е сигурен, че навсякъде има хора и никой не спи.

Теламон се отправи към палатката на Аристандър. Входът ѝ се охраняваше от членовете на Хора, които посрещнаха Теламон като отдавна изгубен брат, макар че се колебаеха дали да го пуснат.

— Идвам по заповед на царя! — отсече лекарят.

— Пуснете момчето да влезе! — прозвуча гласът на Аристандър. Платницето на палатката се повдигна. Теламон пристъпи вътре и изненадан спря. Аристандър беше сам, отпуснат на лежанката, заобиколен от малки лампи. Гадателят беше почти неузнаваем под тежкия си грим — очите му бяха очертани с черно, устните му бяха

карминеночервени, ноктите на ръцете — тъмнолилави. Носеше златисто-черна женска туника и бяла мантия, праметната през рамо. Лежеше подпрян настрани на кушетката, с една ръка елегантно държеше сребърна чаша, а с другата бъркаше в купа със зрели сливи.

— Влез, момче! — прошепна Аристандър.

Теламон се отпусна на предложеното столче. Ако не беше толкова изненадан, щеше да избухне в смях, но суровият поглед в жестоките очи на Аристандър го накара да се овладее.

— Мъжът трябва да си отдъхне в края на деня — произнесе той. — А какъв по-добър, начин от това да си почине като жена? Така се уплаших, Теламоне. Онези ужасни мъже със страшните си мечове! Защо Александър не взе повече телохранители? И защо не ми позволи да взема моите хубавци? Хорът щеше набързо да се справи с тях! Искаш ли вино? Можеш да видиш някое от представленията им. Много са добри в „Птиците“ на Аристофан.

— Аристандре...

— Не, наричай ме Нарциса.

— Аристандре — повтори Теламон, без да обръща внимание на раздражения поглед на събеседника си, — царят иска да те види в палатката. Знае, че си сърдит.

— Е, ще трябва да почака. Още съм разстроен. Много се притеснявам за Херкулес. Той винаги се появява по здрач. Няма кой да ме обслужва. — Аристандър се приведе напред. — Харесваш ли ме, Теламоне?

— Защо ти се доверява царят?

Аристандър го заплаши с пръст.

— Това ми харесва у теб, лекарю, че си толкова прям и откровен. Теламон няма задни мисли! И за да ти отговоря на въпроса, момче — царят ме харесва, защото... — Той небрежно махна с ръка. — Защото трябва да ми вярва. Аз знам тайни. Откривам враговете му. Унищожавам ги.

— Не се справяш много добре с Наифат.

— Не. Сякаш се опитвам да уловя мъгла.

— Откога знаете за Наифат?

— От около четири години, може би пет.

— И ти нямаш никаква представа кой е?

— Абсолютно никаква.

— Защо е толкова опасен този шпионин? — попита Теламон.

— Персите узнават тайни — отвърна Аристандър. — Бързо разкриха плановете на Филип за Азия. Парменион установи, че е трудно, почти невъзможно да направи предмостие. Не се справи много добре с Мемнон, който го отблъсна.

— Значи е човек, който е близо до македонския двор.

— Умно момче!

— А преди имаше ли убийства?

Долната устна на Аристандър трепна.

— Някои хора вярват, че е така — изфъфли той. — Да, някои хора смятат, че Филип е бил убит по поръчка на Наифат и неговия господар Митра.

— Но нали онзи луд Павзаний беше един от бившите любовници на Филип, малтретиран и насилван от някакви приятели на Филип.

— Той беше идеалният избор — отвърна Аристандър и лукаво се усмихна. — Лесно е да въздействаш на луд, да изостриш желанието му за отмъщение.

— Значи не е била Олимпиада?

— Не съм казал това — отсече Аристандър. — Теориите за смъртта на Филип са колкото космите на мечката. Повярвай ми, Теламоне — Аристандър махна русата перука и я захвърли на пода, — търсих Наифат. Рових като куче, което души из двор. Подозирах, че Наифат получава пари от атиняните, но аз купих Атина и не открих там нищо. Не, той е персиец телом и духом.

Затова бяха изпратени онези наемници днес. Затова бяха убити водачите. И горкият Херкулес... — Гласът на Аристандър заглъхна.

— Открило ли е нещо джуджето ти?

— Може би — Херкулес се промъква като сянка из този лагер. Много се интересуваше от приятелите ти, лекарите. — Аристандър наклони глава и се усмихна. — Особено от Пердикъл и връзката му с пълководеца Птолемей. Знаеш ли нещо по въпроса?

Теламон го изгледа хладно. Аристандър се приведе.

— Имаш съмнения, нали? За тези наемници, които се опитаха да ни убият днес?

— Мислех си. — Теламон огледа палатката. Чудеше се какво ли прави Касандра. Почти не беше имал възможност да говори с нея, откакто се беше върнал. Беше намерил палатката чиста и подредена, а

Касандра му каза, че е намерила пресни билки, които щяха да му бъдат от полза.

— И какво си мислеше моят добър лекар?

— Водачите са били убити от Наифат. И твоето джудже Херкулес може да пострада, ако стигне твърде близо до него. Но наемниците? Не съм много сигурен.

Аристандър спусна краката си на пода и се изправи. Започна да сваля гривните и герданите от врата и китките си.

— Продължавай, Теламоне.

— Персите искат Александър да отиде в Азия — продължи Теламон. — Това е очевидно — самият цар ми го каза. При добро желание Дарий можеше да извика бойната си флота или дори да изпрати армия в Тракия. Той иска Александър да отиде в Азия, да бъде победен, да бъде пленен, опозорен и убит. Ако Наифат е негов шпионин, той щеше да следва заповедите на Дарий — обърквай Александър, плаши го, заслепи армията му, но го пусни да дойде.

Аристандър се изправи. Съблече женската роба, разкривайки кокалестото си тяло, което побърза да прикрие с тъмнозелена туника, препасана със златен шнур.

— Разбирам какво искаш да кажеш, Теламоне. Отлично! Онези негодници следобед казаха, че ги праща Мемнон и сигурно е било така. Това означава, че има напрежение между Мемнон и персийските му господари. Тази новина ще заинтересува Александър. Когато Дарий разбере какво е станало, ще се вбеси. Пропастта между Мемнон и Дарий ще се разшири. Познаваш персите, Теламоне, те не обичат гърците. — Аристандър се облегна на лежанката и почука с пръсти върху устните си. — Може ли аз да кажа това на Александър?

— Заповядай — каза Теламон. — Заключение е твое.

— Мемнон има имения недалеч от Троя. — Аристандър изцъка с език, беше възприел този навик от Олимпиада. — Ще кажа на Александър да не докосваме земите му. Да видим дали можем да задълбочим недоверието между Мемнон и господарите му още повече. Елате тук, хубавците ми! — изрева той.

Хорът влезе вътре. Аристандър поиска вода и кърпа, за да измие ръцете и лицето си.

Докато правеше това, той се усмихна.

— Между другото, Теламоне, не казвай на никого онова, което ми каза тази вечер, особено на Птолемей. Той много обича да... — Аристандър млькна, дочул гласове пред палатката.

Касандра нахлу вътре. Косата ѝ беше разрошена, широкото ѝ лице — още сънено.

— Казаха, че ще те намеря тук — изпъшка тя.

— Какво има, момиче? — попита Аристандър.

— Критий, майсторът на карти, е бил намерен убит в палатката си.

ОСМА ГЛАВА

Александър горял от нетърпение да действа и се противопоставял на всякакви отлагания.

Диодор Сикул
„Историческа библиотека“,
Свитък 17, глава 16

— Убиецът е оставил писмо — тихо обяви Александър. — Обичайната заплаха. „Бикът е нагизден за жертвоприношение. Всичко е готово. Колачът чака.“ — Той размахна парченцето пергамент между пръстите си.

— Къде беше оставено? — попита Теламон.

— На пода до трупа.

Лекарят клекна — кръвта от раната на Критий се беше съсирила на земята. Ножът беше забит почти до дръжката. Теламон го извади, присвивайки очи при неприятния звук, и внимателно го разгледа. Точно като другия — бронзово острие с дръжка от закалена тел, оформена от двете страни като криле.

— Вече разпитах тук-там — обади се Аристандър. — Тези ками могат да се купят на всеки пазар. Келтите ги правят в ковачниците си и ги носят за продан на юг.

Теламон претегли ножа в ръката си — лек, удобен за носене, със зловещ връх и остри, назъбени ръбове, той лесно би проникнал в човешка плът и отнел живот. Остави оръжието и пропълзя на четири крака около стола и масата.

— Какво правиш? — подразни го Александър. — Опитваш се да подушиш миризмата му ли?

— Така ли намерихте трупа? — попита Теламон.

— Както го виждаш — отвърна Александър. — Пазачът заподозрял нещо. Не чувал никакъв шум и се учудил дали всичко е наред. Обикновено Критий излизал на разходка или изпращал да му

донесат вино. Бил приказлив човек и обичал да си бърби. Когато войникът вдигнал платнището, видял, че лампата още гори, а Критий се е отпуснал върху масата. Локвата кръв, която проблясвала на светлината, привлякла вниманието му.

— Повикай го! — настоя Теламон.

Аристандър доведе войника — як македонски селянин с черен перчем, небръснат, с очи зачервени от умора.

— Ела и седни до мен — покани го Александър. — Не се страхувай. Ти имаш земя край Пела, нали?

— Не, господарю, доста по на юг.

— А, да, да.

Известно време Александър разговаряше за реколтата, за богатата почва, за трудността да се разчистват дърветата, за да може да се изоре земята. После посочи към трупата.

— Често ли говорехте с него за Македония?

— Господарю, говорехме за всичко. Понякога Критий ме канеше вътре, понякога излизаше навън.

Две лампи започнаха да примигват. Аристандър излезе и донесе нови.

— А тази вечер? — попита Теламон.

Пазачът се поколеба.

— Отговори на въпроса — настоя меко Александър.

— Беше ми скучно. Нощта свършваше. Вдигнах покривалото. Критий беше заспал на масата, подпрял глава на ръцете си.

— Значи беше заспал?

— О, да, това беше между първа и втора стража. Критий често го правеше, после се събуждаше. Когато започна трета стража, отново вдигнах платнището. Видях кръвта и вдигнах тревога. Лекарите бяха наблизко, пиеха вино край огъня и бърбореха като ято гарвани. Един от тях дойде да те събуди. — Той посочи към Теламон. — Но червенокосата жена каза, че си на пиршество.

— Мога да гарантирам това — обяви Александър с крива усмивка. — Аз бях единственият трезвен.

— Някой друг напускат ли е пиршеството? — попита Теламон.

Александър поклати глава.

— Някои от присъстващите не можеха да държат чаша, да не говорим за нож. — Той прегърна пазача през рамо и здраво го

притисна. — Изглеждаш ми сънлив. Може ли някой да се е промъкнал край теб?

Войникът щеше да скочи на крака, но Александър го задържа на пода.

— Не ме лъжи!

— Никога не бих те излъгал. Заклевам се в душата на майка си. Аз седя, господарю, но слагам копието в скута си, така че запреща платнището на палатката. Никой не би могъл да влезе оттам. Дори ако задряма — а това не стана — натрапникът би се препънал в копието. Пък и платнището беше завързано. Така Критий се предпазваше от нощния вятър. Когато исках да го вдигна, трябваше да развързвам възлите.

Александър даде монета на войника, потупа го по главата като куче и го освободи. Теламон се изправи и се втренчи в стола.

— Какво толкова има в този стол? — попита Аристандър.

— Трупът не е бил местен, нали? — попита Александър. Той застана до Теламон. — Какво те притеснява?

Теламон не отговори. Дръпна трупа от стола и леко го положи на земята. После премести стола.

— Виж вдлъбнатините. Ясни и доста дълбоки. Критий трябва да е стоял на стола с часове, там е бил убит. Онова, което ме озадачава, е не само как убиецът е влязъл, но и че смъртта трябва да е била внезапна.

— Може би Критий е спял? — предположи Александър.

Теламон посочи към празната чаша.

— Когато пие — промърмори той, — човек спи дълбоко. Ще позволиш ли, господарю?

Александър го погледна предпазливо, но кимна. Теламон го поведе към стола и го накара да седне.

— Подозирам, че убиецът се е приближил зад Критий, който е спял дълбоко. — Теламон притисна с пръсти гърлото на Александър. — Гърлото му е било прерязано и камата забита дълбоко отстрани между ребрата му.

— Нямаше ли Критий да се стресне и да изкрещи? — попита Аристандър.

— Убиецът просто е вдигнал главата му, запушил е устата му и му е прерязал гърлото от ухо до ухо. После е положил главата на

масата, забил е камата в трупа и е оставил предупреждението на земята до него.

Александър се съгласи.

— Правил съм същото със стражите на врага, а те бяха будни. Критий е умрял, без да усети.

Теламон се обърна към масата. Тя беше покрита с парчета пергамент, по които надрасканото с мастило беше покрито от засъхналата кръв.

— Къде са картите му?

Александър отиде до малко светлокафяво ковчеже от ливански кедър. Отвори го, вдигна капака и изруга.

— В името на Зевс! — възкликна той.

— Не е възможно! — извика Аристандър.

— Тук имаше поне седем карти — заяви Александър. — Критий щеше да ги раздаде, когато прекосим Хелеспонт.

Теламон взе ковчежето. Сиво-бяла пепел полетя като перушина към пода.

— Те бяха тук тази вечер — каза Александър. — Идвах при Критий. Той ми ги показа. Разпитвах го за пътя на юг от Троя. Описа ми подробно какви бродове има там.

Теламон се взря във вътрешността на ковчежето, която беше изцапана с пепел, но не показваше следи от изгаряне.

— Какво е това? — прошепна Аристандър и дръпна ковчежето от Теламон. — Имаме ковчеже с карти и ръкописи, затворено и завързано с върви. Авторът им е мъртъв, а картите са изпепелени, без дървото да е изгорено. — Той размаха ковчежето в ръката си. — Господарю, аз съм гадател. За това не бива да се разчува. — Гласът му се снижи до шепот. — Хората ще заговорят за небесния огън, за гнева на боговете. Това ще разруши постигнатото на жертвоприношението.

— Невъзможно! — Александър взе ковчежето и го опипа, преди да го предаде на Теламон — дървото беше студено и гладко.

Царят нервно се заразхожда напред-назад, удрайки с юмрук по дланта си.

— Теламоне, ти имаш очи на ястреб. Аристандре, ти си пазителят на царските тайни. Но ме нападат в открита местност, убиват водача, който ми прави картите и цялата му работа се превръща в пепел.

Теламон не отговори, а внимателно прегледа всяка част от палатката. Всички кожени платници бяха опънати и умело завързани през дупките. Нито едно от въжетата не беше разхлабено, нито носеше следи от развързване. Лекарят се извини и излезе навън. Беше се събрала тълпа. Той разпозна Птолемей, който изглеждаше учудващо трезвен. Антигона стоеше увита в наметката си до разтревожения Пердикъл. Теламон отклони въпросите им. Обиколи палатката, но не откри нищо нередно. Обтегнатите въжета бяха непокътнати, прикрепени за дървените колчета, забити дълбоко в земята. Дръпна покривалата, но те бяха обтегнати и никой не би могъл да ги повдигне и да пропълзи под тях. Влезе отново в палатката. Александър все още беше заинтересуван от ковчежето. Аристандър седеше с отпуснати край тялото ръце. Мрачното му изражение показваше, че царят го е нахокал за нещо. Теламон отново огледа палатката — трупът, проснат на пода, зловещ в светлината на припламващите лампи, локвата кръв на масата, келтският нож, купчината пепел и смачканият пергамент, на който беше написана заплата.

— Какъв е този шум навън? — попита Александър.

Платницето се вдигна и Птолемей въведе Антигона и Пердикъл.

— Какво е станало?

Птолемей се огледа.

— Още един труп, а?

Изражението на Александър изтри злобната усмивка от лицето му. Антигона приклепна до Критий. Нежно обхвана лицето му и започна да се моли.

— Не питай — прошепна Александър, — защото не знам. Не мога да ти кажа какво е станало тук.

Антигона се загледа в пепелта на земята и погледът ѝ стана тревожен.

— Господарю — прошепна тя, — смъртта на Критий е тежък удар.

— Трябва да я запазим в тайна — нареди Александър. — Това се отнася и за теб, Пердикле. Но какво искате? Защо сте тук?

— Клеон си е заминал.

— Какво?

Теламон се приближи.

— Клеон? — Припомни си безизразното пълно лице, рошавата руса коса.

— Взел е целия си багаж — призна Пердикъл. — Лекарствата и ръкописите. Прибрал е всичко и е заминал.

— Кога е станало? — попита Александър.

— Рано тази вечер. Видели са го при конете. — Пердикъл сви рамене. — Не се е връщал оттогава.

— Да си тръгне! — възкликна Александър. — Без мое разрешение!

— Той е свободен човек — изръмжа Птолемей. — Има си собствен кон. Може да си тръгне, когато поиска, като всеки от нас.

— Не и от този лагер! — Александър стисна Птолемей за рамото и го обърна към себе си. — Не си толкова пиян, на колкото се правиш, приятелю!

Теламон реши да се намеси, преди да е избухнала кавга.

— Господарю, може ли да поговорим?

Александър накара всички да излязат, включително Аристандър, който хвърляше отровни погледи на Теламон.

— Какво е това? — отсече Александър.

— Имаш какви ли не хора в тази армия — заяви Теламон. — Нае лекари за себе си и за своите приближени.

Александър кимна рязко.

— Знам защо повика мен, а останалите?

— Лечители и знахари. — Александър сви рамене. — Можеш да ги наемеш с каруци. Рядко се срещат добри лекари. Може да не си като колегите си, Теламоне, но вие имате много общи неща. Всички сте опитни. Никой от вас не притежава земи и най-вече нямате какво да изгубите, ако дойдете с мен. Майка ми беше подготвила списък и той започваше с твоето име. Същото се отнася и до другите. Всички вие имате малки тайни, които майка ми беше узнала. — Той остро се изсмя. — Всички сте си имали работа с македонците и не сте особено желани на други места. — Александър взе камата от масата, ръсейки капки кръв. — Освен това всички имате един голям недостатък. — Той погледна Теламон изпод вежди. — Лекарите, както и философите, са известни с пътешествията си. Всички вие сте били отвъд Хелеспонт. Работили сте с гърци и перси. Всички може да сте били подкупени от

врага. Леонт със сигурност беше. Сега изглежда, че и дебелият Клеон е служил на двама господари.

— Но защо си е тръгнал сега? — Безгрижното поведение на Александър усъмни Теламон.

— Какво искаш да кажеш?

Отвън глъчката нарасна. Ясно се долавяше високият, писклив глас на Аристандър.

— Защо Клеон си е тръгнал сега? — настоя Теламон. — Възможно ли е той да е бил Наифат?

Александър присви очи.

— Възможно е. И той като останалите е служил при баща ми. Беше нает като армейски лекар. Знаеше някои от тайните ни. Не съм сигурен дали Наифат наистина съществува или е само сянка, но наистина Клеон би могъл да отрови онова момиче и да убие водачите.

— Доколкото разбирам — каза Теламон — Клеон е избягал преди жертвоприношението, тъй че не може да знае, че смятаме да прекосим Хелеспонт, нито да бъде обвинен в убийството на Критий. Може би просто му е доскучало или се е уморил, или...

Александър се приведе към него.

— Или какво?

— Очевидно е напуснал лагера, след като сме се върнали. Може би Клеон е бил Наифат или негов пратеник. Затова е побързал да съобщи на господарите си, че опитът за убийство е пропаднал. Те биха искали бързо да узнаят това.

Александър се изправи и сложи ръка на рамото на Теламон. Лекарят усети миризмата на вино в дъха му.

— Ти няма да ме изоставиш, нали, Теламоне?

— Както каза самият ти — нямам къде да отида.

— Аристандър не може да ми помогне тук. — Александър отмести ръката си. — Свикнал е да се щура из коридорите на двореца. Много го бива да шпионира другите, но не е толкова опитен, че да хване онези, които шпионират нас. Това е твоя работа, Теламон. — Александър посочи трупа. — Искам да заловиш този Наифат. — Той си пое дълбоко дъх. — Нещата отидоха твърде далеч. Тялото на Критий трябва да бъде изгорено. Утре цялата армия ще бъде на учения. Мързеливци! Ще накарам хората като Птолемея да се размърдат!

И като стисна отново рамото на лекаря, Александър излезе.

Аристандър нахлу в палатката. Теламон се огледа още веднъж и без да обръща внимание на обиденото мърморене на пазителя на тайните, се измъкна навън в нощта, където загледа звездите.

— Нещо не е наред — прошепна той. — Как би могъл Клеон да си тръгне така? — Той потърка очи, сякаш би могъл да прогони умората. Ами Александър? Имаше ли нещо фалшиво в гнева му към неочакваното заминаване на Клеон?

Вятърът донесе дрънченето на звънчетата на стражите, последвано от тръбен звук, който отбелязваше началото на нощната стража. Теламон стигна до края на заграждението, определено за царя и видя пламъците на факлите, с които стражите правеха обиколките си. Пазачът, подпрян на копието си, каза, че войниците се подготвят за ученията на другия ден, споделяйки мисълта на Александър, че е време мързелниците да покажат на какво са способни.

Теламон продължи нататък. Видя как група воители от полка на щитоносците отнасят трупа на Критий, покрит с одеяло. Упъти се обратно към палатката си. Касандра беше донесла малко походно легло и спеше в най-отдалечения ъгъл. Теламон се развесели при мисълта как ли е преместила неговото легло в отсрещния ъгъл. Свали сандалите и туниката си и почисти зъбите си с малко от скъпоценната сол. Изми ръцете и лицето си в купата с вода и седна на ръба на леглото, за да се избърше; без да престава да мисли за онова, което беше видял и чул.

— Как е великият лекар? — Гласът на Касандра беше приглушен. — Още едно убийство? Ще ми кажеш ли какво става?

— Ще ти кажа — отвърна Теламон, докато лягаше и се завиваше с грубото одеяло, — когато самият аз разбера. Кажи ми, Касандра ли е истинското ти име?

— А твоето Теламон ли е?

Лекарят не отговори. Умът му, пълен с образи на хоплити, мечове и вдигнати щитове, потъна в неспокоен сън.

Събуди се призори от звука на тръбите и крясъците на пълководците. Събуждаха грубо войниците и им нареждаха да се въоръжат и да се строят при своите знамена.

— Какво става? — сънено попита Касандра. — Толкова е приятно отново да спиш в легло. Ако искаш, можеш да дойдеш тук.

— Не го мислиш наистина — промърмори Теламон. — Нашият главен пълководец ще прави преглед на войските си. Няма нищо по-добро от маневрите, ако искаш хората да са доволни. После ще има синини, навяхвания и драскотини, за които да се грижим. Затова ти предлагам да си доспиш.

Теламон се втрени в ивицата светлина под входното платнище и още веднъж се замисли за вчерашните събития — за кървавата битка край потока; за Александър, блестящ в пурпурната си наметка, бяла броня, обшита със злато, военна фустанела и сребърни наколенници, с протегнати ръце моли за намесата на Зевс; пиянското пиршество, което беше последвало; Критий, проснат в собствената си кръв, зеещата рана в гърлото му, подобна на втора уста. Теламон се опита да заспи отново, но шумът от лагера се засилваше. Група млади благородници решиха да играят на топка точно пред палатката. Лекарят изстена. Отхвърли одеялото, стана и със залитане отиде до входа. Дежурният войник се съгласи да му донесе вода и разредена бира и храна, ако успее да намери. Слънцето беше изгряло, но беше почти скрито от облаците прах, вдигната от маршируващите мъже, която се носеше с утринния вятър. Войникът благодари на боговете, че е на пост и беше щастлив, както се изрази самият той, „да служи“. С помощта на полирано парче метал, Теламон внимателно се избръсна, подстрига брадата си, после се изми. Намери чиста туника, облече я и закопча кожения колан на кръста си.

— Касандра, ще те чакам на входа.

Теламон седна там, гледайки как играчите в белите си туники тичат напред-назад. Зад него Касандра стана и се приготви. После излезе и леко постави ръка на рамото му.

— Умирам от глад, Теламоне. Толкова съм гладна, че бих могла да изям едно от тези момчета.

Пазачът се върна с две купи овесена каша, подправена с мляко и мед. Изпод наметката си извади две малки хлебчета и парче сирене, завито в не много чист парцал.

— Откраднах ги от един от царските готвачи. Само това можах да намеря.

Той изкрещя на момчетата да се махат оттам и когато те не се подчиниха, Теламон им извика да му донесат кана бира. Най-накрая един от тях неохотно се съгласи. Когато се върна, остави каната в

краката на Теламон. Прозвучаха нови тръбни звуци. Момчетата се разбързаха. Теламон и Касандра се оттеглиха навътре в палатката, където той кратко и стегнато ѝ разказа за убийствата. Тя внимателно го слушаше.

— Винаги има кръв. — Тя сви рамене. — Където и да отиде Александър, ужасната, кървава смърт го следва. Обяснението на всичко това е лесно. Убиецът иска да изплаши нашия велик завоевател и да обърка армията му, когато слезе отвъд Хелеспонт. Трябва да благодариш на боговете — имал си късмет да се отървеш вчера.

— Мисля, че съм виждал Дроксений, капитанът на наемниците — отвърна Теламон. — Беше близо до кошарата с роби, когато за пръв път се срещнахме.

Той описа наемника Касандра се съгласи с него.

— Горкият негодник! — каза тя, докато обираше купата с пръст. — Навярно е търсел оцелели от семейството си. Помня го — имаше белег на лицето. — Не можех да преценя дали изглежда свиреп или тъжен. Е, сега вече го няма. — Касандра въздъхна. — Както скоро ще стане с всички ни.

Теламон ѝ подаде каната и Касандра отпи голяма глътка бира.

— Имаш остър поглед и бърз ум. Как смяташ, че са били убити тези хора? — попита Теламон.

Касандра направи гримаса.

— Първият водач вероятно просто е отишъл да подиша чист въздух. Вторият е бил пиан.

— Ами Херкулес?

— А, джуджето на Аристандър. Чух, че се промъквал като змия от палатка на палатка. Може би е видял нещо, което не трябва. Лесно е да скриеш труп в морето, в гората или в блатата наоколо. — Тя облиза устни. — Убийството на Критий е по-различно, то е истинска загадка. Човекът седи на стола си, единственият вход е охраняван, гърлото му е прерязано, между ребрата му е забит нож, картите са изгорени, но ковчежето, в което са били, е непокътнато. Нищо чудно, че Македонецът е бесен. Войниците са по-суеверни и от моряците, когато стане дума за поличби. Никога не съм лекувала някой, който да не носи амулет или талисман. — Тя вдигна глава при острия тръбен звук. — Но тези неща не ни засягат, господарю. Или трябва да кажа „Теламоне“? — Тя се усмихна. — Александър е заобиколен от

предатели. Залагам един златен дарик срещу кана вино, че персите имат повече шпиони в този лагер, отколкото са космите на главата ми. Очевидно колегата ти Клеон е бил един от тях. — Тя стана и отиде при входа на палатката. — Сражавал ли си се някога, Теламоне?

— Никога в битка.

— Веднъж присъствах на сражение — каза тя. — Когато Александър нападна Тива. Свещеният отряд се би на живот и смърт пред портата на Електра. Не се подчиних на заповедта на жреца и се качих на стената. Никога не съм виждала нещо толкова ужасно. Редица след редица въоръжени мъже и тези ужасни пики...

— Сариси — поправи я Теламон. — Дълги са над пет метра.

Касандра се приближи и коленичи до него.

— Разкажи ми за армията на Александър. Какво я прави непобедима?

Теламон намери щита, който интендантът му беше дал. Представляваше бронзов кръг с кожена подплата и презрамки. Върху блестящата му повърхност беше изобразен нападащ бик.

— Много е свиреп! — пошегува се Касандра.

— Гръцката армия — обясни Теламон, като пхна ръка през презрамките на щита — винаги се бие с щит отляво и копие в дясната ръка. — Той се потупа по гърдите. — Обикновено носят ризница или броня отпред и отзад, кожена фустанела, която да предпазва слабините им и бойни ботуши с мека кожена подплата, завързвани над петата. Конницата носи ботуши или тежки сандали. Понякога пехотата се бие босонога. Под лявата си ръка носят привързан меч, а в дясната обикновено държат кама. На главите си слагат голям шлем с широки предпазители за носа и лицето и украса от конски косми, макар те вече да не се носят.

— Сега се използват по-различни.

— Да, беотийски шлемове, кожена или бронзова каска, отворена отпред, с хоризонтална ивица, която да предпазва бузите и основата на врата.

— Или фригийските, с украсата от петльови пера? Но какво отличава армията на Александър?

— В миналото хоплитите са били начело — обясни Теламон. — Двете армии се срещали, бутали и блъскали. Но ако носиш този щит, Касандра, как щеше да се движиш?

— Надясно.

— Защо?

— Защото лявата ми страна е защитена от щита и естествено търся прикритие под щита на война отдясно.

— Добре! — Теламон свали щита. — Филип Македонски и Александър промениха всичко това, като добавиха три важни съставки: изненадата, страха и сарисата. Когато идваше в Миеза, Филип ни поучаваше. „Каква е ползата от тежкия шлем?“, викаше той. „Ако не виждате и не чувате, това не е никаква защита“. Същото се отнася и за щитовете, и за броните срещу дългите пики, затова Филип въведе сарисата. Сега — Теламон се изправи и издърпа и Касандра, — ти си македонски войник. Носиш малък щит на лявата си китка, но държиш и петметрово копие, изработено от дрян или бряст, с тежест в задната част. Колко ръце ще ти трябват?

— Две! За първата линия го разбирам. Но къде слагам това дълго копие, ако съм във втората?

— Върху рамото на мъжа отпред.

— Започвам да разбирам. Ако хиляди мъже с такива копия ги наведат...

— Точно така — съгласи се Теламон. — Достигаш неприятеля дълго преди той да е близо до теб. Все едно да вървиш срещу голям таралеж. Каква е ползата от късото ти копие тогава? От бронзовия щит или шлема? — Теламон си припомни собственото си вълнение, когато Клит ги тренираше. — Представяш ли си, Касандра, хиляди сариси, които приближават към теб, носени от опитни войници, които напредват бързо? Какво ще направиш?

— Ще хукна да бягам.

— Така постъпват и враговете на македонците. Но има още нещо. Филип осъзна значението на конницата. Използва пехота и конница, за да удари врага, да предизвика объркване и да направи пробив за фалангите си от копиеносци.

— А какво беше това с движението надясно? — Тя наклони глава встрани. — Знаеш ли, Теламоне, за пръв път те виждам развълнуван. Ти си войник в себе си, нали?

Теламон поклати глава.

— Не, не съм. Просто се възхищавам на ужасяващата красота, на зашеметяващия ужас, както и на смелостта и плама на бойците. Ела,

ще ти покажа движението вдясно.

Те грабнаха наметките си и излязоха от палатката. Прахта вече се беше слегнала. Слънцето беше по-високо и студеният утринен бриз беше изчезнал. Попитаха войника на пост за посоката и тръгнаха през почти пустия лагер. Единствените останали тук бяха интендантите, робите, слугите, някой и друг болен или ранен войник и писарите от различните секретариати. В далечината се вдигаха облаци прах, чуваха се приглушените тръбни звуци и ревът на мъже, готвещи се за битка. Излязоха от лагера, заобиколиха жертвеника и се присъединиха към другите зрители на върха на нисък хълм, който гледаше към ветровитата равнина, избрана от Александър за маневрите. Дори Теламон затаи дъх, когато видя величествената гледка долу — цялата македонска армия в пълно бойно снаряжение, чиито дълги колони се простираха в далечината. Сега армията мълчеше. Всеки полк беше на мястото си. Теламон посочи Александър, възседнал Буцефал, величествен в пурпурната си наметка, сребристо пурпурна ризница и великолепен боен шлем. Царят галопираше по бойната линия. Той вдигна меча си и всички задрънчаха с оръжията си, смразяващ боен вик прозвуча като гръм, ужасяващ химн на бога на войната.

— Айналис! Айналис! Айналис!

След като завърши обиколката си, придружен от приятелите си, Александър бавно се върна. Прахта се слягаше.

— Така! — Теламон хвана Касандра за рамото. — Сърцето на македонската армия са хетайрите, пехотни и конни полкове.

— Виждам ги — каза Касандра. — Те са онези с пурпурните наметки и пояси около кръста.

— Това са македонците — обясни Теламон. — Те носят бронзови беотийски щитове. Можеш да ги различиш — ръбът над челото завива край ухото и минава през основата на врата. Това им позволява да виждат и чуват ясно. Военачалниците носят украса от бели конски гривни. Броните или ризниците им са умишлено изработени така, че да защитават мускулите на тялото. Подсилени са с колан и предпазители за раменете. Носят малки щитове и копие, меч отляво, понякога и кама отдясно.

— Ами различните покривки на седлата? — попита Касандра.

— Носят цвета на полка си. Пурпурно и жълто, червено и златно. Висшите военни обикновено носят кожа от някакво животно —

леопард или пантера.

— Няма ли врагът да ги забележи в битката?

— Филип казваше същото — съгласи се Теламон. — Бронята му често беше очукана, покривката на седлото — от одеяло. Той беше смел, но не обичаше да го забелязват. — Теламон поклати глава. — Александър и близките му приятели са горди и искат не само да водят, но и да ги видят, че водят. Личната смелост е на мода.

— Ами другите ездачи? — Облаците прах бяха отнесени встрани. — Виж! Ето тези! — Касандра посочи към двете крила на армията, където се виждаха конници със странни шлемове. Някои бяха лековъоръжени с копия и щитове, други тежковъоръжени — раменете им бяха украсени с кожи на диви животни.

— Тракийският и тесалийският полк — обясни Теламон. — Съюзниците на Александър.

— Значи това са те — прошепна тихо Касандра. — Оцелелите от Тива говореха за диви зверове на коне.

— Боговете да са на помощ на онзи, който попадне в ръцете им — съгласи се Теламон. — Те са смели, но безмилостно жестоки. Говори се, че ядат човешко месо. — Той хвърли бърз поглед към Касандра. Тя се потеше и дишаше тежко — видът на армията пробуждаше спомените ѝ. Той реши да продължи. — Кавалерията е разделена на ескадрони. Всеки се състои от двеста души, командир и тръбач. Четири ескадрона правят една бригада. Две бригади образуват полк.

Няколко полка правят фаланга. Основният ескадрон е „царският“, който винаги стои отдясно, на почетното място. Там сега стоят Птолемея и останалите. Те носят титлата „царски телохранители“ и са не повече от седем-осем души. Това са всъщност пълководците на Александър.

— Ами кавалерийските отряди отпред? Онези с леките щитове и копия?

— Това са „продроми“, разузнавачи. Те се разгръщат преди армията. Зависят от познаването на местността — затова Александър нае Критий и другите водачи. Разузнавачите са полезни в откритите пустини или широки равнини, но на непозната територия често се случва непредпазливи разузнавачи да вкарат армията си в засада.

Касандра посочи крайния десен фланг на армията, струпан около царския телохранител — множество стрелци с лъкове и прашки, леко въоръжени и тежковъоръжени пехотинци, които носеха украсени с пера шлемове.

— Ще видиш същото и отляво — обясни Теламон. — Там има и други наемници — критски стрелци, агриански^[1] пехотинци, стрелци с прашки. Всички наемници от бреговете на Вътрешното море се стекоха, приамени от обещанията на македонците за персийско злато. Но главната армия, македонският гръбнак, е в средата. Ела! — Теламон поведе Касандра по-нататък по хълма. Спряха и разразглеждаха гъстите редици пехотинци с изправени сариси.

— Но те са толкова леко въоръжени! — възкликна Касандра.

— Има два типа — обясни Теламон. — Първо — фалангистите — те носят само туника, ботуши и плоска шапка. Тяхното истинско оръжие е сарисата. От двете им страни са гвардейските полкове, онези, които носят фригийски шлемове с украса като петльов гребен.

— И различните цветове означават различни полкове?

— Точно така — усмихна се Теламон. — Началниците носят пера или конски косми на шлемовете си. Гвардейците носят брони, наколенници и шлемове. Задачата им е да защитават уязвимия фланг на фалангистите. Пехотата е разделена на отделни части.

Най-малката е колона от шестнадесет души, една рота включва тридесет и две колони, три роти правят батальон, два батальона — полк. Подобно на кавалерията всички те имат различни цветове, без да споменаваме за тръбачите — те се обучават на различните сигнали. Забележи как царските тръбачи винаги са близо до Александър. Всеки сигнал означава различна заповед — сложи оръжие, оръжие на рамо и други — това ще видим сега.

Навсякъде по бойната линия тръбачите засвириха. Всяка част ги чу и ги предаде назад. Теламон, който беше виждал това и друг път, почувства как сърцето му пропусна удар, а после заби бързо. Бойният строй започна да се разгръща. Кавалерията по фланговете сега се движеше напред, следвана от няколко пехотни полка, така че цялата формация придоби формата на волски рог. Конницата се струпа зад лековъоръжената пехота — наемници, стрелци с прашки и пехотинци. Но истинското чудо беше ядрото на армията — хетайрите и гвардейските полкове. Сякаш контролирани от огромна невидима ръка,

те се престрояваха от гъсти редици до дълги колони, после се сближаваха и всяка част от пехотата се превръщаше в правоъгълник, заобиколен от стърчащи копия — четири на шестнадесет. Тръбите отново изсвирила и полковете заеха друг боен строй — малки фаланги или карета със страна от осем човека. Отново сигнал и фалангите се сближиха.

— Виждаш ли? — попита Теламон. — Поделенията и полковете се събират, за да образуват една голяма фаланга.

Отново прозвучаха тръби — дълъг, смразяващ кръвта сигнал. Македонският боен вик прокълтя във въздуха и накара птичките да излетят от дърветата. Фалангите бавно започнаха да се доближават. Предните редици свалиха сарисите с върха напред. Задните ги насочиха под ъгъл.

— Касандра! — каза Теламон. — Представи си, че си персийски конник или атински войник. Имаш пехотни полкове, които нападат фронтално; конни ескадрони, подкрепени от лека пехота и помощни части, които се насочват към фланговете ти. Не можеш да се биеш с нападателя отпред, защото сарисите му са три пъти по-дълги от копията ти. Опитваш се да ги отблъснеш с меча си, но това е трудно, защото си обграден от другарите си. Сарисите приближават...

Той млъкна. Фалангата ускори ход и тропотът на хиляди крака, обути в сандали породя свой собствен боен ритъм. Прозвуча дрезгав сигнал. Огромната фаланга в центъра се движеше по-бързо, докато кавалерията по фланговете се впусна в тръс. Теламон си представяше ужаса и страха на врага, застанал срещу подобен противник.

Касандра прекъсна размишленията му.

— Разбирам как става това тук, в равнините на Херонея или пред Тива. Но какво ще стане, ако са на речен бряг или сред местност от гористи хълмове?

— Аха! — поклати глава Теламон. — Ето тук се различават Филип и Александър.

Думите му бяха заглушени от звука на тръбите. Войската спря като един човек. Началниците на полковете изкрещяха, понесе се силен поздрав.

— Царят ги поздравява — обясни Теламон. — Но за да отговоря на въпроса ти, страхът и сарисата са могъщи оръжия. Пък и не забравяй най-големия талант на Александър — да изненадва.

Канеше се да продължи, когато чу виковете зад себе си. Погледна през рамо. Аристандър, Антигона и Селена бързаха към тях, обградени от Хора, който носеше импровизирана носилка с труп върху нея. Теламон забърза към тях. Лицето на Антигона беше обляно в сълзи, а Селена приличаше на изпаднала в транс.

— Това е Аспазия — обясни Аристандър. — Откриха я мъртва в горите.

---

[1] Агриани — племе, населявало поречието на р. Дунав в днешна северна Сърбия. — Б.р. ↑

ДЕВЕТА ГЛАВА

Аристандър... казал на Александър, че няма причини за тревога.

Ариан
„Походът на Александър“,
Книга 1, глава 2

Скоро към тях се присъединиха още двама лекари, Пердикъл и Никий, които също бяха наблюдавали маневрите. Пердикъл отдръпна одеялото. Касандра затаи дъх. Дори Теламон, привикнал да вижда смъртта във всякакви форми, почувства пристъп на съжаление. Младата жена беше покрита с гъста кал, зелена блатна слуз покриваше очите, устата и ноздрите ѝ. Селена хлипаше силно, подкрепяна от Антигона. Мъката на жрицата беше още по-изразителна — по лицето ѝ мълчаливо се стичаха сълзи. Трупът привлече вниманието на другите. Аристандър накара Хора да направи защитен кръг около импровизираната носилка.

— Не тук — заяви Теламон.

— Можеш да използваш моята палатка — предложи Пердикъл.

Те напуснаха мястото на маневрите, където въздухът трептеше от виковете на войниците и медния звук на тръбите. Влязоха в лагера и стигнаха до палатката на Пердикъл. Хорът остана да пази отвън. Пердикъл помогна на Антигона и Селена да седнат. Теламон, Никий и Аристандър огледаха трупа. Бяха донесени кани с вода и парцали. Съблякоха мантията на Аспазия. Теламон забеляза, че накитите бяха още на врата, китките и пръстите ѝ — свалиха ги внимателно. Устата, носа, ушите и очите на Аспазия бяха почистени, а останалата част от тялото ѝ — измита. Кожата ѝ беше все още мека, крайниците — гъвкави. Щеше да прилича на заспала, ако не бяха полуотворените ѝ очи и уста.

— Умряла е съвсем скоро — забеляза Теламон. — Съгласен ли си, Пердикъл?

— Някъде през последните три часа.

— Как? — попита Антигона.

— Господарке, ти сигурно знаеш повече от нас — отвърна Теламон.

— Къде я открихте? — попита Пердикъл.

— Тази сутрин тя излезе — каза Антигона със зачервени от плач очи, но твърд глас. — Взе голяма кошница, за да набере цветя и билки. Отишла е в горичката на около две мили от лагера.

— Защо никой не я е придружил? — попита Пердикъл.

Антигона леко се усмихна.

— Аспазия беше в безопасност — прошепна тя. — Тя е служителка на Атина. Никой войник не би дръзнал да вдигне ръка срещу нея. Винаги се отнасяха към нея с уважение.

— Така е — съгласи се Теламон. — По трупа ѝ няма следи от насилие, накитите ѝ не са откраднати.

— Не трябваше да отива!

Всички се обърнаха. Селена, чието лице беше подпухнало от плач, беше забила нокти в бузата си и кръвта капеше върху бялата ѝ вълнена роба.

— Аз ще се погрижа за нея! — Антигона отиде и прегърна младата жена през раменете, като и шепнеше тихо на език, който Теламон не разбираше. Жрицата го погледна и леко се усмихна.

— Това е древният език на Трояда, областта край Троя. Ще се погрижа за нея.

Те излязоха от палатката. Теламон продължи прегледа си.

— Какво е станало? — попита той.

— От онова, което разбрах — отвърна Аристандър от мястото, където прелистваше един ръкопис върху малкия сандък до леглото на Пердикъл, — младата жена отишла да бере цветя и билки. В гората, с кошница. Ти си познавач, Теламон, там е най-подходящото място да береш билки, нали?

— Вярно е — разсеяно се съгласи лекарят. — Сенчеста долчинка или плодородна горичка. И аз самият съм ходил по такива места. Там растенията имат достатъчно вода, по-издръжливи са и по-разнообразни.

— Може би е видяла нещо — продължи Аристандър. — Билка или цвете, което ѝ е трябвало. Сигурно се е подхлъзнала и е паднала в блатото. — Той посочи към окаляните дрехи, струпани на куп до трупа. — Може би собствените ѝ дрехи са я задушили. Можете да си представите какво е станало — колкото повече се е борила, толкова по-лошо е ставало.

— Но нямаше ли тялото ѝ да потъне на дъното?

— Не — възрази Аристандър. — Тя беше лека, не е носела броня като войник.

— Как са я намерили? — попита Касандра.

Гадателят я погледна любопитно, изненадан, че въпросът бе зададен от жена.

Теламон повтори въпроса.

— Как са я намерили, Аристандре?

— От вчера засилих охраната на царя. Изпратих леко въоръжени конници да претърсят околността. Александър иска да принесе в жертва още един бик. Исках да се уверя, че не ни чакат още неприятни изненади. Все още се надявам да намеря Херкулес. — Аристандър избърса една сълза от окото си. — Както и да е, един наблюдателен войник от конницата забелязал нещо цветно в гората. Слезли от конете и навлезли между дърветата. Видели обърнатата кошница и тялото на Аспазия, което плавало на повърхността на близкото тресавище.

— Може ли някой да я е причакал? — попита Пердикъл.

Теламон посочи към трупа.

— Съмнявам се, по нея няма никакви наранявания.

— Все пак, странно е — обяви Аристандър. — Конницата била минала вече оттам. Наистина не са навлизали много навътре заради блатата и тресавищата, но са сигурни, че преди това нямало никого. Друг патрул видял младата жена да върви през равнината към горичката. Те били спрели, за да починат конете им. Поздравили я, тя отвърнала. Никой не я последвал.

Теламон огледа ръцете на младата жена.

— Бих се съгласил, ако не беше това. — И той посочи кокалчетата на дясната ръка на Аспазия, които бяха леко ожулени и счупените нокти на два от пръстите ѝ.

— А вижте това — Касандра отметна гарвановочерната коса на Аспазия.

Теламон изучи леката рана в средата на челото ѝ.

— Не е нещо особено — забеляза Касандра. — Кокалчетата на едната ръка са ожулени, два нокътя са счупени и раната на челото е лека.

— Значи не може да е изгубила съзнание от нея?

— Не, мисля, че е просто цицина, макар и прясна — станало е малко преди да умре.

— Какво смяташ, че се е случило? — попита Никий. Суеверният лекар през цялото време беше стоял далеч от трупа. Теламон разбираше защо — Аспазия беше служителка, посветена на Атина.

— Онова, което подозирам — отвърна Теламон, като се изправи и загледа трупа, — е, че Аспазия е отишла да събира цветя и билки. Може би е била убита или нападната, но не мисля така. Тя не познаваше местността. Забравила е предупрежденията за тресавищата. Видяла е цвете или билка, което е искала, оставила е кошницата и във възбудата си се е затичала към него. Затънала е в тресавището. Щяла е да извика, но се е спънала и е паднала по очи в мочура. Може тогава да е ожулила ръката и челото си. Уплашила се е и е нагълтала вода, опитала се е да вика и така устата и носът ѝ са се напълнили с кал. Смъртта е настъпила много бързо. Горката жена се е задушила. — Теламон потупа Касандра по рамото. — Тя е жрица и трябва да бъде подготвена за погребение. Касандра ще се справи с това. Всичко ще бъде наред. Убеден съм, че жрицата Антигона няма да има нищо против.

Никий излезе доволен. Аристандър каза, че иска да говори с Пердикъл и двамата излязоха от палатката. Теламон седна на едно столче в преддверието, за да усеща ветреца, който още носеше звука от тръбите и виковете от маневрите.

— Какво да правя, Теламон?

— Измий я, почисти тялото ѝ. Огледай за нещо подозрително. Вземи едно от одеялата на Пердикъл и я завий с него. Когато свършиш, кажи на Антигона. Виж дали можеш да откриеш нещо повече за това, което е станало тази сутрин.

Теламон гледаше как облак прах се вдигна пред входа на палатката.

— В тази жега трябва да я погребем бързо, най-много до час-два.

Касандра се залови за работа. Донесоха ѝ още парцали и вода. Теламон отиде в своята палатка и се върна с подправки и малка стъкленица за благовония, в която имаше смирна и тамян.

— Не виждам следи — обяви Касандра, докато решише косата на мъртвата жена.

— Девствена ли е била? — попита Теламон.

— Е, тя не е войник — подразни го Касандра.

— Девственица ли е? — рязко повтори лекарят.

— Не. — Касандра вдигна поглед. — Хименът ѝ е бил разкъсан, но преди известно време. Няма следи от скорошен полов акт.

Тя леко погали краката на мъртвото момиче и промърмори нещо.

— Какво беше това? — попита Теламон.

— Уханната роса окичва розите и майските поля са покрити с цветя.

— Поетеса ли си?

— Де да бях — отвърна Касандра. — Това са стихове от Сафо, подходяща елегия за тази млада жена. — Тя се усмихна при изненадата върху лицето на Теламон.

— Последователка на Сафо ли си?

— Ти как мислиш, господарю? — Касандра го погледна сурово. — Спомняш ли си онзи известен пасаж от „Лизистрата“ на Аристофан?

Теламон поклати глава.

Касандра скочи на крака и застана с разперени ръце като актриса на сцена. Теламон се разсмя, когато тя започна да обикаля нагоре-надолу из палатката, имитирайки благородните дами от сатирата на Аристофан.

— „Всичко, което поискаш“ — зарецитира Касандра. — „Ако трябва, ще мина през огън. Ще направя всичко, но няма да се откажа от penisите. Скъпа Лизистрата, нищо друго не може да се сравни с тях.“

— Но ти не вярваш в това — засмя се Теламон. — Не си ли съгласна с автора на „За женските болести“? — Той затвори очи, докато си припомняше цитата. — „Жени, които се съвкупяват с мъже, са по-здрави от онези, които не го правят.“

— Не, не съм съгласна с това — отвърна Касандра и се върна при трупа. — Така би казал един мъж, нали? А ти в какво вярваш,

господарю, или може би трябва да кажа „Теламоне“? Съгласен ли си с думите на убития Агамемнон, когато Одисей го посещава в Хадес: „Няма нищо по-смъртоносно на земята от жената“?

— Е, той има право да го каже, нали? — имитира я Теламон. — Все пак е бил убит от съпругата си. — Той се приближи и коленичи до трупа. — Беше красива. — Лекарят погледна едрите гърди, тънката талия, широките бедра и дългите крака. — Мислиш ли, че е била последователка на Сафо? Все пак хименът ѝ е бил разкъсан.

— Възможно е. — Касандра сви рамене. — Какво беше написал твоят велик Аристотел в трактата си „За женските болести“? Че хименът може да бъде разкъсан и по друг начин? Съмнявам се, че Аспазия е била с мъж, определено няма следи да е зачевала.

— Влюбвала ли си се някога, Касандра? Лягала ли си с мъж?

Лицето на тиванката се смекчи.

— Срещала съм мъже, които харесвах — отвърна тя загадъчно. — Но женитба, деца? Никога! Веднъж в храма дойде група актьори. Играха „Медея“ на Еврипид. Винаги си припомням думите на Медея: „По-скоро бих влязла три пъти в битка, отколкото да родя едно-единствено дете.“

— От болката ли се боиш? — попита Теламон, заинтригуван от насоката, която беше взел разговорът.

— Не. — Касандра се изправи. Наля вода в купата и изми ръцете си. — Защо да раждам дете в този жесток свят, населен от хора като Александър, Филип и Птолемей?

Тя се приближи до него и изтри ръцете си в един парцал. Теламон не можеше да разбере дали е ядосана или всеки миг ще се разплаче.

— Чух слухове, Теламоне — прошепна тя и се наведе към него. — След няколко седмици Александър ще бъде в Азия. Само си помисли за кръвта, която ще се пролее. Смърт от огън и меч. — Тя посочи към трупа. — Или нелепи злополуки като тази.

Излязоха от палатката. Теламон извика двамата войници, които пазеха отпред. Нареди на единия да стои при трупа, а на другия да повика Антигона.

— Къде отиваме? — попита Касандра.

— Искам да видя мястото, където е умряла тази млада жена.

Теламон потърси Аристандър. След час един млад гвардеец от конницата ги поведе вън от лагера, през обляната от слънце равнина, в хладната сянка на дърветата. Гвардеецът накратко им обясни какво се беше случило и разказът му напълно съвпаднаше с онова, което им беше казал Аристандър. Теламон му благодари и той си тръгна. Лекарят и спътницата му седнаха в сянката на един дъб и се загледаха към просеката.

— Лесно е да се разбере как е станало нещастиято — заяви Касандра. — Храсти, дървета, туфи висока трева. Виж цветята, Теламоне, те са като цветни фарове, които те мамят навътре. Ако проявиш непредпазливост и стъпиш не, където трябва, ще затънеш до кръста в калта, преди да се усетиш.

— Не видя ли други рани по нея? — попита Теламон.

— Защо питаш?

Теламон поклати глава.

— Кошницата я няма.

— Сигурно са я върнали на Антигона. Какво искаш да кажеш?

— Припомнях си географията — обяви Теламон. — Бил съм в Троада два пъти. Там няма кой знае какво, само руини — гробници на носа, брулени от вятъра равнини и в далечината — гористите склонове на планината Ида. Троя и славата ѝ вече ги няма. Когато пътуваш на юг, влизаш в съвсем различна страна. Там лесно можеш да се изгубиш. — Той се изправи и помогна на Касандра да стане. — Нещо повече, малка армия като тази на Александър може да бъде издебната от засада. Казано направо, изглежда, че всички, които можеха да помогнат на Александър да се ориентира там, са убити — намушкани с нож или, както в този случай, удавени и задушени в тинята.

— Но това е било случайност — възрази Касандра.

— Един философ е казал, че случайности не съществуват...

— Теламоне! Теламоне! — изрева нечий глас.

Лекарят хвана Касандра за ръката и двамата се върнаха през дърветата дотам, където командирът на Хора на Аристандър приличаше на огромна мечка в поръбената си с кожа наметка. В едната си ръка държеше страховития си шлем във форма на глиганска глава, а в друга — камата. Посочи с нея към Теламон.

— Трябва да дойдеш при царя. Вика те веднага.

— Би ли махнал това? — остро попита Касандра, впила поглед в камата.

Келтът само я погледна.

Тя заплашително го доближи.

— Чу ли? Махни тази грозна кама! Само си придаваш важност! Това е приятел на царя. Ще дойде с теб по свое желание. — Тя хвърли поглед към Теламон и гневно вдигна вежди. — Едно нещо научих за келтите, те са страхотни лъжци и си умират да разиграват театър.

— Хайде, дръвнико!

Стреснат, водачът на Хора се поклони. После тръгна през равнината, а Теламон и Касандра се опитваха да не изостават от него.

Маневрите бяха свършили и мъжете се връщаха под строй в лагера. Дисциплината не беше толкова строга — бяха свалили шлемовете си, роби и слуги носеха копията и щитовете им. Отряд конници премина край тях, вдигайки облаци прах; пехотинците го посрещнаха със закачки и подсвирквания. Командирът на Хора си пробиваше път с лакти из навалищата. Вместо да ги заведе в ограждението на царя, той ги преведе през лагера към малкия поток, където бяха опънати палатките за болните и ранените. Досега ги бяха използвали само за дребни рани и неразположения, но когато наближиха главната палатка, Теламон чу ужасяващи писъци. Царската гвардейска пехота охраняваше входа, а вътре беше полутъмно и миришеше ужасно. Царят и приятелите му притискаха един млад воин от конницата върху импровизираната маса. Бяха опръскани с кръв, локви имаше и по пода от дясната страна.

— Слава на Аполона!

Александър, все още с пълно снаряжение, ги поздрави. Косата му беше мокра от пот. Той разхлаби наметката около шията си и изтри с нея потта от ръцете си. Птолемей, Хефестион и останалите се скупчиха, привлечени от стоновете и писъците на пациента. Александър бутна Теламон напред.

— Падна от коня си — обясни царят.

Теламон погледна ръката на младежа, която представляваше безформена маса.

— Конят ли го ритна?

— Не, просто стъпи върху него — сухо отвърна Александър. — Теламоне, знам, че си способен лекар. Какво можеше да направиш?

— Имаш и други лекари, господарю. Но ако искаш да ме изпиташ, просто кажи.

Александър не обърна внимание на думите му.

— Какво ще препоръчаш, Теламоне?

— Дали ли са му някакъв опиат?

— Не, нищо.

Теламон се обърна и хвана един помощник за ръката.

— Донеси ми от най-силното вино, което имаме, с малко маков прашец — нали знаеш какво е това?

Мъжът кимна.

— Касандра, върни се в палатката и донеси чантата с лекарствата ми и малкото кедрово ковчеже със сребърната змия. Някой от хората на царя ще те придружи.

Александър се обърна и щракна с пръсти. Касандра излезе, придружена от двама войници. Помощникът донесе виното и маковия прашец. Теламон ги размеси и след като предупреди приятелите на ранения да го държат здраво, го накара да изпие всичко.

— Пий! — каза му той, без да обръща внимание на отчаяния му поглед. — Пий и няма да те боли.

— Ще умра! — прошепна младежът, кръвта се стичаше по устните му там, където си беше прехапал езика. Лицето му беше пепеляво и покрито с пот.

— Няма да умреш — отвърна Теламон. — Не още. Изпий това и ще се успокоиш. Преодолей болката за малко и го изпий!

Младежът го послуша. Напълниха чашата отново и отново добавиха маков прашец. Пациентът се унесе; Теламон го държеше буден, удряйки му леки шамари, докато не изпи и втората чаша. Най-накрая конникът се отпусна.

— Реката Лета — прошепна Александър. — Водите на забравата.

— Маков прашец и силно вино — язвително го поправи Теламон. — И ефектът му няма да трае дълго. Болката ще го върне бързо в съзнание.

— Искам да видя това, но ми е горещо. — Александър вдигна ръце и един прислужник бързо изтича, за да развърже ризницата. — Какво ще правиш, Теламоне? — Александър сякаш беше забравил напълно за армията. За пореден път незадоволимото му любопитство,

което така беше тормозило Аристотел в Миеза, взе връх. — Какво ще правиш?

Теламон не му обърна внимание. Вдигна отпуснатата ръка на пациента и леко я сложи на масата. Внимателно прегледа рамото, предмишницата и китката. После вдигна обезобразената длан. Пациентът се размърда. Теламон се наведе, за да я разгледа. Пръстите бяха смазани, кървава маса от кожа и кости.

— Ще трябва да ампутирам — обяви Теламон. — До китката и то бързо.

Помощникът забрави пред кого говори.

— Можеш ли да го направиш? Той ще умре от кръвозагуба.

— Ако не го направя — отвърна Теламон, — за няколко часа раната ще се инфектира, отровата ще се разпространи, ръката ще се подуе и той ще умре в страшни мъки. Трябва ми огън в глинена купа, гореща вода и чисти превръзки. Имате ли?

— Действай — нареди царят.

Помощникът се подчини. За миг настъпи бъркотия. Теламон накара всички да излязат от палатката, с изключение на Александър, приятелите му и помощника. Касандра се върна. Теламон нареди на нея и на помощника внимателно да измият ръцете си. Отвори медицинската си чанта и извади инструментите си — малък, остър трион, щипци, малки бронзови клещи, игли. След това ги обгори на огъня.

— Защо правиш това? — попита Александър.

— Не съм съвсем сигурен — отвърна Теламон. — Присъствах на подобна операция в Сиракуза — огънят пречиства всичко. Така онова, което докосне откритата рана, ще бъде почистено.

— Ще умре ли? — Александър потупа по рамото младия мъж, който вече се раздвижваше.

— Възможно е — заяви Теламон. — Лесно е да се отреже ръката — и касарин би се справил със сатъра си. Важни са превръзката и спирането на кръвенето. — Той внимателно докосна лицето на заспалия пациент. — А ако не умре от загуба на кръв, шокът може да го убие. Не мога да гарантирам. Касандра, готова ли си?

Теламон извади някакви прахчета от чантата си и ги забърка в чаша вино.

— Още маков прашец? — попита Птолемей, от чието лице беше изчезнал циничният израз.

— Не, нещо по-силно. Бялата мандрагора, приета в определено количество, наистина е водата на забравата.

Теламон наля виното между устните на пациента си, като отвори устата му и изви главата му назад, за да се убеди, че младежът, който започваше да се събужда от наркотичния си сън, гълта сместа. Когато чашата свърши, Теламон обяви, че е доволен и се отдръпна.

— Касандра, ще отрежа ръката до китката, но преди това ще сложа турникети над китката и под лакътя. Преди да започна да режа, трябва да стегнеш турникетите колкото можеш по-силно. После ще отрежа ръката. Ще шурне кръв. Ако имаме късмет, кръвотечението ще е слабо. Докато режа, вените ще се видят. Надявам се да успея да ги завържа или заципя. Щом ампутираме увредената ръка, трябва да махнем бързо щипците, за да направим шевове.

Касандра го погледна със страхопочитание.

— Можеш ли да правиш това?

— Ще го направя — потвърди Теламон. — Освен това ще използвам пила, за да загладя костта. Чуканчето трябва да бъде измито. — Той се обърна към помощника. — Искам от най-силното вино и от най-силния оцет. И какъвто мед можеш да намериш. Освен това ще се опитам да обгоря чуканчето. — Той се усмихна на Александър. — И нашият цар ще научи нещо.

Сега раненият беше в безсъзнание, с отпусната назад глава, макар от време на време да потръпваше. Птолемей предложи да помогне при поставянето на турникетите, докато Александър държеше пациента за раменете.

— Би трябвало да лежи неподвижно — каза Теламон. — Но понякога от болка пациентът се връща в съзнание.

Лекарят изми ръцете си, взе малкия трион и прокара острието му през пламъка. Затвори очи и тихо се помоли да си спомни всичко, което беше виждал и чел. Направи първия разрез. Птолемей и Касандра здраво притискаха турникетите. Теламон работеше възможно най-бързо. Не мина много и ръката беше отрязана. Той бързо сложи малките щипци и използва пилата, за да заглади краищата на костта. Кръвотечението беше слабо. Теламон се зае бързо с шевове.

— Защо бързаш толкова? — прошепна Касандра.

— Кръвообращението не бива да спира за дълго — отвърна Теламон. — Трябва да махнем турникетите.

Най-накрая лекарят обяви, че е доволен. Кръвта едва се процеждаше. Щипките и шевовете държаха, а чуканчето беше обилно изплакнато със смес от вино, оцет и мед. Теламон поклати глава при пороя въпроси от Александър.

— Всички те предпазват от инфекция — обясни той. — Колкото по-силни са виното и оцета, толкова по-добре.

— Мислех, че ще изчакаш да пусне гной — обади се Птолемей.

— Египтяните отричат този метод. — Теламон изтри потта от бузата си с опакото на китката си. — Те смятат, че раните се инфектират не от само себе си, а от въздуха и мръсотията. Трябва да са възможно най-добре почистени.

Той взе нож от ковчежето и го поддържа над пламъка. Щом се нагорещи достатъчно, внимателно го докосна до оголената плът. Човекът се размърда неспокойно и изстена. Теламон отново допря ножа, като внимаваше да избягва местата, където беше сложил шевовете.

— Чукачето е равно и чисто.

Теламон го намаза с още вино, оцет и мед и внимателно го превърза с ленени превръзки.

— Не трябва ли да са по-стегнати? — попита Александър.

— Много лекари не правят това, което правя аз — отвърна Теламон. — В Сиракуза един лекар ми каза да позволявам на раната да диша и същевременно да я предпазвам от замърсяване. Лечителите в Египет също смятат така.

Най-после превръзката беше завършена. Теламон даде нареждания на помощника, че раната трябва да бъде преглеждана сутрин, обед и вечер, почиствана с предписаната смес и превързвана с чисти превръзки. Всички употребявани превръзки трябва да бъдат изгорени.

Теламон напипа пулса на шията на оперирания.

— Добре! — каза той. — Пулсът е силен и равномерен.

— Ами мандрагората? — попита помощникът.

— Няма да му давате повече. Силно вино и маков прашец. — Той посочи бъркотията край масата. — Преместете пациента на чисто място. Тук трябва да бъде измито с много вода, сол и оцет. — Той погледна към Александър.

— Свърших, господарю. Направих онова, което зависеше от мен. И лекарят излезе от палатката. Александър го последва.

— Разбрах, че си гледал маневрите. — Царят потропа със сандала си. — Армията е готова!

Някъде из лагера се разнесе възторжен вик.

— Видели са флотата — отбеляза Александър. — Сто и шестдесет триреми. Парменион ще преведе войските през провлаците.

— Ами ние? — попита Теламон.

— Ние ще пътуваме по свой път — усмихна се царят. — Ще направим поклонение — ще тръгнем на юг, а после към Троя. — Той тропна с крак и вдигна очи към небето. — Разбрах, че още някой е умрял, Теламоне. Може да си спасил войника, но шпионинът явно прави каквото си иска в моя лагер.

— Нямаме доказателство за убийство. Може да е било злополука. Александър се обърна и погледна Теламон цинично.

— Вярвам на теб, Теламоне — прошепна той, — но не вярвам на всички. — Той плесна с ръце и телохранителите му се приближиха. — Измий се, лекарю. Добре се справи. — Той мушна Теламон с пръст в гърдите. — Аристотел щеше да се гордее с теб. Да се надяваме, че и царят ти ще се гордее!

И като се завъртя на пета, Александър се отдалечи, прегърнал с една ръка Хефестион през кръста, стиснал с другата рамото на Птолемей.

— Ученици — прошепна Касандра. — Приличат на момчета, които просто си играят.

— Не са ученици — отвърна Теламон. — Те са воители, жадни за кръв и слава, които искат да стигнат до края на света. За тях наистина това е някаква игра, но игра на живот и смърт. Тези убийства може да спрат — продължи той, като хвана ръката ѝ, — след като пресечем Хелеспонт.

— Този вид убийства — поправи го Касандра.

— Да, права си. Щом минем отвъд, ще започнат истинските кръвопролития.

— Къде отиваме сега? — попита тиванката.

— Искам да посетя Антигона и да ѝ поднеса съболезнованията си.

Жрицата беше в палатката си. Селена спеше на едно от походните легла. Антигона събираше багажа си. Все още беше бледа, очите ѝ бяха зачервени от плач. Носеше проста селска туника, буйната ѝ коса падаше до раменете. Тя се усмихна на Касандра, но погледът ѝ стана суров при вида на Теламон.

— Благодаря ти за това, което направи за Аспазия. — Тя посочи входа на палатката. — Твърде влажно е, за да държим тялото тук. Царят е много щедър. — Гласът ѝ беше изпълнен със сарказъм. — Ще се погрижи за изгарянето. Погребалната могила ще бъде запалена, преди да тръгнем утре сутринта.

— Утре сутринта?

— Не по море — обясни Антигона. — Александър е обзет от суеверие. Останалите ще прекосят Хелеспонт, но той ще слезе на юг към Елеатския полуостров. Знаете ли кой е погребан там?

— Протезилай — отвърни Теламон. — Първият ахеец, убит в троянската война. Казват, че духът му още се носи из гробницата.

— Александър и неговото обкръжение, а това включва теб, Теламоне — ще направят жертвоприношение, за да умилостивят духа му. Александър не иска да умре още първия ден в Азия.

— Ще се радваш ли да се върнеш в Троя?

— Ще се радвам да се прибера у дома.

Теламон погледна към вързопа дрехи на стола.

— На Аспазия са — обясни Антигона. — Като дете се развълнува от мисълта, че ще си отиде у дома. Беше си приготвила предварително багажа.

Теламон премести вързопа и седна на стола. Антигона застана до него. Беше толкова близо, че той усещаше уханието ѝ.

— Бих ти предложила вино, но нямаме никакво.

— Откъде са те? — попита Теламон, като хвърли поглед към заспалата Селена. — Селена и Аспазия?

— Тесалийки са, но аз ги смятам за свои сестри. — Антигона погледна към Касандра, която беше отишла до входа на палатката.

— Откога са с теб?

— Четири-пет години. Първите момичета, изпратени от Тесалия. Цар Филип ги избра и плати пътуването им до Троя.

— Защо дойдохте? Искам да кажа, тук? В този боен лагер?

— Казах ти. Александър ми нареди. — Тя се усмихна. — Е, всъщност, аз исках да дойда. Отдавна познавам Александър и трябваше да доведе водачи, а също и злочестия Критий.

— Ще дезертират ли водачите? — попита Теламон.

Антигона направи гримаса.

— Възможно е. Те са уплашени. Смятат, че са обречени на смърт. Аристандър ги държи под око, когато не скърби за онова джудже.

— Познаваше ли Херкулес?

— Малка досадна муха, Теламон. Дразнеше войниците, особено Птолемея. Херкулес имаше някои ужасни навици, включително да наблюдава как хората се любят. Това не е нещо, което човек би искал да споделя с другите.

Теламон се изправи и отиде при Селена. Притисна ръка до бузата ѝ, която беше топла и доста зачервена.

— Пердикъл ѝ даде приспивателно — обясни Антигона. — Ще се събуди навреме. Никога не съм мислила, че може да изпадне в такава истерия. С Аспазия бяха много близки. Посвещавах и двете в мистериите.

— Онези момичета от Тесалия, които трябваше да дойдат в храма в Троя. Колко бяха убити?

Антигона присви очи.

— Филип възстанови този данък като наказание за тесалийските родове, които победи. — Тя се изсмя остро. — Филип не вярваше в боговете, но вярваше в късмета. Той знаеше, че някой ден армията му ще мине през Троя и искаше да спечели благоволенieto на всички богове, включително Атина.

— И всички тези девойки са били убити?

Антигона се усмихна.

— Ти не разбираш. Не знаем дали изобщо са идвали. Не — поправи се тя, — знаем за последните две. — В крайна сметка аз сама доведох оцелялата при Александър, но другите? — Тя сви рамене. — Говорим повече за слухове, отколкото за факти.

Касандра извика от входа на палатката.

— Теламоне, идва пратеник.

Един млад гвардеец влезе вътре.

— Присъствието ви е наложително — каза той важно. — Царят свиква съвет.

— И двамата ни ли вика? — попита Антигона.

— Вие двамата, но не и тя. — Той посочи с палец зад гърба си.
— Не и червенокосата кобила.

Касандра се хвърли към него, но момчето беше твърде бързо. Избягна удара ѝ и превивайки се от смях избяга от палатката.

— Александър винаги получава онова, което иска — прошепна Антигона и посочи към Селена. — Кажи на царя, че скоро ще дойда. Искам да оставя пост тук.

Теламон се извини и излезе.

— Какво мислиш за нея? — попита той Касандра, когато никой не можеше да ги чуе.

— Благочестива жрица, разгневена заради смъртта на помощничката си. Личи си по тона ѝ, по начина, по който се държи.

— Върни се в нашата палатка — подкани я Теламон. — Александър напират да тръгваме и ще напуснем лагера призори. — Той насочи вниманието ѝ към шума и оживлението в лагера. — И стой настрана от тях, защото празнуват.

Касандра се отдръпна и махна с ръка.

— Не се тревожи. Забравяш, че знам как празнуват македонците, Теламоне.

В царската шатра Александър, измит и преоблечен, беше коленичил на пода, заобиколен от пълководците си. Развиваха карти и наборни списъци, документи минаваха от ръка на ръка. Когато Теламон влезе, царят вдигна глава.

— Тръгваме утре призори. — Александър му намигна. — Искам да дойдеш с мен по две причини. Първо, ще принеса в жертва един бик край морето — за Посейдон — и дано жертвата ми да бъде приета. Второ, и това не е тайна, страдам от морска болест. Искам да бъдеш близо до мен. Не искам момчетата да видят как Александър Македонски си повръща червата.

— Във всяко отношение истински наследник на Ахил.

— Във всяко отношение — пошегува се Александър — един прероден Ахил! А сега, Теламоне, сядай. Тръгваме утре. Искам да се погрижиш всичко с онзи проклет бик да бъде наред. Без провали. — Александър направи жест към Парменион. — Ти ще преминеш от Сестос до Абидос и ще тръгнеш на юг. Ще се срещнем в равнината

при Троя. Ще вземеш със себе си всичко — обсадните машини и каруците.

— И после? — попита Птолемей, дъвчейки парче месо.

— Чакай ни кални мочурища и ограничени дажби — рязко обяви Александър. — Ще намерим персийската армия, ще я предизвикаме на бой и напълно ще я унищожим. Колкото по-скоро, толкова по-добре. О, добре дошла.

Александър се изправи, когато Антигона в жреческата си роба влезе в шатрата. Царят подритна Селевк, за да ѝ освободи място. После донесе столче и галантно направи знак на жрицата да седне.

Тя се усмихна.

— Аз не съм войник, Александре.

— Не, но си троянска жрица. — Лицето на Александър гореше от възбуда, очите му така бляскаха, че Теламон се чудеше дали царят няма треска. — Ахил е погребан близо до твоя храм, нали?

— На един нос, който гледа към морето — потвърди тя. — От западната страна на града.

— И в храма ти се пази оръжието му?

— Да, било е подарено от Агамемнон.

— Невъзможно! — намеси се Птолемей. — Сигурно е изгнило и ръждясало.

— Съхранявано е много добре — отвърна Антигона. — Между покрити с катран чаршафи. Ще ви го покажа.

— Имам право над тях като наследник на Ахил — обяви Александър. — Като върховен пълководец на Гърция и като отмъщение на Зевс за гордостта на персите!

— Ти си всемогъщ! — Гласът на Антигона се извиси, докато повтаряше думите на Делфийския оракул. — Ти си всемогъщ, Александър Македонски!

— В замяна — обяви Александър — ще оставя собственото си оръжие на Атина. И ще помоля за благословията ѝ за този свещен поход!

Възбудата на Александър беше заразителна. Той вече не беше изнервен, нито се боеше от пресичането на Хелеспонт, беше изпълнен с мечти за слава, вярваше, че е превъплъщение на Ахил, избраник на боговете. Разнасяше карти напред-назад, даваше на всеки от командирите си точни нареждания, рязко отричаше възможността за

заплаха от персийската флота. Донесоха вино, дискусиите станаха поразгорещени и възбудени. Александър предложи да построи наново Троя, да прослави храма на Атина. После млъкна и се усмихна на Теламон.

— Вече можеш да си вървиш.

Лекарят се изправи. Антигона също се извини и стана.

— Ще ме изпратиш ли до палатката ми? — попита тя.

Птолемей подметна някаква цинична забележка. Един от командирите му, Сократ, избухна в груб смях, който Александър прекрати само с поглед. Без да им обръща внимание, Теламон излезе навън, водейки Антигона.

— Ще ми бъде приятно да се прибера. Казват, че времето ще бъде хубаво. Само Александър да можеше да се пребори със суеверието си.

— Той е неспокоен — съгласи се Теламон. — Тези убийства и непрестанното споменаване на баща му — нервите му са опънати, защото трябва да се пази от всичко. Александър иска битка. Трябват му още знаци от боговете. Искане да прогони всички сенки и призраци, които обитават сънищата му. Мога ли да те попитам нещо? За онези момичета от Тесалия. Веднъж ти каза, че си събирала новини за македонците.

— Така е. Тесалийките трябваше да ми помагат.

— Ами Аспазия и Селена?

Антигона спря близо до пътеката, която водеше към палатката ѝ.

— Те също! — Тя се наведе и го целуна по бузата. — Но сега вероятно вече няма да има нужда от нас.

Теламон ѝ пожела лека нощ и бавно тръгна през царското ограждение. Касандра седеше пред неговата палатка и разговаряше с пазача. Той постоя малко, загледан в тях, после чу писъци, викове и възклицания! Забърза обратно към палатката на Антигона. Тя беше коленичила навън. Беше разкъсала дрехите си и посипваше главата си с пръст. Теламон я бутна встрани и влезе вътре. Селена лежеше на земята, от устата ѝ течеше кръв, очите гледаха неவிждащо от бледото лице. Отстрани дълбоко между ребрата ѝ беше забит келтски нож.

ДЕСЕТА ГЛАВА

Александър преминал Хелеспонт, в Троя принесъл жертва на Атина и почел паметта на героите, погребани там и по-специално на Ахил.

Плутарх
„Животописи“

— Всемогъщи Посейдоне, господарю на вълните! Повелителю на бурята! Покорителю на ветровете!

Теламон се хвана по-здраво, за да запази равновесие на бойния кораб и се загледа към шестдесетте триреми, които ескортираха флагмана на Александър, „Македонският лъв“. Сега платната му бяха събрани, котвените камъни струпани на купчина на носа. Морският бриз беше свеж и солен, слънцето огряваше палубата и блестеше върху позлатената статуя на Атина, която се издигаше на носа. Около тях се беше събрала цялата флота или поне онези триреми, които не се бяха присъединили към Парменион при прехвърлянето на останалата част от армията на Александър до Абидос. Черни и хлъзгави като змиорки, с червено око, изрисувано точно под носа, бойните кораби се събираха като вълча глутница, насочили носове към далечния бряг на Азия. Теламон се хвана за перилата.

— Жертвоприношение след жертвоприношение — прошепна Касандра на ухото на лекаря.

Той кимна. Вчера Александър беше оставил главната си армия и беше поел към носа на Елея, където беше направил жертвоприношение и възлияние в чест на Протезилай. След това те бяха поели отново. Сега, когато азиатският бряг се виждаше, Александър беше решил, с или без морска болест, да принесе нови жертви на боговете. Теламон наблюдаваше тревожно как водеха по палубата снежнобелия бик, силно упоен. Жреците се движеха напред, разпръскваха благоухания, космите между рогата на бика бяха

отрязани и изсипани в купата с огъня върху импровизирания олтар, точно под носа. Теламон и останалите, които стояха на няколко метра зад Александър затаиха дъх.

— О, богове! — промърмори Птолемей. — Последното, което искаме е побеснял бик, който тича по палубата!

Жреците повдигнаха главата на животното. С помощта на сърповиден жертвен нож Аристандър сръчно преряза гърлото на бика. Предсмъртният рев на животното беше посрещнат с викове и възклицания, когато горещата, гъста кръв потече в сребърна купа. Александър, с броня, пурпурносива наметка, и лавров венец довърши жертвоприношението сред облаци благоухания и сладкия мирис на смирна, тамян и канела. Палубата потъна в кръв. Моряците топяха пръсти в нея и рисуваха линии по челата си, жадни да вземат участие в приетото от боговете жертвоприношение. Сега касапите сръчно режиха мъртвото животно, докато моряците започнаха да мият палубата с кожени ведра, пълни с морска вода. Александър се обърна към приятелите си и със светнали очи вдигна ръце.

— Направихме жертвоприношение, боговете ни отговориха, победата ще бъде наша!

Прозвуча тръба. Някъде във вътрешността на триремата заби барабан. Гребците замагнаха с греблата. Пурпурният флаг на Александър беше вдигнат. Флотата от военни триреми и съпровождащи кораби се спусна напред към азиатския бряг.

— Трябваше да стане актьор — промърмори Касандра. — Наслаждава се на всяка секунда от представлението, нали?

Останалите командири се трупаха около Александър, за да го поздравят. Разменяха се сигнали с другите кораби, които също приближаваха. Въздухът беше изпълнен със звуците на тръби и барабани. Издигаха се знамена, възбудата се предаваше бързо на всички. Мъжете се трупаха по бордовете и на носа, търсейки с поглед пристана на ахейците, където Агамемнон и армията му бяха слезли от корабите си, за да плякосат и опожарят легендарната Троя.

Касандра, която стоеше зад Теламон, не млъкваше.

— Чух интересна история за влюбения Леандър, който плувал от Абидос до любимата си Херо в Сестос. Тя била жрица на Афродита и му давала сигнали с лампа.

— И какво станало? — попита Теламон, без да се обръща. Наблюдаваше как Александър дава нареждания на капитана.

— Една нощ имало мъгла. Лампата не се виждала. Леандър се удавил, а Херо се самоубила.

— Може ли някой да преплува Хелеспонт? — попита Теламон.

— Правено е. Широк е само четири хиляди метра. Моряците казват, че прилича повече на река, отколкото на море. Казват, че има много риба, но не мисля, че Александър се интересува от това. Виж там! — Тя посочи през ранната утринна омара и лекарят съзря очертанията на нос.

— Сигея — обясни тя. — Скалистите върхове над Троя.

— Там, където лежат заровени Ахил и Патроклъ?

— Това е и мястото, където Агамемнон запалил първия огън, за да съобщи на жена си Климнестра, че Троя е паднала. Той не знаел, че тя подготвя убийството му. Да — въздъхна Касандра. — Мислиш ли, че персите ще ни чакат отвъд върха?

Лекарят поклати глава. Гледаше как веслата се вдигат и потапят в равномерните удари на барабана и се хвана за перилата, докато корабът набираше скорост.

— Персите няма да ни пресрещнат. Те искат огромната им страна да ни погълне като птичка червей.

— А така ли ще стане?

— Може би ще стане като при Ксенофон^[1] — каза Теламон. — Ще маршируваме напред-назад.

— И как ще се върнем?

Касандра не се тревожеше, но се опитваше да предизвика реакция у този лекар с каменно изражение. Беше я заинтересувал. Човек, който прикрива чувствата си — лекар, който може да спаси човешки живот — изгнаник, който се радва на покровителството и приятелството на един цар. Непристъпният Теламон, който понякога можеше да бъде толкова мил.

— Не мисля, че някога ще се приберем.

Една чайка прелетя пред носа. Теламон си спомни как баща му разказваше, че чайките са душите на загиналите моряци.

— Ако Александър победи, той ще тръгне към края на света — каза лекарят.

— Ами ако го победят? — попита Касандра.

— Персийските кораби ще изпълнят тези води и онези от нас, които успеят да избягат, ще трябва да последват примера на Леандър и да се спасяват с плуване. — Той млъкна. — Макар че ще намерим Троя изоставена, а Александър ще може да си играе на Ахил колкото си иска.

Теламон се отдалечи. Антигона седеше под кожената тента на носа. Жрицата изглеждаше спокойна и се владееше, лицето ѝ беше малко бледо. Сложила ръце в скута си, тя беше затворила очи, очевидно унесена в молитва. Теламон погледна към близкия кораб, нисък и черен, който цепеше вълните с носа си във форма на грифон. Александър беше вбесен от смъртта на Селена. Убийството на служителка на Атина носеше лош късмет, затова смъртта ѝ беше запазена в тайна, а трупът ѝ беше изгорен още същата вечер. Царят остро смъмри и Аристандър, и Теламон за липсата на напредък в разследването им.

Александър ги беше извикал и мрачно изслуша разказите им. Зад него стояха Птолемея и двамата лекари, Пердикъл и Никий. И тримата сякаш се наслаждаваха на неудобството на Теламон.

— Какво става? — беше изкрещял царят с почервеняло от гняв лице. — Да не би убиецът да е някакъв бог на смъртта? Как може да преминава през лагера ми и да убива, когото си поиска? Ти ли стоиш зад тези убийства, Аристандре?

Беше ги обвинявал и тормозил, докато гневът му премина. После бе махнал отвратено с ръце и се беше отдалечил. Ако беше искал да уплаши Аристандър, беше успял. Пазителят на тайните многословно се беше оправдавал, но както тихо беше признал пред Теламон, не виждаше нито логика, нито обяснение за смъртта на Селена. Антигона беше разстроена, но постепенно се бе съвзела. Пазачът пред палатката гръмко твърдеше, че е невинен.

— Жрицата излезе — беше казал той. — От време на време вдигах платнището и поглеждах вътре. Момичето беше дълбоко заспало на леглото с гръб към мен. Не видях нищо нередно. Никой не се е приближавал до палатката.

Теламон беше огледал местопрестъплението. Палатката имаше само един вход и както и при другите убийства, беше невъзможно някой да се промъкне през или под платнищата. Селена беше убита жестоко и сръчно, камата беше пронизала сърцето ѝ. Трупът ѝ беше

студен, кръвта съсирена. Теламон предполагаше, че жената е умряла поне час или дори повече, преди да я намерят. Пазачът беше описал откриването на тялото. Антигона се била върнала в палатката. Той повдигнал платнището на входа, за да влезе и двамата видели трупа, проснат на пода. Дрехите на Селена бяха подгизнали от кръв, както и ленените чаршафи, и сламеника. Нямаше следи от борба, нито от съпротива. Само ужасът на смъртта, отворената окървавена уста, полуотворените очи, камата и под леглото малко парче пергамент с обичайното съобщение, но леко променени думи: „Бикът е готов за жертвоприношение, колачът чака, всичко е готово.“

Придружен от Аристандър, Теламон беше разпитал поотделно Антигона и пазача, разказите им съвпадаха. Когато Антигона излязла, Селена спяла. Никой не се бил доближавал до палатката. Когато жрицата се върнала, трупът лежал вътре. Пазачът не си спомнял кога за последен път бил надникнал вътре.

— Ами, неудобно ми беше. — Той нервно се усмихна. — Тя беше храмова служителка. Не исках да ме обвинят, че надничам.

Теламон потърка очи и се отърси от спомените, изтривайки морските пръски от лицето си. Вчера беше видял нещо, което го беше заинтригувало. Но умът му беше уморен. Не можеше да си спомни подробностите. Сякаш гледаше ръкопис — различаваше думите, но не можеше да разбере значението им. Чу вик от вахтения на носа. Бяха се появили скалите на Ретея, където бяха пристанали ахейците. Сега Александър пое руля и флагманът му литна като стрела към брега. Моряците на носа замагнаха с въжетата, към които бяха привързани камъните, раздадоха се бързи заповеди. Бумтенето под палубата спря. Използваха само един ред гребла. Останалите кораби бяха малко по-назад. Теламон усещаше вълнението, обзело всички — това беше Азия, легендарната Троя, съкровищницата на Персия.

Подпомогнат от кормчията, Александър насочи носа в пристанището. Чуха се заповеди, греблата се вдигнаха, килът потрепери, когато триремата остърга пясъчното дъно и забави ход. Царят отстъпи мястото си на рулевия и затича по палубата. Хефестион го чакаше на носа с копие в ръка. Александър го грабна и го хвърли с всички сили. То се изви в дъга и се заби в мекия пясък на плажа под възгласите на екипажа, подети от пътниците на другите кораби.

— Приемам Азия — извика Александър — като дар от боговете, спечелен с моето копие!

Одобрителни резове последваха думите му. Сега килът на кораба газеше дълбоко, носът му подскочи, излезе от водата и се плъзна през едрия мек пясък. Най-после корабът спря, водата обгръщаше кърмата му, прииждащите вълни леко го повдигаха. Александър, облечен във величествени воински доспехи извади меча си, скочи от носа и като герой — завоевател тръгна по плажа, за да вземе копието си. Взе го и се върна с вдигнати копие и меч. Изглеждаше точно както искаше — като новия Ахил, бога на войната, върховния пълководец на Гърция, който идва да си вземе дължимото. Тези драматични жестове предизвикаха нови овации. Дрънкането на оръжие ехтеше из малкия залив и караше морските птици да се вият и крещят над водата. Капитаните на Александър внимателно оглеждаха скалите, но никой не се появи, за да им се противопостави — нито конница, нито копиеносци, не се развя нито персийско наметало, нито чуждо знаме. Брегът беше пуст. И останалата част от флотата акостира. Смъкваша платната, прибираха греблата. Два кораба за съжаление се блъснаха в подводни скали, но нямаше щети — хора, животни и багаж стигнаха непокътнати до брега.

Бяха изпратени разузнавачи. Донесоха огън в глинени съдове и запалиха лагерни огънове. Няколко войници бяха уловили риба по пътя и скоро започнаха да я пекат над пламъците. Александър позволи на хората си да се възстановят от морската болест, докато триремите се подготвяха да отплуват, очаквайки промяната на вятъра. Прозвуча тръба и дежурните по лагер обявиха, че разузнавачите са се върнали, без да видят враг наоколо.

— Добра работа — отбеляза Птолемея, докато водеше Александър нагоре по лъкатушешката пътека към скалите. — Слава на боговете! Дори група жени, въоръжени с хурки, можеха да ни отблъснат.

Теламон се радваше да се махне от плажа. Отпусна се, когато погледна към обраслата с дървета просторна равнина, която водеше към Троя. Беше пуста, сякаш заспала под горещото слънце. Нямаше нищо, освен поляни, маслинени горички и дъбови дървета. Цветя и билки, някои от които не познаваше, блестяха в ярките си пролетни цветове. Сега, малко по-далеч от морето, можеше да различи ясно

очертаните склонове на планината Ида, покрити със сняг; гъстите гори от другата страна, блясъка на река и няколко струйки дим от самотни къщи.

Александър беше развълнуван, ходеше напред-назад, рецитираше стихове от „Илиада“-та и сочеше различни места край тях. Най-накрая Хефестион го убеди да си почине и да свали бронята си. Доведоха конете и обграден от редица разузнавачи, Александър поведе армията си по белия пращен път между дърветата, нагоре по надвисналия хълм към руините на Троя. Когато приближиха, видяха селяни, които носеха в дар хляб и плодове или просто стояха с широко отворени любопитни очи. Александър ги поздрави като техен избавител. Те вдигнаха ръце и нестройно му отговориха.

Най-накрая стигнаха началото на развалините — основи на дебели стени, улици, разбити порти, колони и могили. Някъде руините бяха скрити от гъста трева или дебел зелен мъх.

Александър беше очарован. Той посочи в далечината река Скамандър и известното място, където се беше провел един двубой от древната война. Самата Троя беше разочароваща — просто село от къщурки и колиби, разхвърляни между руините. Теламон не виждаше нищо героично, Омирово или драматично, но също като останалите запази мислите за себе си, докато Александър продължаваше да цитира „Илиада“-та и да бърбри.

Най-после стигнаха градския площад, обграден от руини и разрушени къщи. Някои от обитателите му говореха развален гръцки и се интересуваха повече от това какво могат да продадат, отколкото от пристигането на армията. Александър слезе от коня, върна се и помогна на Антигона. После щракна с пръсти и извика Теламон.

— Сигурна ли си, че си добре?

С потъмнели очи, бледо лице и силно стиснати устни, Антигона кимна и покри главата си с качулката на мантията.

— Може ли Теламон да ти помогне с нещо? — попита загрижено Александър.

Отново поклащане на главата. Александър би продължил с въпросите, но от една странична уличка се зададе група хора, водена от възрастен жрец, който носеше жезъл в едната си ръка, а в другата съд с благоухание, увит в парцал. Зад него едно момченце размахваше звънче. Странната процесия премина площада и беше посрещната със

сподавен смях от приближените на Александър — който замлъкна под погледа на царя. Местният старейшина пристъпи напред с натруфена възглавничка, върху която имаше лавров венец, боядисан със златна боя. Той се поклони на Антигона. Примигвайки с мътните си очи, се опита да произнесе реч, но езикът му сякаш беше твърде голям за устата. Теламон подозираше, че се е подготвил за случая, като е изпил толкова вино, колкото дебелият му търбух е можел да побере. Човекът опасно се олюляваше на краката си. Хефестион си проби път към него. Антигона рязко каза нещо и старейшината му подаде възглавничката. Приятелят на царя пое позлатения венец и го вдигна така, сякаш беше короната на Азия. После внимателно го сложи на главата на Александър. Царят го намести и отново се качи на коня. Окуражени, местните жители се приближиха. Александър извади меча си и обяви, че е дошъл да ги освободи от тиранията на Персия, да възстанови демокрацията и да избави всички миролюбиви гърци. Под ръководството на старейшината те го приветстваха нестройно. Птолемей и останалите стояха с наведени глави, а раменете им се тресяха. Теламон трябваше да погледне строго Касандра, която трескаво хапеше устни. Дори Антигона тайно се усмихваше. Но Александър се беше потопил във величието на момента.

— А сега към твоя храм. — И той посочи тясната уличка, от която беше дошла процесията. — Ще се помолим в него! — Александър дръпна юздите и заедно с Антигона пое нататък. Тук-там имаше къщи, другаде — покрити с мъх руини на стени и разрушени дворци. Трудно беше да си представиш славата и гордостта на двора на Приам или украсените със злато колесници на Хектор да преминават през тези останки. Тясната уличка излезе на оживен пазарен площад, където собствениците на сергии трескаво търгуваха със селяните и земевладелците. Въздухът беше изпълнен с миризма на конски фъшкии, подправки, готвена храна и загниващи плодове.

Александър направи знак — вестителят вдигна тръбата и изсвири остро три пъти. Пазарът притихна. Всички очи се обърнаха към уличката. Александър слезе от коня и докато конярите побързаха да хванат юздите на коня му, тържествено поведе групата си към храма на Атина — малка мръсна сграда с рушащи се стъпала, които водеха до портал с колони; над портала имаше площадка с образа на Атина във военни доспехи. Вратите на тази мрачна сграда се отвориха. Във

вътрешността служителките на храма се подготвяха бързо. Една все още метеше стълбите, тъй внезапно и неочаквано беше пристигането на Александър.

Антигона вървеше пред царя. Гражданите на Троя поздравяваха възторжено жрицата си, но Александър прие поздравленията като овации в своя чест. Теламон и останалите го последваха през преддверието в дългото правоъгълно светилище, с редица ниши от едната страна и огромна статуя на Атина с шлем, копие и меч.

Александър бързо запали благовоние пред статуята, повече заинтересуван от тежките кожени торби, намазани с катран, които висяха от двете ѝ страни. По настояване на Антигона прислужниците ги свалиха, развързаха връзките и извадиха от тях внушително на вид въоръжение. Златна броня, оформена по мускулите на тялото с посребрени връзки и нараменници; наколенници с кожена подплата, украсени със сребро и злато по ръбовете; червена бойна фустанела с бяла подплата, чиито кожени връзки бяха украсени със сребърни пулове. Щитът се състоеше от пет пласта, имаше мека кожена подплата и посребрени ремъци. На повърхността от ковано злато имаше голям сребърен медальон с пищен релеф в средата. Великолепният шлем беше коринтски, украсен с гребен от позлатени конски косми, а широките предпазители за ушите и носа бяха от скъпа тъмночервена кожа.

— Доспехите на Ахил — обяви Антигона.

Теламон и останалите гледаха недоверчиво. Оръжието беше скъпо, със сигурност изработено от истински майстор. Въпреки скръбта си жрицата усети съмнението им, макар Александър да беше напълно убеден. Теламон порови в паметта си — според „Илиада“-та бог Хефест лично беше изработил тези оръжия след смъртта на Патрокл, докато Ахил се приготвял за своя драматичен, отмъстителен двубой с Хектор.

Птолемей беше скептично настроен.

— И тези оръжия трябва да са на стотици години! Та те изглеждат, сякаш са били изработени вчера!

Теламон поблагодари наум на боговете, че Касандра не присъства — нейният висок, силен смях щеше да ѝ струва главата. Очевидно Александър не беше чул думите на Птолемей, толкова беше

омаян, а Антигона предпочете да не обръща внимание на подигравателните забележки на царските приятели.

— Те са твои, Александре — обяви тя с нисък, но ясен глас, — върховни пълководецо на Гърция, наследнико на Ахил! — Антигона се обърна към останалите, сякаш за да разсее подозренията им. — Мога да ви кажа само това, което знам. Тези доспехи са били укривани, предавани от жрица на жрица. — Тя леко се усмихна. — Наистина, били са поправяни, променяни, подновявани, но все пак са доспехите на Ахил.

Александър вече ги пробваше. Шлемът му беше малко голям и той промърмори, че ще трябва да носи качулка отдолу. Бронята му прилепваше плътно. Царят вдигна щита, който улови светлината от тесните прозорци и проблесна като златна монета. Лицето му пламтеше, очите искряха, той беше унесен в мечтата си да стане новият Ахил. Разсеяно благодари на жрицата, закле се да дари собственото си оръжие на Атина. Обеща също да построи нов храм и да върне старата слава на Троя.

Селевк сподави смеха си, докато Птолемея вдигна очи към небето. Антигона се отдръпна в сенките и Александър пое ролята на цар — жрец. Донесоха въоръжението му и го поставиха в подножието на статуята. Запаляха още благовония и облечен в новата си броня, Александър излезе от храма.

Настояваше да посети всички светини на Троя. Импровизиран олтар беше поставен на пазарния площад. Царят принесе жертви на Зевс. Възлияния бяха направени и на Аполон, Атина и Херкулес. Александър посети мястото, където синът на Ахил прерязал гърлото на Приам и отново принесе жертва. Сякаш беше забравил войските, които водеше. Хефестион тихо размени няколко думи с Птолемея и Сократ беше изпратен да организира лагера. Воден от Александър, царският двор прекара следобеда в посещение на всяко забележително място в Троя. Търговци, занаятчии и бъдещи водачи се стичаха при Александър. Възбудата нарастваше заради прекалената му щедрост. Всички разказвачи, скитащи певци и мошеници от малкото градче се рояха като мухи на сурово месо, всеки нетърпелив да разкаже своята история.

— Господарю, това е портата, през която Хектор е изкарал колесницата си.

— Царю, това е мястото, където е умрял Хектор.

— На това място, господарю, Аякс насилил Касандра и се самоубил.

Александър се опиваше от всичко това като от вино. Но един хитър продавач стигна твърде далеч. Той тръсна една очукана лира със скъсани струни пред лицето на Царя.

— Господарю, това е инструментът, който Парис е използвал, за да покори златокосата Елена. Спомни си — добави той — името на Парис също е било Александър. — Царят го изгледа мрачно и го отблъсна встрани.

Устата на Теламон пресъхна от праха, краката го боляха. Беше уморен да си припомня стихове от „Илиада“-та. Опита се да се измъкне, но Александър го придърпа и го върна обратно, сякаш тайно подозираше, че Птолемей и останалите му се присмиват.

С лекаря от една страна и Хефестион от другата, Александър не спираше нито да хапне, нито да пийне. Изглежда не забелязваше силното слънце, праха, облаците мухи или умората. Стихове от „Илиада“-та се лееха от устата му. Единственото, което направи, за да облекчи усилията си, беше да свали бронята на Ахил. Той носеше щита, а останалите предмети бяха разпределени между другите, включително Теламон. Те обикаляха отново и отново хълма, на който беше разположена Троя. Най-послед стигнаха дивата, осеяна с детелина равнина, която се простираше до носа западно от Троя, гледащ към морето. Тук Александър спря и по настояване на Птолемей им раздадоха разредено вино в нацърбени чаши.

Теламон прочисти гърлото и устата си и се огледа. Само няколко от приятелите на царя бяха останали, внимателно охранявани от добре въоръжена група царски телохранители. Останалите се бяха измъкнали. Теламон се усмихна слабо на уменията на Аристандър да става невидим. Александър примигна и изтри потта от челото си.

— Мислех, че е по-голяма — промърмори той и странните му, искрящи очи се взряха в Теламон. — Винаги съм мечтал за това. Като момче всяка нощ сънувах, че един ден ще вляза покрит със слава в Троя. — Той си пое дълбоко дъх. — Но сега се уморих.

Птолемей тихичко нададе радостен възглас.

Александър пъкна чашата си в ръката на Теламон. Свали наметалото и туниката си, сандалите и набедрената превръзка и

застана гол пред тях. Тялото му беше покрито с пот и прах, но очевидно това не му пречеше.

— Донесете ми масло! И гирлянда от цветя — нареди той. Един войник побърза да донесе исканото. Александър се разкърши като атлет. Никой не се осмеляваше да пита защо. Птолемей мрачно погледна Теламон.

Царят се обърна.

— Смятам да тичам. Не сте ли чели „Илиада“-та? Как Ахил и Патрокъл преследвали голи вълците?

Той посочи към двете могили, които се издигаха на близкия нос.

— Гробовете на Ахил и Патрокъл — съобщи царят. — Хефестионе, ще ме придружиш ли?

— Всички ще дойдем — каза Птолемей. — Ще се състезавате, нали?

— Да, в знак на почит към моя предшественик — съгласи се Александър. — Както са правили героите по Омирово време.

Той взе стъкленницата с масло от войника, който сложи цветята на земята до него. Останалите се съблякоха като атлети, готвеци се за състезание — Птолемей — нисък, набит и жилест, Хефестион — мургав и як, Селевк — светъл и закръглен.

— Също като в Миеза — обяви Александър. — Ще се състезаваме, както правехме призори. Слава на боговете, че Клит не е тук. Щеше да ни накара да тичаме, докато паднем мъртви.

— Мислех, че са погребани заедно — каза Теламон.

На лицето на Александър се изписа гняв.

— Кой?

— Ахил и Патрокъл. Помниш ли онези редове от „Илиада“-та? — Теламон затвори очи и зарецитира: „Затова нека един-единствен съд, златната урна с две дръжки, която ми подари майка ти, да съдържа пепелта ни.“ Не бяха ли това думите на Ахил? А и в „Одисея“-та, когато Одисей среща Агамемнон в Хадес? Не разказва ли Агамемнон как Ахил и Патрокъл били погребани заедно? Защо тогава има две надгробни могили?

Александър стисна китката на Теламон и прещипа кожата му.

— Може би е така, а втората могила е била издигната като паметник. Както и да е — царят погледна приятелите си с ъгълчето на окоото си, — ще се състезаваме и аз ще спечеля.

Теламон и останалите от свитата му наблюдаваха удивени как Александър се спусна като заек и пресече равнината, като мачкаше високата трева и светлочервените макове. Птолемей и другите го следваха, викаха и се смееха, но никой не настигна царя. Фигурите изчезнаха в далечината. Стигнаха могилите и обиколиха всяка по три пъти. Теламон виждаше как Александър се изкачва на всяка могила, за да полее от маслото и да остави цветя. После се затичаха обратно. Телохранилите ги приветстваха.

Теламон реши, че това му е достатъчно и тръгна обратно към града. Намери се на пазарния площад и тръгна по сергиите. Храната вече беше изкупена от интендантите. Лекарят се спря на една сергия, чийто едноок собственик крещеше цените. Загледа се в стъклениците и сандъчетата.

— Изработка на местни занаятчии — каза едноокият. — Войник ли си? Не, едва ли...

— Аз съм лекар и винаги търся сандъчета за инструментите и стъкленици за отварите си. — Теламон вдигна с любопитство едно ковчеже.

— Само няколко обола, по-малко от една драхма — обяви едноокият.

Лекарят внимателно разгледа ковчежето.

— И това е работа на местни занаятчии?

— Бих искал да кажа „не“, но виждам, че имаш остър ум. Да, прави ги един дърводелец, който живее край Троя. Той ги продава на мен, аз — на вас.

Теламон плати, взе ковчежето и се отправи към храма. Нямаше и следа от Антигона. Старецът, който пазеше вратата, имаше отпусната уста и сънен поглед. Каза на лекаря, че къщата на жрицата се намира в малка градинка наблизо. Пазачът се надигна и предложи услугите си да го разведе наоколо.

Теламон му благодари, но му каза, че ще се справи сам. Известно време обикаля из храма, но той приличаше на много други храмове, които беше посещавал. Въздухът все още беше наситен с благоуханията, които Александър беше използвал. Снаряжението на царя липсваше, както и покритите с катран кожени торби. Теламон застана под статуята и се огледа. Трудно му беше да си представи жена тъй изящна и достойна като Антигона да служи в подобно светилище.

Върна се в преддверието. Преди да тръгне, пазачът отключи малко ковчеже и му подаде дебел ръкопис.

— Запиши името си и спечели благоволението на Атина.

Теламон познаваше този ритуал. Не искаше да обижда храма, затова даде една монета на човека, който сложи подлепеният с кожа свитък на земята, заедно с рог за мастило и гъше перо. Теламон разтвори ръкописа и написа датата и името си. После любопитно го заразглежда, като го развиваше на пода. Забеляза, че през последните месеци е имало малцина посетители, но едно от имената привлече погледа му — Клеон. Разпозна също името на Филип, бащата на Александър и още едно, грубо надраскано.

— Какво има? — разтревожено попита пазачът.

— О, нищо. — Теламон се изправи и старецът отново нави ръкописа. Лекарят излезе от храма. Слънцето клонеше към залез и вятърът беше по-хладен. Теламон тръгна покрай сградата. Къщата на жрицата се намираше зад стената на двора, виждаше покрива, покрит с червени плочи. Спря на вратата и леко я отвори. Озова се в малка градинка с фонтан, в средата на който имаше статуя на нимфа. Антигона седеше на една пейка с гръб към него. Канеше се да я повика, когато видя, че раменете ѝ се тресат и осъзна, че плаче. Тъй като не искаше да я притеснява, той затвори портичката и се върна по обратния път.

Мина през града, през разрушената порта и надолу по тревистия хълм. Малката армия на Александър беше издигнала лагера си в равнината отдолу. Като опитни войници, те се бяха настанили колкото се можеше по-удобно. Някои бяха опънали палатки. Други, които нямаха такъв късмет, бяха си направили навеси от клони. Сократ беше поставил нагъсто стражи. Спряха Теламон на няколко пъти, но го разпознаваха и го пускаха да мине. Един тесалиец, който си спомни, че е видял Касандра, го придружи до мястото, оградено за царя. Там намери палатката си, пред която седеше Касандра и си бърбеше с пазача. Тя го погледна накриво.

— Помислих, че си отплавал обратно. Влизай!

Тиванката вдигна платнището. Вътре беше чисто и уютно. Касандра беше превърнала един сандък в импровизирана маса. На нея имаше хляб, сирене, месо, две нащърбени кани — едната с вода, едната с вино — и малка купа плодове.

— Чаках те.

Тя постави лампата в средата на масата. Теламон изми ръцете и лицето си.

— Хайде да вечеряме заедно — заяви Касандра. — Лекарят и неговата помощничка.

Тя се беше измила, дори беше намазала леко лицето си. Гъстата ѝ червена коса беше прибрана назад и прикрепена с бронзова шнола.

— Откъде взе всичката тази храна?

— Ти ми даде пари. Част купих, част откраднах като всички други в този лагер. Къде е нашият герой — завоевател? Още ли обикаля из Троя с онзи смешен шлем в ръка?

Теламон се усмихна и взе парче сирене. Беше прясно и имаше остър вкус.

— Трябва да се научиш да си държиш устата.

— А ти — да не си губиш ума. Александър Македонски е опасен и хитър. Разбрах, че ти е трил сол на главата заради убийствата. Един от пазачите е чул.

Касандра напълни една чаша с вино до половината, добави вода и му я подаде.

Теламон отпи.

— Няма никаква логика. Ето го Александър Македонски, който се кани да нападне Азия. Прочел е всичко за Троя, но все пак му трябват водачи.

— И аз си помислих, че е странно — отвърна Касандра.

— Не и до днес. Когато триремата стигна до плажа. — Касандра се канеше да го прекъсне, но той вдигна ръка. — Забеляза ли как Александър тръгна направо навътре в сушата? Изобщо не му трябваха водачи. Нещо повече, когато пристигнахме при руините... — Теламон млъкна, дочул тръбен звук. — Слава на боговете! — въздъхна той. — Царят се е върнал. Както и да е, Александър стигна до Троя и я обиколи, все едно е роден в нея.

— Точно това се опитвах да кажа. Чудех се за онези водачи. Когато наблюдавахме маневрите на армията, ти ми посочи разузнавачите и леката конница. Току-що видях някои от тях да се връщат от разузнаване — не са им нужни водачи. Нещо повече, ходих и до царската шатра.

— О, не! — изстена Теламон.

— Предложих да им помогна при подреждането, носих сандъци и ковчезета. Срегнах главния писар на армията, как се казваше?

— Евмен.

— Носеше ръкописи. Хвърлих поглед на един от тях.

Теламон завъртя чашата в ръцете си.

— Беше карта. Видях градовете Ефес и Милет. Целият западен бряг на Азия с близките острови. Беше много точна карта. Евмен я държеше в ковчезе. Много съм хитра, нали?

Теламон я гледаше изумен.

— Но, но...

Подразни се от блясъка в очите ѝ.

— Онова, което се опитваш да кажеш, учени лекарю, е: ако Александър има разузнавачи и точни карти, защо са му Критий и онези водачи? Защо единият беше убит на скалите, а другият в мрака? Кой ги е убил? Ами Критий? Знам, че смъртта му те тревожи. Чудя се... — Касандра кръстоса ръце и обгърна тялото си. — Онзи дребосък, който изчезна. Херкулес, джуджето на Аристандър. Дали не е открило нещо?

Теламон я погледна удивен.

— В името на Хадес! — извика той.

— Всичко е лъжа, нали, Теламон?

— Бях в храма. Видях името на Клеон, лекаря...

— Предателят?

— Да. Докато се връщах — Теламон ѝ подаде чашата си, за да я напълни отново, — започнах да размишлявам. — Клеон беше дребен и пълен. Не беше много добър ездач и все пак успя да избяга от лагера на Александър, без да го заловят. Искам да кажа, ако Александър е искал, а Аристандър държеше под око лекарите...

— Мислиш, че Клеон изобщо не е избягал, нали? Предполагаш, че е убит?

— Възможно е — промърмори Теламон. — Или може би Александър играе някаква игра. Клеон е просто част от нея, както и всички ние.

---

[1] Ксенофон описва в седемте книги на „Анабазис“ (писани през периода 386–377 г. пр.Хр.) похода от Вавилон до Черно море на десет хиляди гръцки наемници, сражавали се на страната на Кир при опита му да свали от персийския престол брат си Артаксерс II — Б.р. ↑

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Персийските пълководци не се интересували от мнението на Мемнон. Те рязко прекратили спора.

Квинт Курций Руф
„История на Александър
Велики“, Книга 2, глава 4

Даскилий, езерната крепост на Арсит, сатрап на Фригия, беше оазис от зелена прохлада. Високите ѝ стени и кули бяха заобиколени от пищни ливади и резервати за дивеч, обитавани от редки птици и животни. Беше същински рай, парк за наслада с градински тераси, палмови горички, сенчести алеи, сводести беседки и бликащи фонтани. Пред и зад стената на крепостта на слънцето проблясваха пълноводни езера, пълни с охранени шарани и други риби. Малки горички от зелен дъб, ясен и бор служеха за ловни резервати, специално създадени за наслада на сатрапа. Обикновено Арсит и дворът му пируваха под открито небе, но в онзи фатален ден парковете бяха пусати и тишината се нарушаваше единствено от крясъците на ярко оперените пауни по наскоро напоените морави край крепостните стени.

В слабо осветената зала за аудиенции Арсит и дворът му посрещнаха Мемнон гърка. Наемникът от Родос, облечен в обикновена туника, не обръщаше внимание на великолепните стенни гоблени, изобразяващи фантастични фигури на екзотични птици и животни. В лошо настроение той се разположи на инкрустираната със злато лежанка за пиршества и мрачно погледна малката масичка от акациево дърво пред себе си, отрупана с охладени плодове и високи тесни чаши, гравирани със сребърни тигри и пълни догоре със студено бяло вино. Мемнон виждаше само Арсит, облечен в екзотичната си владетелска роба върху светлозлатиста блуза, напъхана в панталоните му. Беше обут с чехли в пурпурно и сребристо, а на главата си носеше тясно

прилепнала конусовидна шапка, завързана с панделки отзад. Бузите и устните му бяха начервени, ноктите — къносани. Накъдрените му коса, брада и мустаци блестяха от скъпи масла.

Все едно съм сред група жени, мислеше си Мемнон. Опитва се да овладее раздражението си, защото знаеше, че не е справедлив. Арсит и придворните му, налягали по лежанките из стаята, може и да се обличаха като куртизанки, но бяха смели воители и горяха от нетърпение да влязат в бой с Александър. Именно това притесняваше Мемнон повече от всичко. Той погледна надясно, където Клеон, русокосият лекар с безизразно лице, наскоро пристигнал от лагера на Александър отвъд Хелеспонт, сърбаше шумно от чашата си. Мемнон се намръщи от отвращение. Отмествайки поглед, той зърна усмихнатото лице на своя прислужник и довереник Диокъл, който го предупреди с очи, както и преди пиршеството, да се въздържа и да не обижда Арсит, Митридат, Нифрат и останалите.

— Добре ли се чувстваш, пълководецо Мемнон? — Арсит се наведе и откъсна гроздово зърно от купата пред себе си.

— Добре, но имам много работа.

Резкият отговор на гърка предизвика тишина — всички разговори спряха при това грубо нарушение на етикета. Арсит откъсна друго зърно и го пхна в устата си.

— Имам новини за теб — очите на сатрапа блестяха враждебно. — Македонецът е в Троя. Пресякъл е откъм Елея.

— Какво? — Мемнон спусна крака от лежанката и мрачно погледна домакина си. — Колко души е довел?

— Шестдесет триреми, малка войска от около три хиляди души.

Мемнон рязко остави чашата си на масата.

— Ако знаехме, можеше да изпратим кораби или армия, която да го чака. Мислех, че ще прекоси с останалите при Абидос и после ще тръгне на юг. Какво прави шпионинът ти в техния лагер? Не трябваше ли да ни предупреди?

— Очевидно не е разбрал навреме. Александър го е решил в последния момент.

— Каква възможност! Мислех, че ще прекоси Хелеспонт с останалите! — Мемнон говореше на себе си, загледан в гоблена зад Арсит. — Можехме да го приклещим, можехме да го убием.

— Ще го прикледим и ще го убием — отвърна Арсит провлачено. — Но кой е наредил да се пратят убийци в лагера на Александър?

Мемнон погледна към Клеон. Лекарят беше скрил лицето си зад чашата.

— Да, нашият добър лекар ни донесе новините. Александър убил наемниците и натрупал оръжието им като трофей пред шатрата си.

Мемнон прошепна кратка молитва, за да се прости с Дроксений и другарите му.

— Те бяха истински воители. Загинали са достойно в битка. Какво повече може да иска един войник? — Той огледа стаята, атмосферата не му харесваше — домакините му бяха учтиви, но сдържани и предпазливи. Не ми вярват, помисли Мемнон. Неспокойството му се засили, спомените за Лизий, затворен в металната клетка, нахлуха в ума му. В двора долу го очакваха десетина хоплити. Сега съжаляваше, че не е довел повече хора от петнадесетте хиляди наемници, чийто лагер беше само няколко километра на изток.

— Александър ще бъде прикледен и убит — повтори Арсит, наблюдавайки го внимателно.

Мемнон чу шум и се обърна. Вратата се отвори. Шестима от телохранителите на Арсит влязоха в залата с извадени мечове. Клеон спря да яде и също вдигна поглед, сините му очи бяха влажни, устата му — отпусната. Той улови погледа на Мемнон и му намигна.

— Ще ти напомня, Арсит — каза гъркът спокойно, — че съм личен гост на Великия цар.

— Така е, така е.

— А този Наифат — продължи Мемнон — кой е?

— Не знаем, нали, Клеон? — Арсит вдигна чашата си в наздравица към доста пияния лекар.

— Опитах се да разбера кой е — завалено каза Клеон. — Какво ли не направих. Но кой е той? — Лекарят поклати глава напред-назад като в някаква детска игра. — Не знам.

— Значи не те бива много! — отсече Мемнон.

Арсит го погледна над ръба на чашата си.

— Той свърши добра работа.

Тревогата на Мемнон се засили. След като напусна Персеполис, той беше поддържал редовно връзка с Арсит и останалите. Беше

заподозрял, че Дроксений и спътниците му са се провалили — ако бяха успели, новините щяха да се разпространят с крилете на вятър.

— И каква работа?

— Който и да е Наифат — а дори аз не знам истината, защото пише с шифър, който само господарят Митра разбира — той е свършил добра работа. Имаме сведения, че Александър не е много уверен в себе си. Водачите, които е наел — Арсит се усмихна, — са понесли загуби.

— Какво значи това?

— Няколко от тях са били убити, както и Критий, майсторът на карти. Александър може да тръгне на юг, но така ще попадне точно в капана ни. Този човек, който е убил собствения си баща...

— Няма доказателства за това.

— Не са никакви доказателства — отсеке Арсит. — Той е паразит, воня в ноздрите на Ахурамазда, който ще го изпрати право в ръцете ни!

Мемнон поклати глава.

— Не, не бива да се изправяте в бой срещу него.

— А какво препоръчваш? — попита Нифрат, младият пълководец, който лежеше в съседство с Арсит. Той имаше по-светла кожа от сатрапа и по-деликатни черти, но погледът му беше яростен и нетрепващ. — Какво препоръчваш, военачалнико Мемнон?

— Да се оттеглим, да изгорим всяка къща, нива и хамбар! Да изколим добитъка или да го отведем! Да опустошим земята!

— Никога!

Резкият отговор на Арсит беше посрещнат с овации от придворните му.

Мемнон ги погледна умолително. Чу се писък на паун. Пойните птички в златните клетки в дъното на залата запяха. Арсит поклати глава и леко се усмихна.

— Божественият — заяви Мемнон — ми заповяда...

— Той ти повери командването на петнадесет хиляди наемници — прекъсна го сатрапът — и ти даде право да присъстваш на този военен съвет. Но ти не си Великия цар, Мемнон. Не можеш да даваш...

— Ще ви кажа какво мисля — отвърна Мемнон, почервенял от гняв. — Аз съм се бил срещу македонците. Изненада, бързина, жестокост — в това те нямат равни. — Той се опита да се обоснове. —

Слушайте, Александър ще тръгне по крайбрежието. Флотата му е жалка, не повече от сто и шестдесет кораба, а някои от тях са товарни. Голяма част от тази флота е атинска или от други градове, които копнеят да се разбунтуват срещу македонците. Тя лесно може да бъде разгромена и прогонена от нашите морета.

— Съгласен съм с това — обяви Арсит. — Македонецът дойде, но няма да се върне.

— Тогава оттегли се — каза Мемнон. — Опустоши земята, отрови кладенците! Хората му ще се уморят и ще огладнеят, никой вече няма да оказва почести на прочутата му конница. Нека се препъва по пътя си, нека възникнат недоволство и бунтове. Нека съюзниците го изоставят и минат на наша страна. — Мемнон протегна ръце и сви пръсти. — И тогава го унищож.

— Значи искаш да изгорим реколтата си? — попита Арсит. — Да отровим кладенците си, да избием рибата, воловете и да превърнем цялата земя в отровна пустиня. Така ли?

Мемнон кимна.

— Тревата отново ще поникне. Ще посадите нови дървета, ще доведете други волове.

— Ами хората ни? — попита Арсит.

— Нека се преместят на изток. Обещай им обезщетения, радостта да видят Александър окован и че оцелелите от армията му ще бъдат оковани и изпратени да работят в мините. Или ако искаш, разпни ги от двете страни на царския път като предупреждение към останалите гръцки държави.

— Толкова ли го мразиш?

— Толкова го мразя.

— Но ти си грък?

— Да, а Александър е македонец. Варварин.

— А той мрази ли те?

— Той се е заклел — отвърна Мемнон, като бързо отпи от чашата си, — че ще бъде безжалостен към всеки грък, който вдигне оръжие срещу него. Господарю Арсит, аз ще се бия и ако е необходимо, ще умра с теб.

— Но ние имаме други сведения.

С бързо движение Арсит разчисти масата, запращайки купите и скъпоценните бокали с дрънчене на пода. Клеон подскочи стреснат.

Диокъл трепна тревожно. Ръката на Мемнон посегна към мястото, където стоеше камата му, но всички оръжия бяха останали отвън.

— Ядосан ли си, господарю Арсит?

— Бесен съм.

Персиецът се наведе и вдигна малко ковчеже, което постави на масичката до себе си. Бързо го отключи и бутна назад капака му.

— Това са доклади от шпионите ни в пристанището и района около Абидос.

Мемнон изтръпна. Подозираше какво предстои. Бързо се огледа — мургавите тъмнокоси перси неумолимо срещнаха погледа му.

— Имаш ли земи там? — попита Арсит.

— Великият цар беше много щедър.

— Аз също имам земи там — обади се един от персийските военачалници.

— И аз! — обяви друг.

— Много от нас — каза меко Арсит — имаха земи там. Но сега те са разграбени, опустошени и опожарени. Не е останало нищо, освен черна пепел и всепоглъщащи пламъци. Но твоите земи, Мемнон, са недокоснати.

— И ти знаеш защо — заяви Мемнон. — Великият цар ми се доверява. Александър, съветван от онази хитра лисица Аристандър, вероятно е наредил да не пипат земите ми, за да всее недоверие и несъгласие между нас.

— Не се съмнявам в твоята вярност — отвърна Арсит. — Така ли е, Клеон?

Лекарят хвърли бърз поглед на персиеца, после към Мемнон и тъжно поклати глава.

— Вярвам — продължи Арсит, — че Александър има също така високо мнение за теб, каквото и ти за него. И той като нас се опитва да посее съмнение и да ни настрои един срещу друг. — Арсит небрежно махна с ръка. — Но ние имаме доказателства за нещо друго. Прочети това, Мемнон.

Той подхвърли тънък свитък, завързан с панделка. Мемнон си пое дълбоко дъх, развърза възела и разгърна писмото.

— Прочети го на глас.

Гъркът усети, че не е в състояние да го направи. Ръцете му се разтрепериха. Разпозна почерка на Александър и в края на писмото

личния печат на царя. В стаята настъпи тишина. Дори паунът навън не се обаждаше. Пойните птички неспокойно пърхаха в позлатените си клетки, сякаш потискащата атмосфера беше убила у тях всяко желание да пеят.

— Съгласен съм с теб, военачалнико Мемнон. — Гласът на Арсит беше малко по-силен от шепот. — Ако знаехме, че Александър ще отплава направо към Троя с такъв малък ескорт, щяхме да го причакаме по море или на сушата. И ще бъда откровен с теб — ако смятах, че твоята стратегия да опожарим земята и да отровим кладенците, щеше да свърши работа, и аз, и моите пълководци щяхме да се съгласим да го направим. Ние ти вярваме, но нямаме доверие на приближените ти. Лизий беше предател. Той искаше да се срещне с Александър в Троя. Великият цар беше прав, когато каза, че и други са замесени в това предателство.

Мемнон гледаше писмото с насълзени очи.

— Но как можем да ти вярваме напълно? — прошепна Арсит. — Когато дори прислужникът ти Диокъл е предател?

Диокъл скочи от лежанката и събори масата. Застана с протегнати ръце, устата му се опитваше да оформи някакви думи, очите му умоляваха господаря му.

— Това писмо е от Александър Македонски, нали? — продължи Арсит. — Написано е с неговия почерк, носи неговия печат! Не е подправено. Какво пише в него, Мемнон? Знам го наизуст. „Привет от Александър, цар на Македония и върховен пълководец на цяла Гърция до Диокъл, приятел и слуга на предателя. Сведенията, които ни изпрати, ще ни бъдат от голяма полза в похода ни на изток, както и разкриването на персийския шпионин Леонт. Боговете са с нас. Ще отида в Троя, за да принеса жертва на боговете и на моите предшественици. После ще дойдем да потърсим господаря ти. Кажи му да бяга!“ — Арсит млъкна. — Това пише, нали?

Той не обръщаше внимание на Диокъл, който беше паднал на колене, притиснал ръце към стомаха си.

— Да — повтори Арсит, — и как продължава? „Кажи на господаря си да бяга. Да свърши нашата работа и да изгори всичко зад себе си. Ние пак ще дойдем. И докато напредваме, силата ни ще нараства. Градовете на Азия ще отворят вратите си и ще се обединят

около спасителя, който ще ги защити от огън и меч. Скоро ще се видим. Сбогом.“

— Откъде взе това? — Сърцето на Мемнон биеше ускорено, беше му трудно да говори. — Откъде го взе?

— Аз го донесох — прошепна Клеон.

— Значи просто влезе в палатката на царя, порови из кореспонденцията му и взе каквото си поиска?

— Не съм казал това. — Сега Клеон се усмихваше на Арсит. — В деня, когато наемниците ти се опитаха да убият македонския цар, в лагера цареше суматоха. Върнах се в палатката си и полегнах. Едва тогава забелязах пергаментите, оставени в малка кожена торбичка. Отворих ги и ги прочетох. Писмото, което господарят Арсит ти даде, беше между тях. Има и други. Заради суматохата в македонския лагер, може би още не са забелязали липсата им.

— Колко са? — попита Мемнон. — Има ли други гърци от моите приближени?

Арсит поклати глава.

— Не. Предателите са от различни градове. Не се тревожи, ще се справим с тях. Писмата ни позволиха да надникнем в душата на Македонеца, приятелю. — Арсит размаха пръст. — В нито едно от тях Александър не изразява желание да влезе веднага в битка с нас. Той се надява, че ще се оттеглим. Разчита на предатели в нашите градове, които да му отворят портите. — Сатрапът млъкна. Звуците, които издаваше Диокъл, бяха сърцераздирателни. Арсит скочи на крака. — Няма да говоря повече, преди този предател да си получи заслуженото!

Диокъл запълзя по пода, но Арсит плесна с ръце. Телохранителите до вратата пристъпиха напред. Минаха покрай лежанката на Клеон и изправиха съпротивляващия се прислужник на крака. Мемнон гледаше невярващо. Диокъл му служеше поне от десет години във война и мир, но писмото говореше друго. Той поклати глава.

— Писмото не е подправено. — Гъркът погледна Клеон. — Може ли да е било подхвърлено нарочно?

Лекарят поклати глава.

— Шпионинът Наифат го е оставил в палатката ми. — Той въздъхна. — Което означава, господарю, че той също е знаел, че служи на персите. Може би е искал да ме предупреди? В края на краищата

един от моите колеги вече беше екзекутиран, вероятно предаден от твоя слуга. Аристандър наблюдаваше мен и останалите лекари. Ако тези писма бяха намерени у мен, щеше да ми е много трудно да дам обяснение. Затова реших да се махна оттам възможно най-бързо.

— И никой не се опита да те спре?

— Както казах, в лагера цареше суматоха заради нападението върху Александър. Оказа се лесно. Взех коня си и казах, че имам работа в Сестос. Вместо това поех по крайбрежието и наех една рибарска лодка. — Клеон разпери ръце. — И ето ме тук.

Диокъл се опита да се хвърли напред.

— Изведете го! — нареди Арсит.

Прислужникът се съпротивляваше, събори една маса. Един от телохранителите извади меча си и с един удар го просна в безсъзнание. Кръв опръска мраморния под. Пойните птички се разцвърчаха. Арсит изкрещя някаква заповед и Диокъл беше извлечен от стаята. Мемнон все още не можеше да повярва, че това е истина.

— Твърде лесно е — възрази той. — Писма, оставени в палатка? И ти, Клеон, решаващ да избягаш.

Арсит седна на ръба на лежанката си.

— Ти забравяш, че лекарят Клеон дълги месеци е служил в нашия двор. Ние му плащаме и той поема голям риск, както и Леонт, който беше предаден. Ако Клеон беше заловен, можеше да го разпнат. Пък и защо да ни лъже?

— Може би самият Александър е оставил писмата там? Защо Македонецът ще съобщава, че ще отплава направо за Троя? И защо го е направил? Сигурно е разбрал, че писмото е изчезнало.

— Защото Александър си е Александър — изфъфли Клеон. — Той е вложил сърцето и душата си в този поход. А дори да знаеше, че ще отиде в Троя, Мемнон, с всички тези приказки за отстъпление, наистина ли щеше да го пресрещнеш на брега?

Арсит почука по ковчезето.

— Забравяш останалите писма. Знаем колко души е повел Александър. От какви запаси има нужда. Откъде ще мине. И най-вече каква е стратегията му. В Троя са го приели. Не може да допусне други градове да затворят портите си пред него. Виж, Диокъл е вече мъртъв, екзекуцията беше бърза.

Мемнон затвори очи.

— Дарихме го с бърза смърт — увери го Арсит. — Главата му вече е отделена от тялото. Ние му плащаме, той ядеше с нас хляб и сол. Но доверието ни в теб е непокътнато. Същите тези писма говорят за теб по крайно обиден начин. Александър Македонски се бои от Мемнон от Родос. Затова нека му докажем, че страхът му е основателен. — Арсит разпери ръце. — Изпратихме заповеди. Армията ни се събира. Ще се бием с Македонеца.

Мемнон го слушаше с половин ухо.

— Военачалнико Мемнон, най-добре е да се оттеглиш — обяви Арсит. — Съвземи се. Преодолей скръбта си. После се върни и ще планираме отмъщението, на което ще бъде свидетел цяла Гърция.

Смразяващ кръвта писък стресна овчарите в ранните утринни часове. Дълъг продран вик на ужас, който прониза нощта и ги накара да се сгушат край огъня, а кучетата им завиха към обсипаното със звезди небе. Водачът им поиска да провери какво е станало, но останалите бяха по-предпазливи. Просторните равнини около Троя бяха обитавани от много призраци и пристигането на Македонеца беше пробудило древните спомени. Овчарите задържаха кучетата си наблизо и затърсиха по небето първите искри на зората. Чудеха се каква ли е била причината за ужасния писък. Македонската армия вече пет дни лагеруваше край Троя и към нея се бяха присъединили и други. В очите на овчарите това беше море от хора, стада коне, дълъг обоз с оръжия и военни машини — огромни катапулти, балисти и тарани. Бяха съзрели отдалеч македонския цар. Минаващи търговци и скитници разказваха, че още по-голяма армия, истинско море от конници, се придвижва на запад, за да пресрещне Македонеца, да го накара да се бие и да го унищожи напълно.

Овчарите обсъждаха на своя диалект коя може да е била жертвата. Все пак, македонският лагер беше обкръжен от непробиваема охрана, а околността гъмжеше от конници. Беше ли някой персийски шпионин или разузнавач? Или може би самотна селянка или пътешественик с повече пари, отколкото беше разумно по това време, се бяха натъкнали на някой от леко въоръжените конници. Или пък беше нещо по-злокобно? Жертвоприношение за боговете? Македонският цар обичаше жертвоприношенията, издигаше олтари навсякъде, облечен в свещената броня, която беше взел от храма.

Старците разказваха как, когато великият персийски цар Ксеркс пресякъл Хелеспонт, принесъл в жертва хиляда бика. Щеше ли и Македонецът да направи същото? Или смяташе, че човешката кръв е по-ценна за боговете?

— На Македонеца не му върви — каза водачът на овчарите. — Изпратил вестители до градовете, но те отказали да му отворят вратите си. Владетелят на Лампак — той говореше за близкия град — наредил да затворят портите и изгонил пратениците.

— Ще тръгне ли на бой? — попита друг овчар. — Или ще остане в Троя?

— Казват, че ще тръгне — уверено отвърна водачът. — И когато го направи, ще отведем стадата. Скоро ще имат недостиг на месо и новородените ни агънца ще изчезнат като пряспа на слънце.

— Гладуват ли? — изписука едно младо овчарче. Обикновено то свиреше с тръстикова си флейта, но онзи вик беше секнал желанието му.

— Храната им е малко — потвърди водачът на овчарите. — Изкупили всички запаси, пазарът опустя.

— Защо още не са ни взели агнетата? — попита друг и протегна ръце към пламъците.

— Македонецът е издал строга заповед — войниците му не бива да грабят. Според него — разсмя се водачът — ние сме му поданици и собствеността ни е свещена. Но не се тревожете — добави той уверено, — щом огладнеят, ще ни избият, а агнетата ще отидат в казана.

— Какво ще правим? — попита момчето.

— Ще се скрием в гората — обяви водачът. — Стадата, децата, всичко. Ще заровим това, което не можем да вземем и ще изчакаме негодниците да се махнат.

Един овчар погледна през рамо към пътя, който лъкатушеше на юг, бяла ивица в лунната светлина. Те палеха огъня си тук всяка нощ. Беше по-безопасно. Вълците и другите диви зверове никога не идваха там, където им миришеше на хора.

— Знае ли накъде да върви? Не му ли беше довела жрицата водачи? Чух, че някои от тях били убити.

— Не му трябват водачи. — Предводителят разпери ръце. — Нали видяхте онези конници.

Овчарите се завиха по-плътно с кожените си завивки и кимнаха. Македонските разузнавачи непрестанно обикаляха пътищата на бързите си, стройни коне. Понякога спираха и ги разпитваха на собствения им диалект. Въпросите бяха винаги едни и същи: Чули ли са някакви слухове? Виждали ли са перси? Дори бяха стигнали на изток до река Граник, взимайки със себе си двама овчари, които да им покажат най-удобния брод и да им кажат колко дълбока е реката. Бяха пресекли отвъд и проучили гористите хълмове на другия бряг.

— Мисля, че трябва да видим кой е бил.

Най-смелият овчар взе една главня от огъня. Тръгна към пътя, но после въображението му взе връх — тъмните дървета, които се поклащаха под нощния бриз, писъкът на някое животинче, крясъкът на нощна птица — и куражът му се изпари.

— По-добре да почакаме до сутринта — промърмори той.

Небето изсветляваше, слънцето се показа. Овчарите угасиха огъня и сграбчили тояги и криваци, тръгнаха към пътя. Хълмът отдясно беше осеян с пещери и пътеки. Те не им обърнаха внимание — писъкът беше дошъл от пътя. Отначало не видяха нищо, докато зоркият им водач не различи някакво цветно петно върху пращия чакъл. Забързаха към него. Трупът лежеше край пътя, кафявата туника на жертвата, черната коса и брада бяха покрити с фин бял прах. Един поглед към разкривеното от ужас лице им показа, че мъжът беше срещнал ужасна смърт. Те любопитно се вглеждаха в окървавената рана между ребрата му, в странния нож, в пергамента, пъхнат между свитите му пръсти. Взеха го и го разгърнаха. Никой от тях не можеше да чете. Погледнаха към хълма. Оттам ли беше дошъл мъжът? Дали се е криел в някоя от пещерите? Не би могъл да дойде от лагера, нали? Не носеше броня, туниката му беше скъсана и кърпена, а сандалите — евтини.

— Аз го познавам! — обяви водачът и щракна с пръсти. — От едно село е, на няколко километра на юг. Той е един от водачите, които жрицата беше наела за македонската армия.

— Какво пише на пергамента? — попита един овчар. — Някакво проклятие ли е?

Предводителят го взе и внимателно го огледа. Разпозна няколко букви, но нищо повече. Едно от кучетата зави. Всички застинаха при тропота на копита, после скочиха на крака, но не успяха да избягат.

Ездачите, които се появиха иззад завоя, скриван от китка дървета, бяха от леко въоръжената македонска конница; щитовете им проблясваха в ранното утринно слънце, страховитите им копия бяха наведени, готови за удар. Овчарите се събраха накуп. Ескадронът се раздели и ги заобиколи. Един се опита да избяга, но бърз удар с дръжката на копие го върна при останалите. Овчарите стояха скупчени около трупа. Пръстенът от ездачи се свиваше, копията бяха готови за бой. Млади са, помисли си водачът на овчарите, гледайки суровите им лица. Само чакат повод, за да убият, да пролеят кръв.

— Какво е това?

Командирът на конниците скочи от черния си кон. Главата и гърба на коня му бяха покрити с кожа от пантера. Той свали бронзовия си шлем и изтри потта от лицето си с опакото на ръцете си.

— Хубава плячка, а, момчета? — той коленичи до трупа. — Знаете ли каква е присъдата за убийство?

Предводителят на овчарите разбра, че ги поднасят.

— Не знаем кой е той — предизвикателно каза един от овчарите. — През нощта чухме писък. Щом съмна, дойдохме да проверим какво е станало. И ето какво намерихме.

— Не го ли познавате?

— Познаваме го — отвърна предводителят на овчарите, добил смелост. — Мислим, че е един от водачите на вашата армия.

Командирът вече не се интересуваше от разказа му. Той извади кривия нож и без да обръща внимание на кръвта, която шурна от раната, го огледа. Водачът на овчарите му подаде пергамента. Командирът го прочете, като движеше устни. Очите му бяха изгубили закачливостта си, той преглътна с мъка и се изправи.

— От лагера е. Овчари, донесете там трупа.

После хвана юздата на коня си и скочи на седлото. Няколко конници останаха да придружат овчарите, а останалите препуснаха към лагера сред гръмотевичен тропот и облак прах.

Теламон беше при царя, когато пратеникът пристигна. Александър беше в добро настроение, шегуваше се с бръснаря, който се опитваше да го обръсне и се усмихваше на Теламон, който беше поискал аудиенция. Когато Птолемей въведе командира на ескадрона и показа на Александър окървавената кама и пергамента, царят грабна

парче лепен плат, избърса лицето си и освободи бръснаря. После хвърли камата на земята ѝ подаде писмото на Теламон.

— Познато ли ти е?

— Разбира се — каза Теламон. — Същото съобщение, това проклето заклинание: „Бикът е нагизден за жертвоприношение, колачът чака, всичко е готово.“

— А другите цитати? Познати ли са ти?

— От същото място са — отвърна Теламон. — „Вакханки“ на Еврипид.

— Прочети ги на глас.

Теламон бързо вдигна поглед. За секунди видя проблясък на цинично веселие в очите на царя. Преструваш ли се, мислеше си Теламон. Знаеш ли нещо повече за това, отколкото ми казваш? Погледна стиховете. Беше прекарал последните няколко дни в Троя, преценявайки всички доказателства, които можеше да събере — и колкото повече размишляваше, толкова по-несигурен ставаше в изводите си.

— Прочети стиховете, Теламоне!

— „Когато осъзнаеш какви нещастия си причинил, ще страдаш ужасно.“ — Теламон вдигна поглед. — Това е първият. Вторият е: „Към непристъпното поемаш, обзет от гняв“.

— А третият?

— „Уловихме те в мрежата си. Може и да си бърз, но вече не можеш да ни избягаш.“

— А знаеш ли какъв е моят отговор, Теламоне? — Александър попи лицето си с парчето лепен плат, което още стискаше. — Ако трябваше да изпратя отговор, щях да използвам песен седма на „Илиада“-та. „Ние ще се бием, докато боговете изберат между нас и дарят победата на единия или другия...“

— И кой е другият? — попита Теламон. — Кой е другият, Александър? Кой е Наифат?

Царят даде знак на Аристандър, който се беше спотаил в един ъгъл, да излезе.

— И пусни платнището след себе си.

Гадателят излезе със самодоволна усмивка.

— Още един водач е бил убит — каза Теламон.

— Да, на пътя — замислено отвърна Александър. — Никой не знае как се е озовал там. Видели са го да пие бира или вино, малко преди да изчезне. По един или друг начин са го измъкнали през стражата и жестоко са го убили на пътя през нощта с кама като онази, с която убиха баща ми. А тези ужасни стихове на Еврипид... — Александър седна и потърка ръцете си.

— Сигурно се тревожиш — каза Теламон.

— Така е. — Царят се усмихна. — И ако новината за това се разчуе между войниците... — Той вдигна пръст. — Това е истинската опасност! Но Аристандър няма да каже на никого. Командирът на ескадрона ще си държи устата затворена, а Теламон не споделя с никого, освен с червенокосата си варварка.

— Тя не е моя — възрази Теламон — и не е варварка, а тиванка.

— Знаеш ли — продължи Александър, без да обръща внимание на изблика му, — след няколко часа ще напуснем лагера. Парменион вече е тук. Ще тръгнем на изток към Граник. Нека боговете решат!

— На изток! Мислех, че ще тръгнем на юг по крайбрежието!

— Така мислеха и всички останали. — Александър се усмихваше, сякаш споделянето на тази важна тайна беше просто сполучлива шега.

— Ти си го решил отдавна, нали! — възкликна Теламон. — Всичко е било измислица! Ти се насочваш като стрела към сърцето на Дарий и първата битка ще се решава от съдбата!

— Не вярваш ли в съдбата, Теламоне?

— Ами Наифат?

— Не знам кой е.

— Но подозираш.

Александър покри лице с ръцете си и потупа с пръсти по бузите си.

— Подозирам няколко души, Теламоне.

— Нищо не е такова, каквото изглежда.

— Ти си лекар! Би трябвало да го знаеш.

— И Клеон беше лекар.

Царят отметна глава и се изсмя. Теламон почервеня от гняв.

— Клеон не е предател, нали? — попита той. — Не мога да си представя нашият дебеличък лекар да оседлава кон и да бяга? Той ли е Наифат?

— Не, не е. — Александър стана сериозен. — Ще ти кажа истината за него. Клеон е един от хората на Аристандър. Клеон беше роден за шпионин с безизразния си поглед, глупав вид и превзети маниери. Никой не би го сметнал за опасен, но истината е друга. Обиколил е персийските дворове и привидно е продал душата си на персите. Но те не знаят, че той ме обича като младо момиче свой поклонник. Той по-скоро би скочил в пропаст, отколкото да ме предаде. — Александър се изсмя кратко на изненадата, изписана върху лицето на Теламон.

— Той е мой шпионин, който заблуждава персите и главно Мемнон, създава объркване в редиците на врага с писмата, които му дадох. Така че преди още битката да е започнала, позволи ми да те уверя, че нямаме друг шпионин в лагера на Мемнон. Един от командирите на конницата му, Лизий, искаше да се срещне тайно с мен в Троя. Клеон подозираше, че не е искал да предаде Мемнон, а да убие мен. Лизий беше тиванец. Търсеше кръвно отмъщение. Той би целунал пръстите на краката ми точно толкова, колкото аз бих го целунал по задника! Смяташе, че Клеон е персийски шпионин и го помоли да организира срещата. Но Клеон заподозря каква е истината и вместо да ме предаде на персите...

— Предаде Лизий.

— Много добре, Теламоне. Мемнон има няколко слабости и една от тях е тази — той командва наемници, които преди всичко гледат своите интереси. Лизий не му беше казал за предстоящото си посещение, доверил се бе само на Клеон.

— А Дроксений? — попита Теламон. — Предводителят на убийците, които едва не ни изклаха?

Александър поклати глава.

— Животът ми е в ръцете на боговете. Аз съм безсмъртен и смъртните не могат да ми навредят. Дроксений можеше да ме убие толкова, колкото и да стане цар на Атина!

— Знаеше ли, че ще дойде?

— Не, но Клеон ме беше предупредил да внимавам.

— И ти си отмъсти?

— Да. — Александър поглади бедрото си. — Не персите изпратиха Дроксений и неговите убийци, те искат да ме победят в бой. Тиванците бяха хора на Мемнон, затова реших да му дам урок. Не се

опитвай да убиеш лъва и да продадеш кожата му, докато е цар на животните. Ще ударя бързо и силно. Собственоръчно написах няколко писма и ги подпечатах с личния си печат. Получатели са няколко души от различни персийски градове, ужким предатели. Изпратих едно и до Диокъл, немият прислужник и оръженосец на Мемнон. Аз организирах заминаването на Клеон и се погрижих да пристигне благополучно в двореца на фригийския сатрап, където съм убеден, че той прави всичко възможно, за да предизвика неприятности.

— Значи той е казал на Аристандър за Леонт?

— Разбира се. И Аристандър тръгна на лов. — Александър се приведе и хвана ръката на Теламон. — Знам и за малките провинения на Птолемей. Тези дни и той ще получи урок. Проблемът е, че Птолемей вярва, че Филип е бил негов баща и се смята за по-добър войник и пълководец от мен! Птолемей може да е добър воин, но скоро ще разбере къде му е мястото.

Теламон гледеше искриците, които проблясваха в очите на Александър. В теб се крие повече от един човек, мислеше той. Ти си актьор. Играеш роли, сменяш маски с умението на опитен професионалист — Александър, обикновенният войник, Александър пълководецът, Александър романтикът, Александър мечтателят, Александър заговорникът.

— Бях добре обучен — прошепна царят. — С майка като Олимпиада и баща като Филип, можеш ли да ме виниш, Теламоне?

— Клеон ще бъде в опасност.

— Ние всички сме в опасност. Клеон пое риска.

— Но те няма да му повярват.

— Напротив. Заповядах на Парменион да запази земите на Мемнон край Абидос. Вече успях да отстраня Лизий. Сега ще скарам Мемнон и персийските му господари още по-жестоко. Никога не забравяй, Теламоне — персите не обичат гърците и гърците не обичат персите. Персите не вярват на гърците и гърците не вярват на персийците. Да ти кажа ли кой е истинският ми враг? Не Дарий или Арсит, а Мемнон! Мемнон е добър войник и се е бил срещу македонци. Изучил е тактиката на баща ми, както и моята. Единственото, от което се боя, е персите да не последват съветите му. Представи си. Изгорена и опустошена земя. Персите са се оттеглили далеч пред нас. Портите на градовете са затворени и няма да бъдат

отворени, освен ако не постигна голяма победа. Трябва да го направя колкото се може по-скоро. Остават ни запаси само за двадесет дни. Флотата ми е малка и не се доверявам на някои от капитаните. Трябва ни храна. Трябва ни плячка. Трябва ни победа, иначе армията ще се разбунтува.

— И ти се стремиш към битка?

— Всеки ден се моля за нея.

— Ами Наифат?

— Победата ще се погрижи за него, както и ти, Теламоне. Просто искам да бъда сигурен.

— Всъщност — каза Теламон — ти нямаше нужда от тези водачи, нали? Вече имаше карти. Баща ти трябва да е поръчал да ги направят.

— Всичко това е част от плана. — Александър потри ръце. — Клеон ще посее раздор. Персите смятат, че аз съм уплашен и объркан. Те ще дойдат да се бият. По един или друг начин, с едно хвърляне на зара аз ще докажа онова, което винаги съм искал.

Александър се изправи и потупа лекаря по рамото.

— Другото оставям на теб, Теламоне, и на боговете!

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

На Персиеца възможността за една-единствена решителна битка изглеждала като дар от боговете. Той се надявал, не със своята смелост ще освободи Азия от тази ужасна заплаха и не ще спре дръзновението на Александър.

Диодор Сикул
„Историческа библиотека“,
Книга 17, глава 20

Всички земеделци и овчари по долината на Граник години наред разказваха за голямото клане, за кървавата битка, при която облаци прах обвили полята със слънчоглед и царевица, когато речният вятър довял първия хлад на умиращия ден. Десетки години по-късно техните деца намираха оръжия — ками, мечове, щитове и копия. Най-големите късметлии попадаха на нещо по-ценно — кама, инкрустирана със злато, пръстен или друга скъпоценност, украсявала великолепните бойни облекла на персийските вождове и сатрапи. Дни наред след битката красиви коне скитали из долините, търсейки господарите си, докато каните, ястребите и хищниците от близките гори пълнеха стомасите си с плътта на трупове. Жителите на долината кимаха дълбокомислено. Те бяха видели как започна всичко — хиляди персийски ездачи, които се спускат по хълмовете през горичките от ясен, дъб, бор и кипарис. Армията на Великия цар, която препуска, за да се изправи срещу Александър, великолепна в своите бродирани със злато наметки и ризници, които блестят като рибени люспи, панталони на пурпурночервени и зелени райета, пъхнати във високи до коленете ботуши от козя кожа и украсени с пера стоманени шлемове. Красивите мидийци с гримирани и начервени лица, шапки с рога и наушници и наличници, които да предпазват устните и ноздрите им от облаци прах и рояците едри мухи. Препасани с бойни колани, инкрустирани със сребро, в които били втъкнати ками. В една ръка носели кръглите

си щитове, оцветени във всички цветове на дъгата, в други леките дървени копия със заплашително назъбени остриета, наточени, за да потъват дълбоко в плътта на македонските варвари.

Конницата забавила ход, стиснала юздите на коне от всякакъв вид и цвят с украсени сбруи и великолепни покривки на седлата. Били войници, събрани от всички провинции на империята — светлокожи перси от запада яздели до мургави конници с тюрбани от легендарния Хинду-Куш. След конниците идвали гръцките наемници с обръснати глави, подстригани мустаци и бради и загорели от слънцето лица. Те марширували бодро в туники, ботуши и брони, а копията и щитовете им били натоварени на каруците, които се движели редом с тях. Предводителят им Мемнон яздел с персийските принцове, а командирът на отряда, изпитият и обсипан с дълбоки белези Омерта, наперено ги водел. Наемниците били в добро настроение. Били добре платени и нахранени. Всеки носел багажа си. Освен това персийските големци били напълнили каруците от обоза с най-хубав хляб и месо, прекрасно вино и бира от своята страна. Били получили значително количество персийски дарици с обещанието, че ще им бъдат дадени още след победата. Наемниците марширували във фаланги с осем колони и шестнадесет редици, като между всеки батальон имало голямо пространство. Тръбачите обикаляли фланговете, разузнавачите препускали напред, готови да вдигнат тревога, ако ги нападнат изненадващо. Началниците на наемниците им казали, че македонците са изгубени, объркани и нямат достатъчно провизии. Мемнон, Омерта и другите командири не им разкрили нарастващата си тревога — че персите не им вярват, че е имало яростен спор за това къде да застанат, каква да бъде позицията им и ролята им в персийския боен строй.

Мемнон яздел до Арсит. Сатрапът и неговите пълководци били облечени във великолепни златни и сребърни брони с пурпурни наметки. Ушите, вратовете и китките им блестели от скъпоценни накити. Само Мемнон бил облечен в обикновена туника и ризница от варена кожа, а един прислужник носел шлема и щита му. От време на време Мемнон карал Арсит да изпрати повече разузнавачи, които да разберат къде е Александър. Дори се опитал да поднови спора и молел персийските пълководци да се оттеглят, но Арсит бил непреклонен. Последният им военен съвет се провел в град Зелукея, там били взети

и окончателните решения. Щели да настъпват до портата на Азия — долината на Граник — и да заемат позиция на източния ѝ бряг. Мемнон попитал защо и узнал потресаващи новини: Александър не бил тръгнал на юг по крайбрежието, както се очаквало, а напредвал на изток, за да се срещне с тях.

— Казах ти — привлече вниманието на Арсит Мемнон, — Александър си променя решенията внезапно. Онова, което говори и онова, което прави, са две различни неща.

— Както това, което възнамерява и онова, което ще стане — отвърна персиецът. — Това също са различни неща.

Мемнон въздъхна и се взря в далечината. Някъде от равнините на Адрестея смъртният му враг се беше запътил към него.

Всъщност Александър се движеше много по-бързо, отколкото Мемнон можеше да си представи. Няколко военни части се бяха присъединили към него още в Троя. Тогава беше напуснал легендарния град, беше настигнал Парменион в градчето Арасбион и рязко беше завил на изток. Сега вече Александър беше изоставил всички преструвки — водачите бяха освободени. Разузнавачи проучваха околността. Теламон непрекъснато ги виждаше да препускат край армията. Александър искаше да бъде забелязан — огромен облак прах заобикаляше войската, хълмовете отекваха от тропота на маршируващите мъже, тракането на каруците, цвиленето на конете. Слънцето проблясваше върху оръжията, вятърът развяваше знамената на полковете, тръбни звуци непрестанно пронизваха тишината. Македонската армия беше в боен строй — две огромни части от по 750 мъже в редица и 16 в колона; между всеки осми и девети имаше разстояние, така че ако е необходимо, ариергардът да може бързо да маневрира и да се справи с всяка възможна заплаха. Конницата охраняваше фланговете, а обозът пътуваше най-отзад, охраняван от копиеносците. От време на време войниците пееха мръсни песнички за противниците си. Александър препускаше покрай армията си и даваше заповеди, които бяха повтаряни от командирите, за да ги чуят всички.

— Помнете македонския строй! Дясното крило е чукът, централната фаланга е наковалнята, а левият фланг е огънят. Всеки

трябва да си знае мястото, следете командирите си! Слушайте тръбите, запомнете сигналите!

Теламон и Аристандър придружаваха царя в тези учебни обходи. Александър беше в добра форма, разменяше си добродушни шеги и закачки с военачалниците и войниците. От време на време забавяше ход и привикваше някого от средата на строя, казваше му, че познава баща му или някой друг роднина, разменяше по няколко думи и продължаваше. Разпитваше всички къде според тях ще се укрепят персите. Парменион, който командваше левия фланг, настояваше за предпазливост. Александър му се изсмия.

— Ако беше персиец — извика Птолемей, — къде би се установил?

— Ако бях персиец — отвърна Александър сред бурния смях на приятелите си, — нямаше да го има Македонец!

Горещината се засилваше. Разузнавачите се връщаха на тълпи. Носеха точни сведения — персите били от другата страна на Граник и заемали позиция. Александър нареди на армията си да спре. Обозът се придвижи напред и оръжията бяха раздадени. Фалангистите взеха сарисите и нахлупиха плоските си шапки. Щитоносците сложиха броните си, взеха щитовете, мечовете и копията си, нахлузиха фригийските си шлемове и се строиха. Александър сложи бойното си облекло — настояваше това да са великолепните шлем, ризница, фустанела, наколенници и щит, които беше взел от храма на Атина в Троя. Сега шлемът беше украсен с бяла конска грива. Огромният Клит възрази:

— Персите ще те видят и ще се устремят към теб. Господарю, трябва ли да се перчиш като паун?

През последните дни подозренията на Теламон относно заговора се задълбочаваха. Беше го обсъждал многократно с Касандра и вече имаше теория. Понякога улавяше Александър да го наблюдава с крайчеца на окото си. Теламон подозираше, че царят знае истината. Той беше буен, шумен и величествен както винаги — дори още повече. В своята сребърно-златна броня, пурпурна наметка и великолепен шлем Александър със сигурност щеше да привлече към себе си всички персийски атаки. Царят се приведе и хвана ръката на Теламон.

— Ще яздиш ли редом с мен? Както в Миеза?

— Затова ли ме повика тук?

— Липсваше ми, Теламоне, още откакто си отиде. Ти винаги беше искрен, не лукав като Селевк или злорад като Птолемей.

Царят не обръщаше внимание на суматохата и напрежението наоколо — мъже се въоръжаваха, шепнеха молитви, сбогуваха се с другарите си, казваха си един друг какво да предадат на близките си, ако не оцелеят.

— А баща ми? — попита Теламон. — Винаги съм искал да знам. Защо се промени той?

— И ме питаш точно сега? — пошегува се Александър. — Отговорът е — заради онова, което се случва в този момент. Баща ти се умори да пролива гореща кръв, от клане, от ужаса на битката.

— Но не и ти, господарю, нали?

Александър поклати глава, събра юздите в една ръка, а с другата приглади кожата на леопардовата покривка върху гърба на коня си. Лапите на кожата висяха надолу с оголени и нарочно лъснати нокти.

— Аз не, Теламоне — прошепна Александър. — Славата и пожарът са моята стихия!

Царят заби пети в хълбоците на коня си. Аристандър беше изчезнал. С Клит отдясно и Теламон малко зад него вляво, Александър препусна покрай колоната, давайки заповед за по-бързо придвижване. Армията вече се беше подредила. Ескадрон след ескадрон конници — хетайрите, тесалийците, траките, различните пехотни полкове и отряди. Критски стрелци с лък и прашка и агриански пехотинци. В сърцето на македонската армия щитоносците и фалангистите носеха вдигнати дългите сариси и маршируваха с ускорена стъпка. Свиреха тръби, бойната линия се разгръщаше от пътя към полята, които се спускаха към река Граник. Теламон погледна назад. Касандра беше с обоза. Беше й дал точни нареждания какво да прави, ако нещата се объркат. Жребият беше хвърлен — той беше с Александър и щеше да остане с него в живота или в смъртта.

Македонците стигнаха обраслия с тръстика речен бряг и бързо се разгърнаха. Парменион с конницата и един смесен отряд щитоносци и копиеносци командваше левия фланг. Птолемей, Аминт и Сократ предвождаха централните отряди от фалангисти и щитоносци. Александър, заедно с царския конен ескадрон на хетайрите, подкрепян от два батальона щитоносци и същия брой фалангисти, командваше десния фланг.

Царят наблюдаваше всичко от един малък хълм, заобиколен от тръбачи и вестоносци.

— Припомнете си какво ще правим. — Той посочи строя. — Отляво Парменион! В центъра Птолемей, Аминт и Сократ. Аз съм отдясно! Ние сме чукут, центърът е наковалнята, левият фланг е огънят. Да преминем реката!

Придружен от приближените си военачалници и свитата си, включително и Теламон, Александър се спусна по хълма през редките върби, прецип и храсти към коритото на реката. Граник течеше лениво в своето сиво-бяло каменисто корито.

— Добре! Отлично! — промърмори Александър. Не е много дълбока.

— Широка е тридесет метра! — прошепна някой наблизко.

Теламон погледна отвъд реката и сърцето му замря. От другата страна се издигаше стръмен глинест бряг, а малко по-нататък се виждаха дървета и храсти, които щяха да затруднят всяка атака.

— Ще изчакаме — нареди Александър. — Да видим какви грешки ще направи Арсит.

Персийските пълководци бяха объркани. Разузнавачите им бяха донесли новини за бързото придвижване на Александър, и че той заема вече позиции. За тях беше трудно да постигнат подобна скорост — Арсит още даваше заповедите си, които се осъществяваха трудно поради лошата връзка между отделните части. Конницата се простираше в осем дълги редици, предвождани от командирите и племенните вождове. Дължината на редиците достигаше около два километра и половина — истинска дъга от стомана, шарени дрехи, знамена и цвилещи коне. Въздухът кълтеше от изкрещяваните заповеди и сигналите на тръбачите. От време на време подобни звуци се носеха през реката откъм лагера на противника.

Мемнон седеше на коня си и онемял гледаше Арсит. Лицето на сатрапа беше скрито от шлема му с широките плетени предпазители за ушите и бузите.

— Господарю, това е лудост! — възкликна Мемнон. — Александър се движи твърде бързо. — Той посочи към слънцето, което започваше да се спуска на запад. — Ти очакваше да направи лагер, за да пренощува, но той не постъпи така. Сега сме напълно...

— Върховното командване е мое — отсече Арсит. — Персийската конница ще напредне през дърветата, за да заеме източния бряг на Граник. Александър трябва да пресече и ще се провали.

— Ами моите гърци! — възкликна Мемнон и се протегна, за да сграбчи за гривата коня на Арсит.

Персиецът ядосано дръпна юздите си и обърна коня си. Помощниците на сатрапа гневно погледнаха Мемнон и посегнаха към мечовете си.

— Това е нечувано — молеше го гъркът. — Гърците ми трябва да бъдат в средата, поразяваща фаланга копиеносци. Те ще задържат македонците.

— Чу заповедите ми — хладно му отвърна Арсит. — Ще минем през дърветата. Ще разположиш хората си на височината зад персийския строй. Те няма да заемат почетното място!

— Не става дума за това! — изкрещя Мемнон. — Когато македонците се заизкачват по брега...

— Ще бъдат засипани с копия — прекъсна го Арсит. — Въпросът е приключен.

Сатрапът обърна коня си. Заехтяха заповеди. Тръбите засвириха, знамената бяха свалени и персийската армия потегли през дърветата към брега на реката.

Един от висшите военни препусна назад към мястото, където Мемнон стоеше неподвижен и гледаше невярващо към фалангата гръцки наемници, готови за битка — тъмно каре от копия, щитове и шлемове.

— Господарят Арсит ви приветства — каза конникът. — Кани ви да се биете с него на почетното място в центъра.

— Ще дойда.

Конникът се отдалечи в галоп. Мемнон дръпна юздите и бавно отиде при Омерта и помощниците му, които стояха пред фалангата.

— Знаете какво да правите!

Мемнон погледна Омерта и помощникът отвърна на погледа му; очите му блестяха през цепнатините на украсения му с пера коринтски шлем.

— Това е лудост! — прошепна Омерта.

— Това е, защото не ни вярват — отвърна Мемнон. — Омерта, бъди внимателен, задръж хората тук. Ако персийският строй се разкъса, отстъпвай само по тяхна заповед. Не мърдай без одобрението на Арсит, иначе могат да те заподозрат в предателство.

Омерта вдигна копието си за поздрав. В отговор Мемнон протегна ръка и погледна строените фаланги на наемниците.

— Знаете къде е позицията ви! — извика той. — Ние сме се били и преди с македонците и сме ги побеждавали!

Възторжен рев посрещна думите му, докато се предаваха от колона на колона.

— Заемете позиция и чакайте следващите заповеди! — извика Мемнон. — Не мърдайте нито напред, нито назад!

Сълзи пареха в очите му. Опита се гласът му да прозвучи твърдо, но окуражителните му думи звучаха кухо. Усещаше как слънцето прежуря, дочуваше писъка на птица, която се виеше над поляната, далечното жужене на пчели. Неговите хора го наблюдаваха внимателно. Беше му трудно да ги заблуди. Бясното биене на сърцето му и буцата в гърлото не му позволяваха да продължи речта си. Вдигна ръка за поздрав и обърна коня си. Яздеше, заобиколен от военачалниците си, към персийския строй.

— Не знам защо ни подозират толкова — прошепна си той. — Само ако знаех! — Задържа коня си и погледна през рамо към фалангата, която сега бавно се движеше напред. Искаше му се да се върне и да заповяда на хората си да се обърнат и да се махнат колкото се може по-далеч оттук, но това щеше да се хареса на Арсит — щеше да бъде доказателство, че на гърците не може да се вярва и Мемнон не бива да се ползва с благоволенieto на Великия цар. Тогава с Мемнон ще бъде свършено, а наемниците му ще бъдат нападнати от македонци и перси едновременно. Жребият беше хвърлен. Мемнон взе шлема си от оръженосеца.

— Господарю — попита го оръженосецът, — какво можем да направим?

— Бийте се и се молете! — отсече Мемнон, докато слагаше шлема си. После смушка коня си и препусна в галоп.

Сега македонската армия се намиреше на тъмния глинест бряг на реката. Мъжете гледаха студената вода, облизваха сухите си устни и

страхливо надничаха отвъд. Виждаха само глинестия бряг, обрасъл с храсти и малка горичка. Александър, заобиколен от пълководците си, гледаше и чакаше. Някъде из редиците някой запя химн. Александър изпрати вестonosец да въдвори тишина. Последното вино беше изпито, царят направи възлияние и загледа как попива в калта. Погледна Теламон, който също си беше сложил шлем и ризница, а през врата и рамото си беше праметнал боен колан с меч.

— Няма нищо по-величествено от армия в боен строй!

Теламон не можеше да не се съгласи. Александър, заобиколен от командирите на армията, стоеше върху малко възвишение — отляво се простираше цялата армия — десет хилядна пехота и петхилядна конница.

— Персите са горе-долу също толкова — обяви Александър, сякаш беше прочел мислите на Теламон. — Около дванадесет хиляди конници и пет хиляди гръцки наемници. — Царят вдигна възбудено юмрук. — Искам да видя как ще маневрират.

Тих шепот се понесе из редиците. Теламон погледна през реката и сърцето му замря. Персийската армия се движеше сред дърветата, ред след ред ярко облечени конници, чиито брони блестяха на късното следобедно слънце. Те непрекъснато прииждаха и се разгръщаха, за да посрещнат македонците. Александър едва сдържаше възбудата си.

— Вижте, вижте какво правят! — възкликна той. — Ще се опитат да ни обходят. — Царят се обърна към един от прислужниците. — Иди и кажи на Аминт, Птолемей и Парменион да разгърнат още строя. Предупреди Парменион да наблюдава внимателно противниците си.

Силен рев се надигна от редиците на противника, когато се появи група разноцветно облечени воители. Те се промъкнаха през редиците на персите и препуснаха покрай брега на реката. После спряха и се загледаха към Александър и групата край него.

— Арсит! — прошепна Александър. — Казват, че се облича като жена, но се бие като дива котка. — Острият му поглед оглеждаше вражеските пълководци. — Мемнон е там... О, слава на боговете! — Очите на царя заблестяха от възлнение. — Не мога да повярвам!

— Какво има? — попита Теламон.

— Клеоне, бих те разцелувал! — прошепна Александър. — Не виждаш ли, Теламоне? Гръцките наемници не се виждат никъде.

Персите сигурно са ги разположили в тила. — Царят вдигна ръка, сякаш поучаваше група новобранци. — Никога не разполагайте пехотата зад конницата. Тя трябва да е отпред и конницата да я подкрепя, а не обратното.

Сега персийският строй се беше разгърнал напълно, за да заеме позиция — многобройни редици мъже, стена от цветове, блестящи щитове, лъскави шлемове, цвилещи коне, които пристъпваха напред-назад, завладени от възбудата на ездачите си. Вятърът донесе през реката слаби викове, звук на тръби, дрънчене на сбруя и смразяващото стържене на оръжия, които се изваждат от ножницата.

Теламон погледна към тяхната армия, разноцветните шлемове на щитоносците, фалангистите, тесалийците и траките. Хвърли поглед през рамо. Аристандър беше пристигнал пеша, заобиколен от Хора — келтските наемници бяха въоръжени с големи овални щитове; някои носеха мечове, други двуостри брадви.

— Колко е тихо! — прошепна един от пълководците на Александър.

Разгърнатата персийска конница гледаше мълчаливо към македонците. Единственото движение в македонския строй беше далеч вляво, където мулетата теглеха ужасяващите бойни машини — катапулти, балисти и огромни прашки.

Речният вятър отнесе прахта. Беше кротък пролетен следобед, огрян от залязващото слънце; Граник бавно течеше в чакълестото си корито. Над тях кръжаха и пицяха птици. Слънчогледи и цветя, смачкани под копитата на конете и тежките сандали на войниците, къпеха бреговете на реката с аромата си.

Сега вече нямаше възбуда и напрежение — само странна неподвижност, сякаш армиите, изправени една срещу друга, се чудеха дали трябва да започнат тази кървава игра. Във въздуха внезапно проехтя глас, един от войниците на Александър в централната фаланга изля поток от обиди към брега. В отговор един персиец слезе бавно с коня си до брега.

— Какво правите? — извика той. — Къде сте тръгнали в земите на Великия цар? Имате ли позволение от него? Поднесохте ли му почитанията си? Вижте се! Мъже в женски фусты! Имам съобщение за вас. Ако оставите оръжията си, ще ви напляскаме по дупетата и ще ви пуснем да си ходите!

Персиецът леко наклони глава, сякаш очакваше отговор. Един македонец от фалангата изтича напред. Обърна се с гръб към врага, вдигна фустанелата си и я развя под смеха на другарите си, някои от които взеха камъни и ги хвърлиха напосоки през реката.

— Време е! — заповяда Александър. — След мен!

Той сложи шлема си и препусна надолу по брега покрай македонския фронт. Теламон и другите нямаха избор, освен да го последват. Лекарят беше доволен, че се движи, че усеща речния вятър. Александър препускаше отпред с вдигнат меч, бронята и шлемът му блестяха и той наистина приличаше на бог. Не яздеше своя любим Буцефал, а здрав боен кон. Всяка част, покрай която минеше, вдигаше копия, удряше с мечовете по щитовете си и го поздравяваше с македонския боен вик, възхваляващ древния бог на войната.

— Айналис! Айналис! Айналис!

Викът се понесе из речната долина. Теламон виждаше взрениите очи, покритите с шлемове лица, усещаше мириса на кожа, острия мирис на пот, виждаше страха и смелостта в множеството очи и лица. Минаха покрай щитоносците, които удряха с оръжията в чест на своя цар. Стигнаха центъра, където бе Птолемей. Лицето му под бронзовия шлем бе спокойно и цинично. Сократ се мъчеше да укроти коня си. Аминт, командир на елитния отряд от щитоносци изрева бойния вик, за да се освободи от напрежението и възбудата, която го изпълваше. Най-накрая стигнаха лявото крило на македонската армия, командвано от Парменион, ветеран от множество военни походи. Той също беше учуден от грешката на персите и заяви, че не вярва на очите си.

— Наемниците трябваше да бъдат там, царю — посочи той центъра на персите. — Кой знае? Може да са се отказали от тях.

Но Александър вече не се интересуваше от нищо друго, освен от бойния си план. Той стисна китката на Парменион.

— Знаеш какви са заповедите ми. Не отстъпвай. — Той посочи към катапултите и балистите. — Когато нападението започне, не ги използвай. Не принуждавай десния фланг на персите да се движи.

— Разумно ли е това?

Александър, който вече обръщаше коня си, направи рязко движение с ръка. Препусна обратно покрай строя и спря в центъра.

— Сократе, ти тръгваш пръв. Два конни ескадрона. Кажи им да вдигнат колкото се може повече шум. Взemi отряд копиеносци и

помощни части. Аминте, последвай ги с отряд щитоносци — те ще укрепят позицията ни. След тях да тръгнат фалангите — Птолемей, това е твоя грижа.

— Царю — възрази Аминт, — трябва да прекосим реката. Наистина е плитка и течението е слабо, но после трябва да се изкачим по брега. Персите ще хвърлят копия.

— Нека хвърлят! — В студения глас на Александър се долавяше потиснат гняв. — Но ако смяташ, че не можеш да се справиш...

— Не, не! — Аминт поклати глава и отново сложи шлема си.

Александър се наведе и го погали под брадичката.

— Движете се косо вдясно — прошепна той. — Не се отчайвайте, не се огъвайте. Ще се справите. Сократе, тръгни пръв и пресечи направо. Аминт те следва и се движи малко по-вдясно. Успокой се, Аминте. Персите нямат пехота, имат малко стрелци, които носят по две копия. След като ги хвърлят, трябва да извадят мечовете си и да се приближат към вас. — Под шлема лицето на Аминт се разтвори в усмивка.

— Те не могат да нападат — добави Александър. — Конете им ще се пързаят, ще се блъскат, ще се спъват. Ездачи ще падат. Чакай сигнала ми. Накарай ги да почувстват гнева на Хадес в пълната му сила.

Александър се отправи отново към малкото възвишение. Направи знак на тръбача и тогава прозвуча дълъг пронизителен сигнал — знак за атака. Тръбачът на Сократ му отговори. Див рев се понесе из македонските редици, когато Сократ поведе ескадроните си към водата. Някои от персите, неспособни да сдържат вълнението си, препуснаха към водата, нетърпеливи да влязат в бой с врага. Хората на Сократ се разпръснаха ветрилообразно. Движението на тази многобройна войска вдигна кални пръски наоколо. Чу се нов сигнал. Аминт поведе своя пехотен отряд във водата. Те не тръгнаха по следите на Сократ, а оформиха клин и се изнесоха косо вдясно. Персийският командир забеляза това и започна да придвижва силите си, за да ги посрещне.

Отрядът на Сократ достигна другия бряг и беше посрещнат с дъжд от копия. Падаха коне и ездачи, животните цвилеха и ритаха. Теламон видя как един от тях беше ритнат от копито. Той падна в

реката, тялото му се въртеше и гърчеше, докато плаваше по корем покрай другарите си и се опитваше да се изправи.

Тук-там хората на Сократ успяха да се изкачат на брега, само за да бъдат нападнати от персите, които се спускаха към тях, море от блестящи ками, които горяха от нетърпение да ги отблъснат. Във въздуха отекваше дрънчене на метал, конско цвилене, викове и крясъци на мъже. Един кон, чийто ездач беше обезглавен, но някак се беше заплел в юздите, се хвърли в реката, препъна се и падна, захвърляйки страховития си товар. Чистата вода на Граник стана алена. Трупове се носеха по течението. Мъже с покрити от кръв лица крещяха за помощ.

Александър наблюдаваше неподвижен. Хората на Аминт стигнаха отсрещния бряг, допрели щитовете си. Бяха пресрещнати от персийската конница. Първо се посипа дъжд от копия и редиците им се разкъсаха, мъже падаха или побягваха в кървава агония, забравили за военната дисциплина, с единствената мисъл да се спасят от ужаса срещу тях.

Александър седеше с каменно изражение. Един от ездачите на Сократ се приближи в галоп, ръцете и краката му бяха покрити с рани.

— Царю! — извика той. — Не можем да се задържим.

— Кажи на Сократ да остане, където е — каза тихо Александър.

Сега отрядът щитоносци се биеше на ръба на водата, беше им трудно да се закрепят стабилно. Някои се подхлъзнаха и бяха сгазени от другарите си. Други се отдалечиха. Най-ревностните се изкачиха на брега. Малка група щитоносци беше обградена. Мечове се вдигаха и падаха в блестящи дъги, кървави трупове се търкаляха обратно надолу по брега. Александър отново погледна неподвижния македонски строй.

— А сега чукът! — прошепна той.

Пристегна шлема си и щракна с пръсти да му подадат щита. Пребледнял прислужник му го донесе. Александър му благодари, каза му да не се тревожи и поведе собствените си ескадрони към реката.

Теламон го следваше като насън. Конят, който яздеше, беше избран от царя — силно и стабилно животно. Лекарят се чувстваше неудобно в кожената ризница и с тежкия щит в лявата ръка. Носеше меч, но не и копие — беше лош ездач и за да остане на седлото, му трябваша и двете ръце. Навсякъде край него препускаха ударните части

на Александър — командваната от царя конница на хетайрите, подкрепяна от щитоносци и копиеносци.

Щом влезе в реката, Александър се придвижи бързо. Изнесе се леко вдясно, далеч от персийската войска. Въздухът кънтеше от тропота на копитата, пликането на водата, цвиленето на конете, стоновите и виковете на мъжете. Александър яздеше като обсебен. Преминаха реката, изкачиха се по брега. Група персийски конници се появи срещу тях. Александър се понесе право към врага. Копия обсипваха лицето и гърдите му. Теламон яздеше след него. Хефестион внезапно се появи от лявата страна на Александър. Отдясно беше Черния Клит, страховита гигантска фигура в черна наметка, щит с изображение на Медуза и широк остър меч.

Останалите части от нападението се изкачиха на брега, разгърнаха се и заеха позиция. Теламон видя вдясно гръцките наемници на едно възвишение с изправени копия. Точно отпред беше персийският строй, чийто фланг сега беше оголен пред атаката на Александър. Македонците нададоха бойния си вик и се спуснаха към тях. Персите вече бяха усетили опасността. Група конници се спусна да посрещне македонската заплаха.

Теламон скоро се озова в разгара на битката. Стисна по-силно коня с бедра, за да не падне. Тъй като беше зад царя, почти не срещаше противници, но виждаше резултатите от кървавата сеч на Александър — персийски конници, свалени от седлата по време на нападението, разсичани и мачкани от копитата на конете. Онези, които срещаша Александър и приятелите му в директен бой, бяха брутално премазвани и захвърляни настрана. Могъщата енергия и свирепост на Александър и групата около него не търпяха съпротива. Те се нахвърляха на коня или ездача. С един удар Клит отсече главата на един персиец, докато друг седеше на коня си и гледаше невярващо кървавата рана в стомаха си, откъдето вътрешностите се бяха изсипали в скута му. Появи се трети. Конят на Клит го докосна, но мъжът успя да премине. Теламон се обърна, за да посрещне заплахата, но ръката на персиеца с меча беше отсечена и на нейно място имаше само кървав чуқан.

Постепенно силният натиск на персийската конница забави македонското нападение. Александър и останалите пред Теламон започнаха ръкопашен бой — кон и ездач срещу кон и ездач, блъскаха и

бутаха, пронизваха и сечаха. От време на време някой персиец успяваше да се промъкне. Теламон пресрещна един, блъсна щита му със своя и улучи, повече с късмет, отколкото с умение, оголената плът между шията и рамото.

Най-после преминаха. Александър не се интересуваше какво става на брега на реката — единствената му цел беше да стигне до центъра на персийската армия. Въпреки грохота на битката Александър провеждаше успешно тактиката си. Все повече персийски конници от центъра се насочваха към тази нова заплаха и все повече македонски пехотинци преминаваха реката, бързо следвайки стъпките на Александър. Оглушителен рев се понесе от речния бряг, последван от македонския боен вик — фалангите бяха преминали и отблъскваха персийската конница.

Теламон се обърка. Имаше чувството, че се намира в кошмар от проблясваща стомана, викове и ругатни, падащи тела и прегазени трупове. Чуваше викове „Насочи копията“ и „Напред“, придружени от тръбни звуци. Клит крещеше нещо. Теламон вдигна поглед, изтри потта от лицето си и свали шлема си. Бяха отбили първото нападение на персийската армия, но втора вълна, водена от пищно облечените си началници, се насочваше право към Александър. Царят нададе бойния вик и се насочи към тях. Стигна до предводителя на персите и с един удар на копието, което беше грабнал отнякъде, прободете в гърдите, вдигна го от седлото и го запрати в прахта. Теламон беше зад него и сечеше с меча си. Клит, обхванат от бойна ярост, се биеше, за да защити гърба на Александър. Погледна с обезумели очи Теламон.

— Бронята! — изкрещя той. — Заради бронята е.

Теламон виждаше мургави лица — персийски воители в красиви шлемове и брони. Разбра ужаса на Клит. Сега ги нападаха персийските военачалници. Висшите началници и командири бяха разпознали Александър и заедно с телохранителите си се опитваха да приклепят и да убият македонския предводител. Ужасната битка се водеше лице в лице, меч срещу щит, щит срещу меч. Теламон просто замахваше срещу всичко, което се изпречеше на пътя му. Мирисът на кръв и кал, на пот и човешки изпражнения, кошмарният мирис на битката витаеше навсякъде около него. Перси се вкопчваха в ръцете му. Един от тях, останал без кон, се опита да го свали от седлото. Теламон го срита. Александър водеше бой с един персиец. Уби го с един удар в гърдите.

Друг го заобиколи, камата проблесна в ръцете му, готова да нанесе смъртоносния удар. Теламон извика. Опита се да се придвижи напред. Появи се Клит. Беше минал пред Александър, но сега се върна назад и се вряза между царя и персиеца. С един удар той отсече ръката на противника до рамото. Гореща струя кръв избликна и опръска Александър и коня му. Животното, изпаднало в ярост, изцвили и се вдигна на задни крака. Царят се опита да остане на седлото, но се изхлузи. Блъсна коня встрани, когато един персийски конник си проби път и замахна към покритата с шлем глава на Александър. Македонецът видя опасността и отскочи. Мечът проблесна и нанесе силен удар. Клит и останалите телохранители се скупчиха около царя, който падна на колене. Персиецът беше приклещен и смъкнат от коня. Клит отметна главата му и го закла като пиле, а после срита трупа. Телохранителите обградиха царя. Теламон се смъкна от коня, захвърли щита и меч си. Свали шлема от главата на Александър. Очите на царя гледаха невиждащо, бялата му като сняг кожа беше опръскана с кръв. Теламон трескаво опипа червено-златистата коса, докато усети отока и мократа, лепкава кръв. Клит стоеше до него. Кръгът около Александър се беше увеличил и сгъстил, докато отрядите на хипаспистите заемаха позиция. Замаян, Александър се огледа.

— Как върви? — прошепна той.

— Не знаеш ли? — Мрачното лице на Клит се разтвори в усмивка. — Царю, не чуваш ли?

Теламон напипа пулса на Александър и го прегледа за рани. Той също усещаше промяната. Опасността да ги притиснат беше преодоляна. Македонците бързо се придвижваха напред.

— Пробихме! — изрева Клит. — Фалангата на Птолемей премина реката. Персите са в пълно отстъпление.

— Възможно ли е? — прошепна Теламон. — Свърши ли всичко?

— Как е царят? — рязко попита Клит.

— Понатъртен и уморен — отвърна Теламон. — Но ще живее.

Част от цвета се беше върнала по страните на Александър. Той се усмихна и с помощта на Клит се изправи на крака.

— Да ги избием! — каза царят с пресипнал глас. — Да побързаме, преди да е мръкнало!

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

След жертвоприношенията в храма на Атина, Александър оставил собственото си въоръжение, като в замяна взел онова, което било окачено там още от времето на Троянската война... Смята се, че го е носил в битката при Граник.

Квинт Курций Руф
„История на Александър
Велики“, Книга 2, глава 4

Мемнон крещеше от ярост. Без шлем, с дълбока рана на дясната ръка, той гневно гледаше към Арсит. Не съчувстваше на този арогантен персийски военачалник, в момента бледа сянка на предишния надменен сатрап. Скъпата му броня беше нащърбена и разцепена. Удар с меч беше разрязал лявата му буза и лицето му беше покрито със засъхнала кръв.

— Какво да правя? — изстена персиецът. — Избиха роднините на самия Дарий!

— Обеси се! — изруга Мемнон. После рязко спря коня си и погледна назад. Небето притъмняваше. Вятър обрули лицето му. Наоколо ехтеше шумът от битката. Последните елитни части на персите отстъпваха в здрача. Конете без ездачи препускаха панически навсякъде, а покритите им с кръв собственици висяха по вратовете им. Един кон галопира в кръг, докато трупът падна от гърба му, а после се отдалечи бавно. Мемнон се обърна. Арсит беше изчезнал. Откъм брега на реката се чу ужасен рев и сякаш разцепи небето.

— Айналис! Айналис за Македония!

Мемнон се изкачи на възвишението и загледа надолу в безмълвен ужас. Цялата македонска армия, водена от отряда на Птолемей, беше преминала реката. Фалангата беше заела позиция със смъртоносно наведени копия — истинска стена от подвижна остра стомана, която

пронизваше и коне, и ездачи. Персите бяха изтощени, копията им летяха нахалост. Можеха само да размахват ненужните си ками срещу тази преграда от дряново дърво и назъбен метал.

Граник блестеше червен в светлината на залеза. По течението се носеха трупове. Брегът беше обсипан с мъртъвци, а ранените се опитваха да пропълзят надалеч. Първите македонски жертви вече бяха покрити с нови трупове, много, от които облечени в пищни персийски дрехи. Докато наблюдаваше Мемнон чу друг вик по-нататък по реката. Капанът беше щракнал. Парменион и неговите войски бяха настъпили. Персите на брега разкъсаха строя си и хукнаха назад по склона. Конете се спъваха и хлъзгаха, падаха, а ездачите им се претъркулваха, само за да бъдат жестоко промушени и стъпкани. Фалангите набираха скорост, изкачваха с лекота склона. Цялата дисциплина на персите се изпари, конници запрепускаха край Мемнон.

Оцелелият му оръженосец хвана юздата на командира си.

— Свършено е!

Мемнон не можеше да отговори. Гърлото му беше пресъхнало, езикът подут. Не разбираше. Тази невероятна скорост. Как бяха паднали персите в капана на Александър! Толкова прост и смъртоносен в своята яснота! Маневрата на Александър от центъра, бруталният удар отдясно! Виждаше силите на Арсит, които тръгват срещу тази заплаха. Персите все още не разбират какво става. Мемнон си спомняше Арсит и останалите, които още бяха уверени в себе си и тихо обсъждаха как ясно се отличава Александър по прекрасната броня и как лично ще се разправят с него! Персийските вождове бяха нападнали. Почти всички бяха убити. Ръката на Митридат беше отсечена до рамото. Останалите пълководци бяха посечени и стъпкани като загниващи царевични кочани.

— Господарю.

Войникът се приведе и разтърси Мемнон за рамото. Персите, които бяха задържали нападението на македонците, вече препускаха край тях. Въздухът беше изпълнен със сладникавото ухание на кръв. Сърцераздиращи викове за помощ се носеха в сгъстяващия се здрач. Мемнон позволи да поведат коня му. Знаеше какво ще стане. Македонците щяха да ги приклепят в постепенно свиващ се пръстен от метал, и после щеше да започне истинска касапница.

— Трябва да видя Омерта! — извика Мемнон.

Те препуснаха през бойното поле. Фалангата на наемниците все още стоеше с шлемове и вдигнати щитове, за да образува стена от желязо от всички страни. С насочени копия те сякаш не забелязваха персийските коне, които се носеха край тях. Мемнон почувства, че му прилошава — хората му бяха в капан. Ако побегнеха, щяха да бъдат преследвани от македонската конница и избити.

— Единственият им шанс — извика войникът — е да задържат позицията си и да се предадат при определени условия. — Той приближи коня си до този на военачалника. — Господарю, ако те заловят, ще те разпнат.

Мемнон погледна към бойното поле, без да обръща внимание на бягащите перси. Гръцките наемници представляваха четириъгълник от желязо, напрегнат в очакване. Войникът беше прав. Те бяха наемници, биеха се за пари. Можеха да се предадат при определени условия. Александър щеше да ги вземе в своята армия и да позволи на онези, които откажат да оставят оръжията си, да се закълнат, че никога вече няма да се бият срещу него и да отидат, където пожелаят.

Мемнон и началниците от полка му се присъединиха към бягащите. Докато язدهа, умът на родосеца се изясни, отчаянието и гневът бяха заместени от желание за отмъщение. Арсит беше попаднал в капан. Мемнон подозираше, че дебелият лекар Клеон има пръст в това. Македонците бяха подхвърляли на Арсит и командирите му неверни сведения. Александър беше направил точно обратното на онова, което бяха очаквали — беше тръгнал на изток, а не на юг; беше влязъл веднага в бой, макар да беше създал у тях впечатлението, че армията му е объркана и деморализирана.

Стигнаха персийския обоз. Мемнон като луд обикаляше около каруците с изваден меч и търсеше Клеон, но всички, които пътуваха с армията, бяха избягали. Зърна Арсит и прислужниците му близо до една каруца. От бойното поле се понесе силен рев. Мемнон се взря назад в здрача. Знаеше какво е станало. Македонската армия беше стигнала до фалангата му. Персите бяха напълно разбити. Гневът на Мемнон преля. Той препусна към мястото, където Арсит забързано сваляше бронята си и пращаше прислужниците си да намерят отпочинали коне. Мемнон слезе от коня. Другите се скупчиха около него — оцелели от битката гърци. Някои бяха неразпознаваеми, покрити в кръв от глава до пети. Арсит стоеше като подплашен елен.

Мемнон отиде при него.

— Ах, ти, глупав некадърнико! Не само те победиха, но и те изиграха! Къде е Клеон? — Той стисна рамото на персиеца. Арсит се опита да се освободи, но Мемнон го държеше здраво.

— Аз съм сатрап на Великия цар!

— Ти си нищожество! — изрева Мемнон и заби меча си дълбоко в стомаха му, завъртайки го с всички сила.

Свитата на Арсит отстъпи. Никой не възрази с дума или жест. Мемнон продължи да върти меча си в раната. Чак когато животът угасна в очите на персиеца, той издърпа острието си и блъсна трупа. Отново се качи на коня и дръпна юздите.

— Този ден свърши! — извика той. — Молете се на боговете да няма друг такъв!

Мрак обвиваше бойното поле. Персийската армия се беше разбягала. Александър си намери друг кон. Леко пребледнял и разтърсен, той се беше качил на седлото и заобиколен от пълководците и командирите си, приемаше поздравленията и овациите им. Теламон разсеяно погледна към злоещата фаланга от гръцки наемници, която още не беше свалила оръжие. Бяха напълно обкръжени — македонските фаланги бяха пред тях, щитоносците по фланговете, конницата в тила. В мрака отекваха виковете на умиращите и ранените. Част от помощната леко въоръжена конница вече се беше впуснала да плячкосва по-ценните предмети на мъртвците.

— Александър Македонски! — дочу се ясен и силен глас от редиците на наемниците. — Александър Македонски! Молим за твоите условия.

Александър вдигна ръка и направи знак на един тръбач. Прошепна му нещо. Мъжът вдигна тръбата и изсвири пронизително.

— Слушайте! — извика вестителят. — Кой е командирът ви?

— Омерта!

— Омерта от Тива — прошепна Александър.

— Омерта от Тива, Македонецо!

— Къде е Мемнон? — попита вестителят.

— Убит или избягал. При какви условия ще ни пощадиш?

— При никакви — отвърна вестителят, — искам да се предадете безусловно.

Вълна от протести се понесе от редиците на наемниците.

Птолемей си проправи път към царя.

— Господарю, те молят за пощада.

— Предайте им отговора им! — отсече Александър и извърна лице към хладния ветреца.

— Вие сте гърци, които се биха срещу гърци, в разрез с гръцките закони — извика вестителят в настъпилата тишина. — Оставете оръжията.

— *Molon labe!* — отвърна един глас, повтаряйки предизвикателния отговор на спартанците към персийския цар, когато поиска да се предадат: Ела си ги вземи.

Александър вдигна ръка и прозвуча тръбен звук, бързо последван от други. Теламон наблюдаваше с пресъхнала уста как македонската фаланга се доближава с насочени сариси. Самият Александър поведе конницата към неприятелските редици. Македонците обградиха наемниците и клането започна.

Теламон, изстинал от страх, стоеше в нощния въздух, разстроен от новото дрънкане на оръжие и ужасяващите крясъци на умиращите. Редиците на гръцките наемници изчезнаха в кървавия бой.

— Видях достатъчно — прошепна Теламон, обърна коня си и се запъти надолу към реката. Последствията от битката се виждаха навсякъде. На някои места труповете бяха скупчени по два-три един върху друг. Земята беше хлъзгава от кръв. Навсякъде се натъкваше на ужасяващи картини на търкалящи се по земята отсечени крайници. Отсечена глава с опулени очи и прехапан език лежеше, заплетена в клоните на един храст. Полудели от болка коне се гърчеха на земята и отчаяно се опитваха да се изправят. Ранените, които можеха да ходят, се отдалечаваха с окървавени лица и тела. Един персиец седеше облегнат на дърво — беше разсечен от врата до слабините; вътрешностите му се бяха изсипали, но очите му още мигаха и устните му мърдаха, а от гърлото му се носеше странен бълбукащ звук. Минаващ стрелец — критянин преряза гърлото му и започна да го претърсва за ценности, без да обръща внимание на присъствието на Теламон. Тук-там се виждаха светлини от факли, докато войниците обикаляха бойното поле за плячка или да търсят изгубени другари. Наемниците на Александър се занимаваха с тази отвратителна работа. Ранените гърци бяха премествани и за тях се грижеха лечителите и

помощниците им, но персите получаваха само милостиво прерязване на гърлото от ухо до ухо.

Теламон чу писък от близките храсти на брега. Слезе от коня и го поведе натам. Група тесалийски конници бяха хванали млад персиец, бяха го съблекли и проснали по корем и се канеха да се гаврят с него. Персиецът се загърчи, когато един тесалиец клекна пред лицето му с вдигната фустанела.

— Престанете! — извика Теламон.

Тесалийците скочиха на крака и извадиха мечовете си.

— Аз съм Теламон, лекар на Александър! — Той извади печата на царя.

Конниците се отдалечиха. Персиецът се изправи. Теламон видя, че е младеж на не повече от седемнадесет лета. Вдигна една наметка и му я хвърли.

— Облечи се. — После посочи коня. — Вземи го и препускай колкото можеш по-бързо далеч от този ужас.

Без да изчаква реакцията на персиеца, той се обърна и се плъзна надолу по брега. Срещна група щитоносци, които молеха за помощ. Той спря, за да превърже раните им, но беше толкова изтощен, че дори не си спомняше как се прави превръзка. Един от войниците го хвана за ръката и го преведе през брода. На другата страна видя факла, чу гласове. Хора се струпаха около него, задаваха му въпроси. Касандра с преbledняло лице и разтревожени очи му подаде чаша вино. Хвана го за ръката и го накара да пие. Осъзна, че се препъва в мрака и пропълзва под една каруца, където заспа с Касандра до себе си.

Събуди се рано сутринта, защото един войник го риташе по крака. Касандра протестираше, мъжът ѝ отговаряше с неприлични жестове.

— Добре! Добре! — Теламон изпълзя изпод каруцата. Погледна към небето и прецени, че трябва да е късна сутрин. В обоза цареше оживление. Пленници отиваха нанякъде под стража. Плячката от персите се пренасяше през брода. Наоколо бързаха войници с импровизирани носилки, с които пренасяха ранените македонци до малката горичка, където бяха опънати палатките на лечебницата.

— Помощ ли ви трябва? — промърмори Теламон.

Стражът, пиян и небръснат, с ръце още покрити с кръв, поклати глава.

— Моля те, господарю, кажи на твоята червенокоса кучка да млъкне! Царят иска да те види.

Той млъкна, прекъснат от силни подигравателни викове. Дълга колона мъже, само по набедрени превръзки, приковани за китките и глезените, идваше от реката. От двете им страни имаше две колони щитоносци, които блъскаха и бутаха пленниците. Минаха покрай каруците — дълга върволица нещастници, покрити с прах и кръв.

— Горките! — промърмори стражът. — Само това остана от наемниците на Мемнон!

— Колко бяха убити? — попита Теламон.

— Около три хиляди, останалите се предадоха. Отиват в сребърните мини на Македония.

Новината за пристигането на пленниците се разпространи из лагера. Насъбраха се войници, които ги замеряха с кал и камъни под звуците на обиди и дюдюкания.

— Между тях има и тиванци — обяви Касандра и погледна към Теламон. — Цял ден и цяла нощ пазих вещите ни. Тук има повече крадци, отколкото листа по дърветата. И повечето от тях са македонци.

Пазачът пристъпи напред с мрачно изражение.

— Отивам при царя — каза бързо Теламон.

Шатрата на Александър вече беше издигната, близо до мястото, където предишния ден беше разположен левият фланг, предвождан от Парменион. Царят седеше на походно столче пред палатката. Не беше спал и лицето му беше бледо и небръснато. Беше облечен в туниката, която предишния ден носеше под бронята по време на битката. Пръски засъхнала кръв покриваха ръцете и краката му, а на главата си имаше ленена превръзка. Около него в полукръг седяха писарите от секретариата. Александър беше погълнат от гледката как войниците трупаха скъпите персийски брони, донесени от бойното поле.

— Искам да изпратите девет от тях в Атина! — извика Александър. — Със следното съобщение „Александър, син на Филип и гърците, до Атина и всички гръцки градове, освен Спарта...“ Останалата част от съобщението беше кратка и ясна, описваше голямата победа. Зад Александър Теламон видя другите командири, насядали около маса в палатката. Между тях сновяха писари и разгръщаха карти. Царят продължи да диктува писма. Говореше бързо,

даваше нареждания, получаваше доклади. После се обърна и засенчи очи.

— Страхотна победа, а, Теламон? Боговете показаха каква е волята им. — Усмивката изчезна от устните му. — Виждаш ли си Клеон?

Теламон поклати глава.

— Той вероятно е избягал колкото се може по-надалеч — сухо отбеляза Александър — и сега се връща бавно. Но ние имаме недовършена работа, нали? Истината трябва да се разбере! — Царят махна с ръка. — Направи го бързо и тайно. После ме уведоми. И — Александър повика Теламон по-близо — не взимай червенокосата. Група копиеносци ще те придружи до Троя.

После погледна с привидна невинност смайването, изписано на лицето на Теламон.

— Какво има, лекарю?

— Троя! — ядосано възкликна Теламон. — Трябва да замина за Троя сега?

— Както би казал добрият ни учител Аристотел — прошепна Александър, — във всяко нещо има логика. Ти знаеш кой е Наифат, нали? Знаеш кой е убиецът, как са извършени убийствата, кой е предателят.

Теламон почувства слабост и седна на един стол.

— Ти си подозирал през цялото време! — прошепна той. — Играли сме си на гатанки и на сенки. И ето го сега — Александър победителят, хитрият политик. Каква роля играеше в лагера при Сестос?

Царят присви очи.

— Ами... на объркан и неопитен войник.

— Нещо повече! — продължи Теламон. — Принасяш жертви на кой ли не бог! Тревожиш се по кой път да тръгнеш; картите, водачите, тържествата в Троя. Всичко беше преструвка, ти вече беше решил какво да правиш, къде да отидеш и как да осъществиш мечтата си! Ти си играеше с нас! Заблуди мен, заблуди всички. През последните няколко дни стигнах до някакво заключение с помощта на логиката, размишлението и доказателствата. А ти си го знаел през цялото време!

— Разбира се! — остро се изсмя Александър. — Не, излъгах те, просто подозирах и се чудех дали съм прав. Трябваше да заблудя

всички. Помниш ли когато се бихме с Дроксений? Победих го не защото бяхме по-силни или по-добри с меча, а с хитрост. Същото стана и в този случай. Заблудих Арсит и командирите му. Сега играта свърши. Време е да пометем всичко, да изхвърлим боклука, да се изправим срещу предателя.

— Да приложим царското правосъдие.

— Точно така. — И Александър го освободи.

— Ще се видим довечера, нали? Или може би утре. Ще ми разкажеш за всичко, което се случи.

Когато Теламон стигна Троя, нощта беше паднала. Гарнизонът, който Александър беше оставил да охранява руините и града в тях, беше жаден за новини. Войниците се струпаха край лекаря с водопад от възбудени въпроси. Теламон не им обърна внимание. Чувстваше се уморен и неспокоен. Искаше му се да беше довел Касандра или поне да се беше сбогувал с нея, но командирът на щитоносците беше получил строги заповеди.

— Наредено ми е да те закарам направо в Троя, да те охранявам и да те върна обратно.

Тълпата от любопитни се разпръсна. Командирът поведе Теламон по кривите улички към предния двор на храма на Атина. Заспалият на стълбите вратар скочи на крака. Малко по-късно Теламон беше въведен в малко помещение в задната част на храма, където Антигона беше заета с работа. Седеше на маса, върху която горяха четири лампи, а други бяха поставени в нишите в стените. Взираше се в свитък пергамент с перо в едната ръка и малка мастилница до себе си. Едва вдигна поглед, когато Теламон влезе; седеше и се потупваше по бузата с перото.

— Сам ли си, лекарю?

— Ескортът ме чака отвън.

Антигона се облегна на стената. Косата ѝ беше разпусната и падаше на гъсти кичури около красивото ѝ лице.

— Затвори вратата, Теламоне. Пусни резето.

— Очакваше ли ме?

— От години — отвърна тя. — Очаквах теб или някой като теб от толкова отдавна, че вече съм забравила откога.

Антигона се изправи, отиде до един шкаф и извади чаша. Напълни я с вино и я занесе на Теламон, който след като беше зарезил

вратата, седеше на тясната пейка, която се простираше по цялата стена. Жрицата му подаде чашата, но той не я взе. Антигона се усмихна, отпи дълга глътка и после пъкна бокала в ръцете му.

— Идваш отдалеч. Носиш новини за голямата победа на Александър. Вече чух за нея. Арсит беше такъв глупак! Македонецът получи каквото искаше. Той дойде, за да удави персите в небесен огън. Какъв ужас ще настъпи сега! — тя отново седна и отмести пергаментата. — Сметките на храма. Имаш ли други новини, Теламоне?

— Наифат.

Антигона се усмихна.

— Позабравил съм историята — призна Теламон. — Но ти си жрица на Атина и не може да не знаеш. Според една от легендите Атина се превърнала в човек, цар на име Тафиан. Ако обърнеш Тафиан, както в популярната детска игра, се получава Наифат.

— Ти ли се сети?

— Не, джуджето на Аристандър, Херкулес. Обичаше да обръща имената на хората. Направи същото с Наифат и се получи Тафиан. Какво стана, дойде ли при теб? И какво направи ти, Антигона, Наифат, Тафиан? Примами го до някое от онези самотни тресавища из равнините на Сестос? Бърз удар по главата и погребение в мочура?

— Ако го бях направила, тялото му щеше да изплува.

— Не и ако за него са вързани камъни. Сигурен съм, че лежи на дъното на някое от онези тресавища, където ще гние години наред! Въпросите на джуджето, работата на коварния му ум са спрени завинаги. Кой го уби? Ти или Селена? Или беше Аспазия? Той се разхождаше из лагера онзи ден — сигурно си го проследила или си накарала да го проследят.

— Александър ли те изпрати?

— Той те подозира.

Антигона обърна стола си, така че да гледа право към него и елегантно отпи от чашата.

— Историята е необикновена. Много малко хора знаят името Тафиан или легендата, свързана с него. Прав си, Херкулес беше бърлива малка маймуна. Дойде да ме пита знам ли кой е бил Тафиан. Казах му, че никога не съм чувала това име.

— Но ако някой ден разбереше за легендата, щеше да се чуди как така жрицата на Атина не е разпознала името.

— Точно така.

— Как започна всичко? — попита Теламон.

— Аз бях далечна роднина на македонските царе, макар да бях родена и отгледана в Атина. Баща ми работеше в театъра.

— Където си прочела творбите на Еврипид.

— О, да — усмихна се Антигона. — Цитатите! Станах жрица на Атина в храма до Коринт. Там се запознах с Филип, едноокият и еднорък Филип. Приличаше на стар пръч и миришеше също така! — Тя се засмя. — Беше и разгонен като пръч, но аз се влюбих в него. Разбира се, той ме излъга, каза ми, че се е уморил от Олимпиада. Искаше да стана жрица в Троя, достатъчно далече от Пела, за да се наслаждавам спокойно на вниманието му. Каза, че има работа за мен, че би могъл да ме посещава — че когато планира нахлуването си в Персия, Троя ще бъде новият му дом, а аз — негова съпруга. Беше лъжец, разбира се. — Очите ѝ се напълниха със сълзи. — Аз наистина го обичах. Дойдох в Троя. Привидно бях девствената жрица на Атина, а всъщност любовница на Филип Македонски или една от многото му любовници. Щом пристигнах тук, разбрах какво всъщност искаше Филип. Троя е само на няколко мили от Хелеспонт, кръстопътят между Гърция и Азия.

— И стана негова шпионка?

— Точно така. Любовта на Филип започна да вехне. Моята се засили, но жестоката истина стана явна — редките му посещения, липсата на писма, макар винаги да настояваше аз да му съобщавам новините. И една сутрин в храма дойде един младеж с безумен поглед, с вид на луд.

— Павзаний, убиецът на Филип?

— Да, трябваше да премахна името му от списъка на посетителите, но това щеше да изглежда подозрително. — Антигона огледа просторната стая. — Бих стояла затворена на подобно място и хиляда години, стига Филип да ме обичаше. Павзаний беше напълно обезумял. Разказа ми всичко — не само за похожденията на Филип. — Тя рязко се изсмя. — За това знаеха всички. Но Павзаний беше ходил и при майката на Александър. — Тя помълча, после продължи.

— Олимпиада дала воля на злобата си. Изброила завоеванията на Филип, между които и моето име и тъй като съм била една от последните, изляла цялата си злъч върху мен. Разказала на Павзаний

как Филип се хвалел с приключенията си с мен. Настроила младежа срещу Филип и му доверила една тайна — че царят ще се разведе с нея и ще се ожени за друга.

Антигона притисна чашата до гърдите си — красивите ѝ очи се взираха в мрака. Теламон подозираше, че многократно е разказвала сама на себе си тази история, докато не я е научила наизуст.

— Едва тогава разбрах, че не само съм била прелъстена, но и измамена.

— Ти ли окуражи Павзаний да убие Филип?

— Не, не. Олимпиада му подпали фитила. — Антигона отмести поглед. — Но да ми простят боговете, аз със сигурност раздухах пламъците — в момент на омраза, за който после съжалявах. Освен това реших да се обърна срещу Филип. В Троя идват всякакви хора. Великият Дарий има много близък помощник.

— Кой? — попита любопитно Теламон.

— Дарий го нарича Митра и го пази в тайна. Писах на Великия цар с предложение да му разкрия някои тайни. Съобщих му, че се наричам Наифат и че може да се свърже с мен в Троя. После седнах и зачаках. Можеш да си представиш какво стана след това. Митра се появи. Беше преоблечен като търговец. Беше разпитвал на пазара. Търговците, естествено, го бяха упътили към храма. Дали съм знаела кой е Наифат? Обеща ми защита, таланти злато и почетно място в персийския двор, когато пожелае. Но междувременно — Антигона отмахна кичур коса от лицето си — щях да служа на него и на господаря му. Само те двамата щяха да знаят за моето съществуване. В замяна аз обещах да им осигуря колкото се може повече сведения за Филип, македонския двор и най-вече планираното нашествие в Азия. Щом Филип изпрати Парменион да създаде предмостие, аз станах още по-полезна. Македонците често идваха тук. На свой ред аз посещавах лагера им. Те ме почитаха като роднина на Филип, жрица на Атина, гъркиня. Имаха ми доверие и научавах много тайни.

— И ги предаваше на Митра?

— Разбира се.

— Как ставаше това? С писма?

— Понякога. Друг път той идваше тук.

— Но как? — попита Теламон. — Парменион има шпиони. Този храм е бил под наблюдение.

— Троя е древен град. Подземен тунел свързва храма с пещерите извън градските стени.

Теламон присви очи.

— Показах на Митра откъде се влиза. Тунелът е много стар, издълбан в камъка, стабилен. Той идваше и си отиваше, когато си поиска. Винаги беше доволен от онова, което му съобщавах. Намеренията на Филип, интригите в македонския двор, броят и уменията на войниците, запасите, придвижването. — Тя сви рамене — и най-вече заговорите на Олимпиада срещу съпруга ѝ — убийството на Филип и мнението ми за Александър.

— А момичетата от Тесалия? — попита Теламон. — Данъкът заради убийството на Касандра?

— Една от безумните идеи на Филип. Искаше да направя училище за жрици, които да използвам за подслушване и шпиониране.

— Но разбира се, ти не си искала това да стане.

— Имах късмет. Първи пристигнаха Селена и Аспазия. Чудех се какво да правя с тях. Те се обичаха. Бяха онова, което изтънчено наричаме „последователки на Сафо от Лесбос“. — Тя се засмя. — И двете се влюбиха в мен. Бяха много увлечени. Доверих им се — и те с радост се присъединиха към мен. Биха направили всичко за мен и срещу онези, които щяха да дойдат. На втората година не ни изпратиха момичета, но на следващата дойдоха две...

— Ами тази година?

— Чакахме ги. В пещерите, на самотния път към Троя. Според легендата те трябва сами да стигнат дотам.

— И нямаше угризения?

— Отначало, да. Но след първото убийство — никакви. Те трябваше да бъдат убивани или щяха да ни издадат. Примамвах ги в пещерата. Видът на Селена и Аспазия заблуждаваше — те бяха родени убийци. После убиваха момичетата. Можете да намерите труповете им в тунела. Точно пред входа има яма.

— Но тази година една е избягала.

— Да, Александър продължи обичая. Още веднъж стоте семейства от Локрида избраха две момичета, които да изпратят в нашия храм. Естествено, ние бяхме нащрек. Отново ги посрещнахме, но този път едната случайно се изплъзна. Останалото знаеш. Беше

открита и доведена в храма. Ако нещо се беше случило с нея, щяха да възникнат съмнения. Пък и тя беше обърквана, замаяна.

— А с помощта на опиат във виното това можеше да се подсили.

Антигона кимна.

— Аспазия и Селена искаха да я убият веднага, но както казах, трябваше да избегнем подозренията. В същото време Александър започна да се прочува. Разруши Тива, обяви се за върховен пълководец на Гърция и редовно поддържаше връзка с Парменион и мен. Отдаваше неуспеха на Парменион на недоброто познаване на терена. Каза ми, че свиква армията си при Сестос. Нареди ми да намеря водачи, които познават западното крайбрежие на Азия. Трябваше му и човек, който може да рисува карти — предложи ми да събера хората и да ги заведа в лагера в Сестос. — Антигона разклати виното в чашата и мрачно се усмихна. — Подцених Александър, нали? Но предполагам, че с всички е така. Той има повече страни от зар. Човек с безброй маски. Често ми пишеше, играеше ролята на млад, неопитен цар. Нетърпелив да започне похода си в Азия, но изпълнен със страх от практическите проблеми, както и възможността да си осигури помощта на боговете.

— И така, ти отиде в Сестос. Взе със себе си момичето, Критий и останалите.

— Да, бях разговаряла с Митра. Той ми каза да направя всичко възможно да объркам Александър, да предизвикам тревога, да създавам трудности. Но едно не бях предвидила — лицето ѝ се изкриви в грозна гримаса — онази глупава тесалийка. Александър ми нареди да я взема със себе си, иначе щях да я оставя в Троя. Селена и Аспазия бяха много разтревожени. — Тя отново напълни чашата си и се усмихна под вежди на Теламон. — Не бях съгласна с тях, докато не се появи ти. Помислих си, ето един лекар, който ще приспи жената, ще успокои телесните ѝ течности, ще отвори ума ѝ, ще разкрие душата ѝ и ще пробуди спомените ѝ. — Антигона замълча. — Дори в състоянието, в което беше, тя се пазеше от мен. Заподозря ли, че аз съм я убила?

— Не, докато не събрах достатъчно доказателства. Спомних си онази нощ в палатката ти. — Теламон посочи към чашата с вино, която не беше докоснал. — На малък сандък имаше чаши и стъкленици, но ти не взе от тях, а донесе една някъде от дъното на палатката. Напълни я с вино.

Усмивката на Антигона стана още по-широка.

— Но ти пи от нея, аз — също.

— Точно така. Може и други да са я докосвали. Беше специална чаша за отравяне. Чувал съм за такива съдове, имат двойно дъно — малък диск, който може да се отваря и затваря със скрит механизъм, като позволява на праха под него да се разтвори във виното. Ти го направи преди момичето да пие. И защо не? Самият лекар на царя го беше приготвил.

Антигона отпи от чашата си.

— Можеше да ме разкриеш, когато се върна.

— Не мисля. Щеше да се защитиш. Търсехме отрова и се опитвахме да си спомним кой е докосвал чашата. И за миг не си помислих, че отговорът може да се крие в самата чаша. — Теламон хвана бокала си и плисна виното върху твърдия черен под. — Всъщност, ти имаш две чаши, нали? Съвсем еднакви. Скрила си или си изхвърлила онази с фалшивото дъно. Когато поисках да я разгледам, ти ми даде другата, която е съвсем обикновена.

— Много си проницателен!

— Не. — Теламон направи гримаса. Бореше се с умората си. — По-скоро е въпрос на логика и здрав разум — сетих се далеч по-късно.

Той се облегна на стената. Младата жена, седнала изискано пред него, е била подтикната от любов, която се беше превърнала в омраза. Мислеше си за хаоса и разрушенията, причинени от Филип, Олимпиада и Александър.

— Убийството на водачите — продължи той — е било лесно. Първият беше убит на скалите. Сигурно е страдал от носталгия. Срещнал е Селена или Аспазия. Една от тях го е пронизала бързо като змия. Трупът е трябвало да бъде намерен на скалите, но в предсмъртната си агония той се е хлъзнал на брега. Кой би заподозрял някое от твоите миловидни момичета?

— А вторият водач?

— По същия начин. Заедно с останалите се наяхли и напили като скотове край огъня. Ти беше с нас в палатката на Александър, но за Аспазия или Селена е било лесно да се измъкнат. Една от тях го е убила.

— Как? — подразни го Антигона.

— Наистина ли се интересуваш? — попита Теламон.

— Пазачите казаха, че и двете са спали.

— О, да! Стигнахме до палатката. — Теламон замълча за миг. — След като пристигнах в лагера на Александър, разбрах, че моята е изгоряла. Палатките са скъпи заради кожените си покривала, въжетата и коловете, върху които се опъват. Ти или някоя от помощничките ти сте запалили пожара. В суматохата сте откраднали осем или девет парчета от вървите, с които се прикрепят кожените платнища за колчетата. Трябвало е да ги вземете оттам, защото както във всяка армия, интендантите зорко охраняват складовете си. Трябвали са ви същите върви по цвят и материя като на всички палатки в лагера. За да издигнеш палатка се изискват специфични умения. Когато кожените покривала се опънат по кола и се закрепят, те се завързват по определен начин, за да не се скъсат или разделят едно от друго.

Антигона дъвчеше устната си и го гледаше иронично.

— Ти, Селена или Аспазия сте откраднали вървите, изгорили сте палатката ми, за да прикриете кражбата и сте започнали да прилагате плана си. Не знам какво точно е станало през нощта, когато е бил убит първият водач, но сигурно е било лесно. Никой не ви е видял. След това е трябвало да бъдете по-предпазливи. Ти дойде в шатрата на Александър, докато Аспазия и Селена се преструваха на заспали. Платнището на входа беше пуснато, а пазачът се е притеснявал да не помислят, че шпионира жриците на Атина. Една от помощничките ти е станала, обула е сандали и е сложила наметка с качулка. Прерязала е връвта, с която покривалото е закрепено към кола и се е промъкнала в нощта. Другата е останала. Използвала е откраднатата връв, за да пристегне покривалото. Водачите тъжно пиели около лагерния огън. Един от тях отишъл да се облекчи. Съучастничката ти го последвала. Мъжът бил пиян — олюлявал се в мрака, сънлив, без да разбира на кой свят е. Селена или Аспазия го пронизала бързо и точно, като сянка в нощта. Умрял бързо. Убийцата оставила съобщенията и се промъкнала обратно в лагера. Пътеките между палатките са тъмни и изпълнени със сенки. Кой би могъл да я забележи? Пък и кого го интересувало? Върнала се в палатката, срязала връвта и се промъкнала вътре, после отново завързала покривалото със същия възел и нова връв от онези, взети от моята палатка. Предполагам, че е била Аспазия — тя ми изглеждаше по-силна от двете. — Теламон замлъкна, защото чу някакъв шум от храма.

Антигона се усмихна.

— Това е вратарят. Нали не се боиш, Теламоне? Нямам оръжие. Виното ти не беше отровено, а и хората на Македонца са наблизно. Защо заподозря Аспазия?

— Дойдох в палатката ви в деня след смъртта ѝ. Вещите ѝ бяха опаковани. Забелязах, че е използван същият възел, с който връзват палатките. Реших, че е странно съвпадение — това е сложен възел, който много трудно се развързва — обикновено се прерязва. И трите сигурно старателно сте изучили как да го правите.

— Ами Критий?

— Твоята убийца още веднъж се промъкнала в нощта. Прерязала една връв на палатката на Критий и се промъкнала вътре. Майсторът на карти бил уморен и пиян — вероятно като всеки ден по това време. — Теламон разтвори ръце. — Все пак, ти си го наела. Знаела си навиците му. Било е лесно да му прережеш гърлото, да забиеш камата между ребрата му и да напуснеш палатката. Навън Аспазия, ако е била тя, коленичила. Сигурно е трябвало да пререже само две или три върви, за да влезе. След това ги подменила и изчезнала. Привидно смъртта на Критий била причинена от някаква зловеща сила или гнева на боговете.

— Ами картите?

Теламон се усмихна.

— Това беше хитро. Аспазия носела със себе си същото ковчеже, напълнено с пепел и просто ги разменила.

— Откъде знаеш?

— Видях такива на пазара отвън. Купила си две еднакви и си дала едното на Критий, за да държи картите си в него.

Антигона седеше, потупваше с пръсти по устните си и гледаше в някаква точка, високо над главата на Теламон.

— Знае ли Александър всичко това?

— Ще разбере. Нещата се объркаха, нали? Аспазия беше опитна убийца. Бърза и смъртоносна с ножа. Тя е проследила Херкулес извън лагера и го е убила. Бърз удар по главата, а после е сложила камъни по джобовете му и го е хвърлила в блатото. После се е върнала там рано сутринта...

— За какво?

— Трябвало е да се отърве от малкото ковчеже на Критий. Скрила го в кошница и се престорила, че отива да бере цветя и билки. Но Фуриите я следвали. Била нервна, възбудена и бързала да се отърве от уличаващото доказателство. Направила грешка. Оставила кошницата, извадила ковчежето и или се подхлъзнала, или кожената дръжка на капака се заклецила в пръстите ѝ. Препънала се и паднала в блатото. Одрасканите ѝ пръсти са от дръжката, а раната на челото си получила, вероятно когато се ударила в него. Изгубила съзнание. Ковчежето се изплъзнало от ръцете ѝ и потънало. Тя започнала да се бори, но това само влошавало положението. Кал влязла в устата и гърлото ѝ. Умряла бързо и трупът ѝ останал на повърхността на тресавището.

— Беше глупаво момиче — съгласи се Антигона. — Каква глупава грешка, тя застраши всички ни.

— Ти беше много разтревожена. Аспазия се била отървала от ковчежето, но Селена била разстроена — тя беше най-уязвимата от трите ви. Само боговете знаят какво би могла да направи в истерията си. Но ти си студенокръвно чудовище, Антигона. Реши да използваш собствената си помощничка, за да пролееш още кръв и да задълбочиш тревогата. Дала си на Селена чаша вино с голяма доза приспивателно. Тя легнала на походното легло в далечния край на палатката, точно до стената, с гръб към входа. Преди да тръгнеш за пира при Александър, си се навела да я целунеш за лека нощ и си забила един от ножовете, купени от някой странстващ търговец, между ребрата ѝ. Дълбоко заспала, с уста, запушена от твоите предателски устни, тя почти не се съпротивлявала, после е замряла. Оставила си съобщението и си излязла. Според всички Селена спяла на леглото си, обърната с гръб към пазача.

— Но я намериха просната на пода.

— Ти си жрица. Използваш овчарска гега, за да се подпираш на нея, тя е символ на сана ти. Преди да излезеш, си захванала с куката крака на леглото, а другият край е стигнал почти до стената на палатката. Аз те изпратих тази нощ — ти беше доволна, че ще ти бъде свидетел. Пожела ми лека нощ, после си отишла до мястото, където гегата е допирала платнището, пъкнала си ръка под него и си повдигнала леглото. Трупът на Селена паднал на земята. После си отишла до входа и драмата започнала.

Антигона тихо изпляска с ръце.

— Имаш много малко доказателства, Теламоне. Както биха казали софистите, „Всичко това са само предположения и хипотези.“

— Хората на Александър могат да пресушат онова бласто. Хората му могат да разпитат търговеца от пазара. Ще направим внимателно претърсване. — Теламон се приведе. — Но аз не мисля, че ще се стигне дотам. Александър напусна Сестос. Ти не можеше да направиш нищо повече и се върна в Троя. Убийството на третия водач е било много лесно. Сигурно и той, и другарите му са били ужасени. Искали са да се приберат, да напуснат армията на Александър. В храма ли му каза, че ще се срещнете? Или е дошъл полупиян и хленчещ, да иска съвета и помощта ти? — Теламон не изчака отговора. — Сигурно е било така. Предложила си му да му покажеш път през тайния ти проход вън от града през полето. Завела си го до онези скали. Той е бил смаян, когато си го пронизала. Оставила си съобщението и си се върнала по същия път.

Теламон се изправи. Цялото тяло го болеше. Отиде до вратата, отвори я и се вгледа в тесния храм. Придружителите му бяха приклекли в преддверието и разговаряха с портиера. Теламон затвори вратата и се върна.

Антигона беше напълнила отново чашите.

— Защо просто не уби Александър?

— Знаеш защо, Теламоне. — Антигона беше решила да признае всичко. — Персите настояваха. Ако Александър умреше в Гърция, той щеше, да стане мъченик. Персите бяха притеснени от влиянието му върху гръцките държави. Александър трябваше да бъде подмамен далеч от тук. Щом веднъж заминеше, гърците щяха да се върнат към онова, в което най ги бива — да се карат помежду си.

— Ами Александър?

— Той щеше да бъде оставен да се лута с малобройната си армия, да бъде предизвикан на бой, разбит, убит, или пленен. По това време персийската флота щеше да се е върнала във Вътрешното море. Нито един македонец нямаше да успее да се върне жив у дома си. Гърция отново щеше да бъде разделена. Македония щеше да бъде опустошена, а Персия щеше да даде урок на целия свят. Персите настояваха, че Александър трябва да бъде убит или пленен в битка.

— Затова ли му даде бронята?

Антигона отметна глава и се засмя.

— Аз опознах Александър. Суеверието, страха, вината за смъртта на баща му. И най-вече страстта му да бъде втори Ахил. Бронята, която взе оттук, беше специално изработена, блестяща и отличаваща се — персите искаха да влезе с нея в битката, за да го открият лесно и да го унищожат. Александър ѝ се зарадва като дете на сладкиш. Като момче, което си играе на война, той искаше да я носи в битката като великия герой Ахил.

— Хитростта почти успя — съгласи се Теламон. — Персите насмалко щяха да го убият при Граник. Всички роднини на Дарий го търсеха и се опитваха да го унищожат.

— Всичко е както го описа, но ние направихме една грешка — замислено каза Антигона. — Забравихме за боговете, а те са милостиви към Александър. Мемнон беше прав, Дарий сгреша, а аз, Теламоне, се прощавам с този свят. — Тя вдигна чашата за наздравица. — Петнист бучиниш, питието на Сократ.

Жрицата пресуши чашата и се облегна назад, тихичко пеейки нещо. Теламон разпозна любовна песен. Антигона леко се размърда, когато краката ѝ станаха безчувствени. Чашата се изплъзна между пръстите ѝ и се пръсна на пода. Тя погледна замаяна, сякаш ѝ се спеше. После се усмихна, сложи ръце на масата и наведе глава. Известно време се гърчеше, борейки се за въздух, после едната ѝ ръка се плъзна по масата и настъпи тишина.

— Веднага ли си тръгна? — Александър взе купата с яхния, за да сервира лично на Теламон. Седяха сами в преддверието на царската шатра. Александър беше измит и обръснат, носеше златоткана туника, заграбена от персийския лагер, сребърни сандали, венец от злато и сребро на главата, който придържаше превръзката на място. Като се изключат раните, една синина високо на бузата и леката вдървеност, когато ходеше, той се беше възстановил бързо от битката.

— Беше мъртва — каза Теламон. — Прегледах трупа и оставих портiera да организира погребението.

Теламон беше напуснал Троя и се беше върнал веднага в лагера на Александър. Цялата армия празнуваше голямата победа при Граник. Все още водеха пленници, както и каруци с плячка от персийския обоз

и самото бойно поле. Небето над Граник беше почерняло от дима на погребалните кладни.

Касандра го посрещна едновременно дружелюбно и язвително. Беше си откраднала от плячката, както и от хранителните запаси, заявявайки „Когато си с македонците, ставаш македонец.“ Освен това беше уредила по-добро място за спане, беше почистила и приготвила всичко.

При завръщането си Теламон се движеше като насън. Появяваха се и изчезваха лица — Аристандър го гледаше злобно, Птолемей се перчеше с храбростта си, видя дори Клеон — разтревожен, зачервен и леко ранен. Беше успял да стигне до лагера на македонците, след като беше изпълнил задачата си.

Теламон спа известно време и рано следобед беше събуден от двама телохранители и отведен при царя. Александър беше студен, но учтив. Вече не беше пламенният пълководец, а проникателният политик, нетърпелив да се възползва по всякакъв начин от голямата си победа. Бяха разпратени писма до съседните провинции с искане да положат клетва за вяроност към царя. Прокламации пътуваха към всеки гръцки град. Теламон почувства, че някой докосва ръката му и се стресна.

— Уморен ли си, лекарю? — Гласът на Александър звучеше подигравателно. — Мъчно ли ти е, че Антигона умря? Можех да я разпна, но й позволих да умре по безболезнен начин.

Теламон си спомни мъртвите тела, струпани едно върху друго на бойното поле.

— И ти ли си като баща си, лекарю? Разстройва ли те миризмата на кръв? — Александър леко наведе глава вляво, сякаш виждаше Теламон за пръв път. — Между нас има пропаст — промърмори той. — Искаше ми се да не е така. Аз просто следвам съдбата си.

— И тя включваше клането на онези наемници?

Александър игриво го плесна през китката.

— Направих грешка, бях завладян от яростта на битката и няма как да я поправя. Но Антигона? — Той се загледа в каната с вино. Взе я, отпи и я подаде на Теламон.

— Подозираше ли я? — попита лекарят.

— Бих искал да кажа... — Александър се поколеба. Облегна се на тапицирания стол, плячкосан от персийския лагер. — Бих искал да

кажа, че знаех всичко, но не е вярно.

— Знаеше ли за отношенията между Филип и Антигона? — попита Теламон.

— Разбира се! Баща ми разказваше на мама за всичките си завоевания — затова тя е толкова луда. Олимпиада ми беше казала. Чудех се за Антигона — тя имаше чудесна възможност да предава сведения. Аристандър постави хора да наблюдават храма, но не успяхме да открием нещо. — Александър разпери ръце. — Имаше шпионин, който ни предаваше, но в известен смисъл това не беше важно. Искях да заблудя персите. Клеон свърши чудесна работа, но това не беше нищо...

— В сравнение със заблудата на персите?

— Естествено — разсмя се Александър. — Дарий ме нарече „наивен юноша“. Искях да създам впечатление, че съм объркан, че не съм толкова самоуверен като баща си, че се чувствам виновен за смъртта му.

— А така ли е?

— Не. — Погледът на Александър стана твърд. — Никога не съм се чувствал виновен и няма и да се чувствам.

— Имаше ли Антигона пръст в смъртта му?

— Възможно е, но същото важи и за майка ми. Донякъде подозирах Антигона, но не можех да го докажа — затова имах нужда от теб. Теламон с острия си ум и зорък поглед, изследователят на причините и следствията. Предателството е болест, Теламоне. То също има своите симптоми. — Александър си пое дълбоко дъх и посочи туниката си. — Това е принадлежало на Арсит. Изпратих съобщение на Дарий, че когато свърша тук, ще притежавам целия му гардероб. Използвах Клеон, използвах Аристандър, и най-вече използвах Антигона. Казах ѝ, че имам нужда от водачи, от карти. Тя го предаде на персите. Аз изпратих момичета от Тесалия с надеждата, че някоя от тях може да узнае нещо, но, разбира се, Антигона се погрижи за тях. Затова поканих любимата ни жрица да се присъедини към мен в Сестос с водачите и майстора на карти. — Александър описа кръг с ръка. — Щях да разровя нещата и да видя какво ще излезе. Антигона знаеше какво прави — смъртта на водачите, загадъчните убийства, мрачните предупреждения, намесването на баща ми. Подозирах я, но нищо не можех да докажа. Трябваше да бъда много внимателен. Не

исках да я обидя, нито да си навлека гнева на боговете, като езекутирам жрица на Атина. Трябваша ми доказателства — имах нужда от теб. През цялото време персите смятаха, че си имат работа с човек, който е объркан и обременен от чувството си за вина. Е — усмихна се лъчезарно Александър, — показах им, че грешат. Истинската опасност беше Мемнон. Ако бяха последвали стратегията му, аз още щях да марширувам из провинцията, където всички градове щяха да ми затварят портите си, лишен от битка, от победа, от слава и от милостта на боговете. А сега имам всичко това. — Александър вдигна бокала си. — Затова, Теламоне, да прием за моята слава и за края на света!

БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

Събитията, описвани в тази книга, датират от 334 г. пр.Хр. Между Дарий, Арсит и Мемнон действително е царяло несъгласие по отношение на тактиката, с която трябвало да възпрат и унищожат Александър Македонски. Основните източници — Ариан, Диодор Сикул, Плутарх, Квинт Курций Руф и Юстин — описват подробно кроежите в персийския лагер. Накрая Арсит успява да се наложи и в резултат на това Александър спечелва голямата си победа. Според Ариан Арсит успява да избяга от бойното поле и изчезва; възможно е да се е самоубил. Като се вземе предвид колко много се издига впоследствие Мемнон по изричното желание на Дарий, предпочетох друга интерпретация — а именно, че Арсит, какъвто е бил обичаят с претърпелите поражение персийски сатрапи, е бил екзекутиран за наизидание.

Битката при Граник е била обсъждана многократно от историците. Някои твърдят, че Александър е изчакал до другото утро, преди да нападне, но аз се придържах към първите източници, където се набляга на бързината и яростта на нападението на македонските войски, както и на предизвиканата изненада. Най-сигурното доказателство за достоверността на моята интерпретация е съдбата на гръцките наемници, притиснати така, че нямали никаква възможност за отстъпление, а трябвало да останат на място и да приемат боя. Александър заповядва да бъдат избити до крак — нещо, за което по-късно съжالياва дълбоко. Оцелелите били оковани във вериги и изпратени да работят в мините в Македония. Наскоро при археологически разкопки са били намерени скелети, все още с останки от окови по тях.

Тактиката на Александър при Граник е описана в съгласие със съществуващите източници. Внезапното прекосяване на реката, объркването на персийските военачалници и силното желание на всеки от тях да има честта лично да убие Александър довеждат до хаос в

ръководенето на битката, отслабване на центъра на персийската войска и катастрофалното ѝ поражение.

Спазвал съм достоверност и при описанията на войската и тактиката на Александър — използването на фалангистите, охранявани от щитоносци, както и остроумния начин, по който Александър ползва леката конница да нанася бързи удари по фланговете на противника. Наистина, данните по отношение на тактиката понякога са противоречиви. Разполагаме с различни ранни източници, цитирани по-горе, а знаем също, че царят е водел личен дневник, докато военачалникът му Птолемей, който става по-късно фараон на Египет, също пише свое описание на събитията. Също както и в наши дни, и тогава военачалниците настоявали да подчертаят и собствените си заслуги за времето, когато са служели под командването на Александър: откъслечните описания от самохвалните им биографии и военни трактати са наистина любопитно четиво.

Опитах се да отразя достоверно характерите на сподвижниците на Александър — Птолемей, Селевк, Аминт и Парменион. Аристандър, магьосникът, е историческа фигура — приближен на Олимпиада, но по някакви странни съображения приетан и сред най-близките съветници на Александър. Птолемей е може би най-блестящият сред всички пълководци на Александър. Бил е славолюбив и се считал за полубрат на царя. На моменти между двамата възниквало силно съперничество.

Образът на лекаря Теламон е основан на действителна историческа личност — лекаря Филип, споменаван от Ариан и в други източници.

Историята за тесалийските девойки, изпращани в Троя, е спомената в два древни източника: в произведенията на Еней Тактик и Ликрофон. Робин Лейн Фокс, в своята блестяща биография на македонския цар („Александър Велики“, изд. „Пенгуин“, 1986), твърди, че Александър, когато пристигнал в Троя, обявил, че този обичай трябва да бъде преустановен. Еней и Ликрофон споменават съществуването на таен проход под руините на Троя.

Историята в настоящия роман се основава на проучване на движението на македонската войска между Сестос, Троя и Граник. Месеци преди това Александър действа бързо и решително, смазва съпротивата на северните племена и налага властта си над цяла Елада,

но при Сестос започва да нервничи и да проявява суеверие. Прави жертвоприношение и при Сестос, и при Елея. Принася жертва и на половин път през Хелеспонт, за да спечели благоволенieto на боговете. Описанието на пристигането му в Троя също се основава на древните източници. Когато стига до руините на древния град, Александър явно е очарован. Принася жертви в различни части на града и изразява голямата си обич и преклонение пред Ахил, организирайки надбягване край надгробната могила на героя, където той, Хефестион и останалите му приятели полагат цветя и правят възлияния.

Историята за доспехите на Ахил също се основава на съществуващи източници. Според Диодор Сикул Александър... принесъл великолепа жертва пред Атина, посвещавайки собствените си доспехи на богинята. После облякъл прекрасните доспехи, съхранявани в храма, и се сражавал с тях в първата си битка (т.е. при Граник) (Историческа библиотека, книга 17, глава 17, стих 18). Ариан пък твърди, че доспехите „били носени пред него по време на битката“ („Походите на Александър“, книга 1, глава 11). Няма съмнение, че благодарение на тези доспехи Александър бил забелязан ясно от персийските военачалници. Ариан и Диодор Сикул, както и други източници, описват как военачалниците на Дарий напуснали позициите си и се увлекли в ожесточен ръкопашен бой с Александър и гвардията му.

Медицинските теории, споменавани в романа, също се основават на факти, особено ползването на силно вино, мед и сол. Древногръцките лекари може и да не са разбирали функционирането на човешкото тяло в цялата му сложност, но са били точни наблюдатели. Лекарите действително пътували надлъж и нашир, за да придобият знания, също като Теламон. Добро описание на методите на древната медицина може да се намери в чудесната книга „История на военната медицина“ от Ричард Гейбриъл и Карън Мец (изд. Трийнууд Прес, Ню Йорк, 1992 г.) Склонни сме да разглеждаме историята на медицината като едно постоянно движение напред, но всъщност не е така. Например, според някои специалисти един римски войник в Британия, през 90 г. сл.Хр., имал много по-добри шансове да оцелее от британски войник, служещ в Африка в края на деветнайсети век.

Практиката на здраво затягане на превръзките над рани съществува в болниците чак до Първата световна война.

Александър е многолика фигура, изменчив като хамелеон, според Хегел една от големите личности в историята, преминаващ през нея като комета. Животът и подвизите му продължават да ни вълнуват и сега, хиляди години след смъртта му. Той е бил силно повлиян от родителите си; отношенията му с тях могат да се окачествят като смесица от любов и омраза. Бил е силно привързан и към Филип, и към Олимпиада, и постоянната вражда между двамата имала своето отражение върху психиката му.

Александър бил грък, който искал да бъде персиец. Човек, вярващ в демокрацията, който можел да упражнява по-подчертано единовластие от който и да било император. Можел да бъде щедър, да проявява разбиране и да прощава, но настроението му се променяло бързо и бил в състояние да бъде и жесток и безмилостен. Съдбата на Тива и на гръцките наемници след битката при Граник доказват тъмните страни в нрава му. Понякога можел да се държи като дете, както става, когато се озовава в Троя. Доверчив и наивен, Александър бил склонен да приема живота като едно голямо приключение, но същевременно можел да прояви по-голямо лукавство от баща си Филип и по-голяма отмъстителност от майка си Олимпиада.

Бил верен приятел, спазвал дадената дума. Имал слабост към поезията, особено към „Илиада“-та на Омир, а благодарение на учителя си Аристотел и към естествените науки. Бил склонен към суеверие, достигащо до невроза, но, както при Граник, проявявал зашеметяваща лична смелост. Геният му като военачалник и водач надали е надминат и досега, но същевременно той е бил склонен и към самоирония, и към смирение.

Слабостта му към пиенето е била предмет на множество спорове. Някои авторитети, като Квинт Курций Руф например, го представят като пияница, склонен към убийствени пристъпи на ярост.

Аристокъл, негов близък приятел, цитиран от Ариан, твърди, че Александър пиел не толкова от пристрастяване към виното, колкото от желание да споделя слабостите на приятелите си. Така или иначе, Александър е имал своите слабости и виното ги е вадело на преден план! Може би това е едно от обясненията за непреходната му привлекателност — не само големите му победи и подвизи, но и

личността му, която на моменти възплъщава най-лошите и най-добрите черти на човечеството.

Издание:

Пол Дохърти. Храмът на смъртта

ИК „Еднорог“, София, 2003

Редактор: Боряна Джанабетска

ISBN 954-9745-56-2

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.